

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE’DE POSTMODERN KAMU YÖNETİMİNİN YANSIMASI OLARAK
KENT KONSEYİ ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS

MUHAMMET SEVER

ARALIK-2022
GÜMÜŞHANE

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**TÜRKİYEDE POSTMODERN KAMU YÖNETİMİN YANSIMASI OLARAK
KENT KONSEYİ ANALİZİ**

**CITY COUNCIL ANALYSIS AS A REFLECTION OF POSTMODERN PUBLIC
ADMINISTRATION IN TURKEY**

YÜKSEK LİSANS

MUHAMMET SEVER

ARALIK-2022

GÜMÜŞHANE

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**TÜRKİYEDE POSTMODERN KAMU YÖNETİMİN YANSIMASI OLARAK
KENT KONSEYİ ANALİZİ**

**CITY COUNCIL ANALYSIS AS A REFLECTION OF POSTMODERN PUBLIC
ADMINISTRATION IN TURKEY**

YÜKSEK LİSANS

MUHAMMET SEVER

DOÇ. DR. KADİR CANER DOĞAN

ARALIK-2022

GÜMÜŞHANE

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “**Türkiye’de Post-modern Kamu Yönetiminin Yansıması Olarak Kent Konseyi Analizi**” isimli bu tezimin, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, alıntı yaptığım tüm çalışmaları kaynakçada belirttiğimi ve Gümüşhane Üniversitesi’nin lisanslı kullanıcısı olduğu intihal yazılım programı ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nün belirlediği kıstaslara uygun olarak raporladığımı taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

29/12/2022

.....
Muhammet SEVER

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanmasında katkısını ve desteğini daima hissettiğim muhterem danışman hocam Doç. Dr. Kadir Caner Doğan'a, maddi, manevi varlıklarını her zaman yanımda hissettiğim kıymetli validem Münevver SEVER ve kıymetli babam İsa SEVER'e, değerli kardeşlerim Zehra SEVER, Seda Nur SEVER ve Mehmet Fatih SEVER'e, gösterdiği sabır ve yoğun destekle her daim yanımda olan değerli nişanlım, hayat arkadaşım, yoldaşım Esra Nur GÜÇLÜ'ye, varlığı ve manevi destekleri ile her zaman yanımda hissettiğim kıymetli kayınpederim İlhan GÜÇLÜ ve kıymetli Kayıinvalidem Halime GÜÇLÜ'ye, dostlarım, en yakınlarım ve sağdıçlarım Hakan SEVER ve Hasan SEVER'e, köyümüzün muhterem hocası, dert babası Sayın Ömer Altaş'a, kıymetli Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ailesine, bu çalışmaya başladığımda desteklerini esirgemeyen Sayın Dr. Canan Çakır'a ve çalışmalarım sırasında büyük veya küçük destek sağlayan herkese teşekkür ederim.

Muhammet SEVER
GÜMÜŞHANE - 2022

ÖZET

20.yüzyılın sonlarına doğru benimsenen piyasa odaklı işletmeci bir mantıkla yönetsel sürecin etkileşimini savunan Postmodern Kamu Yönetimi, yerel düzeyde katılımcılık ve demokrasi ilkeleri etrafında şekillenmiştir. Bu kapsamdagelişen yerelleşme adımları ise; yönetim yaklaşımının benimsenmesini sağlamıştır. Bu yaklaşım yerel düzeyde kent konseylerinin oluşmasında temel dayanak olmuştur.

Yerelde; demokrasinin ve katılımcı yaklaşımın geliştirilmesinin yansıması olarak beliren kent konseyleri, hemşehri bilincinin artırılması, sorunlara karşı bütünleşik bir fikrin oluşturulması, belirlenen sorun ve ihtiyaçlara yönelik ortak temel bir politika oluşturulması adına ortaya konulan yerel katılımcı bir uygulama örneğidir. Çalışmada ortaya konulması hedeflenen içerik; post-modern kamu yönetimi kapsamında kent konseylerinin yerel katılım ve demokrasi kültürü üzerinden İzmir, Antalya, Balıkesir, Eskişehir, Şanlıurfa, Erzurum ve Trabzon büyükşehirleri üzerinden değerlendirilmesi yoluyla analizidir. Kent konseylerinin, Post Modern Kamu Yönetimi ilkeleri çerçevesinde yapısal ve işlevsel yönleri bölgesel farklılıklar esas alınarak değerlendirilmiştir. Yerel düzeyde, farklı yapı ve alanlarda faaliyetler yürüten bu yapının; yoğunlaştıkları alanlar, kent profili çerçevesinde belirlediği ya da kabul ettiği faaliyetler, kurum dışı ilişkileri vb. değerlendirmeler; belirli ilke ve argümanlar üzerinden analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent konseyi, Post modern kamu yönetimi, Yerelleşme, Yerel katılım, Yönetişim

SUMMARY

Postmodern Public Administration, which advocates the interaction of the administrative process with a market-oriented managerial logic adopted towards the end of the 20th century, has been shaped around the principles of participation and democracy at the local level. The localization steps developed in this context are; led to the adoption of the governance approach. This approach has been the basis for the formation of city councils at the local level.

locally; City councils, which emerged as a reflection of the development of democracy and participatory approach, are an example of local participatory practice put forward in order to increase the awareness of citizens, to create an integrated idea against problems, and to create a common basic policy for the identified problems and needs. The content aimed to be revealed in the study; It is the analysis of city councils within the scope of post-modern public administration through the culture of local participation and democracy through the evaluation of the metropolitan cities of İzmir, Antalya, Balıkesir, Eskişehir, Şanlıurfa, Erzurum and Trabzon. The structural and functional aspects of the city councils were evaluated on the basis of regional differences within the framework of Post-Modern Public Administration principles. At the local level, this structure, which carries out activities in different structures and areas; the areas they concentrate on, the activities determined or accepted within the framework of the city profile, their external relations, etc. evaluations; analyzed over certain principles and arguments.

Keywords:City council, Post-modern public administration, Decentralization, Local participation, Governance

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	Error! Bookmark not defined.
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	IV
TEŞEKKÜR	V
ÖZET.....	VI
SUMMARY	VII
İÇİNDEKİLER.....	VIII
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	X
1. GİRİŞ	1
2. YÖNETİMİN BİÇİMSEL-İÇERİKSEL DEĞİŞİMİ VE YERELLEŞME	
BAĞLANTISI	5
2.1.Yönetim	5
2.2. Yönetimin Kamu Disiplinel İçeriği	7
2.2.1. Akademik Disiplin Olarak Kamu Yönetimi.....	7
2.3. Modern (Geleneksel-Bürokratik) Kamu Yönetimi Anlayışı.....	8
2.4. Post-modern (Yeni-Post-bürokratik) Kamu Yönetimi	12
2.4.1. Post-modernizm	12
2.4.2. Post-Modernizmin Özellikleri.....	14
2.4.3. Post-Modern Kamu Yönetimi Anlayışının Tarihsel Kökenlerine Bakış.....	15
2.4.4. Post-Modern Kamu Yönetimi Anlayışı Teorisi	16
2.4.5. Post-Modern Kamu Yönetiminde Örgüt Yapılanması	22
2.5. Post-Modern Kamu Yönetimi Perspektifinde Yerelleşme ve Yerel Yönetimler	
(Sivil Toplum-Yerel Demokrasi ilişkisi)	24
2.5.1. Yerelleşme.....	24
2.5.2. Yerel Yönetimlerin özellikleri	27
2.5.3. Yerel Yönetimler ve Sürdürülebilir Yerel Demokrasi İlişkisi	31
2.5.4. Yerel Katılım-Yerel Demokrasi Bağlamında Sivil Toplum	33
2.6. Yirminci Yüzyıl Sonrası Yerel Yönetimler ve Yerel Kalkınma Boyutu.....	34
3. POST-MODERN YERELLEŞME ÇERÇEVESİNDE YÖNETİŞİM VE KENT	
KONSEYLERİ	37
3.1. Yönetişim.....	37
3.1.1. Yönetişimin İlkeleri	45
3.2. Yerel Yönetişim	52

3.3. Kentleşme ve Kent Konseyine Teorik Bakış	54
3.4. Kent Konseylerinin Küresel Kaynakları.....	59
3.4.1. Gündem 21	59
3.4.2. Yerel Gündem 21	61
3.4.3. Habitat II.....	64
3.4.4. Avrupa Kentsel Şartı.....	66
3.4.5. Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı	70
3.5. Kent Konseylerinin Ulusal Kaynakları.....	73
3.5.1. Türkiye’de Yerel Gündem 21	73
3.5.2. Belediye Kanunu	74
3.5.3. Kent Konseyleri Yönetmeliği ve Kent Konseylerinin Amaç ve Görevleri	76
3.6. Yerel Yönetişim, Katılım, Demokrasi ve Kent Konseyleri İlişkisi	80
4. TÜRKİYE’DE POST-MODERN KAMU YÖNETİMİ BAĞLAMINDA YEREL KATILIM-YEREL DEMOKRASİ İLİŞKİSİ ÜZERİNE KENT KONSEYLERİ ANALİZİ	84
4.1. Türkiye’de Post-Modern Kamu Yönetimi Dönüşümü ve Yasal Altyapı	84
4.2. Türkiye’de Kent Konseyleri	94
4.2.1. Kent Konseyinin Organları	96
4.3. Kent Konseyi Örnekleri, Yapıları, Çalışma Yönergeleri, Uygulamaları ve Faaliyet Raporları.....	97
4.3.1. İzmir Kent Konseyi.....	97
4.3.2. Antalya Kent Konseyi.....	109
4.3.3. Şanlıurfa Kent Konseyi	126
4.3.4. Balıkesir Kent Konseyi.....	136
4.3.5. Eskişehir Kent Konseyi	144
4.3.6. Erzurum Kent Konseyi	152
4.3.7. Trabzon Kent Konseyi.....	158
4.4. Kent Konseylerinin Yerel Katılım-Yerel Demokrasideki Rolü ve Etkinliği	166
4.5. Post-Modern Kamu Yönetimi Çerçevesinde Kent Konsey Yapılanmaları İle İlgili Genel Değerlendirme	169
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	179
KAYNAKÇA	183
ÖZGEÇMİŞ	213

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AEIDL: Yerel Kalkınmada Avrupa Bilgi Birliği

AK PARTİ: Adalet ve Kalkınma Partisi

a.g.e: Adı Geçen Eser

AR-GE: Araştırma Geliştirme

ASAT:Antalya Su ve Atıksu İdaresi Genel Müdürlüğü

AYYÖŞ: Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı

BAF: Balıkesir Afetlerin Farkında

BİMER: Başbakanlık İletişim Merkezi

BM: Birleşmiş Milletler

CİMER: Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi

Çev: Çeviren

DB (WB): Dünya Bankası (World Bank)

Der: Derleyen

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

EĞİTİM BİR-SEN: Eğitimciler Birliği Sendikası

Fr: Fransızca

GKY: Geleneksel Kamu Yönetimi

HAK-İŞ: Hak İşçi Sendikaları

IMF: Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)

IULA: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği

IULA-EMME: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği ve Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı (International Union of Local Authorities and Eastern Mediterranean and Middle East Regional Organization)

İng: İngilizce

KADEM: Kadın ve Demokrasi Derneği

KAMU-SEN: Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu

KAYA: Kamu Yönetimi Araştırması

KTÜ: Karadeniz Teknik Üniversitesi

KYTYT: Kamu Yönetimi Temel Yasa Tasarısı

MEMUR-SEN: Memur Sendikaları Konfederasyonu

MIYT: Mahalli İdareler Yasa Tasarısı
MÜSİAD: Müstakil İş Adamları Derneği
OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic Co-Operation and Development)
ss: Sayfa Sayısı
STK: Sivil Toplum Kuruluşu
Sy: Sayfa
t.y: Tarih Yok
TCMB: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TEKNOFEST: Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivali
TİSKİ: Trabzon İçme suyu ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
TODAİE: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi
TOKİ: Toplu Konut İdaresi
Tr: Türkçe
TÜGVA: Türkiye Gençlik Vakfı
TÜRKAV: Türkiye Kamu Çalışanları Vakfı
TÜRK-İŞ: Türkiye İşçi Sendikaları
TÜRSAB: Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
TÜSİAD: Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
UCLG-MEWA: Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (United Cities and Local Governments Middle East and West Asia Regional Organization)
UNCED: Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı (United Nations Conference on Environment and Development)
UNDP: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Program)
vb: Ve Benzeri
Vd: Ve Diğerleri
WALD: Dünya Yerel Yönetimler ve Demokrasi Akademisi
WCED: Stockholm İnsan ve Çevre Konferansı (World Commission on Environment and Development)
YG 21: Yerel Gündem 21
YUKENT: Her Yaşa Uygun Kent

1. GİRİŞ

Yerleşik hayata geçişle birlikte ortaya çıkan yönetim olgusu, temelinde yönetme, yönlendirme, örgütlenme, planlama, uygulama ve denetimi içermektedir. Ulusların kuruluşu ile anlamlı hale gelen yönetim, çeşitli biçimlerle ve yöntemlerle uygulanmaya başlanmıştır. Toplumun ortak menfaatlerinin korunması amacıyla gelişim gösteren yönetim algısı, aydınlanma dönemi sonrası modern bir nitelik kazanmış ve bu kapsamda kamunun topluma yönelik faaliyet, politika ve stratejilerini içeren bir yönetim alanı olarak kamu yönetimi geleneksel olarak algılanmıştır. Özellikle soğuk savaş sonrası küreselleşmenin de etkisi ile geleneksel kamu yönetimi yaklaşımının hantallaşan yapısı yerini yeni yönetim biçimlerine bırakmıştır. Teknolojinin ve uluslararası ilişkilerin gelişmesi yönetim anlayışında dönüşümü beraberinde getirmiş, ağırlıkla 1980 sonrası neoliberal düşünce akımları ve serbest piyasa ekonomisi işlerliği ile gelişim sağlamıştır. Yeni dönemin adımları post-modernizmin ilkeselliği etrafında şekillenmiştir. Küreselleşme adımlarının yoğunlaşması ve bilgi toplumu argümanlarının uluslararası alanda yaygınlık göstermesi, kamu yönetimi alanında reformist bir düşünce akımının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Toplumsal ve yönetsel ihtiyaç ve amaçlar etrafında bütünlükten kamu yönetimi, yeni düşünceler etrafında yasal ve idari olarak düzenlemeleri de beraberinde getirmiştir. Geleneksel kamu yönetimi yaklaşımının katı, hantal, sert, merkeziyetçi ve bürokratik-hiyerarşik özelliklerinin yozlaşma, yolsuzlaşma, hizmet kalitesinde eksiklik, kaynak dağılımında verimsizlik ve ihtiyaçlara cevap veremez sonuçlarının yarattığı olumsuzlukları ortadan kaldırmayı, bu sonuçların lehe sonuç vermesini ve ulusun tümünü kalkındıracak hamlelere dönüştürmeyi amaçlayan yeni yaklaşımlar kamusal düzeyde Post-modern Yönetimin ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

Piyasa odaklı bir dönüşüm çerçevesinde uluslararası çalışmalarla gelişen Post-modern Kamu Yönetimi, beraberinde yeni yöntemlerin hayat geçirilmesine de olanak sağlamıştır. Merkeziyetçi devletten minimal (adem-i merkeziyetçi) devlete, katı hiyerarşik yapıdan esnek bir yapılanmaya, bürokratik devletten demokratik ve katılımcı bir devlete, geleneksel yönetimden yönetişim eksenli yeni yönetim biçimine geçişin temelini oluşturan Post-modern Kamu Yönetimi, yerel yönetimleri yönetsel süreçte etkin bir makam olarak görmektedir.

Yönetişim yaklaşımının 1990 dönemi sonrası için yaygınlık göstermesi, yerel düzeyde Post-modern Kamu Yönetimi ilkeleri etrafında yeni yönetim ve

karar alma birimlerinin oluşturulmasında etkili olmuştur. Sivil toplumun yönetsel süreçlerde etkili olmasının öngörüldüğü bu dönemdeküresel ve ulusal gelişmelere paralel olarak hayat geçirilen kent konseyleri de yerel demokrasi ve yerel katılım değerlerinin etrafında bütünleşik olarak kamu, özel, sivil kesimlerin çok yönlü olarak işbirliğini savunan mekanizmalar olarak görülmüştür. Türkiye için bu adımlar Post-modern Kamu Yönetimi çerçevesinde özellikle 2000 sonrası dönemde gelişme göstermiş ve yerel düzeyde örgütlenme fırsatı bulmuştur. Bu çalışma kent konseylerinin Post-modern Kamu Yönetimi ile ilişkisini İzmir, Antalya, Eskişehir, Balıkesir, Şanlıurfa, Erzurum ve Trabzon kent konseyleri üzerinden bölgesel farklılık ve benzerlikleri de içerecek şekilde değerlendirilmesini kapsamaktadır. Örnek kent konseylerininörgütsel yapılanmalarının, faaliyetlerinin, yaklaşımlarının, raporlarının incelediği ve belediye ile ilişkisi kapsamında görev ve yetkilerinin kente yönelik ne gibi etkileri barındırdığının değerlendirilmesi üzerine hazırlanmıştır. Genel olarak amaç; Geleneksel kamu yönetimi üzerine inşa edilen ve küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan post modern kamu yönetimi anlayışının getirdiği yenilikler ve ilkeler itibariyle katılımcı kültür üzerindeki etkilerini kent konseyleri özelinde ortaya koymaktır. Yerelleşme ve yönetim kavramlarının post modern kamu yönetimi dahilinde önemini ve bu çerçevede oluşturulan kent konseylerinin etkilerinin hukuksal, sosyal, ekonomik, yönetsel ve kültürel analizlerini ifade edebilmektir. Post modern kamu yönetimi reformunu, yerelleşme, yönetim ve katılım argümanları ile ilişkilendirerek kent konseylerinin eksi ve artılarını değerlendirmektir. Kent konseylerinin temel program, faaliyetler, yapılanma ve hedefleri esas alındığında yerel katılımı destekleyici rolünün ifade edilmesi ve bu konuda mevcut potansiyeli ortaya koyarak durum analizi yapmaktır.

Dar boyutuyla bilgi toplumuna geçiş ve teknolojik gelişmeler ile birlikte artan nüfus ihtiyaçları ve bunu karşılayacak olan hizmetlerin yetersiz oluşunun neticesi olarak ortaya çıkan post modern kamu yönetimi anlayışının, küreselleşme temalı geniş çerçevesinde yerelleşme-katılım-yönetişim ilişkisi ortaya koyulmuştur. Bu bağlamda ortaya çıkan yerel katılım örneği olan kent konseylerinin yapısal ve işlevsel değerlendirmeleri yapılacak olup, İzmir, Antalya, Eskişehir, Balıkesir, Şanlıurfa, Erzurum ve Trabzon büyükşehirleri özelinde, bu fonksiyonelliğin analizi yapılacaktır. Bu analiz ile kent konseylerinin post modern kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde mevzuata ve vizyona uygun olarak gelişme gösterip göstermediği, uygulamada yaşanan olumlu-olumsuz görünüm ve yerel demokrasi ölçütleri ile bütünleşikliği kapsamında değerlendirme yapılacaktır.

İncelenecek parametreler: Kent konseyinin oluşumuna dayalı mevzuat ve gereklilikler dikkate alındığında mevcut yasal düzenlemeler, faaliyetler, projeler, kararlar, örgütsel özellik ve nitelikler çerçevesinde; ihtiyaçların giderilmesi, yönetim-katılım değerlerinin içselleştirilme boyutu, yerel demokrasi-yerel katılım faktörlerinin işlevselliği ve sosyal-kurumsal boyutu, post modern kamu yönetimi anlayışına paralel olarak ortaya koyulan yeni paradigmalara (yönetişim, insan hakları, yerelleşme) uyumu, kaliteli hizmet anlayışına katkı sağlaması beklenen kent konseylerinin mevcut ilkesellik etrafında görünümü (artı-eksileri), kent konseylerinin yerel yönetim katılımını artıran yönleri ve bu konudaki eksiklikleri, kent konseylerinin çalışma yapıları ve alternatif arayışları, post modern yönetim anlayışı çerçevesinde insan haklarını esas alan özgürlükçü ve esnek bağlayıcı-danışmacı ayrımı ve kent konseylerinin bu durumdaki konumu, küreselleşme ve bilgi toplumunun yerel yönetsel katılımı destekleyici özellikleri kapsamında kent konseylerinin önemi, mevcut kapsam ve sürdürülebilir vizyonudur.

Çalışmanın evreni: İzmir, Antalya, Şanlıurfa, Balıkesir, Eskişehir, Erzurum ve Trabzon illerinin kent konseyleridir. Araştırma kapsamında bu illerin seçilme nedenleri ise şu şekilde ifade edilmektedir: Genel olarak bütün kent konseylerinin büyükşehir düzeyinde örgülenmiş, kent yapısı olarak kendi bölgelerine özgü özellikleri barındırmaları, nüfus yapısı olarak kozmopolit birer kent özelliğine sahip ve belirlenen kent konseyleri düzeyinde her ilin web sitesine sahip olmaları olarak sıralanabilmektedir. Yine bu kapsamda seçilen kentler kendi bölgelerinde en dikkat çekici ve belirgin olarak ön plana çıkmaktadır. Ege ve Akdeniz bölgesinde İzmir ve Antalya'nın seçilmesi daha çok katılımcı profilinin toplumsal gruplar etrafında ne şekilde gerçekleştiğinin değerlendirilebilmesi için iken, Balıkesir özelinde kentin kültürel tarihinin önemi esas alındığında kent konseyinin diğer bölgeler çerçevesinde değerlendirilebilmesi adına gerçekleştirilmiştir. Eskişehir kent konseyinin seçilme nedeni olarak; kentin iç Anadolu bölgesinde Ankara dışında kurumsal çerçevede kent konseyi düzeyinde örgütlenen bir il olması ve web sitesine sahip olması gelmektedir. Erzurum ve Şanlıurfa'nın seçilme nedeni olarak ise daha önce bu iller özelinde kent konseyi çerçevesinde çalışmaların olmaması ve genel nedenler olarak sıralanabilmektedir. Trabzon ise Karadeniz bölgesini esas alacak şekilde Post-modern Kamu Yönetimi ile ilişkili bir değerlendirmenin mevcut olmayışından kaynaklı olarak seçilmiştir.

Temel sorun: Post-Modern Kamu Yönetim anlayışı ile gündeme gelen ve Yerel Gündem 21 ile meşru bir vaziyet alan kent konseylerinin ulusal mevzuat ve toplumsal ayrılmadan kaynaklı sürdürülebilir, uygulanabilir ve verimli olma konusunda tartışmalı

bir yapısının mevcut olması ile yerel demokrasi konusunda güçlü bir görünüm sergilemekte belirsiz olarak kalmasıdır.

Çalışmanın temel hipotezi; Post-modern Kamu Yönetimi ve kent konseylerinin kuruluş, görev, amaç ve ilkeleri ile pozitif anlamda uyumlu olduğu yönündedir.

Çalışmanın yöntemi: Yöntemnitel olarak belirlenmiş, veriler ilgili dökümanlar aracılığıyla sağlanmıştır. Bu kapsamda kent konseylerinin örgütsel özelliklerinin ve yapısının belirlenebilmesi, yasal çerçevede değerlendirilebilmesi için web siteleri, kent konseyi faaliyet raporları, internet ve gazete haberleri incelenmiştir. Kent konseyleri düzeyinde etkinlikler, projeler, kararlar, gündem başlıkları ve örgüt yapısı incelemesi yoluyla İzmir, Antalya, Balıkesir, Eskişehir, Şanlıurfa, Erzurum ve Trabzon kent konseylerinin Post-modern Kamu Yönetimi ilişkisi analiz edilmiştir. Buna ek olarak kent profilini tespit edilebilmesi, kent konseylerinin kurumsal ilişkisinin yansıtılabilmesi, kent konseylerinin üretkenliklerinin ve postmodern kamu yönetimi ile yönetim ilkeleri kapsamında değerlendirilmesi yoluyla analizini mümkün kılmak için de her bir büyükşehirin faaliyet raporları incelenmiştir. Bu yöntem ve dökümanlar; bölgesel farklılıkları ele alarak kent konseylerinin kent düzeyinde yoğunlaştıkları alanların, örgüt düzeyinde temsil karakterinin, üretkenlik seviyelerinin, merkez-yerel ilişkisinin, kent konseyinin sağladığı katkının ve sonuç doğurucu özelliklerinin saptanabilmesi için tercih edilmiştir.

2. YÖNETİMİN BİÇİMSEL-İÇERİKSEL DEĞİŞİMİ VE YERELLEŞME BAĞLANTISI

2.1.Yönetim

Yönetim (Fr. Qestion, management; İng. Management; Tr. Sevk ve idare) : “Mevcut yer ve zamanda alt gruba bağlı kişilerin davranışlarını bir şekilde etkileyerek, onların çıkar ve çabalarını ortak bir hedef doğrultusunda yönlendirme süreci veya en az iki bireyin çaba ve çıkarlarının eşgüdümü olarak yönelten bir dizi işlevden oluşan toplumsal bir süreç” olarak tanımlanabilmektedir.¹

Temelinde insan faaliyetleri barındırması ve çok yönlü bir kavram oluşu ile birlikte yöneten-yönetilen düalistliğinin bütünlüğünü ifade etmektedir.

Yerleşik hayata geçiş ile birlikte daha somut delillerinin aktarıldığı şekliyle; toplumsallaşmanın ve örgütlenmenin ortaya çıkışında etkili olan faaliyetler dizisi olarak da ortaya çıkmaktadır.

Ortak amaç ve hedeflerin, açık ve belirli kurallar dizisi etrafında planlı ve koordinasyonlu olarak sonuca varılmasını arzulayan rasyonel arayışların bütünüdür. Bu yönüyle mevcut kaynakların ve örgütsel amaçların sistemli ve dinamik bir anlayışla inşasında temel argümandır.

Belirli ortak amaç ve hedeflerin yararlandırıcı ve destekleyici bir görünüm kazanmasında inisiyatif sahibi olanların faydalanması gereken bilgi topluluğudur.²Sorumluluk sahibi her taraf için kıt kaynakların idaresinde amaca yönelik farkındalığı artırmanın ve koordinasyonun önemini anlaşılır kılmanın aracı rolündedir.

Özünde öncülük, güç (kuvvet) ve liderlik gibi kavramsal değerleri barındırması yönüyle en basit şekilde; yerinden tek başına kaldırılamayan ağır bir kayayı hareket ettirmek için daha fazla çaba ve gayretin birlikteliği ve işbirliğidir.

Yönetimin sosyolojik temelli varsayımlarından ve yönetim olgusunun aile özelinde ilk olarak ortaya çıkışından hareketle yönetim kavramının daha anlaşılır

¹Ömer Bozkurt, Turgay Ergun ve Seraye Sezen, *Kamu Yönetimi Sözlüğü*, Ankara: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayını, 2.Baskı , 2008.

²Bekir Parlak ve Kadir Caner Doğan, *Kamu yönetimi : Kamu Yönetimi Disiplinin Gelişmesinde Rol Oynayan Kuramsal Yönler Üzerine Bir Giriş*, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2016.

ve rasyonel ifade edilebilmesi için tanım örneği aile üzerinde şöyle çeşitlendirilebilir:

Aile reisi; gücü, liderliği ve dolayısıyla öncül olmayı ifade eder. Bu haliyle evin gereksinimlerini, aile bireylerinin istek, dilek ve şikâyetlerini dinleyip, mevcut kaynak ve araçlarla bu beklentileri yönetmesi (karşılatabilmesi), yönetim tanımlanmasına alternatif olarak değerlendirilebilir. Ancak bu örneklemeler metodolojik tanımlamanın ötesinde ve zayıf kalmaktadır. Eryılmaz'a göre, yönetimin tanımlanabilmesi ve metodolojik olarak ifade edilebilmesi için faaliyet, örgüt ve kamusal işleri sevk ve idare edecek olan personele, kaynaklara ve araçlara sahip olması gerekliliği üzerinde durulmalıdır. Ayrıca koordinasyon ve yönlendirici faaliyet ve eylemleri barındırarak, insan unsurunun önemine ve zorunluluğuna vurgu yapmıştır.³

Yönetim en geniş haliyle kamu ve özel paradigmaları barındırmaktadır. Bu bakımdan bu alanlara yönelik amaçlanan hedeflerin gerçekleştirilmesi doğrultusunda planlamayı, örgütlenmeyi, yönlendirmeyi, koordine etmeyi ve denetlenmeyi kapsar. Dolayısıyla insan, mekân, maddi kaynaklar ve zaman gibi unsurların en verimli ve etkin şekilde gerçekleştirilmesini gerektirir.⁴ Yönetim; dinamik ve sistematik çalışmayı öngörerek örgüt ve çalışan hedeflerinin entegrasyonunda daha az kaynak ile daha fazla verim ve etkililiği ortaya koyacak özelliklere sahiptir. Bu yönüyle de uzmanlaşmanın ve rasyonel olanın önünü açmakta, işbölümünü, yeteneği, bilgiyi ve tecrübeyi artırıcı paradigmalara sahip olmaktadır. Doğru, etkin, verimli ve hızlı kararlar alabilmenin temel dayanaklarından.⁵

Yönetim bakımından kurumsal (kamu veya özel) yönetimi incelemek yahut tanımlayabilmek çok daha karmaşıktır. Yönlendirici ve yönetici kimlikli aile reisi kurumsal kimliğe kıyasla çok daha öze indirgenmiş durumdadır. Kurumsal kimliklerin çok daha güç olan ihtiyaç ve problemlerinin çözümü, aile özelinden biçimsel olarak ayrılmaktadır. Buradaki asıl ifade edilmek istenen ayrık tutulan başlıkların boyutlarıdır. Bir örnek vererek açıklayacak olursak; bir ilkökul müdürünün idaresi ile üniversite rektörünün idaresi bir olmamaktadır. Buradan hareketleyönetimi kurumsal kimlik yönüyle yani kamu ve özel alana yönelik olarak açıklamak kavramın sektörel kullanımının ve konunun işlevselliğinin anlaşılabilmesini kolaylaştıracaktır. Özel alanı tanımlamaktan çok, kamu ile olan ayrımı üzerinden gitmek daha faydalı ve anlaşılır olacaktır.

³Bilal Eryılmaz, *Kamu Yönetimi: Düşünceler - Yapılar - Fonksiyonlar - Politikalar*, İstanbul: Umuttepe Yayınları, 7. Baskı, 2014, ISBN 978-605-510-026-1.

⁴Ahmet Hamdi Aydın, *Kamu Yönetimine Giriş : Temel Konular Yeni Yaklaşımlar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2. baskı, 2013, ISBN 978-975-022-410-2.

⁵Parlak ve Doğan, a.g.e

2.2. Yönetimin Kamu Disiplinel İçeriği

Yönetim esasında idare-sevk etmek anlamına gelmektedir. Bu doğrultuda kamu yönetimiyle yönetimi tanımlamak daha doğru ve kalıcı olacaktır. Kamu yönetimi Parlak ve Doğan'ın ifadesiyle “devlet kaynak ve araçlarının, etkin ve doğru şekilde kullanılması ile örgütlü ve sistematik bir çalışma gerektirecek yönetimi” ifade etmektedir. Devlet idaresinin kurumsal her yönlü idaresini ve her birey için refahı sağlayacak politikaların belirlenme sürecinin adıdır. Devlet politikalarının ve kamu paradigmalarının işletilebilmesi ve fonksiyonel bir özellik kazanması için bireysel ve kolektif çabaların entegrasyonu gerekmektedir. Dolayısıyla kamu yönetimini bir disiplin olarak ele almak da faydalı olacaktır.⁶

2.2.1. Akademik Disiplin Olarak Kamu Yönetimi

Akademik bir disiplin olarak kamu yönetimi: Eryılmaz'a göre çok yönlü kamusal hizmet sunma aracı özelliği ile politika geliştiren, sonuç odaklı, sistematik, teorik ve pratik temelli disiplinin adıdır.⁷

Devletin amacı kamusal fayda ve ulus menfaatleridir. Devlet gelişen ve değişen düzen içerisinde var olan ve yenilenen ihtiyaçları, kaynak ve araçları bünyesine gidermekle sorumludur. Bu çerçevede oluşturulan politikaların örgütsel tabanda halka sunulacak olan hizmetler ile bütünleşik olarak idare edilmesi disiplinel olarak kamu yönetimini ifade etmektedir.⁸

Kamu yönetimi; toplum, devlet ve hükümetle ilişkili kamu hizmetini esas alan, devlet olmanın gereklerini hem etik hem de anayasal olarak yerine getirmek, bir disiplin olarak kurallar bütününe hitap etmek, politikalar üretmek ve bu konulara kaynaklık etmeyi öngören bilim alanıdır. Kamusal alana ve faaliyetlere ilişkindir ve kamu gücünden yararlanır.⁹ Bu yönüyle özel yönetimden ayrılmakta, daha genel ve spesifik bir alanı işaret etmektedir.

Kamu yönetimi kurumsal bir kimlik altında siyasetten ayrı, çok yönlü ve dinamik bir hizmet sunumu özelliğine sahiptir. Bilgi, birikim ve tecrübe üzerine kurulu uğraş alanı olarak önümüze çıkar. Yasalar ve idari düzenlemeler çerçevesinde oluşturulan kamu politikalarının, toplum ihtiyaçlarını karşılayacak bir dinamizme sahip şekilde uygulanmasını ve yönlendirilebilmesini ifade eder.¹⁰

⁶Parlak ve Doğan.a.g.e

⁷Eryılmaz, a.g.e

⁸Zehra Aygün, *Kamu Yönetiminde Kriz Yönetimi*, İstanbul: Alfa Akademi Yayınları, 2.Baskı, 2010, ISBN 978-605-392-071-7, s. 255.

⁹Ahmet Hamdi Aydın, “*Kamu Yönetimine Giriş : Temel Konular Yeni Yaklaşımlar*”.

¹⁰Eryılmaz, a.g.e

Kamu yönetimi yerleşik hayata geçişle birlikte, toplumun bir arada tutulabilmesi ve kamu düzen ve güvenliğini sağlanabilmesi için de önemli bir kavramın ötesinde işlevselliğe sahiptir. Kamu yönetiminin siyaset-idare ayrışmasının temelinde de bu işlevsellik yatmaktadır. Bu ayrımın ifade edilebilmesi için ortaya koyulan çalışmaların başında 1887 yılında Amerikalı devlet ve bilim insanı Woodrow Wilson'un "The Study of Administration (İdarenin incelenmesi)" adlı makalesi gelmektedir. Bu belge kamu yönetimi disiplinin kuruluş belgesi olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede ifade edildiği şekliyle kamu yönetiminin disiplin olarak doğuşu, Wilson'un idarenin varlığının ispatı ve devletin öncelikli hedefleri ile bütünleşik olarak kabul edilmektedir. Bunun yanında devletin nelere yetkili olduğu ve neyi başaracağı ile görev, sorumluluk ve yetkilerinin en doğru ve etkin şekilde en az kaynak ve araçla ne kadar fayda sağlayacağı gerçeği ile ilişkilendirilir.¹¹ Kamu yönetimin varlığının siyasetten ayrılmasının temeli bu ifade ile sağlam bir zemine oturtulmuştur. Devletin araç ve kaynaklarının kullanılması ile örgüt tabanının kamu kurumsal kimlik taşıması, kamu yönetimini siyaset tabanından ayırdığı gibi özel yönetimden de ayıran en temel noktadır.¹²

Kamu yönetimi disiplini için İdarenin incelenmesi makalesi milat sayılmaktadır. Kamu yönetimi anlayışının Wilson sonrası için değişime açacak olanlar: F.Taylor, Weber ve Fayol gibi kişiler olmuştur. Taylor "Bilimsel Yönetim İlkeleri" ile Weber "Bürokrasi Kuramı" ile Fayol ise "Genel ve Endüstriyel Yönetim" ile siyaset idare ayrımının pekiştirilmesinde, kamu-özel yönetim ayrımının net şekilde ifade edilmesinde önemli kişiler olmuştur. Bu çerçevede ortaya koyulan çalışmalar Modern Kamu Yönetimi anlayışının oluşmasına katkı sağlamıştır.¹³

2.3. Modern (Geleneksel-Bürokratik) Kamu Yönetimi Anlayışı

Wilson'un idare-siyaset ayrımının temelinde; devletin düşüncesinin idarenin vicdanı olduğu yönündeki tanımlaması yatmaktadır. Bu çerçevede devletin baskın olan karakteri, idari yapılanma-siyaset ayrımı üzerinde yöneticileri ancak çok az sorunla karşı karşıya getiriyor; toplum, kanun ve kurallarla devletin isteklerine boyun eğdirilmeye zorlanıyordu. Yöneticiler ve personeller idare etme, denetleme veya maliye etme konusunda zorluk çekmiyordu. Siyasi otorite-idare (yönetim) arasındaki ayırmda

¹¹Hasan Mahmut Kalkışım, "Geçmişten Günümüze Kamu Yönetimi Disiplini", *Kamu Yönetimi: Yönetim-Siyaset Ekseninde Yeniden Yapılanma*, Ed. Yüksel Koçak ve Atıl Cem Çiçek, Ankara: SFS Grup Yayınevi, 2011, s.1-17.

¹²Hamza Al, "Woodrow Wilson ve İdarenin İncelenmesi: Reform Bağlamında Yeniden Okumak", *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3 (03 Ocak 2020): s. 538-545.

¹³Yüksel Koçak ve Atıl Cem Çiçek, ed. "Kamu Yönetimi Disiplinin Kimlik Arayışı", *Kamu Yönetimi: Yönetim-Siyaset Ekseninde Yeniden Yapılanma*, Ankara: Gazi kitabevi, 2.baskı, 2012, s. 17-30.

en önemli sorun da buna paralel olarak; yetkinin kimin elinde olacağı ve nasıl kullanılacağıydı. İdarenin tüm kısımlarıyla küçültülmüş bir devletin gereksinimlerine uygun ve büyük ölçüde merkeziyetçi bir anlayışa dayanması bu sorunun ana kaynağıydı. Yetkinin nasıl kullanılacağı sorunsalı, genel refaha kolaylıkla ve etkili bir hizmet sonucu çözüleceği gibi kimin kullanacağı belirsizliği de bu yararlılığın tek bir insanın sorumluluğunda oluşması ile giderileceği ifade edilmiştir. Wilson'un bu ayrımları ortaya koyması idare-siyaset ilişkisinin bir bütün ve bir o kadar da münferit olduğunu gözler önüne sermektedir.¹⁴

Goodnow ise devletin iki önemli fonksiyonu vardır. Bunlar: Politika ve devlet iradesinin temsili olarak tanımladığı siyaset ile bu politikaların yürütülmesi ile ilgili olan idaredir. Goodnow bu ayrım ile idare ve siyaseti net bir şekilde ifade etmiştir.¹⁵

White, idare-siyaset ayrımının ötesinde kamu yönetiminin çalışma alanına yönelik düşünceler paylaşmıştır. Kamu yönetiminin devletin hedeflerinin gerçekleştirmek üzere insanların ve araçların yönetilmesi olarak tanımlamıştır. Bu tanım yönetsel anlamda belirgin bir çabayı gösterirken fonksiyonel ve yapısal eksiklik içermektedir. Esasında kamu yönetimi kamuya ait işlerin yerine getirilmesi, kamu faaliyetlerinin amacı olan kamu programlarının en çabuk, ekonomik ve eksiksiz bir şekilde başarılmasını ifade eder.¹⁶

Rosenbloom, kamu yönetimini; yönetsel, siyasal ve yasal olarak üç farklı şekilde ele almıştır. Kamu yönetiminin yönetsel boyutu etkinlik ve verimlilik üzerine yoğunlaşır. Bu yönüyle kurumların yapılandırılması, yenilenmesi ve kanunların uygulanmasını ifade eder. Siyasal yönü seçilmiş yetkililer aracılığıyla temsil edilebilirlik, halkın ihtiyaçlarına cevap verme ve hesap verilebilirlik üzerine yoğunlaşmıştır. Kamu yönetimi yasal olarak ise; tam teşekküllü bir hizmet sunma aracı olarak idare hukuku, yargısallaşma ve anayasa hukuku kaynaklarına dayandırılarak temellendirilmiştir. Buna ek olarak birey haklarının korunması, yönetsel kararların bağımsızlığı ve tarafsızlığın sağlanması özelliklerini barındırır.¹⁷

Geleneksel ideolojinin temelinde demokrasi ve verimlilik benzer argümanlardır. Birbirlerine entegre ve birbirleriyle etkileşim halindedir. Geleneksel yönetim anlayışının köken itibarıyla dayandığı kamusal ve toplumsal paradigmlar; idare (yönetim) ve siyasettir. Bu çerçevede ele alınan bu ayrımlar bürokratik yönetim anlayışının ifade edilmesinde temel dayanaklar olacaktır. Geleneksel kamu yönetiminin

¹⁴Jay M. Shafritz ve Albert C. Hyde, *Kamu Yönetimi Klasikleri*, çev. Hüseyin Akdoğan ve Serkan Altıntop, Ankara: Global Politika ve Strateji, 2016.

¹⁵Shafritz ve Hyde. *a.g.e*

¹⁶Shafritz ve Hyde. *a.g.e*

¹⁷Shafritz ve Hyde. *a.g.e*

anlamlandırılabilmesi ve özelliklerinin keskin bir şekilde diğer yönetim rejimlerinden ayrıştırılabilmesi için önemli başlıklardır.

Geleneksel yönetim anlayışı; temelinde Weber'in bürokrasi anlayışını barındırmakla birlikte kamu yönetimi anlayışının yapısal, işlevsel, akademik disiplin ve meslek yönünü ortaya koyan temel prensipleri içermektedir. Weberian bürokrasi ile Geleneksel Kamu Yönetimi anlayışı hem biçim hem yöntem açısından uyumludur. Ancak bürokrasinin problemleri ile kamu yönetimi anlayışının kültürel ve sosyolojik bağdaşıklığı eksiktir.¹⁸ Bu çerçevede birlikte değerlendirilseler dahi belirgin bir ayrılık da barındırdıkları açıktır. Geleneksel Kamu Yönetimi anlayışında rasyonellik ve etkililik önemli bir araç olarak görülmekte, katı bir hiyerarşi modeline ve profesyonel iş görme araçlarına sahiptir. Denetim ve kuralcılığın ana prensipler olarak ifade edildiği, bağımsız ve özgün bir anlayış olarak dışsal etkilerden uzak bir mekanizmaya sahiptir. Tektiplik ve merkeziyetçilik (özek yönetim) kamu yönetimi disiplini kişisellikten ve duygusallıktan uzaklaştırmaktadır. Ortak bir çabanın ürettiği bilginin metodolojik ve epistemolojik yaklaşımıdır.¹⁹ Bu yönüyle otoriter bir görünüm sergilemektedir. Standardizasyon ve işbölümü geleneksel usullere bağlı kalınarak; katı, değişime kapalı bir bürokratik yapılanma kaynaklıdır. Hesap verilebilirlik, şeffaflık ve açıklıktan uzak unsurlara bağlı kalmakta ancak denetim yetkisi ve yeterliliği sadece personel ve çalışma prensipleri üzerine yoğunlaştırılmaktadır.²⁰

Weberian bürokrasinin temellendirdiği geleneksel yönetim anlayışının belirginleşmesinde ve kabul edilebilir olmasında Taylor, Gulick, Wilson ve Goodnow önemli yer tutmaktadır. Ortak çabanın ve ifadenin altında geleneksel yönetim anlayışını istikrarın, kalıcılığın, ihtisaslaşmanın ve fonksiyonelliğin bir aracı olarak tanımlamaktadırlar. Bu çerçevede bağımsızlık ve tarafsızlık, idari yönetim açısından önemli yer tutmaktadır. Adalet, kuralcılık ve eşitlik geleneksel tipolojinin temel parametreleri arasındadır.²¹

Bürokratik yönetim; profesyonelliğin ve sıkı sıkıya bağlılığın örgütlenme düzeyinde yönetimini nesnellik üzerinde yoğunlaştırmaktadır. Emir komuta zinciri dikinedir. Hiç kopmaması ve zarara uğramaması gereken en önemli halka hiyerarşidir. Merkeziyetçi-Modern yapılanmanın getirdiği mevcut işlevselliğin temel ilkesidir.

¹⁸Owen Hughes, *Kamu İşletmeciliği*, çev. Buğra Kalkan, Bahadır Akın ve Şeyma Akın, haz. Selçuk Durgut, Ankara: Bb101 Yayınları, 1.baskı, 2014.

¹⁹Jos C. N. Raadschelders, "Government and Public Administration: Challenges to and Need For Connecting Knowledge", *Administrative Theory & Praxis* 27/4 (Mayıs 2005): s. 602-627.

²⁰Murat Yıldırım, "Kamu yönetiminde Takdir Yetkisi: Geleneksel ve Yeni Kamu Yönetimi Arasında Karşılaştırmalı Bir İnceleme", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 7/2 (2010): s. 839-861.

²¹Orhan Gökçe ve Erol Turan, "Kamu Yönetiminin Dönüşümü ve Dönüşümün Temel Unsurları", *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 8/5 (2008): s. 175-200.

Modernizmin ortaya koyduğu bu değişim, aydınlanma ve dinamizm, kamu yönetimi anlayışının bir bilim alanı olarak ortaya çıkışından sonraki süreçte geleneksel (bürokratik) yönetim anlayışını karşılayacak ölçüde dayanaklara sahiptir. Dolayısıyla yönetim anlayışının 19. ve 20. Yüzyıl öncesine göre her ne kadar geleneksel olarak tanımlanmıyor olsa da sanayi devriminin getirdiği toplumsal devinimi ifade edebilecek bir bakışa sahiptir. Değişen ve gelişen şartlara uygun olarak dönüşüme uğrayan geleneksel kamu yönetimi anlayışı güncel paradigmalara karşılaştırıldığında modern olarak nitelendirilebilecek özelliklere ve erişilebilirliğe sahiptir. Bu durum da modern-geleneksel kavramlarının yönetim anlayışı çerçevesinde ayrıştırılmasının ve eleştirilebilir olmasını geçersiz kılmaktadır. Modernizmin ve geleneksel anlayışın ortak özellikleri olan nesnellik, olguculuk, süreç odaklılık ve katılık esas alındığında bu ayrımın pek olası olmadığı görülmektedir.

Geleneksellik ve Modernizmin birbirinden ayrılan yönü ise bilimsel yöntem tercihidir. Ancak bu ayrım kamu yönetimi anlayışının modern, geleneksel veya bürokratik olarak tanımlanmasının önünde engel olmamaktadır.²² Aydınlanma çağı ile birlikte ortaya çıkan düşünce; özel hayata mutlak surette müdahale eden siyasi istikrarı büyük ölçüde cazibeden yoksun hale getirdi. Yönetici kesimin bu konuda yapması gerekenler kadar yapmaması gerekenler de daima geçerli ve yerinde olmuştur. Müdahale ve kısıtlayıcılığa bağlı olarak gelişen katı hal, kamu yönetimi anlayışını da dolaylı olarak verimsiz ve etkisiz hale getirmiştir. Yeni ortaya çıkan yönetim anlayışının bu tür olumsuzlukları doğurması, hantallığın ve merkeziyetçi aşırıcılığın tetikleyicisi olmuştur. Devletin çeşitli alanlardaki bu baskısı, toplumsal aidiyeti ve ihtiyaçların gereği gibi karşılanmasının önünü kesmektedir. Tüm bunların yanında siyasi iktidarın bireysel nitelikteki politikalarını, belirli stratejiden ve denetimden uzak tutması siyasal otoriteye olan güvenin sağlanmasını engellemiştir.²³

Geleneksel Kamu Yönetimi, siyasal iktidarın formel kontrolü altında olan, kamu yararı amacı güden, sürekliliğin ve özelsel yönetimin belirgin esaslar olduğu idari anlayışı yansıtır. Katı bürokrasinin özlerine sahip bir anlayışın ürünü olması yönüyle de örgütsel ve yönetim ideolojisi “progresif (aşamalı benzeşim)” özellik göstermektedir.²⁴

Geleneksel kamu yönetimi anlayışında temel işbölümü anlayışı; bireylerin motivasyonlarını kısıtlı bir alana yöneltip, sınırlı sayıdaki yeteneklerini tekrar tekrar kullanmalarına dayalı ve bu şekilde gelişimin ve verimin alınabileceği yönündedir.

²²Murat Yıldırım, “Modernizm, Postmodernizm ve Kamu Yönetimi”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7/1 (2010): s. 714-716.

²³Veysel K. Bilgiç, “Küreselleşme Sürecinde Kamu Hizmetinde Dönüşüm”, *Kamu Yönetiminde Yeni Vizyonlar*, ed. Bekir Parlak, Bursa: Alfa Aktüel Yayınları, 2.baskı, 2011, s. 98-99.

²⁴Erol Turan, *Kamu Yönetiminde Reform*, Konya: Palet Yayınları, 2015, ISBN 9786055262747, s. 85-86.

Adam Smith'in "Wealth Of Nations" (Ulusların Zenginliği) adlı kitabında bu işbölümü tanımlanmasının önemi vurgulanmış ve geleneksel idari örgütlenme ve yönetim anlayışının temeline dayandırılmıştır. İşbölümünün doğurduğu kısıtlı alan denetim ilişkisinin de sınırlı olması ile kuralcı ve katı bir hiyerarşiyi meydana getirmektedir. Bu çerçevede önemli olan hiyerarşi bünyesinde profesyonelce iş tanımlamasının getirdiği zorunlulukları iş verimliliği olarak ifade etmektedir.²⁵

Geleneksel yönetim anlayışının işbölümü ve denetim ilişkisi esas alındığında; Polatoğlu'nun²⁶ eleştirel olarak ifade ettiği üzere aynı işkolunda sürekli çalışmanın getirdiği tektip üretim anlayışı etkinlik kaybı doğuracağından aynı yerde sürekli çalışan kişi için uzmanlaşma; sıradanlaşmanın ve verimsizliğin ötesine geçememektedir. Kamu yönetimi temelinde düşünüldüğünde, gelenekselliğin bir bütün olarak yönetimde iyiden iyiye hissedilmesiyle, dar bir alana sıkışan etkinlik ve verimlilik hizmetsel argümanlar için kısıtlayıcı bir role bürünmüştür.

Gelişen ve değişen dünyaya paralel olarak, dönüşüme uğrayan insan ihtiyaçları geleneksel yönetim anlayışının sunduğu hizmetler ile yerine getirilemez olmuş ve kamu faaliyetleri bu konuda yetersiz kalmıştır. Bürokratik yönetimin sunduğu merkeziyetçi ve tektip hizmetsel anlayış, küreselleşmenin etkisi ile ortaya çıkan yeniliklere cevap veremez olmuştur. İktisat anlayışının küresel bir ivme yakalaması ve toplumsal yapının köklü bir değişime uğraması geleneksel yönetim anlayışının dar çerçevesine sığamaz hale gelmiştir. Geleneksel yönetim anlayışının sunduğu tek yol anlayışı fonksiyonel ve etkinlik olarak eksik kalmıştır. Dünyada neo-liberal akımın yaygınlaşması ve bilgi topluma geçiş ile birlikte geleneksel yönetim anlayışı geçerliliğini yitirmiştir.

2.4. Post-modern (Yeni-Post-bürokratik) Kamu Yönetimi

2.4.1. Post-modernizm

Post-modernleşmeyi esas alan dönemde ortaya çıkan değişim algısı, ulusların tümü için yeni bir geleceği ve yapılaşmayı beraberinde getirmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyada yaşanan bütünleşme (küreselleşme) ve Batı'nın savaş sonrası değişimi post-modernliğin ilk tanımlamalarının yapılması için esas alınan zaman aralığı olmuştur. Bu çerçevede bu tanımlamayı yapan ilk kişi olarak tarihçi Arnold Toynbee ön plana çıkmaktadır.²⁷ Modernleşmeyi 15-19. Yüzyıllar arası süregelen ve Birinci Dünya Savaşı ile sona eren bir dönem olarak ele alan Toynbee, 1939 yılında yayınlanan "The

²⁵Aykut Polatoğlu, *Kamu Yönetimi: Genel İlkeler ve Türkiye Uygulaması*, Ankara: METU Press, 1. baskı, 2003, ISBN 978-975-7064-36-7, s. 41-42.

²⁶Polatoğlu, *a.g.e.*, s. 43-45.

²⁷Yıldırım, *Modernizm, Postmodernizm ve Kamu Yönetimi*, s. 709.

Study Of History” adlı eserinde Post-modernleşmeyi temel olarak bu dönem sonrası zaman olarak tanımlamıştır.²⁸ Post-modernleşmeyi tanımlayacak kelimeleri bulmak zordur ancak post-modern dönemi ifade edecek kelime ya da kelime gruplarını ifade etmek dönemin neyi gerektirdiği ve neyi değiştirdiği ile alakalıdır. Post-modernleşmeyi betimleyecek kelimeleri şöyle sıralayabiliriz: Belirsizlik, paradigma dönüşümü, “Ben’in yitimi”, kurallılığın çöküşü, katılım gibi ifadelerdir.²⁹

Post-modernleşme çeşitli alanlarda farklı yöntem ve biçimlerde kullanılmıştır. Felsefede bir akım, yönetim, tarih ve ekonomide bakış açısı, mimaride yöntem, edebiyatta bir akım olmuştur.³⁰ Bütünüyle eklektik bir yapıya sahip post-modern yapı, modernizm üzerine kurulu, çoğulculuğun benimsendiği ve “başarı için her yol” şifresini benimseyen bir ideallığe sahiptir.³¹ Bu düşüncelere sahip post-modern savunucuları “nesnellik ve öznelarasılık” iddiasını sorgulama eğilimine sahiptir.³²

Toplumsal olarak küreselleşen ve bilgi çağına entegre olan bir yapının eseri olarak ortaya çıkan post-modernleşme, teknolojinin ve onu yarattığı imajın biçimsel içeriğidir.³³ Post-Modernizmin küresel gücünün dışında bu ideolojiyi eleştirenler de ortaya çıkmıştır. Post-Modernizmin bütünsel yararlılığına gem vuracak şekilde Andrew Britton’unkültürel sermaye arayışına yönelik hileli bir amacın, Jurgen Habermas’ın modernizmin ideallerine ve değerlerine zarar verecek muhafazakâr bir girişimin ve Rudolf Panwitz’in ifadesi ile militar faaliyetler sonrası yeni militar girişimin ürünü söylemleri önemli eleştiriler olmuştur.³⁴ Bunlara karşın Fox ve Milner da post-modern kültürü oluşturmaya, demokrasi ögesine mistik bir değer katmaya, ABD’de politikanın ve yönetimin bu anlayış ile bütünleşmesine ve kamu yönetiminde ciddi bir söylem olmasına katkı sağlamıştır. Bunun yanında post-modernizmle uyumlu olarak merkezcilikten merkezkaç, merkezileşmeden parçalanmaya, ortak birimlikten ölçülemezliğe, benzerlikten çok farklılığa, genelleştirilmiş analiz eğiliminden hiper çoğulculuğa yönelimin kapısını aralamıştır.³⁵ Fox ve Milner kadar benimsemiş olmasa da Cherly King de, Post-modernizmi entelektüel bir çaba ürünü olarak görmekte ama

²⁸Demokaan Demirel, “Modernizmden Postmodernizme Kamu Yönetimi”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 24/2 (2014): s.171.

²⁹Hasan Yıldız, “Postmodernizm Nedir?”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (2005)

³⁰Sıtkı Erinc M., “Postmodernizm’in Tanımı”, 1994, s.32.

³¹Erinc, a.g.e., s. 35.

³² Jos C. N. Raadschelders, “Government and Public Administration”, s. 612.

³³Songül Sallan ve Songül Boybeyi, “Postmodernizm-Modernizm İkilemi”, 1994, s. 314.

³⁴Yıldırım Özsevgi, “Postmodernizm Üzerine”, *Journal of International Social Research* 10/54 (25 Aralık 2017): s. 136.

³⁵David M. Boje, “Carnavalesque Resistance to Global Spectacle: A Critical Postmodern Theory of Public Administration”, *Administrative Theory & Praxis* 23/3 (Ekim 2001): s. 435.

aynı zamanda bu anlayışın dezavantajı olarak göreliliğin kaygan eğimini ifade etmekten de kaçınmaktadır.³⁶

Post-modernizm, geleneği yadsımadan onun sunduğu değerler üzerinde değişime açık, yenilik stratejilerine bağlı, esnek ve dönüşüm odaklı üstlenici rolündedir.³⁷ Toplumsal bir dönüşümü ifade etmesinin yanında yönetsel olarak radikal değişiklikleri de beraberinde getiren bu anlayış görecelilik, yapıbozumculuk ve dil kullanımı ilkeleri ile uyumlu hale getirilmiştir.³⁸ Bu yönüyle de çok yönlülüğü ve farklılığı esas alarak yönetimde modern anlayışın aksine bir görünüm sergilemektedir. Post-modernizmin çoğulcu söylemi ve çoklu yapısı,³⁹ modernitenin aksine belirsizliği ve şüpheciliği ilkesel argümanlar olarak ön planda tutmaktadır.⁴⁰

2.4.2. Post-Modernizmin Özellikleri

Post-modernizmin genel olarak özellikleri:⁴¹

- Bilimde ve toplumda görecelilik, yenilik, farklı bakış ve değişim algısı,
- Sosyal gerçeklik ve aidiyet hissi,
- Gelecek algısı ve beklentisi,
- Çoğulcu ve çok kültürlü yapı,
- Yeniden inşacı,
- Bireyci ve yerel destekçi,
- Teknolojik yeniliklere ve gerekliliklere kararlı bağlılıktır.

Bilimsellikten net yargıların ötesinde bir sava sahip olan post-modernizm, aklın ve bilimin keskin hatlarının ötesinde göreceli ve heterojen görüşlerin önemine dikkat çekmektedir. Bu çerçevede aklın ötesine geçen, akla veda eden bir yapıya sahiptir. Evrensel ve genel-geçerlikten uzak muğlak sınırları vardır.

Modernizmin aklına ve normatifliğine karşı, duyguyu, sezgiyi, bakış açısını ve doğru sınırını kaldıran yapıya sahiptir. Birden çok doğrunun ve sonsuz algının ve sonsuz tüketici tercihiyle bağlı özgürlük anlayışının yer aldığı bir savdır.⁴²

³⁶Cheryl Simrell King, "Postmodern Public Administration : In The Shadow of Postmodernism", *Administrative Theory & Praxis* 27/3 (Mayıs 2005): s. 520.

³⁷Turgay Ergun, "Postmodernizm ve kamu yönetimi", *Amme İdaresi Dergisi* 30/ 4 (1997): s. 4.

³⁸Murat Okçu, "Postmodernizm ve Kamu Yönetimi", *Çağdaş Kamu Yönetimi I: Konular, Kuramlar, Kavramlar*, ed. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür, Ankara: Nobel Yayıncılık, 1. baskı, 2003, s. 107.

³⁹Barış Aydın, "Kamu Yönetimine Postmodern Müdahaleler", *Medeniyet Araştırmaları Dergisi* 4/2 (2019): s. 77-99.

⁴⁰Havva Tahtaloğlu, "Postmodernizmin Türk Kamu Bürokratik Sistemine Yansıması", *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdaribilimler Fakültesi Dergisi*, 1 (2018): s. 21.

⁴¹Hamza Ateş, "Postbürokratik Kamu Yönetimi", *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar - Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları*, ed. Ahmet Nohutçu, Namık Kemal Öztürk, Asım Balcı ve Bayram Coşkun, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013, s. 392-395.

⁴²Mürşit Işık ve Yunus Emre Öztürk, "Postmodern Açından Kamu Yönetiminde Küçülme (downsizing) Olgusu", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi* 12/1-2 (2009): s. 434-435.

Post-modernizm, bürokratik yapılanmaya ve onun sahip olduğu tekelliğe, rasyonaliteye eleştirel bir bakış açısı ile yaklaşmıştır. Bu çerçevede yönetimi yenileştirmenin yolu bütüncül olarak gelişen anlayışla bağdaştırmaktan geçtiği savunulmaktadır. Sürekli bir değişim ve esnekliği barındıran post-modern anlayış için mevcut yönetim modern ilkelerin ötesine geçememiş, hantal, katı ve tektip yapısı dolayısıyla başarısız hale gelmiştir. Kamu hizmetini görmekte başarısız ve eksik kalan modern yönetim anlayışı post-modernizmin ve post-modern kamu yönetimi anlayışının ortaya çıkmasına da zemin hazırlamıştır.

2.4.3. Post-Modern Kamu Yönetimi Anlayışının Tarihsel Kökenlerine Bakış

Post-modern kamu yönetimi anlayışının ortaya çıkışı ve uygulanabilirliğinin ilk örneklerinin Thatcher İngiltere'sinde (Thatcherism) ve Reagan dönemi Amerika'sında (Reaganism) görülebilir. İngiltere'de ortaya çıkışı ekonomik kaynaklı olmakla birlikte siyasi ve toplumsal kökenlere de sahiptir. Ekonomik sebeplerolarak dönemin İngiltere'sinin 2. Dünya Savaşı sonrası mevcut ekonomik ve sosyal krizi ile 1970'ler itibariyle yaşanan işsizlik ve kamu yatırımlarının azalması gösterilebilir. Yine küresel düzenin yeniden inşası sırasında yaşanan petrol krizi ve eko-küreselleşme çabaları "yeniden yönetimleşmenin" ekonomik basamaklarını oluşturmaktadır. 1976'da iktidar Britanya İşçi Partisi'nin kamu harcamalarını kısması ile başlayan ardından iktidara gelen muhafazakâr kesimin bunu devam ettirmesi, maliyet azalışı ve verimlilik artışı gibi köklü ve yapısal reformların çağrısını beraberinde getirmiştir. Bu doğrultuda kamu külfetinin azaltılması amacıyla bazı kurumların özelleştirilmesi ya da özerk hale getirilmesi sağlanmıştır.⁴³ Böylece devlet yapılanmasının kamu hizmetlerinde ekonomik kaygıları en aza indirilmeye çalışılmış, yönetim argümanları özel alana kaydırılmaya başlanmıştır.

Yeni yönetim anlayışının sosyal boyutunda ise yöneten-yönetilen ikileminin bütünleşik beklentileri yatmaktadır. Daha az itaatkâr toplumdan ziyade bağdaşık ve hizmet kalitesinin artırılması amacı taşıyan toplum ile bu hizmetlerin vatandaşa en uygun ve verimli şekilde ulaştırmayı amaçlayan devlet idaresi beklentisi ortaya çıkmıştır. Bu beklentiler yeni düzenin kurulmasında temel argümanlar haline gelmiştir. Zira toplum-devlet ilişkisinin varlığı bu beklentilerin sürekliliğine ve kalıcılığına bağlıdır.

Siyasal olarak Yeni Sağ düşünceye (Muhafazakâr ve Liberal) ve post-liberal ilkelere yönelim gerçekleşmiş, özgürlükçülük ve katılımcı demokrasi anlayışı egemen

⁴³Bilgiç, *Küreselleşme Sürecinde Kamu Hizmetinde Dönüşüm*, s. 101-103.

hale gelmeye başlamıştır.⁴⁴ Muhafazakâr düşüncede ortak bir kültür ve yurttaşlık bilinci aranmaktadır. Bunun nedeni ise toplumun bütünü bir arada tutacağı düşüncesidir. Liberal Yeni Sağ'da ise devletin kısıtlayıcı rolünün en aza indirilmiş halinde bireyselliğin ve piyasa odaklılığın var olduğu düşüncesidir.⁴⁵

Post-liberal ideolojinin yenedünya düzeninde egemen olması ile ortaya çıkan küreselleşme adımları yönetim sisteminin değişmesine katkı sağlamıştır. Küreselleşme, piyasa ekonomisinin varlığı ve kazanımları, teknolojik ilerleme ve iletişim becerilerinin gelişmesi, uluslararası örgütlerin ve çok aktörlü yapıların yaygınlaşması, klasik devlet anlayışının teorik ve pratik önemini kaybetmesine yol açmıştır. Güncel değişim ve problemlere cevap veremiyor oluş, soğuk savaşın sona ermesi, örgütsel sistematığın sosyokültürel ve fonksiyonel niteliğini kaybetmesi gibi birbirinden bağımsız görünen ama bağlantılı faktörlerin bir arada bulunması ile geleneksel kamu yönetimi anlayışı geçerliliğini yitirmiştir.⁴⁶ Bu faktörleri destekleyen en önemli uluslararası örneklerden biri Dwight Waldo'nun öncü olduğu Minnowbrook konferanslarıdır. Bu konferanslarda mevcut yönetim anlayışının, güncel meselelere çözüm bulamadığı ve yetersiz kaldığı ön planda tutularak, geleneksel-yeni yönetim ayrımı ile nitelik-verimlilik-esneklik ve katılık-tektiplik-merkeziyetçilik ayrımının sınırlarını belirlenerek, gelişen yönetim anlayışın temel prensipleri ortaya koyulmuştur.⁴⁷ Yeni kamu idaresi yaklaşımı esasında modern kamu yönetiminin katı bürokrasisine meydan okuma olarak ortaya çıkmış ancak geleneksel yapıdan bağımsız düşünülemediğinden geleneksel yönetim yapısının üzerine inşa edilmiş olarak ele alınmaktadır.⁴⁸

2.4.4. Post-Modern Kamu Yönetimi Anlayışı Teorisi

Geleneksel-modern kamu yönetimi üzerine kurulan ve bu doğrultuda geliştirilen, post-fordist tabanlı dönem içerisinde kendine yer edinen post-modern kamu yönetim anlayışı, iş biçim, yöntem ve tekniklerinin özel alandan kamusal alana aktarılması ve entegrasyonu süreci olarak ortaya çıkmıştır. Post-modern kamu yönetiminin geleneksel model üzerine inşa edilmesinin ve GKY'nin geçerliliğini kaybetmesinin en önemli nedeni eski modelin artık çalışmıyor olmasıdır. GKY, kamu sektörünün örgütsel ve işlevsel tanımlamalarını karşılamakta yetersiz kalmıştır.⁴⁹

⁴⁴Bilgiç, *Küreselleşme Sürecinde Kamu Hizmetinde Dönüşüm*, s. 104-105.

⁴⁵Eryılmaz, *a.g.e.*, s. 48-49.

⁴⁶Nagehan Talat Arslan, *Yeni Kamu Yönetimi ve Üst Kurullar*, Bursa: Alfa Aktüel Yayınları, 2010, ISBN 978-975-253-186-4, s. 6-8.

⁴⁷Hüseyin Özgür, "Yeni Kamu Yönetimi Hareketi", *Çağdaş Kamu Yönetimi I: Konular, Kuramlar, Kavramlar*, ed. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür, Ankara: Nobel Yayıncılık, 2003, s. 190.

⁴⁸Parlak ve Doğan, *a.g.e.*, s. 96.

⁴⁹Hughes, *a.g.e.*, s. 50-52.

Geleneksel kamu yönetim anlayışında var olan zaman algısının, yöntemlerin, öğretilerin ve süreçlerin geçerli olmadığı dönemdir.⁵⁰

Ekonomik tabanlı bir geçmişe sahip olan yeni anlayışta bireysel menfaatlerin toplumsal yararı ortaya çıkaracağı, bunun ise piyasa eliyle gerçekleşeceği öngörülmektedir. Bu çerçevede toplumsal aktörlerin her birinin paydaş olduğu bir süreci vurgulamaktadır.⁵¹ Demokratiklik ve meşruluk kanallarının değişime uğramış yönünü temsil etmektedir. Müzakereci demokrasi anlayışına dayanan ilkeselliği çerçevesinde sorunların çözümünde ve hizmet sunumunda bütünleşik hareketi ve iletişimi gerektirmektedir. Bu yönüyle çok aktörlü katılımı destekleyen bir niteliğe sahiptir.⁵² Bu etkileşimciliğin ve işbirliğinin temel dayanağı; yerleşik söylemlerin, sabit ve kalıcı eylemlerin olmadığı yerde mümkün olacaktır. Ayrıca demokratik ve vatandaş odaklı bir yönetim anlayışı temel hedeftir.⁵³

Post-modern kamu yönetimi, Geleneksel hizmet sorunlarına yeni bir bakış açısı getiren, çok yönlü ve sistematik fonksiyonelliğe sahip yönetim anlayışıdır. Ekonomik ve sosyalistkarsızlığın kaynağı olarak ifade edilen katı bürokratik yapının varlığı ve devlet hegemonyasının belirgin baskılayıcılığı sebebiyle ortaya atılan, neo-liberal fikirlerin ürünü olarak ortaya çıkan bir yönetim anlayışıdır. Bu çerçevede bu hegemonyayı kırmak ve ekonomik hizmet sunmak amacıyla öncelikli hale gelmiştir.

Yönetimde katıcılık ve merkezîyetçiliğin temel ilkeler olduğu Weberian bürokrasinin temel argümanlarının ötesinde, devlet fonksiyonlarının asli görevler dışında en aza indirgenmesini öngören, kamuyu piyasa tabanlı işletmeci mantık ile idare etmeyi amaçlayan, yenilik getiren bir anlayıştır.⁵⁴ Kamu yönetimindeki bu dönüşüm siyasi alan ve siyasi ideoloji ile doğrudan ilişkilidir. Politik kavramlar ve beklentiler (demokrasi arayışı gibi) bu dönüşümün en önemli parametreleridir. Bu bağlamda beklentilere: idari yönetim anlayışında post-kültürel beklenti, toplumsal davranış ve beklentiler, otoritenin istikrarlı/sız oluşu, başarısızlık ve yenilenme ihtiyacı ile küreselleşme örnek verilebilir. 1990 sonrası küreselleşmenin hız kazanmasıyla da post-yönetim anlayışı “minimal devlet-güçlü piyasa modeli” ile işletilmeye başlanmıştır.⁵⁵

⁵⁰Mitchell F. Rice, “Organizational Culture, Social Equity, and Diversity: Teaching Public Administration Education in the Postmodern Era”, *Journal of Public Affairs Education* 10/ 2 (Nisan 2004): s. 143.

⁵¹Hasan Engin Şener, “Kamu Yönetiminde Postmodernizm”, *Kamu Yönetimi: Yöntem ve Sorunlar*, ed. Şinasi Aksoy ve Yılmaz Üstüner, Ankara: Nobel Yayıncılık, 2007, s. 36.

⁵²Parlak ve Doğan, *a.g.e.*, s. 109-110.

⁵³De Lysa Burnier, “Making It Meaning Full: Postmodern Public Administration and Symbolic Interactionism”, *Administrative Theory & Praxis* 27/3 (Mayıs 2005): s. 512.

⁵⁴Uğur Ömürgönülşen, “Kamu Sektörünün Yönetimi Sorununa Yeni Bir Yaklaşım: Yeni Kamu İşletmeciliği”, *Çağdaş Kamu Yönetimi I: Konular, Kuramlar, Kavramlar*, ed. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür Ankara: Nobel Yayıncılık, 2003, s. 10-22.

⁵⁵Veysel Bilgiç, “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı”, *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar: Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları*, ed. Ahmet Nohutçu, Namık Kemal Öztürk, Asım Balcı ve Bayram Coşkun, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013, s. 38.

Kamu yönetimi anlayışının esasında yenilik barındırmasının nedenleri olarak ise; piyasa odaklılığı, etkinlik arayışında olması, pozitivizm türevi toplumsal denkliği öngören anlayışı, dinamik bir yapı ve alternatif çözüm arayışlarını barındırması olarak sıralanabilir. Bu çerçevede Post-modern kamu yönetimi hareketinin ortaya çıkmasında bir değişim içgüdüsünden çok, ortaya çıktığı ilk yer olarak ABD’de yaşanan toplumsal ayrımcı eylemler ve askeri travmalara bağlı olarak geleneksel formel yasaların eksik kalışın plandadır.⁵⁶

Post-modern kamu yönetimianlayışına geçişi tetikleyen diğer nedenleri şöyle sıralayabiliriz:⁵⁷

- Tekdüze bilgi akışının varlığı,
- Çok boyutlu iletişim olanaklarının olmayışı,
- Siyasi ve idari karar alışların vatandaşlardan kopuk ve bağlantısız oluşu,
- Asıl ihtiyaçların belirlenemeyişi ve yabancılaşıma olgusu,
- Destekleyici ve motive edici demokrasi ve yönetim anlayışının eksikliğidir.

Bu tecrübelerle dayanarak post-modernizm, küreselleşmenin etkisi ile devleti karar alıcı konumdan karar kabul edici konuma getirmiştir. Devlete çizilen bu rol idari yönetim reformunu destekleyen ya da diğer bir deyişle bu değişime kapı aralayan çeşitli alanların gelişimine de ön ayak olmuştur. Post-modern kamu yönetiminde sosyal eşitliğin ve değişime açık bir inşa sürecinin teşvik edilmesi ile kamudan ve kurumlarından bağımsız bir katılım anlayışının varlığı gözle görülebilir niteliktedir.⁵⁸ Bu durum sosyolojik olarak ele alacak olursak toplumsal değişimi işaret ettiği açıktır. Bu bağlamda bireyselleşme, hak ve özgürlük arayışı ile eşitlik ve adalet duygusuna paralel olarak gelişen demokrasiye olan inancın ve kamuoyu baskısı oluşturmaının kitlesel faydası en önemli gelişmeler olmuştur. Ekonomik olarak ise piyasa işlerliğinin sağlanabilmesi için devletin ekonomiye müdahalesini asgari seviyeye çekerek rekabet düzeyini ve hizmet kalitesini toplum lehine değiştirecek gelişmeler yaratmıştır. Bu çerçevede etkinlik ve verimlilik önemli başlıklar haline gelmiştir.⁵⁹

Post-modern kamu yönetimi anlayışında verimlilik ve etkinlik önemli argümanlardır. Verimlilik kuralları sıkı ve bağlılık gerektirir. Bunun içindir ki yöntem

⁵⁶Özgür, *a.g.e.*, s. 183-186.

⁵⁷Ahmet Nohutçu ve Asım Balcı, “Kamu Yönetiminin Yeni Perspektif ve Dinamizmi: ‘Kamu’nun Yönetilmesinden ‘Kamu’nun Yönetmesine Doğru”, *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar: Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları*, ed. Ahmet Nohutçu, Namık Kemal Öztürk, Asım Balcı ve Bayram Coşkun, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2013, s. 15.

⁵⁸Rice, *a.g.e.*, s. 145.

⁵⁹Arslan, *Yeni Kamu Yönetimi ve Üst Kurullar*, s. 10-14.

ussallığından gelir. Bu doğrultuda amaç; kamu hizmetlerinde etkinlik ve kalite için alternatif yollar oluşturmaktır.⁶⁰

Post-modern ilkeselliğin yansıması olarak küreselleşen dünyada ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara ve problemlere çözümün toplumsal ve bireysel tercihlerden geleceği, ortaya konulacak olan politikaların piyasada belirleneceği savunulmuştur. Alternatif yol oluşturma'nın en temel alanı yeni post-modern öğretilerle yönetim anlayışını bağdaşık hale getirmekten geçmektedir. Diğer bir deyişle geleneksel yapının en iyi tek yol çözümlemesine karşın çok yönlü bir yapılaşma ve çözümlemenin getirilebilmesini ifade etmektedir.⁶¹

Post-modern kamu yönetimi, deregülasyon çalışmalarına yönetsel düzeyde hukuki bir anlam yükleyerek refah devletinin katı bürokrasiden arındırılmasına, toplumsal eşitlik ve adalet kavramlarının ilkesel birer misyon oluşturmaya ulaşmayı amaçlamaktadır.⁶² Temel savını aldığı Yeni Sağ Düşünceye paralel olarak neo-liberal ideoloji bünyesinde merkezi-devlet paradigmasının girişimci-devlet biçiminde dönüşüme uğramasına yol açmıştır. Kamu yönetiminde tektiplik ve tekelliğin engellenmesine ve bunun sorumlusu olarak devlet kapsamının daraltılmasına ön ayak olmuştur.⁶³ Girişimci devlet; katılımcı demokrasi anlayışı ile otoriteyi desantralize eder, önleyici ve kazandırıcı rol üstlenir.⁶⁴ Post-modern kamu yönetimi anlayışına bu tanımlamalar dışında "Managerialism: İşletmecilik",⁶⁵ Hood ise; "Post-bürokratik paradigma, Girişimci hükümet, Hükümetin yeniden keşfi" gibi vurgular yapmıştır.⁶⁶

Post-modern kamu yönetiminin piyasaya odaklanması sayesinde yeni sistem, işletmecilik mantık ile kamusal hizmetlerin yürütülmesini desteklemiş ve hizmetlerin tekelden uzaklaşmasını sağlamıştır. Böylece Post-modern kamu yönetimi anlayışı, kamu-özel ayrımının belirsizleşmesine ve dolayısıyla kamu-özel-sivil paydaşlarının gelişmesine reformist bir etki sunmuştur.⁶⁷

Osborne ve Gebler ise bu reformun temel ilkelerini devlet bünyesinde şöyle ifade etmiştir:⁶⁸

- Kürek çeken değil dümen tutan,

⁶⁰ Erol Turan, *Kamu Yönetiminde Reform*, s. 102.

⁶¹ H. George Frederickson, "Whatever happened to public management? Governance, governance everywhere", *Institute of Governance Public Policy and Social Research*, 2004, s. 452.

⁶² Arslan, *Yeni Kamu Yönetimi ve Üst Kurullar*, s. 56-57.

⁶³ Kadir Caner Doğan, Hasan Mahmut Kalkışım, ve İbrahim Karaaslan, "Neoliberal Dönüşüm Sürecinde Postbürokratik Yapılanma: Yönetişim Modeli", *Kamu yönetimi : Yönetim-Siyaset Ekseninde Yeniden Yapılanma*, ed. Atıl Cem Çiçek ve Yüksel Koçak, Ankara: SFS Grup yayınevi, 2011, s. 79-96.

⁶⁴ Bilgiç, *Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı*, s. 29.

⁶⁵ Christopher Pollitt, "Managerialism Revisited", *Taking Stock: Assessing Public Sector Reforms*, 1998, s. 152.

⁶⁶ Erol Turan, *Kamu Yönetiminde Reform*

⁶⁷ Arslan, *Yeni Kamu Yönetimi ve Üst Kurullar*, s. 85.

⁶⁸ David Osborne ve Ted Gaebler, "Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit Is Transforming the Public Sector", *American Bar Association* 35/3 (1993): s. 683-691.

- Hizmet vermektense yetki devreden,
- Hizmet sunumuna rekabet getiren,
- Girdileri değil sonuçları finanse eden bir görünüm sergilemelidir.

Dümen tutan devletin yetki devreden rolü çerçevesinde yaptığı sözleşmeler neticesinde rekabetin artırıldığı ve piyasanın test edildiği bir anlayış ortaya çıkmıştır. Turan⁶⁹'a göre ise özel sektör tarzı bir yönetim şeklini tercih eden kamu sektörü için reform çabalarının temel amaçları şöyledir:

- Kamu harcamalarının azaltılması,
- Yatırımların daha cazip hale gelmesi,
- Hukuksal temel altyapının toplumsal eşitliği destekleyici, insan odaklı yaklaşımı geliştirici ve hizmet sunumunda adaleti tesis edici şekilde dönüşüme uğratılması,
- Kamu sektörünü işveren haline getirerek çeşitli alanlarda sorumlu, yetenekli ve nitelikli istihdam sağlamak,

- Hizmet sunumunda toplumsal güveni sağlamaktır.

İşletmecilik anlayışının reformist etkileri kamu yönetimi anlayışına uygun bazı teorik sonuçları da beraberinde getirmiştir. Bunlar:⁷⁰

- Düzenleyici yönetim anlayışının hâkim olması,
- Planlananların ve hedeflenenlerin ön planda oluşu,
- Vizyon ve misyon çerçevesinin belirgin hale gelmesi,
- Yetkilendirilenin çok aktörlü yapısı,
- Sonuç odaklılık,
- Piyasa odaklılık,
- Rekabetçi bir yapının varlığı,
- Verimlilik ve performans esaslı örgütlenme,
- Katılımcılığın ve çoğulculuğun benimsenmesi,
- Bireysel aidiyetin güçlenmesidir.

Post-modern yönetim; bütünün karşısında parça, merkeziyetçiliğin karşısında yerel, homojenlik (tektipliğin karşısında çoğulcu ve çok yönlülüğü (heterojenlik), özgünlüğü, çok aktörlü bir yapıyı savunmaktadır.⁷¹Kurumsal deternizmi reddeden,

⁶⁹ Erol Turan, *Kamu Yönetiminde Reform*, s. 105-106.

⁷⁰Recep Bozdoğan, “Kamu Yönetimi Paradigmasında Değişim ve Özelleştirme Yaklaşımı”, *Çağdaş kamu yönetimi I : Konular, kuramlar, kavramlar*, ed. Muhittin Acar ve Hüseyin Acar, Ankara: Nobel Yayıncılık, 2003, s. 293.

⁷¹Bekir Parlak, “Küreselleşme Sürecinde Modern Ulus-Devlet ve Kamu Yönetimi”, *Çağdaş kamu yönetimi I : Konular, kuramlar, kavramlar*, ed. Muhittin Acar ve Hüseyin Acar, Ankara: Nobel, 2003, s. 347-392.

teknokrasiyi yıkan içeriği özgür bırakan, sonuçların değil söylemlerin önemli olduğu ve çoğulculuğu artırmayı amaçlayan bir yaklaşımdır.⁷²

Yönetim anlayışının piyasaya odaklanması çerçevesinde ortaya çıkan yeni düzen “kontROLSÜZ-ÖZGÜRLÜKÇÜ” bir tanımlama ile ilke haline getirilmiştir.⁷³ İhtiyaçların ve taleplerin piyasada belirleneceği ve gerekliliklerin topluma yönelik hizmette en doğru ve verimli şekilde sunumunu savunmaktadır. Kaynak tahsisinde ve hizmet sunumunda vatandaşa uygun politikaların belirlenmesi temel prensip haline gelmiştir.

Post-modern kamu yönetimi, post-modernitenin yenilikleri çerçevesinde biçim ve içerik olarak köklü değişimlere sahip bir anlayış olmuştur. Bu değişim ile birlikte mevcut unsurları çerçevesinde yenidenleşmenin ve yerelleşmenin motive edici öznesi haline gelmiştir. Kamu yönetiminin ve dolayısıyla devletin bu rolü yeni anlayışın amaç, araç ve unsurlarında pek çok değişikliği de beraberinde getirmiştir. Küresel gelişmelere ve yeniden düzenlenen politika ve stratejilere bağlı olarak özgün ilkeler belirlemiştir.

Post-modern kamu yönetimi unsurlarını ve amaçlarını post-modern ilkeler ve onun özellikleri ile bütünleşik sıralayacak olursak genel olarak:⁷⁴

- Kamu yöneticisine geniş yetki ve sorumluluklar veren,
- Sonuç odaklı ve düzenleyici (hâkim) misyon sahibi,
- Rekabetçi ve uzmanlaşma esaslı,
- Kamu hizmeti kaynaklarının kullanımında disiplinli ve özverili,
- İşletmeci mantığının kamu yönetimi üzerinde pratikleştirilmesini öngören,
- Performans esaslı personel yönetim biçimine sahip,
- Çok aktörlü fonksiyonelliği benimseyen,
- Toplumsal gelişimi sağlamaya yönelik eğilime sahip,
- Esnek, şeffaf, hesap verebilir ve etkin bir yönetim mekanizması oluşturma amacı taşıyan,
- Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişime paralel politikalar ve hizmet sunumu gerçekleştirmeyi amaçlayan,
- Devletin görevini asli sorumluluklara kadar asgari düzeye indiren adem-i merkeziyetçi yönetim anlayışını benimseyen bir içerik barındırmaktadır.

Post-modern Kamu Yönetimi, normatifliğin ve rasyonalitenin, merkeziyetçilik ve Weberian bürokrasinin Post-modernite ile uyumlaştırıldığı, yeniden düzenlendiği ve çok

⁷²Cenay Babaoğlu ve Sedat Çobanoğlu, “Kamu Yönetiminde Postmodern Savlar”, *Sayıştay Dergisi*, 108 (2018): s. 184-185.

⁷³Demirel, a.g.e.

⁷⁴Atıl Cem Çiçek, “Neoliberalizmin YKY Anlayışını Meşrulaştırma Aracı Olarak ‘Yönetişim’ ve Türkiye Kamu Yönetimi Üzerine Yansımaları”, *Kamu Yönetimi : Yönetim-Siyaset Ekseninde Yeniden Yapılanma*, ed. Atıl Cem Çiçek ve Yüksel Koçak, Ankara: SFS Grup yayınevi, 2011, s. 65-66.

yönlü olarak sınırsızlaştırıldığı yönetim anlayışını yansıtmaktadır.⁷⁵ Otoriterliğe daha az meyilli, açık ve şeffaf, daha az kuralcı ve çağ üstüdür. Aynı zamanda belirli sınırlar içerisinde sistematize edilmiş politikaların yürütülmesini değil, hayat kalitesinin ve insani niteliğin idari erkler üzerinden geliştirilmesini savunmaktadır.⁷⁶

Post-modern kamu yönetiminde örgüt yapılanmaları da diğer her şey gibi yeniden inşa edilmiştir. Bu süreç içerisinde yeni anlayışın ilkeleri ile bağlantılı örgütler, kamu yönetimin faaliyetleri ve sorumlulukları çerçevesinde şekillenmiştir. Sosyal sorumlu olarak post-modern kültür bünyesinde yönetim ve denetimde zamanlı ve vizyon sahibi bir kamu kesimi ön plana çıkmıştır.⁷⁷ Önleyici ve yönlendirici konumdadır. Bu yönüyle piyasanın işlerliğini engelleyici olmaktan kaçınır ve asli görevleri en iyi ve verimli şekilde yerine getirmekte avantaj sahibi olmaktadır. Dolayısıyla kamu yönetiminde örgütsel özellikler büyük önem taşımaktadır.

2.4.5. Post-Modern Kamu Yönetiminde Örgüt Yapılanması

Modern Kamu Yönetimi yaklaşımında örgütsel büyüklük ve yatay yapılaşma, başarı ve kalite için öngörülen niteliklerdi. Bu büyüklüğün gelişmesinde bürokrasi en önemli araçtı. Dolayısıyla devlet müdahalesinin görülmesinde haklı bir yoldu. Ancak Post-modern anlayışla birlikte devlet müdahalesi, bürokrasinin dayattığı merkeziyetçilik ve örgütsel büyüklük en aza indirilmeye başlanmıştır. Örgütlerde küçüklük, yalınlık ve basitlik başarı için yeni anahtarlar olmaya başlamıştır.⁷⁸

Modern yönetimlerde yönetici tek odaklı bir yaklaşımla idare etmekte ve işgören vasıfsız bir nitelikte iken; Post-modern yönetim anlayışında yönetici-çalışanbütünleşikliğini (işbirliği) sağlanmış, çeşitli alanlarda hizmet görecekt nitelikli çalışan yetiştirilmeye başlanmıştır.

Post-modern kamu yönetimi, yöneticisinden personeline kadar inisiyatif sahibi, riskli ama özgüvenli, sonuç odaklı, değişime açık, bilinçli ve nitelikli örgütsel içeriği barındıran bir sistemdir.⁷⁹ Bu anlayışta örgütsel çeşitliliği artırarak, coğrafi rekabetin uyumunu sağlayacak post-ekonomik ve sosyal revizyonu pekiştiren, mali ve idari özerk yapılanmalar kurarak hizmet kalitesini artırmak önemli amaçlar arasındadır.⁸⁰ Bu

⁷⁵Kadir Caner Doğan, “Postmodern Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler ve Katılım: Yerel Yönetişim Odaklı Bir Yaklaşım”, *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3/2 (07 Ekim 2016): s. 31.

⁷⁶Frederickson, *a.g.e.*, s. 452-453.

⁷⁷Nohutçu ve Balcı, *a.g.e.*, s. 17.

⁷⁸Hamza Al, “Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi”, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2002, s. 131-132.

⁷⁹Halim Emre Zeren, “YKY Düşüncesinin Türkiye’de Kent Yönetimine Katkısı”, *Kamu Yönetimi: Yönetim-Siyaset Ekseninde Yeniden Yapılanma*, ed. Atıl Cem Çiçek ve Yüksel Koçak, Ankara: SFS Grup yayınevi, 2011, s. 180.

⁸⁰Ömürgönülşen, *a.g.e.*, s. 23.

amaçlar çerçevesinde kamu yönetim yapılanması, Post-modern anlayışın getirdiği ilke ve vizyon bütünlüğünün verimliliği için hayati bir araçtır. Yönetim ve kademesinin mevcut anlayışa hakimolma ve içselleştirme seviyesi, hizmet kalitesinin artırılması ve sosyal faydanın gelişmesi ile doğru orantılıdır. Bu yönüyle yöneticilerin sistemde işlevsel bir rol üstlendiklerini pekiştirmektedir.

Yöneticilerin rolü devlet siyasetinden kopmuş, piyasa odaklı işletmecî mantıkla bağdaşık hale gelmiştir. Bu doğrultuda bürokratik yapılanma yerine post-bürokratik yönetim yapılanma içinde yöneticilere karar verme gücü ve yetkisi ön plana çıkmıştır. Kamu yöneticileri gerçek sorunları anlamaları ve çözmeleri için herhangi bir yetenek, teori ya da uygulamayı kullanabilmektedir.⁸¹

Post-modern Kamu Yönetimi, yöneticiler için çok yönlülüğü, çok aktörlülüğü öngörür.⁸² Yönetimde paydaşlık, kararların etkin ve verimliliğinde artış için gözlemlenebilir bir uygulamadır. Adem-i merkeziyetçiliğin idari yönetimde araç olarak kullanılması da bu uygulamanın en belirgin alanıdır.

Post-modern örgütlenme düzeyinde çalışanlar, bu hareketi “entelektüel bir alan” olarak görmekte, post-endüstriyel dönem olarak çok yeteneklilik, esneklik ve katılımcılık özellikleri, örgütsel ve yönetsel anlayışın gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Post-modern kamu yönetiminde genel örgütsel özellikler:⁸³

- Resmîyetin azaltıldığı, diyaloga dayalı, yatay ve düz kademeleşmeyi esas alan,
- Kaynakların ve performansın bütünleşik yönetiminin gerçekleştirildiği alan,
- Bilgi ve tecrübenin idare etmede öncelikli kaynak olarak kullanıldığı (siyasi ve ideolojik fikirlerden bağımsız),
- Geniş hareket alanının ve sorumluluğun olduğu, esnek çalışma vakitlerinin ve hiyerarşinin olduğu motive edici alan,
- Takım çalışması ve girişimin prensip haline getirildiği, riskli ama faydacı, kaliteli alan,
- İletişim ve etkileşimin bütün alana yayıldığı, dostane, yardımsever ve işbiririci çalışan ve yöneticilerin olduğu alan özellikleri taşımaktadır.

Post-Modern Kamu Yönetimi, adem-i merkeziyetçi yapısı ve barındırdığı örgüt düzeyi, amaç ve unsurları ile devletin azalan fonksiyonları çerçevesinde merkezi görev ve yetkilerin yerel (ulus-altı) ve uluslararası (ulus-üstü) aktörlere devredilmesini

⁸¹Hughes, *a.g.e.*, s. 49.

⁸²Frederickson, *a.g.e.*, s. 454.

⁸³Ateş, *Postbürokratik Kamu Yönetimi*, s. 92-93.

öngörmektedir.⁸⁴ Bu yönüyle küreselleşmenin ulus düzenine zarar vereceği endişesi ortadan kalkmakta, ulusun merkez dışındaki paydaşları söz sahibi olabilmektedir. Güçlü bir ulus devlet anlayışının oluşmasında yetki paylaşımının önemi bu anlayışla ortaya çıkmıştır. Özellikle yerel yönetimlere sunduğu reform desteği⁸⁵ ve güçlü bir özne haline getirme savı, yöneten-yönetilen güveninin, devlet-piyasa işlevselliğinin ve hizmet kalitesinin artırılmasının ilk ve en önemli adımlarından olmuştur.

Özalp⁸⁶'a göre kamu yönetimi (devlet) Post-modernizm ile sosyal devlet-refah devleti görünümünden “şirketleşmiş, gölge bir devlet” imajına dönüşmüştür. Ancak yönlendirici yönüyle devlet, rekabet ortamının oluşmasında, sözleşmeler çerçevesinde piyasaya yönelimin gerçekleşmesinde ve yerel aktörlere yetki devrinde ana öznedir. Özellikle yerelleşme çerçevesinde paydaşlara yönelik gelişmeler, devletin gücünün zayıflamasından çok aşağı doğru yetki aktarımını ifade etmektedir. Bu aktarımda konu itibarıyla yerelde karar mekanizmalarının etkinliğinin ve hizmet sunumunda niteliğin artırılmasına yönelik bir dizi gelişmelere katkı sağlamıştır

2.5. Post-Modern Kamu Yönetimi Perspektifinde Yerelleşme ve Yerel Yönetimler (Sivil Toplum-Yerel Demokrasi ilişkisi)

2.5.1. Yerelleşme

“İdari merkeziyetçilik, ona boyun eğen halkları sadece sinirlendirir çünkü durmadan kentin ruhunu köreltmeye çalışır. İdari merkeziyetçilik belirli bir zaman ve mekânda ulusun bütün güçlerini birleştirmeyi başarmıştır ancak bu güçlerin yaşamına zarar vermiştir. Sürdürülebilir refah ve gücü zedelemektedir”. Alexis de Tocqueville’nin 1838 tarihli “Democracy in America” adlı eserinde ifade ettiği üzeremerkeziyetçiliğin sürekliliği yoktur. Bu minvalde sürdürülebilirlik için çağın gerekliliklerinden öte çağdışı-çağ ötesi düşünceye sahip olmak gerekmektedir. Dolayısıyla hem ulus bütünlüğünün sürekliliğinin sağlanması hem de bütün güçlerin ayrı ayrı bu güce katkı sağlaması beklenmektedir.⁸⁷ İşte burada post-modern yaklaşıma paralel olarak yerelleşmenin varlığı hissedilmektedir.

Yerelleşme, en alt düzeyde çeşitlilik öngören ve milli bütünde yarar sağlayan yahut bölgesel ihtiyaçların giderilmesinde örgütlenmeyi ifade eden kavramdır. Tüm yönetsel argümanların merkezileşmesinin aksine, alınacak kararların, sunulacak

⁸⁴Ahmet Özalp, “Küreselleşme, Postmodern Görelilik ve Kamu Yönetimi”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2/11 (2013): 154.

⁸⁵Frederickson, *a.g.e.*, s. 453.

⁸⁶Özalp, *a.g.e.*, s. 155.

⁸⁷Cengiz Aktar, *Ademi Merkeziyet Elkitabı*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1. Baskı, 2014, ISBN 978-975-05-1664-1, s. 10.

hizmetlerin birer paydaşı olarak çok aktörlüğü, yerel boyutta gidermeye çalışan yapılanmanın soyut içeriğidir. Yerel farklılıkları yerinde tespit edip homojenlikten uzak çok yönlü arayışlar içerisine girmeyi tanımlamaktadır.⁸⁸

Post-modern kamu yönetimi anlayışına paralel olarak kamu hizmetlerinde etkinlik, verimlilik ve şeffaf bir yönetim-kalite perspektifinde şekillenen, vatandaşın tercihinin ve ihtiyaçlarının bütünleşik olarak hayata geçirildiği, daha demokratik ve hesap verebilir bir yönetim yaklaşımını yansıtır.⁸⁹

Yerelleşme çabaları ilk olarak yönetim olgusunun teorik olgunluğa erişmesinden yerleşik hayata geçiş ve kentlerin kurulmasıyla“Parça Yönetimler” başlığı altında Ortaçağ Avrupa’sında kilise yönetimi bünyesinde örgütlenen yapılanmaların varlığı ile başlamıştır. 16.yüzyıla denk gelen bu hareket ile merkezi idarenin zayıflaması sonucu yerelleşme adımları yaygınlık göstermiştir.⁹⁰ Yerelleşme, hizmet görmenin, karar verebilmenin ve kendi kararlarını uygulayabilmenin temenni edildiği temsili demokrasi araçlarına sahiptir. Temsili demokrasinin 18.yüzyıl Fransa’sından beri süregelen tipolojik değerlemeleri ise “özgürlük, eşitlik, kardeşlik” duygularıdır. Robert Dahl’a göre bu değerler; ulus devletler tarafından otorite aracı olarak kullanılan demokrasi ve merkeziyetçi yönetim iddiasının katılığı arasında yıpranmakta, asıl demokrasiyi zedelemektedir.⁹¹

Yerelleşmenin görülmeye başlandığı ilk kentler özelinde Harrison; yerelleşmenin önemini hesaba katarakkentlerin sosyal, ekonomik ve kültürel potansiyellerinin artırılarak ciddi bir pazar haline gelecekleri ve dönüşüme ivme kazandıracaklarını savunmuştur.⁹² Kentlerde başlayan ve sürekli olarak güçlenen bu ivme, toplumsal hizmet sunumunda nitelik artışı ile karşılık bulmuştur.⁹³ Yerelleşme ve yerel yönetimler uzun vadeli bakış açısı için önemli bir devinimdir. Yenilik getirici kararların alınmasında hem kent hem de toplum için önemli bir avantajdır.

Yerelleşme adımları çerçevesinde ortaya çıkan yaklaşımlar ortak fikirler ve kültürel değerler üzerinde uzlaşıya varmıştır. Özgürlük ve eşitlik değerlerinin yanında “refah” çabası, yerelleşme adımlarının yeni bir ivme yakalamasına katkı sağlamıştır. Yerelleşme fikri, yerel katılımı sağlaması, farklı fikir ve tutumları barındırması, ortak

⁸⁸Ramazan Şengül, *Yerel yönetimler*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları, 4.Baskı, 2014, ISBN 978-605-5936-93-8, s. 4-5.

⁸⁹Zerrin Toprak, *Yerel Yönetimler*, Ankara: Siyasal kitabevi, 9.baskı, 2014, ISBN 978-605-4627-79-0, s. 33.

⁹⁰Mehmet Akif Özer ve Murat Akçakaya, *Yerel Yönetimler: Teorik Boyut*, Ankara: Gazi Yayıncılık, 2014, s. 3.

⁹¹Mustafa Ökmen ve Bekir Parlak, *Kuram ve Uygulamada Yerel Yönetimler: Kavramlar, Yaklaşımlar, Yapılar ve Mevzuat*, Kızılay, Ankara: Orion Kitabevi, 3.baskı, 2013, s. 59.

⁹²Koray Karasu, “Yerelleşme Söylemi ve Bölge Kalkınma Ajansları”, *Memleket Siyaset Yönetim*, 4/11 (2009): s. 11.

⁹³Ökmen ve Parlak, *a.g.e.*, s. 42-43.

karar mekanizmasını öngörmesi, egemen olanın söz sahibi olmasının yolunu açması ve tekelliği kırması yönüyle özgürlükçüdür. Paydaşların tümü için yetki ve sorumluluğu savunması, yine paydaşların tümü için bütüncül bir gelişmeyi öngörmesi yönüyle eşitlikçidir. Kalkınmanın tabandan başlayarak kalıcı hale getirilmesine öncülük etmesi, bu konuda politikaların belirlenmesinde ve sosyal gelişmeyi destekleyici yönüyle de refahçıdır.⁹⁴ Kamu hizmetlerinin ülke sathına dengeli yayılımı, eşgüdümlü ve planlı olarak merkeziyetçilikten öte bir zemine oturtulmuştur. Ulusal ve yerel kalkınmada öncelikli olarak ele alınan yerelleşme çabaları, yetki, kaynak ve sorumluluk iletim mekanizmalarını ulus-altı örgütlenmelere aktarmayı öngörmektedir.⁹⁵ Bu adımlar ile ekonomik toplumsal yapılanma ve dönüşüm; post-modern programlar çerçevesinde şekillenen ve odak haline gelen bir sürece evrilmiştir.

Yerelleşme, modern anlatının savunduğu merkeziyetçilik algısının adem-i merkeziyetçiliğe geçişini ve bu evrede egemenlik yarışını yerel yönetim idari birimlerinin kazanışını ifade eder.⁹⁶ Yerelleşme, ulusal düzeyde her yönetim aygıtı için saydamlık, esneklik ve hesap verebilirlik gibi sağlam ve güçlü yönelimlerin benimsenmesini sağlamıştır. Bu bağlamda devletin asgari düzeye çekilen müdahalesi (Deregülasyon), siyasal reformlar, sosyal ve ekonomik politika stratejileri ile ülke bütününde uygulanabilir hale gelmiştir.⁹⁷ Esasında kısıt olan üretim kaynaklarının dengeli, kararlı⁹⁸ ve optimum düzeyde fayda sağlayacak şekilde tahsisini öngörmektedir.⁹⁹

Yerelleşme çabalarında kamusal hareketlerin yönlerinin merkez ve yerel için “zıt” olarak tanımlanması gerçeği yansıtsa da aslen bu tezatlığın önünde karşılıklı denge ve tamamlayıcılık ilişkisi vardır. Bu durum yerel yönetimler için merkezden tamamen bağımsız bir yapı olmaktan ziyade belirli türde yetki aktarımının varlığına işaret etmektedir.¹⁰⁰ Yerelleşme olgusunun temelinde “yerelde tabanı merkeze tercih etme” ideası vardır. Bu ideanın temelinde ise yönetimin halka dayandırılması gerekliliği yatmaktadır. Ancak bu gereklilik ulus kültürel değerleri ile paralel hareket etmektedir. Öyle ki yerelleşme yöneliminin köklü ve sağlam olmadığı ülkelerde bu konudaki bilinç

⁹⁴Ökmen ve Parlak, *a.g.e.*, s. 36-37.

⁹⁵Karasu, *a.g.e.*, s. 3.

⁹⁶Cahit Gelekçi, “Küreselleşme-Yerelleşme İlişkisi”, *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 0/31 (2005): s. 269.

⁹⁷Fatma Okur ve Ahmet Burhan Çakıcı, “Küreselleşme Sürecinde Yerelleşme ve Yerel Demokrasi”, *Akademik Bakış Dergisi*, 11 (2007): s. 8.

⁹⁸Konur Alp Demir, “Klasik Kamu Yönetimi Yapısından Yerelleşmeye Geçiş: Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme”, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2/2 (2014): s. 151-71.

⁹⁹Mustafa Ökmen, “Yerel Yönetim Teorisi: Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Yaklaşımlar, Yerel Yönetimlerde Güncel Gelişmeler”, *Yerel Yönetimlerde Güncel Gelişmeler*, ed. Mustafa Ökmen ve Bekir Parlak, Bursa: Ekin Yayınevi, 2015, s. 5-20.

¹⁰⁰Barış Övgün ve Ali Mert Taşcier, “Devletin Sınırlandırılmasına Yerelleşme Üzerinden Bakmak”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 28/3 (2019): s. 23-25.

daha düşük düzeydedir. Bu durumda halkın katılımının sağlanması zordur ve ifade ettiği anlam daha dardır.¹⁰¹

Yerelleşme, hiyerarşi içinde hiyerarşiden bağımsız alt kademelere yetki devri ve merkezin sivilleşmesi gibi tanımlamaları da yansıtmaktadır.¹⁰² Yerelleşme, bir yandan toplumlar açısından sosyolojik ve kültürel kazanımının, egemenliğin paylaşımının aracı olurken diğer yandan ırksal mikroideolojik anlayışları harlayan, radikalleşen ve aşırıcılığa kaçan yaklaşımlara da sebebiyet vermektedir. Bu yönüyle ulus-devlet bütünlüğüne zarar vereceği düşünülmektedir.¹⁰³ Mikro-milliyetçilik ile ideolojik ayrışmanın temel alanları olan yerelde, bu parçalanmayı engellemek için yerel işbirliği kapsayıcı eşitlik ile desteklenmelidir.

Yerelleşme olgusu küreselleşme içerisinde belirli bir aşamayı¹⁰⁴ ve küreselleşmenin post-modern bir yönünü de tarif etmektedir. Bu çerçevede küreselleşme ve ulus-üstü gelişmeler, yerelleşme çabalarında yerel yöneticilerin hareket alanını ve işlevsel karar alma gibi fonksiyonel yetkileri ile sınırları toptan kaldırmaktadır. Küresel etkilerden uzak kalamayan yöneticiler için doğru, etkin, şeffaf ve hesap verebilir kararlar almak önemli hale gelmektedir.¹⁰⁵ Bu kararların yerinde ve etkili şekilde alınması olası toplum ve yönetim yozlaşmasının önüne geçecektir.¹⁰⁶ Yerelleşme ile halk aktif bir siyasi kimliğe sahip olmakta, katılım aracı olarak yerel yönetimleri kullanmakta, kendi tarafından şekillendirilmiş hizmet sunumları vesilesiyle de müzakereci ve karar alıcı bir özne haline gelmektedir.¹⁰⁷ Yerelleşme çerçevesinde bir örgütlenme düzeyi olan yerel yönetimlerin varlığı da bu yüzden önemli hale gelmektedir.

2.5.2. Yerel Yönetimlerin özellikleri

Yerel yönetimlerin varlığının birçok sebebi vardır. Bu düşüncenin oluşmasında esasında liberal ilkelerin ve post-modern fikirlerin benimsenmesi yatsa da siyasal, sosyal, ekonomik ve coğrafi gerekliliklerin varlığı da önemli sebeplerdir.

¹⁰¹Konur Alp Demir, “Merkeziyetçilik Anlayışının Yerel Düzeyde Siyasal Katılıma Etkileri Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13/3 (31 Aralık 2018): s. 205-218.

¹⁰²Övgün ve Taşcıer, *a.g.e.*

¹⁰³Okur ve Çakıcı, *a.g.e.*

¹⁰⁴Gelekçi, *a.g.e.*

¹⁰⁵Ökmen, *Yerel Yönetimlerde Güncel Gelişmeler*, s. 17.

¹⁰⁶Ron Kluvers, “Accountability for Performance in Local Government”, *Australian Journal of Public Administration*, 62/1 (Mart 2003): s. 57.

¹⁰⁷Demir, *Merkeziyetçilik Anlayışının Yerel Düzeyde Siyasal Katılıma Etkileri Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme*, s. 211.

Liberal ilkeler çerçevesinde şekillenmiştir¹⁰⁸ çünkü bireyi esas alan yönüyle özgürlükçü ve demokratiktir. Post-modern fikirler etrafında gelişmiştir çünkü merkeziyetçiliğin zararlarının en aza indirilmesi ve yerele en uygun hizmetin yine yerele en yakın yerde verilmesi için öngörülü bir yaklaşımı barındırmaktadır. Sosyal gereklilikleri barındırır çünkü toplumsal refahın artırılmasında bireyden başlayan bir gelişmenin ve dönüşümün eksikliğini gidermeye çalışmaktadır. Bunun yanında toplumsal beklentilerin uygun düzeyde giderilmesi¹⁰⁹ amacıyla özgülünen yapısı ile var olan olumsuzlukların giderilmesi de ortaya çıkış sebeplerindendir. Ekonomik olarak daha üretken ve bu yönüyle de hem ulusal hem de yerel kalkınmayı destekleyen yapısı sayesinde gerek yerel ihtiyaçlar gerekse ulusun tümü için menfaat sağlayıcı bir görünüme sahiptir. Ekonomik olarak sağlanan bu görünüm yerel yönetimlerin ortaya çıkışında mal ve hizmetlerin bölünmezliği ve faydacılığı ile doğrudan ilişkilidir.¹¹⁰ Toplumun tümünü barındıran ancak ulusun tümüne yayılamayacak fayda, belirli bir bölgeyi esas aldığı anda, yerel veya bölgesel düzeyde oluşturulan örgütlenmeler için çalışma alanına dönüşmektedir. Yerel yönetimler de yerele ilişki bu faydayı sağlayacak mal ve hizmet tahsisini sağlamakla görevli mekanizmalar haline gelmektedir. Coğrafi olarak yerel yönetimlerin ortaya çıkışı yüzölçümü ile ilişkilendirilebilir. Öyle ki yüzölçümü büyük olan yerleşimler için merkezi yönetimin nitelikli hizmet sunumu imkânsız seviyededir. Aslolan geniş bir coğrafyaya yayılmış yerleşimler için bölgesel ve yerel ihtiyaçların en doğru ve etkin şekilde giderilmesi gerekmektedir. Bundan dolayı oluşturulacak parça örgütlenmeler ve onlara sağlanan yetkiler bu gereksinimlerin giderilmesinde hem merkezi yönetim hem de yerel coğrafya için avantaj sağlayacaktır. Yerelden sunulacak hizmetin kolaylığı ve çabukluğu verimlilik açısından önemlidir.¹¹¹ Yerel yönetimlerin ortaya çıkışındaki siyasal gereksinimleri ise demokratiklik açısından değerlendirmek doğru olacaktır. Küreselleşen dünyada yaşanan post-modern değişim ve sosyo-kültürel gelişmeler bireyi odak alan yeni yönetim anlayışına paralel olarak merkez dışında bir örgütlenme düzeyini yerelde hakim kılacak bir anlayışı ortaya çıkarmıştır. Gerek insan haklarının korunmasındaki uluslararası gayret gerekse toplumsal uyarıma bağlı olarak ortaya çıkan özgürleşme, demokratikleşme, hak, adalet, eşitlik duygularının ön plana çıkması; mevcut merkeziyetçi politikaların siyasal tabanlı olarak yerele kaymasını sağlamıştır. Bu da

¹⁰⁸Mustafa Ökmen, “Ekonomik Dönüşüm Sürecinde Adem-i Merkeziyetçi Eğilimler ve Kentleşme” Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, 1999, s. 72.

¹⁰⁹Ökmen, *Ekonomik Dönüşüm Sürecinde Adem-i Merkeziyetçi Eğilimler ve Kentleşme*, s. 41.

¹¹⁰Ökmen, *Küresel Sistem, Demokratikleşme-Yerelleşme Dinamikleri ve Yerel Demokrasi*, s. 6.

¹¹¹Ruşen Keleş, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul: Cem Yayınevi, 8. baskı, 2012, ISBN 9789754065077, s. 26-28.

yerelde “erk bölüşümünü” sürekliliğin ve dengenin sağlanması için gerekli hale getirmiştir. Yerele yetki aktarımında ve yerelin merkezden ayrı bir nitelik kazanmasına katkı sunan bu anlayış, yerel aktörlerin tümü için her alanda üretici bir kimlik kazanmanın da temel faktörü haline gelmektedir.¹¹²

Yerel yönetimlerin genel olarak gereklilikleri küresel gelişmelere bağlı olarak şekillenmektedir. Ortaya çıkışına sebebiyet veren temel durumlar ise:¹¹³

- Merkezden hizmet sunumunda yaşanan koordinasyon sorunu,
- Tahsis sorunu,
- En uygun çözüm sorunu,
- Şeffaf ve hesap verebilirlik sorunu,
- Küresel dünyada yaygınlık kazanan insan hakları ve özgürlükleri bünyesinde ortaya atılan demokrasi ve katılım argümanları,
- Eşitlik ve adalet duygusunun ön plana çıkması,
- Yerel toplumların ülke bütünlüğüne ve kalkınmasına yönelik çabaların yaygınlık kazanması,
- Merkezi yönetim biçimlerinin sürdürülebilirlik açısından yetersiz kalmasıdır.

Yerel yönetimler, merkezi yönetim dışında yerel toplulukların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla karar organlarını halkın seçtiği demokrasi aracı yapılanmalardır. Diğer bir deyişle kamu yönetiminin bir parçası olarak yerel sınırlar içerisinde bulunan halkın yerel ve bölgesel ihtiyaçlarını ifa eden kamu örgütlenmeleridir.¹¹⁴ Yerel yönetimlerin merkezi idare ile bağlantısı ortaklık, vekâlet ve denge üzerine kuruludur. Genel idare politikaları çerçevesinde şekillenen kamusal mal ve hizmetlerin yerelde tahsisini ve sunumunu gerçekleştirmektedir. Vekillik seviyesinde bu görev, koordinasyon ve işbirliğini hakim kılacak düzeydedir.¹¹⁵ Yerel yönetimler, genel idare politikalarının belirlenmesi dışında idari ve mali özerkliğe ve ayrı bir tüzel kişiliğe haiz örgütlenmelerdir. Merkezin hiyerarşisinden çıkmış ancak onun vesayeti altında bulunan¹¹⁶ sivil ruhlu siyasal kurumlardır.¹¹⁷ Girişim gücüne sahip,¹¹⁸ merkezileşme perspektifinde ferdi kimlikleri ayrıcalıklara dönüştüren egemen ve özerk yapılardır.¹¹⁹

¹¹²Keleş, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, s. 49-50.

¹¹³Özer ve Akçakaya, *a.g.e.*, s. 8-9.

¹¹⁴Murat Aydın, *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*, İstanbul: Yedirenk, 2008, ISBN 9789753557429, s. 31.

¹¹⁵Özer ve Akçakaya, *a.g.e.*, s. 45-46.

¹¹⁶Zerrin Toprak, *Yerel Yönetimler*, s. 33.

¹¹⁷Ökmen ve Parlak, *a.g.e.*, s. 62.

¹¹⁸Özer ve Akçakaya, *a.g.e.*, s. 5.

¹¹⁹Övgün ve Taşcier, *a.g.e.*, s. 26.

Yerel yönetimler, değişime kapalı sığ ve otoriter tektip yapılanmaları dönüşüme alıştırmının, teşvik etmenin en iyi yöntemlerinden biridir. Toplum için “siyaset okulu” niteliğinde olan yerel yönetimler, yerel demokrasinin varlığını hissetmek için önemli örgütlenme düzeyidir.¹²⁰ Yerel kamusal hizmetlerin devlet tüzel kişiliği dışındaki kamu tüzel kişilerce görülmesi amacıyla belirli yetki ve imtiyazların, daha az yetkili otoriteye transferi yoluyla merkezin geri çekilmesidir. Aktarılan bu yetkiler yürütmeye ilişkindir. Dolayısıyla merkez-yerel karşıtlığından çok birbirlerinin eksiklerini gidermeye yönelik bir çabadır.¹²¹ Özeysel yönetimin yerel yönetimlere kaynak ve yetki aktarmasının arkasında; güçlü bir yerel yönetimin refahı artırır ve güvenilir araçlar olduğunun düşünülmesi ve yine yerel eşitsizliklere karşı koyabilecek potansiyellere sahip olması vardır. Ayrıca topluluklar tarafından desteklenen yerel yönetimler, daha geniş ve dinamik bir program için fikrinsel kaynak sağlamada önemli yapılanmalardır.¹²² Yerel yönetimlere yönelik bu sermaye akışı, çevresel ve sosyolojik değerler göz önüne alındığında hem ulusal hem yerel kalkınmayı destekleyen bir görünüme sahiptir. Ayrıca kent yaşamında refahı ve toplumsal benliği koruyucu bir niteliktedir.¹²³

Yerel kaynakları çeşitli alanlarda rekabete dayalı ve özgün olarak harekete geçirebilen yerel yönetimler; bu yönüyle merkez-yerel bağlantısını çok boyutlu olarak sağlamaktadır. Bu bağlantının kurulmasında faydacı bir yaklaşım benimsenmektedir. İnsan odaklı büyüme yaklaşımının esas alındığı¹²⁴ ve pragmatist anlayışın yerele özgülendiği bir durumu da izah etmektedir. Böylelikle toplumun gelişiminin kalıcı ve sürekli hale getirilmesinde yerel de başlayan harekete öncülük etmektedir. Halkoyuyla seçilen ve kendi kendine yönetimin en önemli örneği olarak ortaya çıkan yerel yönetimler, aktif katılımı öngörerek, daha fazla fırsat ve girdi sağlamaya yönelik faaliyetleri ile özek yönetime güven sağlamanın da aracıdır.¹²⁵ Yerelde siyasal katılımı ve etkin hizmet sunumunu desteklemekle kalmayan yerel yönetimler, aynı zamanda olası afet ve acil durumlarda erken müdahaleci araç olarak ön plana çıkmaktadır. Toplumun maruz kalacağı herhangi olumsuzluğu gidermeye, etkilerini en aza indirmeye ve etkin bir politika yönetimi sağlamaya öncül bir kuvvettir. Olası durumların etkilerinin giderilmesinde kaynakların ihtiyaca en uygun şekilde tahsisini etkin bir

¹²⁰Özgür Önder, “Yerelleşme ve Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesi Bağlamında Yerel Katılım”, *International Journal of Management Economics and Business*, 9/18 (29 Mart 2013): s. 313.

¹²¹Ökmen, *Ekonomik Dönüşüm Sürecinde Adem-i Merkeziyetçi Eğilimler ve Kentleşme*, s. 38.

¹²²Jeffrey M. Sellers ve Anders Lidström, “Decentralization, Local Government, and the Welfare State: Decentralization, Local Government, and the Welfare State”, *Governance*, 20/4 (10 Aralık 2007): s. 610-611.

¹²³Hüseyin Koçak, “Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Yerel Demokrasi ve Kentsel Yaşam”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (2009): s. 140.

¹²⁴Özer ve Akçakaya, *a.g.e.*, s. 354.

¹²⁵Soonhee Kim ve Jooho Lee, “E-Participation, Transparency, and Trust in Local Government”, *Public Administration Review*, 72/6 (Kasım 2012): s. 819.

şekilde yapabilecek yegâne örgütlenmelerdir. Bundan dolayıdır ki afet anında hayatta kalma, maddi ve manevi bütünlüğün ağılanması, güven ve refah ortamının oluşması gibi değerlerin biçimlendirilmesinde merkezi otoriteye katkı sağlayacak yapılanmalardır.¹²⁶ Katılımın sadece karar almada değil hayatta kalma mücadelesinin verildiği yerde paydaş olabilme olduğu gerçeğinden yola çıkarak, aktif katılımı öngören uygulamalarının insan haklarını esas alan demokrasi anlayışının yerelde sürdürülebilirliğini doğuracağı muhakkaktır.¹²⁷

2.5.3. Yerel Yönetimler ve Sürdürülebilir Yerel Demokrasi İlişkisi

Demokrasi; halkın şuur ve örgütlü bir biçimde kendi hak ve ödevlerini koruyup, bunlar için yasal yollarla mücadele etmeyi öngören bir kavrayıştır. Yerel yönetimler ise bu kavrayışın meşru bir aracıdır. Yerel demokrasi ise siyasal bir içeriğe sahip demokrasi ile toplumun yerelde ilişkisinin iç içe geçtiği bir süreçtir. Çoğunlukla politika yönelimine sahip olsa da Keith-Ranther Brick'e göre demokrasinin yerelliğinden bahsedebilmek için yerel uygulamalara ve vatandaşın bu durumdaki konumuna bakmak gerekmektedir. Mill ise zorunlu bir demokrasinin yerel için var olduğunu ve buna göre vatandaşın devlete olan sorumlulukları çerçevesinde yerelde muhtelif yetkilere ve karar alabilme yeteneğine sahip olduğunu belirtir. Tolman Smith, Mouran ve Langrod gibiler ise Mill'in aksine yerel yönetimler ile demokrasinin ilişkisiz olduğunu, sebep sonuca bağlı olmayan bir durumu barındırdığını ve ayrıca geleneksellikten beslenen yerel yönetimler için demokrasi kurumunun var olamayacağını benimsemiştir.¹²⁸ Yerel demokrasinin varlığı bu ifadelerin gölgesinde ülkeden ülkeye bölgeden bölgeye değişmektedir. Görece gelişmiş ülkelerdeki bu tür yapılanmaların varlığı yerel demokrasinin varlığından söz edebilmek için uygun zeminin oluştursa da az gelişmiş ülkeler için bu durumdan bahsetmek yerinde olmayacaktır. Yerel demokrasinin varlığı vatandaşa sunulan hizmet ve kalitesi ile doğrudan ilişkilidir. Yeterli düzeyde eğitim, sağlık, beslenme gibi temel ihtiyaçların karşılanmasından öteye geçemeyen az gelişmiş ülkelerde bu ilişkiden bahsetmek zorlaşmaktadır.¹²⁹

Politik menfaatler ile yerel toplumun genel menfaatleri arasındaki ilişki siyasi seçimlerin yönünü belirlemektedir. Buna göre sembolik olmayan ve kapsamlı yerel politikalar, yerel toplumun performansını ve yerel yönetimlerin işlevselliğini

¹²⁶Daniel Henstra, "Evaluating Local Government Emergency Management Programs: What Framework Should Public Managers Adopt?", *Public Administration Review*, 70/2 (2010): s. 236-246.

¹²⁷Eryılmaz, *Kamu yönetimi*.

¹²⁸Yusuf Pustu, "Yerel Yönetimler ve Demokrasi", *Sayıştay Dergisi*, 57 (2005): s. 125.

¹²⁹Keleş, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, s. 84-89.

artırmaktadır.¹³⁰ Siyasal tabanlı bu yaklaşım yerel yönetimleri, yerelde farklı unsurları daha geniş alanda bir arada tutan bağ dokusu olarak karşımıza çıkarmaktadır. Yerel demokrasinin yansıması olarak ortaya çıkan bu durum aynı zamanda hükümetin çalışıp çalışmadığını ve kimin için çalıştığını test etmenin aracı olarak kullanılmaktadır.¹³¹

Demokrasi ile bütüncül bir yaklaşımın esas alındığı yerel yönetimlerde önemli olan bireyin yeri, ihtiyaç ve söylemleri arasındaki bütünlüktür.¹³² Bireyin ihtiyaç ve söylemlerinin şekillendirdiği temel politikalar; siyasal eğilimin belirlenmesinde, hizmet kalitesinin artırılmasında, katılım ve demokrasi araçlarının işlerliğinin sağlanmasında, paydaşların tümü için özgürlükçü bir yaklaşımın benimsenmesinde ve karar almada etkinliğin sağlanmasında en temel ve somut araçlardır. Yerel demokrasiyi canlandırabilecek ve pratikte müzakere ortamını harlayacak olan bu politikalar, hizmet ve üretim performans kalitesini artırmaktadır.

Yerel demokrasi, ortak karar ve en uygun kaynak arayışı için bütünleşik bir süreci ifade etmektedir.¹³³ Yerel yönetim yapılanmalarının demokrasi karşılığı: “kendi kendini yönetme” ilkesinden geçmektedir. Bu da yerel toplumun sesini merkezi idareye karşı duyurabilmesinin aracı niteliğindedir.¹³⁴ Yönetimde paydaş olabilmenin aracı olan bu kavramın yararları, aynı zamanda toplum için bilgi edinmeyi, denetimi, karar almayı, eleştirmeyi ve temsili kapsamaktadır.¹³⁵

Yerel yönetimlerde katılımın ve doğrudan ilişkili olarak yerel demokrasinin yararları arasında “uzman vatandaşların” ortaya çıkması vardır. Uzman vatandaşlar, yönetim ve organizasyon içinde toplum için çalışan “tam zamanlı profesyoneller” olarak da anılmaktadır. Bu kişiler siyasi sermaye olmalarının yanında müzakere konusunda yerel yönetimlere kaynak olmaktadır.¹³⁶ Yerel yönetimlerde uzman vatandaşların yanısıra yöneticilere de önemli görevler düşmektedir. Merkez- yerel arası köprü vazifesi gören bu kişiler, genişleyen ve derinleşen uçurumu da kapatmanın anahtarı olabilmektedir. Yerelleşme konusunda “topluluk lideri” olan yöneticiler, yerel aktörlerin tümü için koordinasyonu sağlayacak seviyede olmalıdır.¹³⁷ Yöneticilerde bu seviyenin muhafaza edilmesi; yerel demokrasinin canlılığı, kaynak tahsisinin etkinliği, maliyetin

¹³⁰John Perry, “Commentary: One Hundred Years of Local Government Progress”, *Public Administration Review*, 5/75 (27 Ağustos 2015): s. 690.

¹³¹Marcia L. Godwin, “Contingent Trusteeship and Local Government Management”, *Public Administration Review*, 71/5 (Eylül 2011): s. 798.

¹³²Keleş, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, s. 87.

¹³³Perry, *a.g.e.*, s. 691.

¹³⁴Önder, *a.g.e.*, s. 313-315.

¹³⁵Önder, *a.g.e.*, s. 314.

¹³⁶Alan Lawton ve Michael Macaulay, “Localism in Practice: Investigating Citizen Participation and Good Governance in Local Government Standards of Conduct”, *Public Administration Review*, 74/1 (Ocak 2014): s. 76.

¹³⁷Kimberly L. Nelson ve James H. Svara, “The Roles of Local Government Managers in Theory and Practice: A Centennial Perspective”, *Public Administration Review*, 75/1 (Ocak 2015): s. 57-58.

azaltılması, etik ilkelerin korunması ve paydaş katılımının devamlılığı için dolaylı bir argümandır. Bu durum toplumsal olarak yozlaşmaya ve bireysel olarak yolsuzlaşmanın önüne geçmek için mecburi bir ilişkidir. Yozlaşma ve yolsuzlaşmanın engellenebilmesi için halkın katılımını halk için zorunlu hale getirecek önlemler alınmalıdır.¹³⁸ Kendi karar organını seçen halk ve seçilen yönetici için etik ilkelerinin yanında bu durumun içselleştirilmesi hem toplum hem de yerel yönetimlerin fonksiyonel tutumu için önemlidir. Sonuç olarak yerelde demokrasinin kalıcılığının ve etkinliğinin sağlanabilmesi için; yönetim-yönetilen etiğinin yanında yerel özerklik, yurttaş bilinci, demokrasi birikimi ve mali olanakların geliştirilmesi değerlerinin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir.

2.5.4. Yerel Katılım-Yerel Demokrasi Bağlamında Sivil Toplum

Yerel demokrasi-yerel katılım bağdaşıklığının ortaya koyduğu en önemli kavramlardan biri de sivil toplumdur. Aynı zamanda yerel paydaşlardan olan bu kesim için ifade edilen önemli özellik; sosyo-ekonomik tasarruf sahipleri olmalarıdır. Sivil toplum; katılımın esas alındığı, hak ve özgürlüklerin korunduğu, özerkliğin savunulduğu sivil kümelenmeyi ifade etmektedir.¹³⁹ Yerel demokrasinin gelişim ve değişim süreci ele alındığında dinamik bir yapıya kavuşmasında sivil toplumun önemi açıktır. Bundan hareketle Montesquieve Machiavelli sivil toplum için; “ana tabaka-ana yapılar” Hegel; “örgütlenme özgürlüğüne sahip merkezi yönetimden ayrı yapılar” Marx; “tarihin gerçek kaynağı” Durkheim; “ikinci gruplar” Weber ise; “özel yetkili tüzel kuruluşlar” tanımlamalarını kullanmıştır.¹⁴⁰ “Yerel yönetimler sivil toplum mudur?” sorusunun cevabı da bu tanımlamalar ışığında; demokrasinin fonksiyonelliğinin sağlanmasının gereği olarak ortaya çıkmalarından dolayı ‘Evet’ olarak ifade edilebilmektedir.¹⁴¹ Yerel yönetimlerin sivil toplum olarak algılanmasından arkasında yerelde politik grupların, seçmenlerin ve politik bir sürecin varlığı yatmaktadır.¹⁴²

Sivil toplumu ifade eden bu yönüyle yerel yönetimlerde katılımı etkileyen önemli faktörler vardır. Eğitim durumu, yaş, cinsiyet, gelir durumu gibi temel etmenler, yerelde demokrasinin varlığı ve uygulanabilirliği ile doğrudan ilişkilidir. Görece yüksek gelire ve eğitim düzeyine sahip vatandaşlar, gönüllü katılıma destek vermekte daha yüksek

¹³⁸Kluvers, *a.g.e.*, s. 57-58.

¹³⁹Keleş, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, s. 91.

¹⁴⁰Ökmen ve Parlak, *a.g.e.*, s. 61.

¹⁴¹Ökmen, “Ekonomik Dönüşüm Sürecinde Adem-i Merkeziyetçi Eğilimler ve Kentleşme”, 73.

¹⁴²İsmail Güneş, “Yerel Yönetimler ve Siyasal Faktörler”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4/4 (1996): s. 90.

bilince sahiptir.¹⁴³ Eğitim düzeyinin artması gerek ulusal gerekse yerel argümanların benimsenmesinde, önemli bir aktör olarak sivil toplumda yer edinmede önemli bir faktördür. Ancak demokrasinin toplumun tümüne hitap etmesi için idare; daha düşünceli, etkin ve daha az maliyet içeren politika üretimini teşvik ederek halkın katılımını eşit düzeyde tutacak yapıcı bir yaklaşım benimsemelidir. Siyasal yerel katılımı etkileyen bir diğer faktör de yaştır. Katılımın sağlanması için belirli bir yaşa erişmenin varlığı gerekmektedir. Bunun yanında bireyin yaşının çeşitli motivasyonlar ile desteklenmesi gerekmektedir. Ülkeden ülkeye, yöreden yöreye değişen katılım seviyesi, motive edici argümanların (dayanışma hissi, aidiyet bağı, yurttaşlık bilinci) birarada bulunması¹⁴⁴ ile anlamlı hale gelmektedir. Genellikle yaştan ilerlemesine bağlı olarak katılımın arttığı ancak altmış beş yaşa gelince durduğu gözlemlenmektedir. Genç nüfusun eğilimleri, inançları, ideolojileri, diğer tutum ve davranışları siyasal yerel katılım konusunda daha bilinçli olsalar dahi paydaş olabilme konusunda çekincelerinin varlığına işaret etmektedir. Bir diğer faktör olarak cinsiyet de ise; erkeklerin kadınlara oranla yerel siyasal katılımı daha aktif olduğu gözlemlenmektedir.¹⁴⁵ Ancak aydınlanma dönemi sonrası kadın ve erkeğin bu duruma karşı ilgisi geleneksel toplumdan daha ileri bir seviyededir.¹⁴⁶ Kadın ve erkeğin cinsiyet ayrımı altında toplumdaki yeri, görevi ve sorumlulukları yerelde sivil kanadı oluşturan vatandaşlar için de yerel katılımı etkileyecek önemli bir durumdur. Bu durum Mill'in özel girişim yaklaşımı ve yerel yönetimleri ilk olarak ortaya atan Bentham'ın savunduğu liberal ve pragmatist yönetsel argümanları etrafında yerel yönetimleri ve onun demokratik içeriğini toplumun bütünü için gerekli kılmaktadır. Bu söylev aydınlanma dönemi İngiltere'sinde oldukça iyi bir karşılık bulmuş olmasına rağmen Amerika'da fazlaca etkili olamamıştır.¹⁴⁷

2.6. Yirminci Yüzyıl Sonrası Yerel Yönetimler ve Yerel Kalkınma Boyutu

Yirminci Yüzyıl yerel yönetimler için “altın çağ” olarak nitelendirilmiştir.¹⁴⁸ İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan bölgesel ve küresel birlikler tarafından desteklenmiş olan yerel yönetimler özellikle Avrupa'da “Avrupa Yerel ve Bölgesel

¹⁴³Kevin Arceneaux ve Daniel M. Butler, “How Not to Increase Participation in Local Government: The Advantages of Experiments When Testing Policy Interventions”, *Public Administration Review*, 76/1 (Ocak 2016): s. 131.

¹⁴⁴Özer Silsüpür, “Siyasal Katılım, Siyasal İletişim ve Medya”, *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (28 Temmuz 2021): s. 163-172.

¹⁴⁵Veysel Görücü, “Katılımı Etkileyen Faktörler ve Katılım Yolları”, *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11/22 (2021): s. 160-163.

¹⁴⁶Silsüpür, *a.g.e.*, s. 166.

¹⁴⁷Ökmen ve Parlak, *a.g.e.*, s. 40.

¹⁴⁸Ökmen ve Parlak, *a.g.e.*, s. 41.

Yönetimler Kongresi” başlığı altında çalışma örgütleri oluşturmuştur. Bu örgütlenmeler ile yerel yönetimler alanında sürekli olarak çalışmalar yürütülmektedir. Bunun yanında Avrupa Konseyi bünyesinde Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı (1988), Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınır ötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesi (1981) gibi çalışmalar¹⁴⁹ ile yerel yönetimler konusundaki ciddiyet küresel arenaya taşınmıştır. Bunların yanında Dünya Yerel Yönetimler ve Demokrasi Akademisi (WALD), Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA) ve Yerel Kalkınmada Avrupa Bilgi Birliği (AEIDL) gibi küresel ve bölgesel yapılanmalar yerel yönetimlerin öneminin vurgulanmasına yönelik ciddi adımlar olmuştur.

Post-modern kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde ortaya koyulan çalışmalar, yirmi birinci yüzyıla geçişte yerelleşmenin, yerel demokrasinin, sürdürülebilir yerel kalkınma anlayışının, insan hak ve özgürlüklerinin, kentleşmenin ve çevre yönetiminin hem ulusal hem de küresel olarak ele alınmasını sağlamıştır. Toplumun yerelde başlayan bir hareketle bütüncül ve sürekli biçimde sosyal ve ekonomik olarak kalkınmasını amaçlayan bu çabalar özellikle 20. yüzyıl sonuna doğru post-modern kamu yönetiminin yerelde dönüşüm çabalarına karşılık gelmiştir. Dönemin siyasal ve sosyal bilimcilerine göre de bu çabalar, küreselleşme ve bilgi çağına geçişte post-modern kalıpların yerelde kamu yönetimi içeriğini dönüşüme uğrattığı konusunda hemfikir. Yerelde paydaşların tümü için özgün sosyal, siyasal ve ekonomik bir biçimlendirmeyi ifade eden bu dönüşüm ise yerel kesimin geleceğini bu alanlarda şekillendirmenin ve yerelde başlayan bir devinime bağlı olarak topyekûn kalkınmanın sağlanması için de fırsat oluşturmaktadır. Bireyden başlayan ve genele hitap eden bu yaklaşım çeşitli alanlarda uygulama düzeyine sahiptir. Karar alıcı konumundaki yerel aktörler için yerelleşmenin ve yeni yönetim anlayışının ürünü olarak sunulan imtiyazlar çerçevesinde gelişmesini, değişmesini ve etkili kararlar alabilecek nitelikli bir yerel kesim olmasının önünü açmaktadır.¹⁵⁰

20. yüzyılın sonları ile 21. yüzyıl hedefleri çerçevesinde yerelde gitgide artan yoksulluk, açlık, sosyal gerileme, çevre sorunları, hizmet aksamaları gibi çeşitli sorunların önüne geçebilmek için Yerel Gündem 21 Projesi ve Gündem 21 Eylem Planı girişiminde bulunulmuştur. Bunlar ile amaç yerelden başlayacak düzelme ile ulusların tümü için geçerli bir kazanım elde etmektir. Yerel Gündem 21, yerel düzeyde halkın da katılımı ile paydaşların (kamu, özel ve sivil) tümünü içeren sürdürülebilir kalkınma

¹⁴⁹Toprak, *Yerel Yönetimler*, s. 48-51.

¹⁵⁰Mustafa Başkurt, Eyüp Zengin, ve Muharrem Es, “Yerel Yönetimler ve Yerel Kalkınma”, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3/2 (2014): s. 105.

anlayışını geleceğe taşımayı amaçlayan girişimdir.¹⁵¹ Bu çerçevede yerel işbirliğini artırmaya ve yerel yönetimlerin birincil önemini vurgulamıştır. Ortak karar ile ortak geleceği şekillendirmenin yerelde kalkınma anlayışının çeşitli alanlar ile desteklenmesinin gerekliliğini öngörmektedir. Bu bağlamda yerel sürdürülebilir kalkınma alanları:¹⁵²

- Kentsel Gelişim; yerel yönetimlerin sorumlulukları ve yetkileri çerçevesinde yerel aktörlerle bütünleşik bir şekilde planlı ve sistematik olarak kentlerin fiziksel yapılanmasını ve geliştirilmesini ifade eder. Bu gelişim alt-üst yapı çalışmalarını kapsamaktadır.
- Bireysel ve kolektif gelişim alanı; bireylerin ayrı ayrı ve bir bütün halinde katılım değerlerini araç olarak kullanarak yerel yönetimler aracılığı ile gelişmesini, nitelik kazanmasını ve sosyal refahın artırılmasını,
- Ekonomik Kalkınma; kent ekonomisinin geliştirilmesini, istihdam ve üretim olanaklarının artırılmasını, yeni pazarlar oluşturulmasını planlı bir şekilde sağlamayı ifade eder.
- Siyasal Kalkınma; alınan kararların ve yapılan uygulamaların çok aktörlü olmasından kaynaklı sivil toplumda söz sahibi sıfatıyla katılımını ifade eden, aynı zamanda birlikte yönetim anlayışını pekiştiren mekanizmayı güçlendirir.

Yerel kalkınma; merkez-yerel ve yerelde kamu-özel-sivil işbirliğini önemsemektedir.¹⁵³ Yerelde vatandaşın taleplerine göre şekillenen ihtiyaçların doğrudan ele alınmasını ve yönetsel olarak karar almada değerlendirilen bu taleplerin en uygun şekilde tahsisini kapsamaktadır.¹⁵⁴ Bu minvalde merkezden aktarılan kaynak, yetki ve imtiyazların kullanılması çerçevesinde bu işbirliğinin önemine işaret etmektedir. Burada önemli olan ortak aklın-ortak kararın ifadesi olan ve Post-modern kamu yönetimi anlayışının bir ürünü olarak “paydaş işbirliğini” savunan yönetim kavramıdır. Yerel ve ulusal kalkınmada aktörler arası işbirliğinin, dayanışmanın, diyalogun ve kaynak kullanımının etkinliğine dikkat çeken, Post-modernitenin minimal devletin ardından tüm paydaşların bu sürece katılmasını öngören bir anlayış olarak ortaya çıkmıştır.

¹⁵¹H. Tuğba Eroğlu, “Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve Kent Konseyleri”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2/26 (2010): s. 45.

¹⁵²Özer ve Akçakaya, *a.g.e.*

¹⁵³Eroğlu, *a.g.e.*, s. 46.

¹⁵⁴Mustafa Kocaoğlu, “Katılımcı Demokrasi Algılaması ve Kent Konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi Örneği”, *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 2014, s. 4.

3. POST-MODERN YERELLEŞME ÇERÇEVESİNDE YÖNETİŞİM VE KENT KONSEYLERİ

3.1. Yönetişim

Yönetişimin bir kavramdan çok ilkesel bir yönetim aracı olarak ortaya koyulması; post-modern kamu yönetimi öncesi döneme aittir. Bu dönemde ortaya çıkan eksiklikler, farklılaşan ihtiyaçlar, küreselleşen dünya ve yeni yönetim biçimlerinin var olmasında zorunlu arayışlar ve bütüncül etkileşim idealleri gibi olgular yönetişimin yeni bir araç olarak ele alınmasında en temel argümanlar olmuştur. Yönetişimin ortaya çıkışında genel nedenler ise şöyle sıralanabilir:¹⁵⁵

- Klasik (Geleneksel) Kamu Yönetimi Anlayışının sert, katı, hiyerarşik bürokratik yapılanmasının, güncel ve değişen ihtiyaçlara cevap veremiyor olması,
- Toplumsal baskı ve dinamiğin mevcut koşullar ve sınırlar içerisinde barınamıyor (varlık gösteremiyor) olması,
- Sorun çözme ve pratik uygulama alanlarının dar olması,
- Ortaya çıkan iktisadi, sosyal, siyasi ve kültürel meselelerin ‘tek el’ çözümlemesinden uzak olması,
- Bölgesel-yerel farklılıkların bütün alanlara olumsuz şekilde yansımalarının varlığı,
- Toplumsal ilişkilerin ortak hareket bilincinden uzak; sorumluluk ve düzenlilik anlayışlarının varlığı,
- Toplum potansiyelinin (siyasa yapma, belirleme ve nüfuz etme dinamikleri bağlamında) göz ardı edilmiş olmasıdır. Bu genel sebepler kamu yönetimi başta olmak üzere çeşitli alanlarda küresel, ulusal ve yerel yenilikçi adımların atılmasına zemin hazırlamıştır.

Soğuk savaş sonrası dönemde dünyada diplomasi kanallarının açılması ve küresel ilişkilerin yaygınlaşmasına bağlı olarak hem ekonomik hem de yönetim politikalarında ciddi değişimler meydana gelmiştir. 1970’ler sonrası bütün ulusal alanlarda verimliliğin, etkinliğin, katılımın, görev ve sorumluluğun ön planda

¹⁵⁵Mustafa Demirci, “Yönetişim, Otorite ve Meşruiyet”, *Yönetişim: Türk Kamu Yönetimine Yansımaları*, ed. Fatma Neval Genç, Konya: Çizgi Yayıncılık, 2013.

tutulması literatürde geniş yankı bulmuştur. Bu çerçevede ekonomik tabanlı bir devinim beraberinde siyasi, sosyal ve kültürel ilişkilerin ve yönetim alanında potansiyele bağlı olarak gelişen alışverişin önünü açmıştır. Neticede iktisadi kökenli neo-liberal yaklaşımlar yönetim paradigmalarının dönüşümüne kapı aralamıştır. Bu dönüşüm denkleminin içine etkileşim-iletişim kaynakları ve stratejileri dahil olmuştur. Yönetişim ise bu bağlılığın bütüncül aktarımıdır. Aktarımı sağlayan ise çok yönlü, çok merkezli ve çok çeşitli aktörlerin entelektüel çabasıdır.¹⁵⁶

Kamu yönetiminde paradigma değişimine bağlı olarak karar verme ve uygulamanın hız kazanması, yürütme ve düşünsel tarzın dönüşümü sonucu yenilikçi sistem anlayışları ve stratejiler ortaya koyulmuştur. Bu anlayış ve stratejilerden yola çıkarak sürdürülebilirliğin ve istikrarın her alanda sağlanması, hizmet kalitesinin nitelik ve nicelik artışının yakalanması, politika pratiklerinin yaygınlaştırılması ve insancıl yönetim anlayışının geliştirilmesi amaçları temel hedefler olarak belirlenmiştir. Amaçların gerçekleştirilebilmesi için ise rekabet avantajının hizmet kalitesi ve vatandaş odaklı biçimde lehe kullanılması önemli argümanlar olmuştur. Yönetişim de bu amaç ve hedeflerin uygulamada yer edinebilmesi için post-modern kamu yönetiminde ortaya çıkmış yeni yönetim ağıdır. Buna göre; kamu yönetiminde siyaset/idare ayrımının bitişi veya birlikte otorite kullanımı olağan hale gelmektedir.¹⁵⁷

Weberian bürokrasinin merkeziyetçi yönetim anlayışı ve post-modernizmin piyasa odaklı yönetim yaklaşımının bütünleştirilmiş ve çağa uygun olarak revize edilmiş yeni yönetim anlayışını yansıtmaktadır. Bir diğer ifade ile bir ulus ideasının küreselle birleşmesinin yanında hükümet etme (yönetme) siyasasının piyasa (toplum) ile bütünleştirilmesinin yeni bir tanımlamasıdır. Bu bağlılık yönetsel fikrin denetim aracı olarak benimsenebilmesinin de yolunu açmaktadır.¹⁵⁸

Toplumsal tüm aktörlerini bir bütün olarak gören, toplumun ekonomik, politik, siyasi, sosyal ve kültürel devinimlerini, yönlendirici ve denetleyici bir kalıba yerleştiren içeriğe sahiptir.Özgün ve bağımsız bir etkileşime sahip aktörlerin ortak menfaatleri adına toplumun ve ulusun tümüne güç ve nitelik kazandırmasını sağlamaktadır. Kamu yararı amacına yönelik ihtiyaçların ve problemlerin çözümünde kaynağa en yakın şekilde araştırma, inceleme ve çözümü öngörmektedir. Temel kaynak ise tabanda bulunan bireyin-toplumun yani egemen olanın kendisidir. Dolayısıyla bireyin bu gereksinimlere çözüm bulabilmesi yine ancak kendi eliyle, iradesiyle ve aklıyla

¹⁵⁶Eryılmaz, a.g.e.

¹⁵⁷Nuri Tortop vd. *Yönetim Bilimi*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2017, s. 527.

¹⁵⁸Hande Tek Turan, “Yönetişim ve Yeni Kamu Yönetimi”, *Yönetişim: Türk Kamu Yönetimine Yansımaları*, ed. Fatma Neval Genç, Konya: Çizgi Yayıncılık, 2013.

olacaktır. Bu durumda sivilin (bireyin) ve toplumun ayrı ayrı ve bir bütün olarak yönetimde kamu-özel kesim ile içiçeliğini ve ortak hareketini ifade edecektir.¹⁵⁹

Yönetişim doğrudan egemenlik ile ilişkilendirilebilir bir kavramdır. Bunun sebebi ise; pratikte hitap ettiği kesimin otoritenin kaynağı olmasıdır. Duguit'e göre egemenlik irade biçimidir ve egemenliği kullanacak birey, doğrudan bu iradeye dayalı karar alma mekanizmasının içine dahil olmaktadır. Bu yönüyle yeni bir yönetim anlayışını yansıtan egemen irade, mevcut yenileşmenin kökeninin 18.yüzyıla kadar dayandırılabilmesine olanak sağlamaktadır.¹⁶⁰ Ancak Geleneksel Yönetim Anlayışı içerisinde kendine kavramsal olarak yer bulamayan ve modern yönetim yapılanmasında içeriksel olarak aksi bir durumu ifade eden yönetişimin egemenlik boyutuyla ve doğrudan irade kaynaklı olarak ortaya çıkıştam anlamıyla yirminci yüzyılın sonuna doğru mümkün olmuştur. Bu çerçevede yönetilen ve egemen olan rolüyle insan (halk), yönetimde bulunma, karar alma, seçme ve seçilme, bilgi alma ve denetleme gibi çeşitli haklara; devlete ve yasalara bağlılık, toplumsal kurallara riayet, diğer kişilerin hak ve özgürlüklerini tanıma, dokunmama ve dikkate alma, kalkınmayı çok yönlü olarak destekleme gibi sorumluluklara sahip olmuştur.¹⁶¹ Bu hak ve sorumluluklar egemen olana bağlı olduğu kadar devlete de aittir ve ortak menfaat adına ortak hareketi öngörmektedir. Yönetişim de bu öngörüye dayalı olarak ortaya koyulmuş post-modern ve yenilikçi bir anlayış ürünüdür. Post-modern görünümü itibarıyla "örgütlenmelerin bir çeşit hesap verebilirliğinin sağlanma yolu ve/veya devlet ile toplum arası ilişkilerin bütünü" olarak tanımlanabilmektedir.¹⁶²

Yönetişimin izleri ilk olarak 16-17.yüzyıllarda Fransız hükümetinin toplumla uzlaşa konusunda benzer denklemler kurması ile görülmektedir. Yine İngiliz sistemi içerisinde yönetişime ilişkin tohumlar güçlü parlamenter sistemin oluşturulmaya başlaması ve demokrasi yoğun bir hayat biçiminin ele alınması ile atılmıştır.¹⁶³

Yönetişimin esas olarak ortaya çıkışı ikinci dünya savaşı sonrası yaşanan gelişmeler ve küreselleşmeye dayandırılrsa da kavramsal olarak ilk kez ifade edilişi Dünya Bankası'nın 1989 tarihli "Sub-Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Development" makalesinde Afrika'daki ekonomik olumsuzlukların yönetişim (bütünleşik karar alma ve ortak yönetim) krizinden kaynaklı oluşunu ifade etmek için

¹⁵⁹Ferman Salmış, *21. Yüzyıl Sivil Toplumun Şafağı*, İstanbul: Yeni Akım Yayıncılık, 2013, ISBN 9786058602106, s. 480.

¹⁶⁰L. Duguit, "Egemenlik ve Özgürlük", *Devlet Kuramı*, der. Cemal Bali Akal, Ankara: Dost yayınevi, 2013, s. 379-402.

¹⁶¹Ferit İzci ve Mehmet Sarıtürk, "Demokratik Topumlarda Halkın Yönetime Katılımı: Yönetime Katılım ve Yönetişim İlişkisi", *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2/3 (03 Ocak 2020): s. 498-517.

¹⁶²Hughes, *a.g.e.*

¹⁶³Tortop vd. *a.g.e.*

olmuştur.¹⁶⁴ Türkçe olarak yönetişimin ifade edildiği ilk örnek ise Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı'dır (İstanbul Deklarasyonu ve Habitat II konferansı). Bu konferans sürdürülebilir kent ve yaşam ideasının, çevre, konut, altyapı vb. konuların dikkate alındığı ve kamu-özel-sivil sektörünün tüm aktörleri ile ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde etkin katılımını ve üstlenebilir rolünü önemseyen bir anlayışa sahip olarak düzenlenmiştir.¹⁶⁵ Konferans ile soğuk savaş sonrası küreselleşme ve bilgi toplumu etkisi sonucu ortaya çıkan yeni yönetim anlayışının araçlarından olan yönetişim, Türkiye için artık daha önemli ve sürdürülebilir bir kalkınma anlayışı için zorunlu hale gelmiştir. Yönetişim kavramı da yeniden düzenlenen kamu yönetim rejiminin en temel argümanlarından biri haline gelmiştir.

Geleneksel yönetim anlayışına bağlı mevcut kaynakların tahsisinde, uygun araçların kullanımının sağlanmasında ve ihtiyaçların gerekli şekilde yerine getirilmesinde yaşanan aksaklıkların giderilmesi amacıyla ortaya atılan yeni kamu yönetimi anlayışının ürünüdür. Daha kapsamlı şekilde yönetişim: Kamu ve özel kesim yönetimine yönelik, sistemin ve kuralların herkes için şeffaf, adil ve aynı olmasını temin edebilecek süreci ifade eder.¹⁶⁶

Klasik teorinin ve bürokratik karmaşanın ortaya çıkardığı etkisiz ve verimsiz hantallığa son verebilecek; toplum-devlet dairesi içerisinde özgülenen ve kamu yararı gözeterek öncül bir demokrasi üretebilmenin mücadelesinin adıdır. Bu demokrasi mücadelesinin kazanımı olarak da işletmeci mantalitenin ussal başlıklarını mevcut aktörlerin tümü için geçerli kılan bir yaklaşıma sahiptir. Politika oluşumunda ve hizmetin belirlenmesi sürecinde “çoğullaşma” iradesine sahip, yönetim ağının “monotonluğunu” engelleyebilecek ve daha çeşitli devlet görüşleri ortaya çıkarabilecek bir mekanizmaya sahiptir. Bu çoğulculuk ve çok çeşitlilik devletin yeniden yapılandırılmasını sağlayarak yönetim ağının geliştirilmesine katkı sağlayacak üst düzey bir pratiği çağrıştırmaktadır.¹⁶⁷

Yaşanan değişim ve gelişimlere paralel olarak bireyde çok kimlikli ve çeşitli ağlara sahip yurttaşlık bilinci ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, toplumsal yenilik ve açıklık belirgin hale gelmiştir. Bunun sektörel yansıması muhakkak kamu yönetiminde gerçekleşmiştir. Bu çerçevede Konvansiyonel Kamu Yönetimi anlayışının tek özneli,

¹⁶⁴Abdullah Barış, “Uluslararası Ekonomik Kuruluşların Yönetişim Yaklaşımı”, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18/2 (24 Haziran 2020): s. 415-438.

¹⁶⁵Toplu Konut İdaresi (TOKİ), çev. “Habitat Gündemi ve İstanbul Deklarasyonu: Hedef ve İlkeler, Taahhütler ve Küresel Eylem Planı”, *Habitat Gündemi ve İstanbul Deklarasyonu: Hedef ve İlkeler, Taahhütler ve Küresel Eylem Planı* (Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı-Habitat II, Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, 1999).

¹⁶⁶Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB), “Yönetişim” (TCMB: 2003).

¹⁶⁷RAW Rhodes, “Governance and Public Administration”, *Debating Governance*, 54 (2000): s. 90.

katı ve irrasyonel üretim betimlemelerinin ötesinde Yeni Kamu Yönetimi anlayışının getirdiği rekabet ortamı sayesinde çok öznellik, araçsallık ve kaynak rasyonalizmi bünyesinde esnek ve yatay bir örgütlenme düzeyine sahip; yönlendirici ve çok aktörlü bir yönetim biçimi ortaya çıkmıştır. Yönetim mekanizmasına işlerlik kazandırmak ve bu sayede “yönetimi daha iyi yönetmek” için değişime açık ve konjonktürel politika stratejilerini belirlenmesi zorunlu hale gelmiştir. Yönetişim, bu yüzden bilgi toplumunda yeni liderlik ve yönetim şekli olarak da tanımlanabilmektedir. Bu liderlik hiçbir zaman tek başına egemen olan bir gücü değil, aktörlerin tümü için sınırlı ve karşılıklı bir etkileşimi ifade etmektedir. Dayanımcı ve iletişime (müzakereye) dayalı bir yaklaşıma sahiptir.¹⁶⁸

Yönetişim; vatandaşların ortak karar alma, hizmet uyumu, kaynak tahsisi, dengeli ve sürdürülebilir kalkınma vb. menfaatlerinde, çeşitli sorumluluklarında ve problemlerin çözümünde araç olarak kullanılan yönetim biçimi olarak ortaya çıkmıştır. Yöneten-yönetilen dikotomisinin karşılıklı bağımlılık bilinci ile hareketi ve diyalog kültürü doğrultusunda dönüşümü ifade eden yönetişim, toplumsal yönetimin siyasi, iktisadi ve idari boyutunu da açıklamaktadır.¹⁶⁹ Bu yaklaşım ise yönetişimin çeşitli şekillerde tanımlanabilmesine olanak vermektedir.

Yönetişim: “Bir kamu-politik bağlamda mevcut aktörlerin tümünün ortak çabalarıyla elde edilen neticelerin oluşturduğu yapı ya da düzeni” veya diğer bir deyişle “Yönetime katılma (Fr. ve İng. Participation) kavramına seçenek olarak ortaya atılan ve demokrasi-katılım ile ilişkilendirilen yeni kamu yönetimi anlayış biçimidir”.¹⁷⁰ Esasında iktidarın, yönetimin, hükümet etmenin, kullanım ve işletim biçiminin yeni bir tarzı ve yaklaşımı olarak ele alınabilir.¹⁷¹

Yönetişim; yerel ve toplumsal sorunların belirlenmesine, sınıflandırılmasına ve çözümüne yönelik özeysel yönetimin yanı sıra sivil ve özel sektör aktörlerinin katkı ve katılımını sağlayan süreçtir.¹⁷² Kamu-özel-sivil aktörlerin çok sayıda öznesinin ortak amaç ve fayda için bütüncül hareketini yansıtmaktadır. Katı hiyerarşiden yoksun bir örgütlenme düzeyi ile tüm aktörlerin karar alma sürecinde etkileşimini ifade etmektedir.¹⁷³ Yönetişim; “paydaşların tümü için tek elden potansiyel üretimi yansıtmayan ancak birlikte yönetim organı olmayı sağlayan etkileşim ve takım

¹⁶⁸Mehmet Akif Özer, “Yönetişim Üzerine Notlar”, *Sayıştay Dergisi*, 63 (2006): s. 59-89.

¹⁶⁹Ayten Akatay ve Serhat Harman, *Sivil Toplum Kuruluşları: Yönetim, Yönetişim ve Gönüllülük*, Ankara: Ekin, 3. baskı, 2014, ISBN 978-605-5048-65-5, s. 356.

¹⁷⁰Bozkurt, Ergun, ve Sezen, *a.g.e.*, s. 274.

¹⁷¹Ahmet Nohutçu, *Kamu Yönetimi*, Ankara: Savaş Yayıncılık, 2016, s. 1098.

¹⁷²Bekir Parlak, *Kamu Yönetimi Sözlüğü*, Bursa: MKM Yayıncılık, 12. Baskı 2016, ISBN 978-605-9293-41-9, s. 865.

¹⁷³Özer ve Akçakaya, *a.g.e.*

oyunudur”.¹⁷⁴ Bu yaklaşımla yönetişimin kullanım alanlarını çeşitlendirmiş ve şöyle ifade etmiştir:¹⁷⁵

- Minimal devlet indirgemesinde
- Ortak yönetim oluşumunda
- Yeni kamu işletmeciliğinde
- İyi yönetişim olanağında
- Küresel bağlılık alanında
- Sosyo-sibernetik sistemde
- Toplumda (kitlelerde)

Bu sınıflandırmalarla yönetişimin küresel, ulusal ve yerel alanları ile sektörel biçimlendirilmesi açık bir şekilde ifade edilmiş olup, bir şekilde gelişen yeni yönetim anlayışı olan yönetişimin geleneksel yönetim paradigmalarından ayrımı ortaya koyulmuştur. Yönetim ile yönetişimin ayrımını da bu kategorileşmeye bağlı olarak “dümen tutan devletin gelişen ve dönüşen politika düzenlemelerinin bir bütün olarak paydaşlara devretmesi, sınırlı bir şekilde aktarması veya birlikte kullanması” belirlemektedir.¹⁷⁶

Yönetişim; Post-modern Kamu Yönetimi yaklaşımı çerçevesinde neo-liberal fikirlerin bilgi toplumuna geçişte sağduyusuna ve önemine işaret etmektedir. Küreselleşmenin ve bilgi toplumuna geçişin gerekliliklerini yerine getirebilme arzusu ile post-modernizm ve yeniden yönetimselleşme çerçevesinde vatandaş odaklı ilkeselliğinin bütünleştirilebilme çabası olarak da dikkat çekmektedir.

Yönetişim; toplumun devlete ve hükümete olan güvenin sağlanması için de önemli bir araçtır. Yönetim (hükümet etme) idealinin devletten (otorite-merkez) toplumun bütününe kaydırıldığı ve yine kimi ülkeler için reform stratejisi olan klasik yönetimin alternatifidir. Devletin yeniliğe açık olarak dönüşüme uyum sağlaması ve yeniden yapılandırılması hususunda maliyetin azaltılması, nitelikli eleman ve kaliteli kaynak arayışının 21. Yüzyıl aracıdır. Genel olarak “sağlıklı kalkınmanın” temel argümanlarından biridir.¹⁷⁷ Yönetişim de sürdürülebilirlik çerçevesinde kamu mal ve hizmetlerden duyulan memnuniyet ile hizmet kalitesinin sürekli olarak geliştirilebilir olmasının sağlanmasına yönelik alternatif ve entelektüel bir çabaya karşılık gelen önemli bir başlıktır.

¹⁷⁴Rhodes, *a.g.e.*

¹⁷⁵Rhodes, *a.g.e.*

¹⁷⁶Rhodes, *a.g.e.*

¹⁷⁷Aydın, *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*, s.45.

Sürdürülebilir bir yönetim sisteminin oluşturulmasında sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel ihtiyaçların gereğince yerine getirilmesi ve ortak bir çıkarın sağlanmasına adına interaktif bir sürecin demokrasi ve katılım değerleri ile süslenmesini yansıtır. Bununla birlikte çok yönlü ve kompleks bir yapılanmanın varlığına işaret eden yeni yönetim anlayışını ve işbölümünü ifade eder.¹⁷⁸ İşlevsel açıdan etkinlik ve verimlilik argümanları çerçevesinde şekillenmiş yönetim, yatay zeminde yönetsel aktörlerin bir bütün olarak karar alabilmelerini, daha yalın, zamanında ve yenilikçi olarak ortaya koymaktadır.¹⁷⁹ Yürütülen iş ve eylemlerin, oluşturulan politika ve önerilerin hiyerarşik olmadığı, sistematik bir kontrol gevşekliğinin ve karar merkezlerinin çoğulcu olduğu süreçtir. Bu bağlamda “bürokratik devletten içi boş devlete veya üçüncü taraf hükümete geçiştir”, “küreselleşmedir, ağ yönetimidir, kurumsal denetim ve açıklıktır”, istikrarın ve dinamikliğin aracı olarak yayılcı mantığın retorik uzantısıdır”.¹⁸⁰

Yönetişim, insan davranış ve beklentilerinin etkilendiği ve sosyal mekanizmaların normatif kökenli teorisinde yaygınlık gösterdiği hedefleri ve amaçları yansıtan bir yaklaşımı barındırmaktadır. Bu yaklaşıma paralel olarak insan faaliyetlerinin tümü için uygulanabilir biçimde tasarlanan ulus üstü bir dinamik olan yönetim, toplumun tüm paydaşları için realist-kurumsalcı-liberal vizyonun da bir parçası haline gelmektedir.¹⁸¹

Yönetişim ile farklı yaklaşım ve düşüncelerin sunulması, tartışılması ve karşılaştırılması, ortak amaç ve hedeflerin yapılandırılmasının sağlanması yolunda kolaylaştırıcı bir etkiye sahiptir. Yönetim argümanlarının müzakereci yaklaşımla yerleşik hale getirilmesi de bu etkinin yerel ve ulusal çıkarların gözetilmesi adına verimliliğin artırılmasını sağlamaktadır.

Yönetişim: “toplumla hükümeti (merkezi idareyi) barıştırmayı, uzlaştırmayı ve uyumlaştırmayı sağlayan ve ayrıca otonom yönetimi ya da güç bağımlılığını işaret eden” yeni yönetim yaklaşımıdır.¹⁸²

Yönetişim; “doğrudan müzakere aracı olarak poliarşik”,¹⁸³ bir görünüm sergilemektedir. Bu biçim; merkezi idarenin nihai karar noksanlığında diğer aktörlerin lehe bir durumunu ve mevcut aktörlerin niteliğinde gelişimin sağlanmasını yansıtmaktadır. Öyle ki “deneyselciliğin proaktif bir uzantısı”¹⁸⁴ olan yönetim merkezi

¹⁷⁸Sadegül Durgun ve A.H Aydın, “Türkiye’nin Yönetişim Performansına İlişkin Bir Değerlendirme”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6/43 (2019): s.541.

¹⁷⁹F. Fukuyama, *Devletin İnşası: Yirmi Birinci Yüzyılda Yönetişim ve Dünya Düzeni*, çev. Türkan Çolak, İstanbul: Profil yayıncılık, 2015.

¹⁸⁰Frederickson, *a.g.e.*

¹⁸¹Klaus Dingworth ve Philipp Pattberg, “Was Ist Global Governance?”, *Leviathan*, 34/3 (2006): s. 377-399.

¹⁸²Özer ve Akçakaya, *a.g.e.*, s. 286-288.

¹⁸³Charles F. Sabel ve Jonathan Zeitlin, “Experimentalist Governance”, *The Oxford Handbook of Governance*, ed. David Levi-Faur, London: Oxford University Press, 1. baskı, 2012, s. 5.

¹⁸⁴Sabel ve Zeitlin, *a.g.e.*, s. 9-10.

karar tekelliğinin devlet dışı aktörler eliyle yürütülebilmesini sağlayacak önemli bir alternatiftir.

Küreselleşme ile birlikte çeşitli otoritelerin sistemine entegre edilmeye başlanan ve bu süreçte yönetimin yeniden şekillenmesi olgusunu ortaya çıkaran yönetim, uluslararası kuruluşlar tarafından da tanımlanmış ve benimsenmiştir. Bu çerçevede yönetim kavramının daha kapsamlı ele alınması daha faydalı olacağından Dünya Bankası, IMF, BM, UNDP ve Avrupa Birliği gibi organizasyonların yaklaşımı ve tanımlamaları ele alınacaktır.

- Dünya Bankası'na göre yönetim: Ülkede otoritenin uyguladığı gelenek ve kurumlardan oluşan ve etkin bir politika oluşturma sürecinde vatandaş-devlet arasında sosyo-ekonomik etkileşimlerin tümüdür.¹⁸⁵ Ayrıca “siyasal idarenin (otoritenin), ülkenin sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel kalkınmasını sağlayacak iktisadi ve toplumsal araç ve kaynakları maksimum verimliliği sağlayacak şekilde kullandığı yol” olarak da tanımlamaktadır.¹⁸⁶

- IMF'ye göre yönetim: İktisadi tabanlı ve piyasa ekonomisi ile uyumlu bir parça olarak egüle çerçeve ve hukukun üstünlüğüne bağlı, sadakat da dahil olmak üzere ülkenin nasıl yönetildiğini tanımlayan kavram olarak benimsemiştir. Piyasa rekabetinin üst düzeye çıkarılmasında, sürdürülebilir ekonomi ve kalkınmanın sağlanmasında, refahın gelişiminde destekleyici rolü bulunan yönetim biçimidir. Ayrıca şeffaflığın, açıklığın ve hesap verilebilirliğin sağlanmasına yönelik temel içeriğe sahip olması yönüyle de hem toplumsal hem iktisadi yozlaşmanın ve yolsuzluğun engellenmesinde önemli rol oynamaktadır.¹⁸⁷

- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'na (UNDP) göre yönetim: İktisadi, siyasi ve sosyal değerler üzerine yönetilen politikaların ve kurumların ve bunlar arasındaki çok aktörlü etkileşimi (kamu-özel-sivil) ifade eder.¹⁸⁸

- Avrupa Birliği'ne göre yönetim: Demokrasiyi güçlendirmek ve sivil toplumu karar alma süreçlerine dahil etmek amacıyla istikrarlı, şeffaf, tutarlı, etkin ve sorumluluk sahibi yönetimselliğin yeniçağ karşılığıdır.¹⁸⁹

¹⁸⁵“Worldwide Governance Indicators”, World Bank (WB), Erişim 07/12/2022, <http://info.worldbank.org/governance/wgi/>.

¹⁸⁶Mamadi Cisse, “Yönetim Kavramı ve Gine Uygulaması”, *The Journal of Social Sciences*, 47/47 (2020): s. 615-629.

¹⁸⁷“Good Governance”, International Monetary Fund (IMF), 2022, Erişim 07/12/2022, <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/The-IMF-and-Good-Governance>.

¹⁸⁸ “State of the Art in Governance Indicators”, United Nations Development (UNDP), 2002, Erişim: 07/12/2022, <https://hdr.undp.org/content/state-art-governance-indicators>.

¹⁸⁹Murat Okçu, “Yönetim Tartışmalarına Katkı: Avrupa Birliği İçin Yönetim Ne Anlama Geliyor?”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12/3 (2007): s. 299-312.

- Birleşmiş Milletlere göre yönetim ise: Özel, kamu yahut çok taraflı yapılanmaların genel etkinliğini sağlayan sitem ve süreçlerdir. Yani karşılıklı bir çabanın temel gayesi olarak sürdürülebilir bir stratejinin, politikanın, sosyal refah ve iktisadın anahtarıdır.¹⁹⁰

Tüm bu tanımlamalar ile birlikte ortak ürün olarak yönetişimi; birlikte yönetmenin sürdürülebilir dinamiği,¹⁹¹ ortak çabanın ortak menfaatlere ulaşmada kamu-özel-sivil bütünleşikliği¹⁹² veya doğru, etkin, şeffaf, açık ve hesap verebilir bir sistemin inşasında bilgi toplumunun temel yapıtaşı olarak ele alınabilir.

3.1.1. Yönetişimin İlkeleri

Değişen ve gelişen sosyo-kültürel, ekonomik ve demografik yapılar itibariyle klasik sürecin eksik kaldığı durumlarda cevap verilmesi gereken ihtiyaçlar, merkezi yönetimi ve katı bürokratik sistemi hantal ve çaresiz bırakmıştır.¹⁹³ Durum böyle olunca ortaya atılan yeni yönetim yaklaşımı olan yönetişim, bürokratik yönetim yapılanmasının yerine rekabeti artırarak, esnek ve uzlaşmacı bir anlayışı benimsemiştir. Bu anlayış ise mevcut gereksinimlerin küresel, ulusal yahut yerel düzeyde tümüyle giderilmesi için çeşitli ölçütler ve ilkeler ortaya koymuştur.

Bu ölçütler ve ilkeler çerçevesinde yöneten-yönetilen ikileminin belirgin bir şekilde ayrımından ziyade bütünleşik ve ortak bir mekanizma ile katı bürokrasinin tek el yönetimi reddedilmekte, çok aktörlü bir yönetim yaklaşımı benimsenmektedir. Buna göre kamu yararı çerçevesinde mevcut görev ve sorumlulukların tümü “yuvarlak masa” etrafında ifa edilecektir. Görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi, ihtiyaç ve problemlerin çözümü, dilek ve şikâyetlerin dile getirilebilmesi, sürdürülebilir ve istikrarlı sosyal ve ekonomik bir kalkınma anlayışının varlığı, küresel, ulusal ve yerel refahın topyekûn olarak devamlılığı için yeni yönetim yaklaşımı çerçevesinde belirtilen ilkeler ve ölçütler şöyledir:

1. Açıklık, Şeffaflık veya Saydamlık: “Kararlar; kurallara ve düzenlemeler uygun olarak alınır”.¹⁹⁴ Ortak bir bünyede alınan kararların ve uygulanan tüm plan ve programların (istisnalar hariç) sonuçları ve etkileri itibariyle herkese karşı açık, net ve ulaşılabilir şekilde anlatılması, açıklanması veya gösterilmesidir. Bu kapsamda kamu-

¹⁹⁰“Governance”, Birleşmiş Milletler (BM), 2022, Erişim: 07/12/2022, <https://www.un.org/en/site-search?query=governance>.

¹⁹¹Barış, a.g.e.

¹⁹²Zerrin Toprak Karaman, “Yönetim Stratejisindeki Gelişmeler”, *Türk İdare Dergisi*, 72/426 (2000): s. 37-53.

¹⁹³Frederickson, a.g.e.

¹⁹⁴“İyi Demokratik Yönetişimin 12 İlkesi”, Yerel Yönetim Reformu Uzmanlık Merkezi, (Avrupa Konseyi, 2019), Erişim: 29/10/2022, <https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2020-09/iyi-demokratik-yonetisimin-12-ilkesi.pdf>.

özel-sivil bütünleşikliğinin dinamik ve sağlam bir zemine oturtulması, güven tesisinin sağlanması ve adil bir yönetsel toplumun oluşmasının önü açılmaktadır.¹⁹⁵

Yönetim faaliyetlerinin denetimini, hukuk ve eşitliğin tesisini kapsamaktadır. Bundan kasıt; alınan kararların ve yürütülen faaliyetlerin hem iç hem de dış denetiminin yapılabilmesi ve istisnalar (ulusal güvenlik ve gizli kalması gereken diğer nedenler) dışında mevcut değerlendirmelerin ve bilgilerin tamamının kamuoyu ile paylaşılmasıdır. Bu ilke geleneksel yönetim anlayışında mevcut “gizlilik ilkesinin” etkileri ve buna bağlı olarak gelişen yolsuzluk ile bunun sebep olduğu aksak yönetim anlayışının (kötü yönetim) olumsuzluklarını ortadan kaldırma amacı taşımaktadır. Aynı zamanda idari faaliyetlerin dayanaklarının ortaya koyulmasında ve bireysel hakların yasal çerçevede korunmasında önemli görülmektedir.¹⁹⁶

Demokrasi ile ilişkilendirilebilen bu ilke siyasi ve idari yozlaşmanın önüne geçebileceği gibi doğrudan bilgi edinme hakkına ilişkin olması sebebiyle de yasal insan hakları güvencesinin etkinliğinin, verilen kararların meşruluğunun ve devlet-birey güveninin tesisi için de zorunludur.¹⁹⁷

Bu ilke Post-modern Kamu Yönetimi yaklaşımında “açık yönetim veya gün ışığında yönetim” olarak da adlandırılabilir.¹⁹⁸

2. Hesap Verebilirlik- Hesap Verme Sorumluluğu: Kavramsal olarak: Kişi, grup veya herhangi bir aktörün aldığı kararlar veya yürüttüğü işlemler neticesinde başka bir grup, kişi veya aktöre karşı cevabı, gösterimi veya anlatımıdır. Yönetim anlayışı farklılaştıkça hesap vermenin sorumluluğu ve kapsamı da değişmektedir. Post-modern Kamu Yönetimi yaklaşımında hesap verme-hesap sorma ilişkisi karşılıklı etkileşim boyutuyla sadece devleti (merkezi) değil yönetime dahil olan diğer aktörleri de kapsamaktadır. Bu yönüyle hesap soranın hesap verilen konuya ve kişiye ilişkin sorgulanabilir nitelikte yetkinliğe sahip olması ile bu ilişki sonrası performans değerlendirmesi Post-modern Kamu Yönetim anlayışının kazanımlarındandır.¹⁹⁹ Hesap verebilirlik ilkesi aynı zamanda, hiç bir otoritenin diğerlerinin gözetim ve incelemesinden muaf tutulmamasını gerektirir.²⁰⁰

¹⁹⁵Nohutçu, a.g.e.

¹⁹⁶ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), “Avrupa Kamu Yönetimi İlkeleri Sigma Raporları: No:27”, Sigma raporu (Organisation for Economic Co-operation and Development, 1999).

¹⁹⁷Arzu Dilaveroğlu, “Yönetişim İlkeleri ve Yerel Yönetimler Mevzuatına Yansımalar”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19/37 (2020): s. 45-63.

¹⁹⁸Nagehan Talat Arslan, “Yönetimde Açıklık ve Gizlilik”, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5/1 (2010): s. 184.

¹⁹⁹Bilal Eryılmaz ve Hale Biricikoğlu, “Kamu Yönetiminde Hesap Verebilirlik ve Etik”, *İş Ahlakı Dergisi*, 4/7 (2011): s. 19-45.

²⁰⁰OECD, *Avrupa Kamu Yönetimi İlkeleri*

Bu ilke kapsamında değerlendirilerek alınan kararlar raporlanır, açıklanır ve yaptırıma tabi olabilir. Karar alan tüm aktörler, bütün şekilde veya bireysel olarak hesap verebilirlik ilkesi çerçevesinde kararlarının sorumluluğunu üstlenmelidir.²⁰¹ Kullanılan yetkiler çerçevesinde zorunlu olarak alınan sorumluluk kapsamı ise bir performansın gerçekleştirilmesine ve onun açıklanmasına yöneliktir. Açıklanan ve yaptırıma tabi olabilecek her türlü bilgi, belge ve eylem; yönetim anlayışının etkili şekilde sürdürülebilmesinin yolunu açmaktadır. Post-modern anlayış düzleminde bu ilke kamu-özel, kamu-sivil ve özel-sivil ilişkisinin ve güveninin tesisinde, kontrolünde ve yön verebilme kapasitesinde önemli yer edinmektedir.²⁰²

Hesap verebilirlik otoritenin veya yetki sahibi diğer sosyal aktörlerin; yetkiyi ve gücü kimin için ve ne için yaptıklarının kontrolünü sağlamaktadır. Güce ve yetkiye ilişkin kullanımlar, çeşitli şekillerde denetlenebilmektedir. Yargı incelemeleri, iç düzen faaliyetleri, ombudsman, denetçi, müfettiş soruşturmaları, özel kurul veya komisyon denetimleri, kamuoyu denetimleri, oy verme, e-devlet vb. çeşitli usul ve yöntemlerle hesap verebilirlik ilkesi etkin hale getirilebilmektedir.²⁰³

Hesap verebilirliğin amaçları ise Aucoin ve Heintzman'a göre şöyle sıralanabilir:²⁰⁴

- Hegemonik gücün kullanımına bağlı olarak ortaya çıkan yanlış ve kötü niyetli yönetime karşı durumun kontrol altına alınabilmesi
- Mevcut kaynakların yetki kullanımı çerçevesinde hukuka, alınan kararlara ve yerleşik etik ilkelere bağlılığının sağlanması
- Post-modern Kamu Yönetimi ve yönetim alanında edinilen bilgi ve gelişimin sürdürülebilir bir şekilde yaşamın bütününe yayılması ve teşvikinin sağlanması

Bu yolla hesap verebilirlik ilkesi bünyesinde örgütsel ve toplumsal bağ güçlendirilebilir, etkinliği artırılabilir.

Hesap verebilirliğin temel içeriğinin yanında kullanım alanları da önem teşkil etmektedir. Bu çerçevede genel itibarıyla:²⁰⁵

- Siyasal hesap verebilirlik: Yöneten (vekil)-yönetilen (vekâlet veren) arasındaki dikey ve yatay ilişkiden doğan denetim ve kontrolü,

²⁰¹“İyi Demokratik Yönetişimin 12 İlkesi”.

²⁰²Serdar Kenan Gül, “Kamu Yönetiminde ve Güvenlik Hizmetlerinde Hesap Verebilirlik”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 10/4 (2008): s.71-94.

²⁰³Dilaveroğlu, a.g.e.

²⁰⁴Özlem Demirkıran, Hamza Bahadır Eser, ve Belma Keklik, “Demokrasinin Tabana Yayılması, Yönetimde Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik Bağlamında Bilgi Edinme Hakkı Kanunu”, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 3/2 (2011): s. 169-192.

²⁰⁵Hasan Tutar ve Mehmet Altınöz, “Hesap Verebilirlik Bağlamında İç Denetim ve Sorun Alanları: Eleştirel Bir Analiz”, *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8/15 (2017): s. 131-132.

- Yönetmel (Bürokratik) hesap verebilirlik: Hiyerarşi içinde kamu görevlilerinin yürüttükleri yönetmel faaliyetlere ilişkin hesap verme ve denetimi,
- Mesleki hesap verebilirlik: İş tanımı, prensipler ve çeşitli normlar çerçevesinde yürütölen iş ve eyleme ilişkin açıklama, denetim veya hesabı,
- Demokratik hesap verebilirlik: Asıl olan vatandaşın (kamu) yararındır. Hukuka uygunluğun yanında yerindelik denetimini de kapsamaktadır. Ortak karar alma ve alınan kararların yerine getirilmesi hususunda demokrasi kavramının önemi ön plana çıkarma arzusunı taşıyan denetim, kontrol ve hesabı,
- Hukuksal hesap verebilirlik: Mevcut hukuksal sınırlar çerçevesinde alınan ve uygulanan kararlara ilişkin mahkeme ve yetkili organlar önünde verilen hesabı ifade etmektedir.

3. Katılımcılık: Katılım (İng. Proportionality); Toplumun, toplumsal; ulusal sorunlara ve ihtiyaçlara ilgisini, düzenin ve kuralların içsel hissini (isteğini) ve denetimini yansıtan kavramdır. Hem hukuk hem de yönetim sorunudur. Dolayısıyla toplumun her etkinliğe, hukuksal değerlerin oluşumuna, karar alımına ve problem belirleme sürecine dahil olma arzusudur.²⁰⁶

“Yönetimin karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine devlet-dışı kurum, kuruluş veya vatandaşların dâhil olması” olarak tanımlanabilmektedir.²⁰⁷ Merkez tarafından ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde oluşturulan politikaların, halkın gerekli ihtiyaç ve düşünceleri göz önüne bulundurularak yeniden düzenlenmesini, buna ilişkin yapılacak iş ve eylemlerin nasıl ve ne düzeyde olacağının belirlenmesinde merkez dışı aktörlerin de söz hakkı olabilmesini ifade etmektedir.²⁰⁸

Yönetişimin en temel ilkesi olarak kabul edilebilir. Merkezi yönetimin tektipliğini kırmak ve bütüncül olarak geleneksel yönetim anlayışının getirdiği olumsuzlukları en aza indirmek, vatandaşın ihtiyacına ve güncel gelişmelere en hızlı, doğru ve etkin cevap verebilmek için yerele (tabana) doğru yetki ve sorumluluk aktarımını açıklamaktadır. Katılımcı yaklaşım yalnızca karar almada ortaklığı değil sürecin bütününde mevcut içeriğin geliştirilebilmesi, güncellenebilmesi, uygulanabilmesi ve denetlenebilmesi için önemlidir.²⁰⁹

Post-modern Kamu Yönetimi anlayışı ile sıkça dile getirilen ve uygulamada daha çok yer edinen katılım bölgesi yerel yönetimlerdir. Aktif katılımın diğer nispi araçlara

²⁰⁶Vecihi Timuroğlu, *İnsan Hakları Sözlüğü*, Ankara: Özkan Matbaacılık, 2007, ISBN 978-975-509-521-9.

²⁰⁷Hamza Ateş ve Gökçe Ceren Buyruk, “Bir İyi Yönetişim İlkesi Olarak Katılımcılık ve Türk Kamu Yönetiminde Katılımcılığın Konumu”, *Ombudsman Akademik*, 1 (31 Aralık 2018): s. 85.

²⁰⁸Özhan Çetinkaya ve Rükhan Kutlu Korlu, “Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü”, *Maliye Dergisi*, 163 (2012): s. 95-117.

²⁰⁹Nohutçu, a.g.e.

göre çok daha yoğun olarak belirgin olduğu bölgelerdir. Yerel yönetimlerde katılım; demokrasi ile doğrudan ilişkili ve bütündür. Bu ilişki de yerelde halkın karar mekanizmalarında bulunmasına ve yerelin ihtiyaçlarına en uygun şekilde hizmet ve kaynak tahsisinin belirlenmesi ile yer edinebilmesine olanak sağlamaktadır. Kısacası yerel halka kendi kendini yönetme erdemi katabilen yönetim ölçütüdür.²¹⁰

Avrupa Konseyi ise katılıma ve temsiliyete ilişkin olarak “ *Bütün kadınlar ve erkekler, kendi çıkarlarını temsil edecek doğrudan veya dolaylı meşru yapılar aracılığıyla karar verme süreçlerinde söz sahibidir. Bu tür geniş bir katılım ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlüğüne dayanır*” ifadesini iyi yönetişimin 12 ilkesi arasında belirtmiştir.²¹¹ Yönetişimin katılımcılık ilkesi; vatandaş kamu politikalarının oluşturulmasında ve kamu hizmet kalitesinin artırılmasında doğrudan ve dolaylı olarak devlete katkı sağlar.²¹²

4. Etkililik, Etkinlik ve Verimlilik: Mevcut kaynakların en verimli şekilde kullanımını, etkin ve düzenli şekilde performans denetimini ve iyileştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir.²¹³ Kaynakların dağılımı ve kullanımı konusunda objektif kriterlerin belirlenmesi hizmet sunumunda ve politika yapımında etkinliğe işaret etmektedir. Etkinlik ve verimlilik, denetimle ilişkilidir.²¹⁴ Etkinlik ve verimlilik ilkesi “*kullanılan kaynaklar ile elde edilen çıktılar arasında iyi bir oran kurulmasına dayalı bir yönetsel ilkedir*”.²¹⁵ Esas amaç kullanılan kaynakların ve yürütülen hizmetlerin en az masraf, en az zaman, en az çaba ve en üst düzey tasarrufa dayalı olarak etkin şekilde yürütülmesidir.²¹⁶ Etkinlik ve verimlilik; herhangi bir amaca yönelik, herhangi bir karar alıcı ya da paydaşları tarafından bilgi, beceri, yöntem ve yetkileri doğru şekilde kullanarak optimum faydayı ve çıktığı sağlamaktır.²¹⁷

5. Uyum ve Koordinasyon: hizmet üretimine ve yönetsel diğer faaliyetlere ilişkin süreçler vatandaşların ihtiyaçlarına ve beklentilere uyum sağlamalıdır. Bu kapsamda hizmetler makul sürede, doğru araç ve kaynakla yerine getirilmelidir.²¹⁸ Yönetimde paydaş olan bütün aktörler için uyum ve koordinasyon, hem çalışma ilişkilerinde etkin bir seviyenin varlığına hem de sürekli değişen ve güncellenen

²¹⁰Doğan, *Postmodern Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler ve Katılım: Yerel Yönetişim Odaklı Bir Yaklaşım*.

²¹¹ “İyi Demokratik Yönetişimin 12 İlkesi”.

²¹²Eryılmaz, *a.g.e.*

²¹³“İyi Demokratik Yönetişimin 12 İlkesi”.

²¹⁴Recai Akyel ve Hacı Ömer Köse, “Kamu Yönetiminde Etkinlik Arayışı: Etkin Kamu Yönetimi İçin Etkin Denetimin Gerekliği”, *Türk İdare Dergisi*, 466 (2010): s. 9-45.

²¹⁵OECD, *Avrupa Kamu Yönetimi İlkeleri Sigma Raporları: No:27*

²¹⁶Dilaveroğlu, *a.g.e.*

²¹⁷Şahsine Güreler, “*Kamuda Etkinlik ve E-Devlet*”, Yüksek Lisans Tezi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, 2011.

²¹⁸“İyi Demokratik Yönetişimin 12 İlkesi”.

ihtiyaçların giderilmesinde rasyonel karar alımına işaret etmektedir.²¹⁹ Koordinasyon başlı başına alınan kararlar ve bu kararların uygulanmasında, bağımlılığın ve tutarlılığın yansımasıdır. Bu şekilde koordinasyon ve uyum, dayanışma ve işbirliğini artırarak mevcut aktörlerin ortak karar almada ve uygulamada etkinliğini ve verimliliğini ön plana çıkaracaktır.²²⁰

6. Yerindenlik (Subsidiarite)ve Etik Davranış: Yerindenlik ilkesi 1992 Maastricht anlaşması ile Avrupa’da yasal düzeyde birincil kaynaklar arasına dahil olmuştur.²²¹ “Yetkinin gerekli ve ölçülü olduğu düzeyde geçici olarak devredilmesi anlamına gelen “Yetki İkamesi” ile tanımlanabilmektedir.²²² Yerindenlik ilkesi; hizmet üretim ve sunumunun doğru kaynak edinimi ve tahsisinin, ihtiyaç belirleme ve gideriminin, problem tespit ve çözümünün mümkün olacak en alt ve küçük düzeyde yürütülmesini ifade etmektedir. Halka en yakın şekilde, vatandaşın istek ve söylemlerini dikkate almayı öngören ilkedir.²²³ Başlangıçta AB üyesi ülkeler için ulus-üstülük kavramını ortaya çıkaran bu ilke daha sonra karar almada ve hizmetlerin yerine getirilmesinde mevcut sorumlulukların AB merkezi dışında ulusların kendilerinin çözümünü öngörmüştür. Bu durumda da ulusal yerel birimler çeşitli meselelere ilişkin yetki ve imtiyazlarla donatılmaya başlanmıştır. Yerel birimlerin siyasal sürece katılımı ve hizmetin yerelden başlayan bir süreçle işlerliği önem kazanmıştır.²²⁴ Etik davranış, bireysel çıkarlar yerine kamu yararının benimsendiği, toplumsal kalkınmanın, hizmet sunumunda etkinliğin, kararların uygulanış ve sonuç bildirimlerinin bütüncül menfaati işaret ettiği ilkeyi ifade etmektedir.²²⁵ Yozlaşmanın, yolsuzlaşmanın ve kötü yönetimin engellenebilmesini sağlar. Etiklik; içsel ve dışsal kaynaklara dayandırılabilir. İçsel kaynak deyince iş ahlakı veya kamu görevlisi veya hizmet sunucusunun eylemleri anlaşılmaktadır. Dışsal olarak ise yasalara ve diğer çeşitli kurallara bağlılık ifade edilmektedir.²²⁶ Etik davranış yönetsel olarak ele alınmakta ve örgütün, toplumun ve bireyin menfaatini bütüncül şekilde değerlendirmektedir. Bu kapsamda yetki kullanımında, karar almada, hizmet sunmada ve diğer eylem ve işlemlerde dürüstlük,

²¹⁹Nohutçu, a.g.e.

²²⁰Ömer Faruk Gençkaya ve Hakan Gökhan Gündoğdu, “Küresel Yönetişim Ekseninde Stratejik Planlarda Koordinasyonun Önemi”, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 5 (2017): s. 141-153.

²²¹Gülçin Coşkun, “Althusius ve Yerindenlik İlkesinin Kökenleri”, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 0/37 (2011): s. 1-16.

²²²Hakan Cavlak, “Subsidiarite (Yerellik) İlkesi ve Avrupa Birliği Çevre Politikası”, *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 6/11 (2017): s. 134-145.

²²³Nohutçu, a.g.e.

²²⁴Fezai Sencer Çörtoğlu, “Avrupalaşma sürecinde AB çevre politikası ve yerindenlik (subsidiarity) ilkesi”, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 8/2 (2009): s. 29-46.

²²⁵ “İyi Demokratik Yönetişimin 12 İlkesi”.

²²⁶Murat Özdemir, “Kamu Yönetiminde Etik”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 4/7 (2008): s. 177-193.

güven, saygı, doğruluk gibi kavramları içermektedir.²²⁷ Post-modern yaklaşımda etik boyutu yerel düzeyde ele alınan katılımcılık ve demokrasi boyutuyla doğrudan bağlantılı olarak değerlendirilebilir. Çünkü ortak hareketin esas alındığı bu durumda kamu yararının tesisi için kamu-özel-sivil aktörlerin birbirlerine ve kendi içlerinde dürüst, doğru ve saygılı olması gerekmektedir. Bu yönüyle yerelden başlamak üzere dikey ve yatay düzeyin tamamı için etkin ve verimli karar alabilmenin teminatı niteliğindedir.

7. Stratejik Planlama ve Sürdürülebilirlik: Yönetim anlayışı zamana ve diğer gelişmelere bağlı olarak değiştikçe öngörülen ve belirlenen amaç ve hedefler de farklılaşmaktadır. Vizyon ve misyon çerçevesinde uzun vadeli istikrarın sağlanabilmesi, belirlenen politikalar çerçevesinde uygulamaların gerçekleştirilebilmesi, hizmetlerin ihtiyaçlara en uygun şekilde giderilebilmesi ve alınan kararların verimli olabilmesi için stratejik planlama zorunlu bir ilkedir.²²⁸ Sürdürülebilirlik ile doğrudan bağlantılıdır çünkü politikaların stratejik olarak değerlendirilebilmesi yerelden başlayan sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel kalkınmanın istikrarını birincil elden etkilemektedir.

Stratejik planlama ve sürdürülebilirlik; kaynaklarda israfın azaltılması, hizmette kalitenin artırılabilmesi ve sürecin bütün olarak iyi işleyebilmesinin en önemli argümanlarıdır. Küreselleşme ile bilgi toplumuna geçiş, bilgi, bilim, iletişim ve teknolojilere bağlı diğer gelişmelerin stratejik olarak değerlendirilebilmesinde önemli bir evre olmuştur.²²⁹ 20.yüzyılın sonuna doğru gelişen Post-modern Kamu Yönetimi anlayışı, yönetim temalı karar mekanizmalarının stratejik olarak doğru konuşlandırılması ve doğru karar mercileri olarak belirlenebilmesi adına önem arz etmektedir. Ayrıca sürdürülebilir bir yönetim ve hizmet anlayışının en temel bileşenleridir.

Stratejik planlama temel olarak ikiye ayrılmaktadır: Birincisi analiz ve değerlendirme ikinci bunlara göre karar almaktır. Bu iki aşama aslında bir bütün olarak değerlendirilir ve devamlılık arz eden işlerdir. Stratejik planlama, paydaşların tümünün beklentilerinin, isteklerinin ve ihtiyaçlarının dikkate alındığı bir süreç ve ilkedir.²³⁰

²²⁷Çetin Kaplan, “Kamu Yönetiminde Etik ve Kamu Çalışanlarının Etik Kavramını Algılayışları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14/3 (2009): s. 343-355.

²²⁸Yaşar Köse, Hakan Karabacak, ve Murat Atik, “Kâr Amacı Gütmeyen Organizasyonlarda Performans Ölçümü ve İyi Yönetişim İlkelerine Dayanan Bir Model Önerisi: Bütünsel Performans Karnesi”, *Verimlilik Dergisi*, 3 (2015): s. 7-36.

²²⁹Yıldız Atmaca ve Faysal Karaçay, “Türkiye’deki Kamu Yönetimi Reformlarında Dijitalleşme ve E-Yönetişim”, *International Journal of Management and Administration*, 4/8 (15 Eylül 2020): s. 260-280.

²³⁰Nazlı Nalci Arıbaş, “Kamuda Stratejik Planlamanın ‘Katılımcılık’ Boyutu”, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 4/1 (2013): s. 80-100.

3.2. Yerel Yönetişim

Yerel yönetimden yerel yönetişim kavramına geçiş 1980ler itibariyle küreselleşmenin ve post-modern yönetim anlayışının yoğun şekilde hissedilmeye başlaması ile ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşımın ortaya çıkışı 1972 Stockholm Konferansı (İnsan Çevresi Konferansı) ve 1987 Brundtland Raporu (Ortak Geleceğimiz) çerçevesinde ifade edilen “sürdürülebilir kalkınma” anlayışıdır. 1992 Rio de Janeiro’da düzenlenen BM Çevre ve Kalkınma Konferansı (Yeryüzü Zirvesi) bu anlayış etrafında şekillenen yerelleşme ve yönetişim argümanlarının kullanılabilmesine ve uluslararası alana taşınabilmesine olanak sağlamıştır. Bu konferansın çıktılarından olan Gündem 21; insan, kalkınma ve çevre arasında küresel bir dengenin kurulması yönünde içeriğe sahiptir. Yeryüzü Zirvesi’nin çıktılarından bir diğeri olan Yerel Gündem 21 ise; yerel karar alma mekanizmalarının kentteki tüm aktörlere ait olması gerektiğini ve bunların her birinin kent yaşamında ve sürdürülebilir bir kalkınmada paydaş olduğunu vurgulamıştır.²³¹ Yerel yönetimlerde yönetişim kavramının öneminin ifade edilmesi ve benimsenmeye başlaması 20.yüzyılın sonuna doğru yapılan uluslararası bu atılımlar çerçevesinde gelişmiştir.

Modern dönemdeki bürokratik yerel yönetim ağının sert, katı ve hiyerarşik yapısı; post-modern döneme geçiş ile birlikte yerel yönetişim kavramının ortaya çıkması ile esnek, çok yönlü, çok aktörlü ve çok merkezli hale gelmiştir. Bu yönüyle katılımcı, demokratik ve etkin bir politika yapım sürecinin de benimseneceği fikri yaygınlık göstermiştir. Yeni durumda adem-i merkeziyetçilik fikri ve piyasa temelli yaklaşım ana tema haline gelmiştir. Bu yenilikçi adım ise yerel yönetimlerin iş, eylem ve işbirliklerinde ulusal sınırların dışında uluslararası bir hareket alanı kazanmasına olanak sağlamıştır. Kazanılan bu hareket alanı yerel siyasetin uluslararası alan tarafından yönlendirilebilmesine katkı sağlamıştır. Bundan hareketle yerel birimler ise kendilerini uluslararası alanda ifade edebilme olanağına kavuşmuştur.²³²

Yerel yönetişim kavramı esasında bölgesel ve yerel kalkınmışlık farklarının en aza indirilebilmesi, yerel birimlerin bu konudaki konumunun belirlenmesi, ekonomik olanakların kullanılabilmesi, teknoloji ve varyantlarının tercihen bu kesimlere dengeli biçimde aktarılması ve sermaye birikiminin bu kesimlerde yoğunlaştırarak yerelden başlayan bir hareketle ulusal kalkınmanın sağlanabileceği fikrinin ön plana çıkarılması amacıyla ortaya atıldığı savunulmaktadır. Bu fikir yerelde sanayileşme adımları olarak değerlendirilebilir ve dış yatırımın yerelde sirkülasyonunu sağlayacak bir cazibeye

²³¹Jzzet İsmail Dur, “Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2011.

²³²Doğan Bıçkı ve M. Zahid Sobacı, “Yerel yönetimden yerel yönetişime: Post-fordizm bağlamında yerel yönetimleri anlamak”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9/2 (2011): s. 215-233.

kavuşturulmasını sağlayabilir. Bu kapsamda yerel birimlerin cazibe merkezi haline gelmelerine olanak sağlayacak sosyal ve yasal alanların oluşturulması da önem kazanmaktadır. İnsan hakları, hukukun üstünlüğü, demokrasi ve katılım gibi değerlerin bu çabalarla birlikte ön plana çıkması bunun en belirgin örnekleridir. Gelişen ve ön plana çıkan bu değerler ise yerelde diğer paydaşların oluşmasına ve ortak bir bünyede çok yönlü olarak toplanabilmesine katkı sağlamıştır.²³³

Yerellik odaklı kamu hizmet sunumunda merkezi idare dışında özel ve sivil toplum kesimi önem kazanmaya başlamıştır. Özel ve sivil kesimin elde ettiği bu yetkinlik, yerelde en alt düzeyde olan inisiyatifin artmasına ve yerel topluma yönelik refah artırıcı faaliyetlerin yoğunlaşmasına olanak sağlamaktadır. Merkezde yürütülen tek tip hizmet anlayışının yerel yönetimlerce ve çok aktörlü olarak gündeme getirilebilmesi ve yürütülebilmesi olası rekabeti canlandırarak hizmetin kalitesinin ve toplumsal refahın artış yönünde olacağına işaret etmektedir. Bu değişim devlet-yerel ilişkisinde devlet egemen olmaktan çıkarıp, ikili arasında denge kurulmasında etkili olmaktadır.²³⁴

Yerel Yönetişim; yerel düzeyde toplu eylem ve işlemlerin formüle edilmesi ve yürütülmesini ifade eder. Bununla birlikte yerel resmi kurumların ve merkezi hiyerarşinin; resmi olmayan normlar, topluluk örgütler ve tanımlanan diğer ağlar ile birlikte vatandaş-vatandaş ve vatandaş-devlet ilişkisinde bütün olarak hareketini ve karar alımını ifade eder. Bu yönüyle de dinamik ve sistematik bir süreci işaret eder. Yalnızca hizmetin yürütülmesi ve etkin bir kaynak tahsisi amacı taşımaz aynı zamanda yerleşiklerin hak ve hürriyetlerinin korunmasında sivil diyalog ve demokratik katılım gibi unsurları ön plana çıkarmaktadır.²³⁵

Yerel Yönetişim; yerelde halkın yönetilen olmaktan çıkıp karar ve sorumluluk alabilen, denetleyebilen ve önleyebilen bir mekanizma haline gelmesini tanımlamaktadır. Yerel yönetişimin bu tanıma uygun hale gelmesinde Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Kentsel Şartı, Maastricht Anlaşması, Rio Konferansı çıktıları olan Gündem 21 ve Yerel Gündem 21 ile İstanbul'da yapılan Habitat II konferanslar belirleyici etkiye sahiptir. Bu ilişkin olarak ise yerel yönetişim kapsamında ulusal, bölgesel ve yerel örgütlenmeler oluşturulmuştur. Yerel çerçevede

²³³Gery Nijenhuis, *Decentralisation and Popular Participation In Bolivia: The Link Between Local Governance and Local Development*, Nederlandse Geografische Studies 299 (Utrecht: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap : Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen Universiteit Utrecht, 2002).

²³⁴Elif Hancıoğlu, "Yerel Yönetişim: Yerel Gündem 21 Sürecinde Çankaya Belediyesi", Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, 2008.

²³⁵Anwar Shah ve Sana Shah, "The New Vision of Local Governance and the Evolving Roles of Local Governments", *Local Governance and Developing Countries*, ed. Anwar Shah, The World Bank, 2006, s. 1-46.

kentleşme ve kent sorunlarının karşılıklı ve ortak çözümüne ilişkin olarak kent konseyleri, kent meclisleri gibi yapılanmalar buna örnektir.²³⁶

3.3. Kentleşme ve Kent Konseyine Teorik Bakış

Kentleşme: Kent sayısının ve kent nüfusunun artması,²³⁷ kırdan kente olan göçün hızlanması veya kentleşmeye ilişkin işler²³⁸ olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda kentin sosyo-ekonomik, politik ve kültürel olarak gelişmesini ve genişlemesini de ifade etmektedir.²³⁹ Genel olarak sanayileşme ve ekonomik gelişmeye bağlı olarak kent sayısının ve nüfusunun artması, kentte nüfus ve yaşama bağlı olarak işbölümü, örgütlenme ve insani ilişkilerin değişikliğe uğramasıdır. Kentte esas olarak toplumsal yapının değişmesinde çarpan etkiye sahip bir kavramdır.²⁴⁰

Kentleşme kavramı her dönemde farklı şekillerde algılanmış ve çeşitli biçimlerdeki misyonları içinde barındırmıştır. Sanayi reformu ile birlikte kentleşmenin temelinde sanayi adımları ve bu gelişiminin devamlılığı vardı. Buna göre üretim, ticaret ve hizmet verimliliğindeki sürekli artış bu dönemin kentleşebilmesinde birincil etmenlerdi. Daha sonra 19 ve 20.yüzyıllar itibariyle teknoloji ve diğer bileşenlerin gelişimine paralel olarak yapısal bir dönüşüm geçirmiştir. 19-20.yüzyıl kentleşmesi sanayileşmenin ve ekonomik gelişmelerin yanında insani değerlerin, çevresel faktörlerin, kaynakların vb. konuların gündeme alınmaya başlandığı dönemi işaret etmektedir.²⁴¹

Kentleşme kavramı sadece bir sonuç olarak görülmemekle birlikte yaşadığı ani ve hızlı bir değişim ile ulusların ve bölgelerin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarında kalıcı derin izler ve değişimler bırakabilmektedir.²⁴² Genel olarak modern ve post-modern toplumlarda sosyo-psikolojik boyutta kentleşmenin toplumları tahrip ettiği, gelenekçi bağları yıktığı ve toplumda bireylerin birbirlerine yabancı olarak kalmasına neden oldukları düşünülür.²⁴³ Modern dönemde bu yıkıcı etki yurttaşları pasif halde ve çıkarıcı bir birey olarak tanımlarken post-modern dönemde gelenekçi bağların

²³⁶Serhat Özgökçeler, “Yerel Kalkınmada Büyümlü Bir Kavram: ‘Yerel Yönetişim’ (Bursa Kent Konseyi Örneği)”, *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 16/1 (2014): s. 67-82.

²³⁷İsmail Başaran, *Kent ve Yerel Yönetim*, İstanbul: Okutan Yayıncılık, 1. Baskı, 2008, ISBN 978-9944-936-23-1, s. 19.

²³⁸Türk Dil Kurumu (TDK), “Kentleşme”, *Türk Dil Kurumu Sözlüğü* (Türk Dil Kurumu Yayınları, 2022).

²³⁹Şafak Kaypak, “Modernizmden Postmodernizme Değişen Kentleşme”, *Global Journal of Economics and Business Studies*, 2/4 (2014): s. 80-95.

²⁴⁰Ruşen Keleş, “Kentleşme ve Türkçe”, *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 6 (1995): s. 1-5.

²⁴¹Mehmet Fatih Çan, “Kentleşme, Sanayileşme ve Kalkınma Etkileşimi”, T.C. Fırat Kalkınma Ajansı, 2013.

²⁴²Niray Nasır, “Tarihsel Süreç İçinde Kentleşme Olgusu ve Muğla Örneği”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (2002): s. 1-27.

²⁴³Zeynel Kılınç ve Bünyamin Bezci, “Kentleşme, Gecekondu ve Hemşerilik”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6/2 (2014): s. 323-344.

koparılması kentleşme ve küreselleşme ile gelişen aktif bir birey ve canlı yurttaşlık bilinci olarak benimsemiştir.

Kentleşmeye, küreselleşme ve yerelleşmeye paralel olarak bireyin aktifliğini ve yurttaşlık bilincinin test edildiği çeşitli gruplar, örgütlenmeler ve yapılanmalar ortaya çıkmıştır. Bunlara örnek olarak (konu itibarıyla) yerel yönetimler, sivil toplum (Hükümet dışı) örgütlenmeleri ve kent konseyleri verilebilir.

Yerel yönetimler; kent kavramının ortaya çıkışından sonraki süreçte yerleşimlerin her düzeyde hizmet ve üretim için oluşturdukları örgütlenmelerdir. Mahalli müşterek ihtiyaçların giderilmesi için yerel düzeyde örgütlenen yapılanmalardır. Türkiye için bu bağlamda yerel yönetimlere örnek olarak; belediye, köy ve il özel idareleri esas alınmaktadır.

Sivil toplum; toplum yararına kar amacı gütmeyen çalışan, demokrasi ve katılım gibi değerlerin gelişimine katkı sağlayan devlet dışı unsurlar olarak değerlendirilir.²⁴⁴ Kent ve kentleşme kavramlarının gelişimine paralel olarak ortaya çıkan, kent insanının sosyo-kültürel, ekonomik, siyasi, eğitim ve dinsel alanlarda faaliyetler yürütebilmesi ilişkisi göz önüne alındığında, kendini ifade eden, statü kazanan ve gelişimini sağlayan gruplar olarak değerlendirilir. Bunun yanında temel ihtiyaçların belirlenmesinde, karşılanmasında ve hakların korunmasında yeni yönetim anlayışı çerçevesinde demokrasi ve katılım gibi değerlere sahip olarak yerel yönetimlerde etkin olan gruplardır.²⁴⁵

Post-modern Kamu Yönetimi'ne geçişle birlikte güçlü bir merkezi yönetim anlayışı yerini katılımcılık, esnek ve şeffaflık, hesap verebilirlik gibi ilkeler etrafında yerelliğe ve ortak hareket anlayışına bırakmıştır. Sivil toplum da devlet baki kalmak kaydıyla onun tahakkümünden toplumu arındıran alternatif bir örgütlenme biçimidir.

Yerel Yönetimler, demokrasi ve katılım aracı olarak, insanın özgürleşebilmesinde, halkın katılımının sağlanabilmesinde, demokrasinin yaşatılabilmesinde ve bunlara bağlı olarak etkin bir karar ve eylem mekanizması oluşturulmasında birincil kaynaklardır. Yerel yönetimlerde halkın katılımı merkeze göre daha yoğun, doğrudan ve etkilidir. Bu kapsamda öne çıkan grup ise sivil toplumdur.²⁴⁶

²⁴⁴Elif Karakurt Tosun, "Avrupa Birliğine Üyelik Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler Ve Sivil Toplum Kuruluşları", *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 3/2 (2007): s. 1-16.

²⁴⁵Özge Özgür ve Gonca Polat Uluocak, "Kentleşme-Kentleşme Sürecinde Sivil Toplum Örgütlerinin Rolü: Ankara'da Bir Semt Derneği ve Gecekondulu Mahallesi Örneğinde Bir Değerlendirme", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8/1 (2011): s. 230-247.

²⁴⁶Şafak Kaypak, "Yerel Yönetimlerde Katılımcı/Müzakereci Demokrasi Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi", *International Journal of Management Economics and Business*, 8/17 (30 Kasım 2012): s. 171-196.

Kent Konseyleri; yerel yönetimlerde sivil toplumun gücünün ve etkinliğinin artırılabilmesi içinde çeşitli organizasyonlar ortaya koyulmuştur. Klasik yönetim anlayışının temel ilkelerinin yerini alan katılım ve çok aktörlü ortaklık, söz konusu anlayışın hayata geçirilebilmesi için en etkin ve geniş tabanlı organizasyon olan kent konseylerini yerelde hükümet dışı en önemli yapılanmalar olarak ortaya koyulmasına katkı sağlamıştır. Yerel demokrasinin güçlendirilmesini ve halkın kesintisiz olarak katılımı yaklaşımını benimseyen Post-modern Kamu yönetimi, yönetim ve demokrasi değerlerinin müzakere ortamını doğuracağı gerçeğinden hareketle sivil topluma ve dolayısıyla bu reformu temsil eden en önemli mekanizmalar olarak kent konseylerini içermektedir.²⁴⁷

Yerel demokrasinin ve yerel katılımın aktif bir şekilde hayata geçirilebilmesi ve yasal bir dayanağa sahip insan hakları inancının ve sürdürülebilir yönetim anlayışının varlığı için zaruri yapılanmalar olan kent konseyleri, yerelde; yerel yönetimler ile derneklerin, vakıfların, üniversitelerin, sendikaların, meslek odalarının, basın yayın organlarının, özel sektörün ve genel olarak vatandaş girişiminin etkileşim noktası olmuştur. Mevcut değer ve aktörlerin ortak menfaatler adına ortak hareketini ve iletişimini esas alan bu yapılanmalar, ilk olarak ortaya çıktığından bu yana çeşitli ülke ve bölgelerde farklı şekillerde kullanılmıştır. Batı dünyasında yerel alanlarda “karar alma mekanizması” olarak görünürken; Türkiye’de kent konseyleri her ne kadar yasal olarak kabul görmüş olsa da “danışma organı” olarak değerlendirilmektedir²⁴⁸.

Kent konseyleri; yerel vizyon ve misyonların hemşehri bilinci ve katılımcı esaslı yerine getirilebilmesi için çözüm odaklı bir yaklaşım benimseyen yön verici demokrasi araçlarıdır. Yerel demokrasi bilincini doğrudan ele alarak kamu, özel ve sivil aktörlerin diyalog kurmasına destek veren, hizmet kalitesinin artırılmasını ve idari denetimin gereğince yerine getirilebilmesine olanak sağlayan platformlardır.²⁴⁹

Yönetişim eksenli yapılanmalar olan kent konseyleri; halkın kendi sorunlarını çözebilmelerine ve ortak çıkarlara ilişkin tüm mekanizmaların gelişimine katkı sunmaya fırsat vermektedir.²⁵⁰

Kent konseyleri, vatandaş odaklı Post-modern Kamu Yönetimi anlayışı çerçevesinde demokrasi ve katılım unsurlarını göz önünde bulundurarak sivil toplumun

²⁴⁷Sinem Şahnagil, “Post-modern Kamu Yönetimi Çerçevesinde Yönetimsel Katılım: Yerel Hizmet Sunumunda Katılım Olgusu”, *Journal of International Social Research*, 12/66 (20 Ekim 2019): s. 146-157,

²⁴⁸Özgökçeler, a.g.e.

²⁴⁹Yavuz Bozkurt, “Yerel Demokrasi Aracı Olarak Türkiye’de Kent Konseyleri: Yapı, İşleyiş ve Sorunlar”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 40 (2014).

²⁵⁰Ali Tamer Özdemir, “Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri”, *Sayıştay Dergisi*, 83 (2011): s. 31-56.

gelişmesini ve çocuk, yaşlı, kadın ve engellilerin yerel ve toplumsal yaşamda etkinliklerinin artmasını sağlamaktadır.²⁵¹

Kent konseylerinin amaçlarından biri de katılımcı yaklaşımın ve uzlaşmacı kültürün benimsetilmesi ve yine sürdürülebilir bir kent yaşamının varlığıdır. Temsili demokrasinin araçları yerine doğrudan demokrasi araçları kullanarak yönetime katılmak ve diyaloga açık bir sürecin varlığına işaret etmektir. Bu yönüyle de sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı artırarak aidiyet duygusu güçlü ve bilinçli bir toplum inşa etme hedefi güdülemektedir.²⁵²

Kent konseyleri adımları, 1976 Vancouver Konferansı sonrası düzenlenen Habitat I konferansında ele alınan merkezi çözüm mekanizmalarının yetersizliğinin anlaşılması ve ele alınmasıyla başlamıştır. Meselelerin çözümü devlet dışında diğer aktörlerin de katılımı ile çözülebilir fikri benimsenmiştir. Ardından 1992 Rio Konferansı'nda ele alınan yerel düzeyde düzenleme ve katılım fikri, bu konferansı çıktısı olan Gündem 21 eylem planı ile resmi hale getirilmiştir. Katılımcılık ve çok aktörlü yönetim biçimi olması yönüyle devrim niteliğindedir. Bu plan uluslar için yerel düzeyde yapısal dönüşümler ve post-modern kamu yönetimi fikrinin entegrasyonu için en önemli rota olmuştur. 1996 İstanbul Deklarasyonu (Habitat II) ile de mevcut fikirler sürdürülebilir bir çevre, insan yerleşimi ve yeterli barınma konuları ile desteklenmiş, yasal karar organları ile hemşehri bilinci ortaklığı öngörülmüştür. Aktif katılım ve ortak çözüm anlayışı bu konferansın anahtar kelimeleri olmuştur. Kentlerde yönetim kavramı pratik olarak yaygınlık göstermeye başlamış, işbirliği olanaklı hale gelmiştir.

1992 Rio sonrası dünyada kent konseyi yapılanmaları oluşturulmaya başlanmıştır. Bu konuda Türkiye'nin adımları 1996 Habitat II konferansı sonrası Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) teşviki ve bünyesinde gerçekleşmiştir. 1997 yılında UNDP, Türkiye, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği ve Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı (IULA-EMME) tarafından imzalanan "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi" resmi bir nitelik kazanmış ve ilk adım atılmıştır. Ardından 1998 yılında Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu konuda ulusal politik makamların, idarelerin ve kamuoyunun desteği alınmıştır. İki yıllık bir uygulama süreci sonrası tamamlanan "1.Aşama Proje" devamında "2.Aşama proje" ile sürdürülmüştür. Bu proje de ilkinde olduğu gibi; UNDP ve IULA-EMME destek ve

²⁵¹Önder Kutlu, Sefa Usta ve Mustafa Kocaoğlu, "Vatandaş Odaklı/Vatandaşın Odakta Olduğu Yönetim: Kent Konseyleri ve Selçuklu Belediyesi Örneği", *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 9/18 (2009): s. 507-532.

²⁵²Konur Alp Demir ve Hikmet Yavaş, "Kent Konseyleri İle Yerinden Yönetilen Katılımcı Kent Yönetimleri: Yerel Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme", *Global Journal of Economics and Business Studies*, 4/7 (2015): s. 49-62.

koordinasyonunda yürütülmektedir. 2001 yılı da bu proje için tamamlama için öngörülen süre zarfıdır. İkinci aşama sırasında farklı projeler ve uygulamalar hayata geçirilmiştir. Yerel yönetim vurgusu yapılmış ve sivil toplumun karar alma sürecine katılımı öngörülerek desteklenmiştir. Bu sırada projeye katılım sağlayan ortak yerel yönetim birim sayısı 50'yi geçmiştir. Hal böyle olunca YG21 kapsamında yürütülen uygulamalar 'proje' olmaktan çıkarılıp "uzun vadeli programlar" olarak belirlenmiştir. YG21 programının 3.Aşaması ise Kasım 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan; "Türkiye'de Yerel Gündem 21 Ağı Yoluyla Birleşmiş Milletler Bin Yıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planı'nın Yerelleştirilmesi" projesidir. Bu kapsamda 2000 yılında dünya liderleri Bin Yıl Kalkınma Hedefleri kapsamında demokrasi, insan hakları, katılım, yoksulluğun azaltılması gibi konular üzerinde durmuşlardır. Bildiriden çıkan ve 2015 yılına kadar taahhüt edilen amaçlar şunlardır:

1. Aşırı açlık ve yoksulluğun engellenmesi
2. Eğitimin evrensel düzeyde giderilmesi
3. Cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadının etkinliğinin ve yapabilirliğinin sağlanması
4. Çocuk ölümlerinin azaltılması
5. Ebeveyn, çocuk sağlığının ve ilişkilerinin geliştirilmesi
6. HIV-AIDS, sıtma ve diğer hastalıklara karşı önlemlerin artırılması yoluyla mücadele
7. Sürdürülebilir çevre anlayışının geliştirilmesi
8. Küresel bir kalkınma anlayışının bilincini aşılmasıdır.

Verilen bu taahhütler sonrası amaçlara ulaşmada öncelikli aracın yerel düzeyde bir diyalogun ve ortaklığın geliştirilmesi ile olacağı kanısı hakimdi. Bu noktada yerel aktörlerin bu gelişime katkısı ulusal ve küresel düzeyde açıkça ifade edilmiştir. Kent konseylerinin ulusal ve uluslararası adımları bu kapsamda atılmış ve gelişime açık bir şekilde projeler, uygulamalar, programlar hayata geçirilmiştir. 2003 Acil Eylem Planı ile AB'ye giriş kapsamında "Yerel Yönetimler Reformu" yapılacağı belirtilmiş, yönetim ve kent konseylerine vurgu yapılarak YG21 projesi kapsamının uygun şekilde koordinesi ve teşviki ile yürütülmesi başta yasama ve yürütme organları ve mensupları olmak üzere diğer yetkili kişiler tarafından kamuoyuna duyurulmuş ve benimsenmiştir.^{253 254 255} Türkiye'de kent konseylerinin oluşum sürecini daha iyi

²⁵³Hüseyin Çelik, Ahmet Duran Çelik, ve Mahir Fisunoğlu, "1990-2015 Yılları Arasında Bin Yıl Kalkınma Hedefleri ve Yoksulluk: Türkiye Örneği", *International Conference On Eurasian Economies*, 2016, s. 337.

anlamak ve bu konudaki konumunu belirlemek için diğer küresel ve ulusal kaynaklara bakmakta fayda olacaktır.

3.4. Kent Konseylerinin Küresel Kaynakları

Küresel olarak Post-modern Kamu Yönetimi yaklaşımı çerçevesinde katılım, yönetişim, demokrasi, sivil toplum ve kent konseyleri fikirlerinin benimsenmesi esas olarak 1992 Rio de Janeiro'da düzenlenen BM Çevre ve Kalkınma Konferansı sonrası ortaya koyulan eylem planları neticesinde gerçekleşmiştir. Buna yönelik adımlar ise hem küresel hem ulusal hem de yerel olarak bundan sonraki süreçte gelişerek devam etmiştir. Gündem 21 ve Yerel Gündem 21; 1992 Rio konferansının eylem planlarıdır ve sürecin doğrudan başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Daha sonra 1996 İstanbul deklarasyonu olarak da bilinen Habitat II veya BM İnsan Yerleşmeleri Konferansı bu sürecin devamı niteliğindedir. Bölgesel olarak ele alacağımız diğer başlıklar ise Avrupa Konseyi bünyesinde 1992 yılında düzenlenen Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Konferansı metni olan Avrupa Kentsel Şartı ve 1985 tarihinde imzaya açılmış ve 1988 tarihinde yürürlüğe girmiş Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'dır.

3.4.1. Gündem 21

BM Çevre ve Kalkınma Konferansı (UNCED) 3-14 Haziran 1992'de Brezilya'nın Rio de Janeiro şehrinde yapılmış, 1972 Stockholm İnsan ve Çevre Konferansı'ndan (WCED) sonra küresel çapta çevreye ilişkin yapılan "ikinci" organizasyondur. Rio Deklarasyonu 22 Aralık 1992 tarih ve 47/190 sayılı karar ile BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir. Stockholm ve Rio konferansları hem kavramsal hem de politik olarak uluslararası çevre hukukunun "modern çağı" olarak değerlendirilmektedir. Her ikisi de insanı ve çevreyi temel alan bir yaklaşım benimsemekte, aynı zamanda çevreye karşı antroposentrik bir bakış açısı yansıtmaktadır.²⁵⁶

Rio'nun konu itibarıyla en temel argümanı "küresel ısınmayla mücadele stratejisine yönelik küresel bir konsensüs oluşturmak, yerel düzeyde aktif bir ortaklık kurmak ve tutarlı bir uzlaşma ortamı sağlamaktır". Bu konferans uluslararası alanda

²⁵⁴Mustafa Lamba, "Yerel Yönetişimde Kent Konseylerinin Belediyelerin Karar Alma Süreçlerine Etkisi: Antalya, Afyonkarahisar ve Burdur Örneği", Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2012, s. 160-164.

²⁵⁵Toprak, *Yerel Yönetimler*, s. 410-414.

²⁵⁶Günther Handl, "Declaration Of The United Nations Conference On The Human Environment (Stockholm Declaration), 1972 and The Rio Declaration On Environment and Development, 1992", *United Nations Audiovisual Library of International Law*, 11/6 (2012).

çevresel olumsuzluklara ve küresel ısınmaya karşı topyekûn bir tepki olarak var olmuştur.²⁵⁷

Rio Konferansı küresel bir ortaklığa ilişkin bünyesinde barındırdığı sivil toplum kuruluşları, ulusal ve uluslararası ajanslar, fonlar, dinsel örgütlenmeler, köylü kuruluşlar ve kadın kooperatifleri ile çok aktörlü bir yapıya sahiptir. Bu aktörler güç, finansman ve sosyal açıdan farklı grupları ifade etmektedir. Bu yönüyle de çok yönlü ve aktörlü bir anlayış çerçevesinde mevcut sorunların çözümünde yönetim yaklaşım benimsenmeye başlanmıştır. Problemlerin çözümünde ve mücadelenin etkinliğinde devlet hegemonyasının en aza indirilmesi ve daha çekici bir alan olan ‘ortaklık’ vurgusu yapılmıştır.²⁵⁸ Rio konferansı olarak 5 temel belge belirlenmiştir. Bunlardan en önemlisi ‘Gündem 21’ başlıklı eylem planıdır.

Gündem 21, Rio Konferansının 900 sayfalık en dikkat çekici ve en önemli çıktısıdır. 180 ülkenin ortak görüşü üzerine üzerinde uzlaşıya varılan Gündem 21, atmosferden okyanusa, güvenli içme suyundan halkın katılımına, topluluk bilgi edinme hakkından çevresel etki beyanlarına kadar birçok güncel, küresel ve yönetim yaklaşımli olgular içermektedir.²⁵⁹

Gündem 21; çevresel duyarlılığa ilişkin bir dizi normatif ilkesellik barındırsa asıl olarak meselelerin çözümü için çok taraflı bir sistemin oluşturulması, adil bir yönetim anlayışı ile sürdürülebilir bir çevre ve ekonomi yaklaşımının var olacağı fikrine sahiptir. İnsani gelişme noktasında mihenk taşı olarak görülen Gündem 21, küresel ekonominin ve çevrenin en kapsamlı şekilde küresel toplumun tümü tarafından temsil edildiğini ön plana çıkarmaktadır.²⁶⁰

Gündem 21; 3 ana, 1 tamamlayıcı ve toplamda 40 bölümden oluşmaktadır. “insanlık tarihsel bir dönüm noktasındadır”mottosu ile başlayan harekette başlangıç noktası olarak; temel ihtiyaçların giderilmesi, yaşam kalitesinin artırılması, çevresel değerlerin daha iyi koruyarak sürdürülebilir bir gelecek oluşturma çabası ve bu konuların küresel bir çaba ve ortaklık ile yönetilmesi gösterilmektedir. Bu eylem planı 21.yüzyıla ilişkin çevre ve kalkınmayı etkileyen bütün alanlarda merkez, yerel ve diğer tüm bağımsız aktörlerin bütünleşik ve karşılıklı olarak etkileşimini benimsemiştir.²⁶¹

²⁵⁷Matthew Paterson, “The Convention on Climate Change Agreed at the Rio Conference”, *Environmental Politics*, 1/4 (Aralık 1992): s. 272,

²⁵⁸S B Hecht ve A Cockburn, “Realpolitik, Reality and Rhetoric in Rio”, *Environment and Planning D: Society and Space*, 10/4 (Ağustos 1992): s. 367-375.

²⁵⁹K. Reilly William, “Reflections on Rio”, *Journal of Natural Resources and Environmental Law*, 8/2 (1993): s. 353-356.

²⁶⁰William A. Baldwin, “Agenda 21”, *Encyclopedia of Environment and Society*, ed. Paul Robbins, Thousand Oaks: Sage Publications, 2007.

²⁶¹Sadun Emrealp, “Yerel Gündem 21”, *Öneri Dergisi*, 09 Şubat 2020, s. 27-28.

Gündem 21'in 3 ana başlığından biri olan III. Başlık; Post-modern Kamu Yönetimi anlayışının mevcut değerleri üzerinden yerel yönetimlere ve diğer paydaşlara verilen önemi küresel çapta aşılmalı ve benimsemiştir. Küresel ortaklık ve yönetim kapsamında değerlendirilen “Temel Grupların Rollerinin Güçlendirilmesi” adlı başlıkta yer alan bu bölümler:²⁶²

- Bölüm 24: Sürdürülebilir gelişme ve kalkınma yolunda kadınların rollerinin güçlendirilmesi ve yapabilir kılma düzeylerinin artırılması
- Bölüm 25: Sürdürülebilir gelişme ve kalkınma yolunda gençlerin ve çocukların önemini vurgulamak
- Bölüm 26: yerli toplulukların ve diğer yerleşiklerin etkinliklerinin güçlendirilmesi
- Bölüm 27: Hükümet-dışı organizasyonların etkinliklerinin güçlendirilmesi
- Bölüm 28: Gündem 21'in desteklenmesinde yerel yönetimlerin girişimleri
- Bölüm 29: İşçilerin ve işçi sendikalarının etkinliklerinin geliştirilmesi
- Bölüm 30: İş çevrelerinin ve sanayinin etkinliklerinin geliştirilmesi
- Bölüm 31: Bilimsel ve teknolojik örgütlenmelerin desteklenmesi, bilimsel ve teknolojik topluluklar oluşturmak
- Bölüm 32: Çiftçilerin rolünün güçlendirilmesi ile yerel birimlere ve toplumda yer edinen bütün grup ve bireylere ilişkin iyileştirme ve ortaklık politikasını kapsamaktadır. Uluslararası işbirliğine ve dayanışmaya önem veren içeriği ile Gündem 21, bahsedilen kesimlere yönelik küresel, ulusal ve yerel düzeyde stratejik ve daimi olarak ortaklık ve fırsatı vermektedir. Böylelikle ele alınan çevre, ekonomik, sosyal ve politik idealar sürdürülebilir ve kalıcı olarak çözümlenebilirdi.

3.4.2. Yerel Gündem 21

Yerel Gündem 21; Gündem 21'in 3.kısımında yer alan 28.bölümünde ele alınan “ortaklık ve katılım” konularının yerel yönetimleri ve diğer uzlaşmacı tüm aktörleri kapsayan ve bu alana yönelik yapılan planlamaları ve düzenlemeleri içermektedir. Sürdürülebilir kalkınmanın başarısı için yerel girişimleri desteklemenin önemine işaret etmektedir.²⁶³ Buna yönelik ise yerel girişime ve gelişime yönelik temel hedefler belirlemiştir:²⁶⁴

²⁶²“Gündem 21’ ve ‘Yerel Gündem 21’...”, UCLG-MEWA, (t.y.), 17, Erişim: 02/11/2022, http://arsiv.uclg-mewa.org/doc/rio-20_GrSon.pdf.

²⁶³İsmail Ergün, “Yerel Yönetimlerde Yönetişim Kavramı ve Avrupa Birliği İle Kiyaslanması”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2006.

²⁶⁴“Gündem 21: Ana Grupların Rolünün Güçlendirilmesi; Gündem 21’e Destek Yerel Yönetim Girişimleri”, BM, (1992), Erişim: 02/11/2022, https://www.un.org/esa/dsd/agenda21/res_agenda21_28.shtml.

- Uluslar ve yöneticileri, ülkenin bütününde düzeysel olarak danışma niteliğinde olacak mekanizmalar oluşturmali ve bu mekanizmalar için "Yerel Gündem 21" üzerinde bir fikir birliğine varmalıdır,

- Yerel yönetimler düzeyinde işbirliğini artıracak ve müzakere ortamı doğuracak uluslararası bilinç yaratılmalı ve bu işbirliği uluslararası toplum tarafından desteklenmelidir,

- Yerel yönetimler arası bilgi ve tecrübe akışını sağlamak amacıyla kent birliklerinin ve diğer yerel idare temsilcilerinin artan düzeyde işbirliği ve eşgüdümüne sahip olması gerekmektedir,

- Ülkelerin tümünde mevcut yerel yönetimler, kadınların ve gençlerin karar alma, planlama ve uygulama süreçlerinde temsil edilebilmesini sağlayan politika ve stratejilere sahip olmalı, düzenleme yapmalı ve teşvik etmeli.

Gündem 21'in ele aldığı pek çok sorun ve çözümün kökleri yerel faaliyetlere dayandığından, yerel yönetimlerin katılımı ve işbirliği, hedeflerin gerçekleştirilmesinde belirleyici bir faktör olacaktır. Yerel yönetimler, ekonomik, sosyal ve çevresel altyapıyı inşa eder, işletir ve sürdürür, planlama süreçlerini denetler, yerel çevre politikaları ve düzenlemeleri oluşturur, ulusal ve yerel çevre politikalarının uygulanmasına yardımcı olur. İnsanlara en yakın yönetim düzeyi olarak, sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek için halkı eğitme, harekete geçirme ve yanıt vermede hayati bir rol oynarlar.

YG 21 ile ortaya atılan önemli fikir de "çevresel vatandaş" kavramıdır. Bu kavram YG 21 kapsamında yerel yönetimlerin ve ülkelerin bütünsel olarak gerçekleştirmek zorunda olduklarının yanı sıra vatandaşın da buna karşılık yapması gerekenleri ifade eder. Bu fikre göre merkezi otorite YG 21 kapsamında ele alınan katılım, ortaklık, işbirliği ve müzakere araçlarının kullanımı konusunda gücün merkezi hegemonyasının dağıtılmasını desteklemelidir. Buna karşılık vatandaşlarda sürdürülebilirlik konularında kolektif ve özverili bir şekilde çalışmayı göze alacak ve özellikle kendi yerleşimlerinde hizmet ve yaşam kalitesinin artırılması için topyekûn bir bilinç ve çaba ile hareket edeceklerdir.²⁶⁵

Gelişen uluslararası ilişkiler ve 20.yüzyılın sonuna doğru artan somut adımlar, yeni yönetim anlayışı çerçevesinde şekillenen bir yerel yönetim varlığına ve sürdürülebilir kent anlayışına işaret etmektedir. 1992 Rio'dan hemen önce Brezilya'da sivil toplum baskısı ile toplanan Yerel Yönetimler (Curitiba) Zirvesi, Yerel Gündem 21 fikrinin oluşması ve alınan kararlar itibariyle kentlerde sürdürülebilir bir anlayışın var

²⁶⁵Paul Selman, "Local Agenda 21: Substance or Spin?", *Journal of Environmental Planning and Management*, 41/5 (1998): s. 533-553.

olması için yerel yönetimlerin önemine ve halka en yakın birimler olması nedeniyle de çok aktörlü olarak işbirliğinin önemine değinmiştir. Böylelikle yerelde otoritelerin kendi potansiyelleri de göz önüne alınarak halkın katılımını esas alacak bir sürece yönelmeleri en önemli sonuç olmuştur. Buna paralel olarak ise Yerel Gündem 21, yerel yönetimlerin kendilerince belirlenecek politika hedef ve stratejiler konusunda hükümet dışı gruplar olan sivil toplum ve özel kesim ile işbirliği ve diyalogun önemini vurgulamıştır. Bu kapsamda Curitiba Zirvesi ve Rio Konferansı kent konseylerinin oluşum sürecinde en önemli adımlar olarak değerlendirilebilir.²⁶⁶

1980 sonrası gelişen Post-modern Kamu Yönetimi ve 1990 sonrası literatürekazandırılan yerel yönetişim kavramı; Gündem 21, Yerel Gündem 21, Curitiba Zirvesi çıktıları gibi somut adımlar neticesinde uluslararası alanda deneyimlenen ve her ülke için sürdürülebilirlik ve aktif bir toplum bilinci devinimlerinin başlangıcı olmuştur.²⁶⁷

Yerelleşme sürecinde çok aktörlü bir kimliğe kavuşturulması amaçlanan yerel yönetimler, Yerel Gündem 21 çerçevesinde “küresel bir nitelik” kazanmıştır. Vatandaşların kentlerine yönelik faaliyetlerinde söz hakkına sahip olması ve siyasi bir özne haline gelmesi bu minvalde Yerel Gündem 21 ile uluslararası bir kazanım olarak değerlendirilebilir. Bu kazanımın sağladığı yarar ise yerelleşme ve yönetişim argümanlarının küresel bir nitelik kazanmasından kaynaklı olarak baskı gücü oluşturmaları ve ulusların yasal olarak düzenlemelere yer vermesidir. Nitekim “ulusal kentlerden küresel köylere” ifadesi küresel bir güç olarak yerel yönetimler ve kentte oluşturulacak olan katılım ve demokrasi araçlarının önemine işaret etmektedir.²⁶⁸

YG 21i kent konseylerini toplumun tam anlamıyla temsil edilemediği (özellikle dezavantajlı gruplar) grupların yerel ölçekte temsiliyeti ve katılımı için uygun görülen en geniş ve etkin uygulama alanları olarak görmektedir. Yerel düzeyde farklı fikirlerin bir arada değerlendirilebilmesine olanak sağlayan bir mekanizmadır. Bu doğrultuda yapılan düzenlemeler 1992 sonrası süreçte dünyada ve Türkiye’de kent konseylerinin kurulmasına ön ayak olmuştur.²⁶⁹

²⁶⁶Zerrin Karakuzulu, “Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar, Yerel Gündem 21 ve Bursa Örneği”, *TÜCAUM VI. Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, 3/5 (2010): s. 397-406; Gözde Kestellioğlu, “Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1/1 (2011): s. 121-140.

²⁶⁷Doğan, “Postmodern Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler ve Katılım”.

²⁶⁸Muharrem Güneş ve Eylem Beyazıt, *Yerel Gündem 21’den Kent Konseylerine “Ulusal” Kentlerden “Küresel” Köylere*, Ankara: Detay Yayınları, 2.baskı, 2012.

²⁶⁹Dur, a.g.e.

3.4.3. Habitat II

1976 Vancouver sonrası toplanan ikinci habitat konferansıdır. 1990larda BM tarafından gerçekleştirilen küresel konferanslar dizisinin bir parçası olan Habitat II konferansı, içeriğinde temelde iki konu barındırmaktadır. Bunlar: Herkes için yeterli barınma ve sürdürülebilir insan yerleşim yeri gelişimidir.²⁷⁰

171 ülkenin 3000 delege ve 2500 STK temsilcisi bu konferansa katılmıştır. Hükümet dışı grupların, bilimsel özerkliğe sahip yapıların, özel sektör temsilcilerinin de katıldığı bu konferansın temel amaçları; yoksulluğun önlenmesi, sosyal işbirliğinin ve yapının güçlendirilmesi, barınmaya ilişkin sorunların çözümü ve sürdürülebilir bir yaşam için etkin mücadeledir. Bu konularda hem yerelde hem de uluslararası işbirliğini önemseyici bir yaklaşıma sahip bu konferansa Türkiye’de “Ulusal Eylem Planı” çerçevesinde cinsiyet eşitliği, yeterli konut (barınma) ve sonuca ulaşmada (yapabilir kılma) katılım konuları ile destek vermiştir. Habitat II İstanbul’da alınan kararlar ve ulaşılan temel strateji de bu konular kapsamında “ortaklık ve katılım” üzerine olmuştur.²⁷¹

Toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında tam ve eşit koşullarda uygulamalar tanımlayabilmek için çeşitli strateji ve politikalar ortaya koyulmuştur. Bu kapsamda kadınların toplumsal hayattaki ve kentteki yerinin güçlendirilebilmesi için kent planlamasında ve karar alım süreçlerinde katılımı öngörülmüştür. Nitekim ele alınan bu konu dahi Habitat II’nin hükümet dışı gruplar ile ortaklığın ve diyalogun önemini göstermektedir.²⁷²

İstanbul Deklarasyonu’nun 12. Paragrafında yer alan taahhüdü olan “*Ortaklık ve katılımın etkinleştirilmesi için en demokratik ve etkili politika ve stratejileri destekliyor, buna ilişkin ilke ve değerleri benimsiyoruz*” ifadesi ve 3/C’de yer alan “*kamu-özel ve kentteki tüm kilit aktörlerin insan yerleşimlerinde ve konut geliştirme sürecinde (ulusal, eyalet/il, metropoliten ve yerel düzeyde) etkin bir rol üstlenebilir kılma stratejisinin benimsenmesi*” kamu, özel ve sivil kesimlerin katılımında ve etkinliğinde konferansta ele alınan konulara ilişkin cesur ve yenilikçi bir adımı teşvik ettiği görülmektedir.²⁷³ Aynı şekilde konferansın bildirisinde yer alan “Hedef ve İlkeler” bölümünün 32. Maddesinde yer alan;

²⁷⁰Ivan Tosics, “Habitat II Conference on Human Settlements, Istanbul, June 1996”, *International Journal of Urban and Regional Research*, 21/2 (1997): s. 366-372.

²⁷¹Alim Arlı, “Habitat II Tartışmaları ve İstanbul’da Toplumsal Dönüşüm”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 16 (2010): s. 367-388.

²⁷²Peter R. Walker, “Human Settlements and Urban Life: A United Nations Perspective”, *Journal of Social Distress and the Homeless*. 14/1-2 (Ocak 2005): s. 65-71.

²⁷³David Satterthwaite, “Can U.N. Conferences I Promote Poverty Reduction? I A Review of the Istanbul Declaration I and the Habitat Agenda”, *Woodrow Wilson International Center for Scholars*, 2002, s. 14.

Bütün insanların hakları vardır ve insanlar keza başka insanların (gelecek kuşaklar da dahil olmak üzere) haklarına saygı duyma, bu hakları koruma ve ortak çıkarlara aktif katkıda bulunma sorumluluğunu da almalıdır. Sürdürülebilir insan yerleşmeleri, başka hususların yanı sıra ortak çıkarlar için yurttaşlık ve kimlik, işbirliği ve diyalog duygusu ve gönüllülük ve kentli bağlılığı ruhunu yaratan ve herkesin karar alma aşamalarına ve gelişmeye eşit katılabildiği ve buna özendirildiği yerleşmelerdir. Uygun düzeylerde hükümetler, yerel yönetimler dahil eğitimden yararlanmayı sağlamaktan ve nüfusun sağlık, güvenlik ve genel refahını korumaktan sorumludurlar. Bunun için, yerine göre, hem kamu hem de özel faaliyetleri düzenleyecek gerekli politika, yasa ve yönetmeliklerin getirilmesi, her alanda sorumlu özel faaliyetlerin yöreklendirilmesi, semt gruplarının katılımının kolaylaştırılması, işlemlerin saydamlaştırılması, halka hizmet eden bir önderliğin ve kamu-özel ortaklıkların yöreklendirilmesi ve açık ve etkin katılım süreçleri, evrensel eğitim ve bilgi aktarımı yolu ile insanların haklarını ve sorumluluklarını anlamları ve kullanmaları sağlanmalıdır²⁷⁴

vizyonu; cesur ve yenilikçi aynı zamanda şeffaf, hesap verebilir ve esnek bir sürecin ortaya çıkışında çokça önemli olmuştur. Bu yönüyle küresel çevre ve sosyal sorunlara ilişkin daha rasyonel bir yol izlediği söylenebilir. Ayrıca Habitat II Konferansı'nda "katılım, ortaklık ve yapabilir kılmaya" ilişkin değerlendirilen ve taahhüt edilen diğer başlıklar şöyledir:²⁷⁵

- Kent, kasaba ve metropoliten alanların saydam, sorumlu, hesabı verilebilir, adil, etkili ve verimli yönetişimin sağlanmasına yardımcı olacak bir tarzda yerel liderliği yapabilir kılmak, demokratik yönetimi teşvik etmek, kamu otoritesini uygulamak ve her düzeyde kamu kurumlarındaki kamu kaynaklarını kullanmak,
- Özel sektörün örgütlenmesi ve gelişmesine uygun koşulları vücuda getirmek ve özel sektörün sürdürülebilir insan yerleşimlerindeki rolünü saptamak ve gerektiğinde eğitimle güçlendirmek,
- İnsanların yaşadıkları yerlerdeki gereksinimlerini en etkin şekilde ele almayı sağlayacak düzeyde otorite ve kaynakları ve ayrıca işlev ve sorumlulukları adem-i merkezileştirmek,
- İnsanlar ve topluluklar için ilerlemeyi ve emniyeti desteklemek, böylece toplumun her üyesini temel insani gereksinimleri karşılayabilir ve kişisel saygınlık, emniyet ve yaratıcılık ve yaşam emellerini gerçekleştirebilir kılmak,
- Etkili beceriler geliştirmek ve arttırmak ve gençleri insan yerleşimlerinin yönetilmesi ve geliştirilebilmesinde güncel ve gelecekteki karar alma rolleri ve sürdürülebilir geçim kaynakları için hazırlamak amacıyla eğitim ve öğrenim sağlamak üzere gençlerle işbirliği yapmak,

²⁷⁴ "Habitat II Konferans Belgeleri İnsan Yerleşimleri Üzerine İstanbul Deklarasyonu", *Öneri Dergisi*, 2/10 (2020): s. 29-31,

²⁷⁵ "Habitat Gündemi ve İstanbul Deklarasyonu: Hedef ve İlkeler, Taahhütler ve Küresel Eylem Planı".

- Ulusal ve yerel düzeylerde, kentli bağlılığına insan yerleşimlerinin geliştirilmesinde geniş tabanlı bir katılım sağlanmasına yardımcı olacak, cinsiyete duyarlı kurumsal ve yasal çerçeveleri ve kapasite oluşturulmasını teşvik etmek,
- Yoksulluğu azaltma ve insan yerleşimlerindeki yaşam kalitesini artırma çabalarına katkıda bulunabilecek semt/mahalle tabanlı örgütlerin, sivil toplum örgütlerinin ve sair hükümet dışı kuruluşların kurulmasını özendirmek,
- Başta kadınlar, engelliler ve yerliler olmak üzere çocukların ve gençlerin çıkarları da dahil olacak şekilde, kentlerin gelişmesiyle ilgilenen tüm aktörler arasında (kamu-özel-sivil) devamlı bir diyaloga dayalı olarak, sürdürülebilir insan yerleşimlerinin geliştirilmesine ve yönetilmesine katılımcı yaklaşımı kurumsallaştırmaktır.

İstanbul Deklarasyonu'nda Post-modern Kamu Yönetiminin izlerinin yoğun şekilde görüldüğü ve ilkesel olarak geleneksel yönetimin aksine katılım, şeffaflık, hesap verebilirlik ve yönetişim gibi kavramların benimsendiği görülmektedir. Bu durumda kent yaşamında yönetişim kavramının ve uygulanabilirliğinin önemine işaret etmektedir.

3.4.4. Avrupa Kentsel Şartı

Avrupa Konseyi tarafından 17-19 Mart 1992'de Strazburg'da düzenlenen Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler konferansının 18 Mart 27. oturum ve 20 maddelik deklarasyon ile 13 maddelik şart içeren çıktısıdır. Kentlerde katılım ve işbirliği üzerine yaş, cinsiyet, ırk, milliyet, inanç vb. ayrımların yapılmadan gerçekleştirilmesi gerekliliği ile kentsel bilincin gelişmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması adına eşit hakkın varlığı üzerinde durulmuştur. Yerel demokrasinin ve yerel katılımın aktif şekilde hayata geçirilmesi ve bu şartın bu uygulamada birincil kaynak olarak kullanılması öngörülmüştür. Kent toplumunun sosyal, ekonomik, politik ve kültürel kalkınmasında tüm bireylerin iletişime ve diyaloga dayalı saygılı bir çerçeve yakalamaları gerekliliği üzerinde uzlaşmıştır.²⁷⁶ Bu şartı en önemli özelliklerinden biri de merkezi hükümetler yerine yerel yönetimlerin imza ve onayına açık olmasıdır. Bu şartın temel amaçları 4 başlık altında düzenlenmiştir:²⁷⁷

- Fiziki kentsel çevrenin iyileştirilmesi,
- Mevcut konut stokunun iyileştirilmesi,

²⁷⁶Ethem Kadri Pektaş ve Fehmi Akın, "Avrupa Kentsel Şartları Perspektifinde Bir Kentli Hakkı Olarak 'Katılım Hakkı' ve Türkiye", *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12/2 (2010): s. 23-49.

²⁷⁷Zerrin Yener ve Kumru Arapkirlioglu, çev., "Avrupa Kentsel Şartı", İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayınları, 1996, s. 2.

- Yerleşmelerde sosyal ve kültürel olanakların yaratılması,
- Toplumsal kalkınma ve halk katılımının özendirilmesidir.

Toplumsal kalkınmanın halk katılımı ile gerçekleştirilebileceği amacına yönelik ise kente ilişkin bilgilendirme hakkının, kent üzerine düşüncelerin ifade edilebilmesi hakkının ve kent kapsamında karar verme süreçlerinde aktif bir katılım hakkının yasal bir dayanağa bağlanması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Avrupa Kentsel Şartı'nda yer alan kentli hakları, sadece ulusal düzeyde bir gelişim ve sürdürülebilirlik amacı taşıyan argümanlar olarak görülmemiş, aynı zamanda küreselleşme-yerelleşme dinamikleri çerçevesinde ulus üstü-uluslararası bir niteliğe sahip araçlar olarak değerlendirilmiştir. Yani; Dayanışmacı ve sorumlu hemşehriliğe ilişkin kentsel vizyonun bir parçası olarak yerel dinamiklerin ulus-üstü bir ideolojide harekete geçirilmesini ve amaca ulaşmasını benimsemektedir.²⁷⁸

Kentsel Şart'ta yer alan Konu:12; Halk Katılımı, Kent Yönetimi ve Kent Planlaması başlığı temelinde belirlenen ilkeler ve amaçlar ile konunun önemi ve içeriği daha iyi anlaşılabilir. Buna göre:^{279 280}

a) Yerel politik yaşama halkın katılımını temin için; halk temsilcilerini, özgür ve demokratik olarak seçebilme hakkı;

Yerel demokrasinin işlerliğinin sağlanabilmesi için karar verme yetkisinin ve sorumlulukların katılımı esas alacak şekilde ve yasal düzeyde seçilmişlere aktarılması gerekmektedir. Aktarılan bu yetki ve sorumluluklar, kent yaşamının düzenlenmesi ve toplumsal kalkınmanın sağlanabilmesi için kullanılmalıdır. Bu hak ve sorumluluklar ise kent yaşamında çoğulcu bir yaklaşımın esas alınmasında, farklı fikir ve eylemlerin ayırım gözetmeksizin var olmasında etkili olmaktadır.

b) Yerel politik yaşamda etkin bir katılım için; halkın yerel, politik ve idari yapılarda belirleyici olması gereği;

Seçimle işbaşına gelmiş yöneticiler, kent sorunlarına ilişkin ve elbette görevde ve yetkinlikte devamlılık için kimi zaman onu seçen halk ile danışma ve müzakere amaçlı bütünleşmek zorundadır. Bu durum yöneticinin halk ile arasındaki bağı koparmamak adına yaptığı bir eylem olarak nitelendirilebilir. Ancak halkın aktif olarak bu süreçte iştiraki kent sorunlarının çözümü ve farklı fikirlerin uzlaşısı için elzemdir. Bunun için; yerel gönüllü kuruluşların varlığının tanınması, yerel politik yaşamda halk katılımının (yürütme organlarına bağlı olan yönetim kurullarında, komisyonlarda, kent

²⁷⁸Mustafa Ökmen, "Bir İnsan Hakkı Olarak Yerel Haklar ve Avrupa Kentsel Şartı", *Yerel Siyaset*, 29 (2008): s. 13-18.

²⁷⁹Elif Karakurt Tosun, "Sürdürülebilirlik Olgusu ve Kentsel Yapıya Etkileri", *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 5/2 (2009).

²⁸⁰Yener ve Arapkirlioglu, *a.g.e.*, s. 27-30.

konseylerinde halk temsilcilerinin görev alabilmesi gibi) kurumsallaştırılması ve yönetim mekanizmalarına işlerliğin (denetim kurulu, şikâyet kurulu, şikâyet memurları gibi) kazandırılması gerekmektedir.

c) Toplum geleceğini etkileyecek her tür önemli projede halka danışma gereği;

Yerel demokrasinin kökleri sivil toplumdur (halk) ve kente ve toplumuna ilişkin süreçlerin yönetiminde yerel idari otoritelerin ortaklarıdır. Bu nedenledir ki, kente ilişkin bütün sorunlara ve diğer konulara vakıf olmalıdır, bu meselelere ilişkin bilgilendirilmelidir. Yani kente ve kent çevresine ilişkin tüm meseleler sivil toplum tarafından incelenebilmeli ve denetlenebilmelidir. Bunun gereği; kamuya (resmi-yasal) danışma süreçleri oluşturmak, danışma süreçlerinde tarafsızlık ilkesini garanti etmek, tüm kamu dokümanlarına özgürce erişilebilirliği sağlamak, bütün projeleri yerinde tanıtmak, resmi bir yerel bülten yayınlamak ve yerel yönetim ile kamuoyu arasında bir köprü vazifesi gören gönüllü kuruluşların önemini kabul etmektir.

d) Kent yönetimi ve planlamasının; kent karakteri ve özel niteliklerine ilişkin yeterli bilgiye dayandırılması;

Her yerleşimin korunması ve vurgulanması gereken bir kimliği vardır. Yerleşimin bölgesel ilişkileri, konumu, nüfusu, fiziki sınırları, çevresi, iklimi, formu, yapısı, kökeni, tarihi, işlevleri ve bunların tümü bir yerleşimin diğerinden farkını ortaya koyar. Öncelikler hakkında karar vermek ve öneriler geliştirmek, tek bir mesleğe, tek bir birime veya şansa bırakılamaz. Bu ve benzeri kararlar; kentin özelliklerini, potansiyelini, aktivitelerini, gelişme kapasitelerini ve kaynaklarını kapsayacak bilgileri içeren ve belirli aralıklarla yenilenerek toplumun bütün aktörlerini de barındıran bir süreç ile güncelleştirilen analizlere dayandırılmalıdır. Ancak bu takdirde plan, engellerin üstesinden gelebilir.

e) Yerel politik kararların; uzmanlardan oluşacak ekiplerce gerçekleştirilecek kentsel ve bölgesel planlara dayandırılması;

Yereli ilgilendiren her türlü politik ve stratejik karar konunun uzmanı kişilerce düzenlenmeli ve oluşturulmalıdır. Kentin organik ve organik olmayan bütün yapısı en kapsamlı ve güncel şekilde değerlendirilerek göz önüne alınmalıdır. Ortaya koyulan plan ve programlar, yerelde var olan tüm kesimler tarafından anlaşılabilir, edinilebilir ve denetlenebilmelidir.

f) Karar verme sürecinin sonucunda ortaya çıkan politik tercihlerin anlaşılabilirliği ve önemi;

Kente ilişkin plan ve programlarda anlaşılabilirlik ve uygulanabilirlik sağlanabilmesi için planların çeşitli evrelerden geçmesi gerekmektedir. Buna göre

yerelde toplumun da dahil edilmesi ile belirlenen sorunlar, olanaksızlıklar ve çeşitli konular yönetime dahil edilerek çözüm önerileri, değerlendirmeler ve açıklık gerektirmektedir. Neticede bu plan ve programlar çerçevesinde politik tercih belirlenebilecektir. Bu tercih de halkın bakış açısını yansıtacaktır.

g) Gençlerin toplum yaşamına katılımının yerel yönetimlerce sağlanması;

Yerel yönetimler, Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılma Şartı (Charter on The Participation of Young People in Municipal and Regional Life) ilkeleri doğrultusunda, gençleri hem politik hem de sosyal konularda karar alma mekanizmalarına dahil etmelidir. Bu katılım, sosyal tutarlılığı sağlamada tartışılmaz bir rol oynadığı gibi gençlerin demokratik kurum ve kuruluşlara inancını da pekiştirir. Bu inanç ise yerelde başlayan bir hareket ile ulusun tümü için etkin ve verimli kalkınmada en önemli unsur olmaktadır. Gençlere her alanda verilen fırsatlar geleceğin kentlilerinin niteliği ve başarısı için önemli olacaktır.

Avrupa Kentsel Şartı'nda halkın katılımı ve kent yönetimine ilişkin bu meseleler özünde kent yaşamında gelişimin ve refahın sürdürülebilir olması ile alakalıdır. Toplumsal yaşamda ortaya çıkacak her türlü olumsuzluk kentin ve toplumun refahını etkileyecektir. Bundan dolayı “güvenli kent” tanımlaması, kentte sınıflandırılan tüm aktörler için çalışmaların temel konularından olmuştur. Buradan anlaşılabilecek olan güvenli kent tanımlamasının sadece emniyete ilişkin değil sosyo-ekonomik, psikolojik ve iktisadi temelli bir kalkınma anlayışını da barındırmasıdır. Kamu yönetiminde yaşanan post-modern değişimmeselenin merkezi otoriteni yanında yerel birimlere indirgenmesine de olanak sağlamıştır. Bu yaklaşım güvenli şehirlerin oluşturulması sürecinde kentteki aktörlerin gerek bu duruma karşı bireysel tavrı gerekse yaşanacak olumsuzluklara karşı bütünleşik olarak plan ve programlarda danışma veya müzakere aracı olarak yer alabilmesini desteklemiştir.²⁸¹

Son olarak Avrupa Kentsel Şartı; özellikle halkın kentlerde karar alma mekanizmalarına katılımı destekleyerek kentsel yönetim ağıının ve yerel demokrasinin varlığının ehemmiyetine işaret etmektedir. Kent aktörlerinin, kentin sürdürülebilir bir anlayışla gelişimine ilişkin aktif rol alması gerektiğini ve planlama ve uygulama süreçlerinde belirleyici görünümünü açıkça belirtmektedir.²⁸²

²⁸¹Hasan Hüseyin Çalı, “Avrupa Kentsel Şartı Çerçevesinde Güvenli Kent ve Yerel Yönetimler”, *Türk İdare Dergisi*, 475 (2012): 9-32.

²⁸²Aydan Erim, (çev.) “Avrupa Kentsel Şartı – 2: Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto”, Türkiye Mimarlar Odası, 2008.

3.4.5. Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı

Bentham'ın bağımsızlık ve inisiyatif ilkeleri çerçevesinde; yerel birimlerin merkezi idarenin gözetim otoritesinden bağımsız iş görme gücü veya yerelde bulunan aktörlerin düşünce ve davranışları ile yasama ve düzenleme gücü²⁸³ veya merkezi idareden bağımsız olarak yerel kimliği ortaya çıkaracak şekilde bazı sonuçları etkileme özgürlüğüne sahip olmayı²⁸⁴ ifade eden 'Yerel Özerklik', Avrupa'nın 1980li yıllar itibarıyla ön plana çıkardığı bir konudur.²⁸⁵

1980lerin ilk yarısı itibarıyla üzerinde daha önce de fikirler üretilmiş yerel özerklik konusu Avrupa Konseyi'nin gündemine girmiş ve buna ilişkin bakış açısı taslak haline getirilmiştir. Bu taslak 8-10 Kasım 1984 tarihlerinde Roma'da yapılan Altıncı Yerel Yönetimlerden Sorumlu Bakanlar Konferansı'nda gündemin ana teması olmuş ve Avrupa Yerel Özerklik Şartı böylece oluşturulmuştur. Yerelde demokrasinin gelişimini ve güçlenmesini sağlamak ve bu katkıyı kullanıp siyasette, yönetimde ve iktisadi alanda nitelik kazanmak amacıyla oluşturulan ve üzerinde uzlaşılması hedeflenen bu Şart, 15 Ekim 1985 yılında taraf devletlerin imzasına açılmıştır.²⁸⁶

AYYÖŞ; şartname olarak hazırlanmış ve 1 Eylül 1988 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye bu Şartı 21/11/1988 yılında Strazburg'da imzalamış ve 08/05/1991 tarihinde ve 3723 sayılı kanun ile onaylanmasını uygun bulmuş, 06/08/1992 yılında da Bakanlar Kurulu kararı ile onaylanmıştır. Bu kapsamda Şart'ın taraf devletlere hangi düşünce ve sorumlulukla yaklaştığını bilmek konunun yerel katılım ve yerel demokrasi boyutuyla incelenebilmesi açısından önemli olacaktır. Buna göre; devletler;

- Yerel makamların her türlü demokratik rejimin temellerinden birisi olduğunu,
- Vatandaşların kamu işlerinin sevk ve idaresine katılma hakkının Avrupa Konseyine üye Devletlerin tümünün paylaştığı demokratik ilkelerden biri olduğunu düşünerek,
- Bu hakkın en doğrudan kullanım alanının yerel düzeyde olduğuna,
- Gerçek yetkilerle donatılmış yerel makamların varlığının hem etkili hem de vatandaşlara yakın bir yönetimi sağlayacağına kani olarak,

²⁸³Gordon L. Clark, "A Theory of Local Autonomy", *Annals of the Association of American Geographers*, 74/2 (1984): s. 195-208.

²⁸⁴Lawrence Pratchett, "Local Autonomy, Local Democracy and the 'New Localism'", *Political Studies*, 52/2 (Haziran 2004): s. 358-375

²⁸⁵Başak Koyuncu, "Yerel Özerklik: Modeller ve Karşılaştırmalı Uygulamalar", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (2000): s. 97-117.

²⁸⁶Mehmet Fatih Bilal Alodalı vd. "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye'de Belediyelerde Özerklik", *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3 (2007): s. 1-11.

- Değişik Avrupa ülkelerinde özerk yerel yönetimlerin korunması ve güçlendirilmesinin demokratik ilkelere ve idarede ademi merkeziyetçiliğe dayanan bir Avrupa oluşturulmasında önemli bir katkı sağlayacağını düşünerek,

- Bunun demokratik bir şekilde oluşan karar organlarına ve sorumluluktan bakımından, bu sorumlulukların kullanılmasındaki olanak ve yöntemler bakımından ve bu sorumlulukların karşılanması için gerekli kaynaklar bakımından geniş bir özerkliğe sahip yerel makamların varlığını gerektirdiğini teyit ederek kabul edecekleri öngörülmüştür.

Bu temellendirmeler ile Avrupa Konseyi, AYYÖŞ ile başta taraf devletler olmak üzere diğer devletlere de temsili demokrasinin geleneksel mekanizmalarının yanısıra, katılımcı demokrasi uygulamalarına geçiş olanağın sunmuştur. Bu kapsamda Avrupa Konseyi'nin üzerinde durduğu yerel özerklik konusunun; yerel toplumda demokrasi aracı olan katılımın uygulanabilir ve toplumsal yaşama etkinlik kazandırabilir bir yapıda olacağı düşünülmektedir. Buradan anlaşılabilecek olan ise Post-modern Kamu Yönetimi anlayışının 2.Dünya Savaşı sonrası gelişen içeriği 1980lerde Avrupa Konseyi tarafından bölgesel bir şartname ile yerel düzeye aktarılmıştır. Yerelde kalkınmanın ulusun ve bölgenin tamamına yayılacağı düşüncesi ile kamu yönetim reformunun haklılığı ispatlanmış olmaktadır. Bunun yanında AYYÖŞ, yerelde belediye gibi birimlerde oluşturulacak katılım mekanizmalarının (kent konseyleri, çalışma grupları, meclisler vb.) önünü açmaktadır.^{287 288}

Türkiye, AYYÖŞ'ün bazı maddelerini kabul etmiş bazı maddelerine ise çekince koymuştur. Konu itibariyle kent konseylerinin oluşum süreci dikkate alınarak kabul ettiği ve bu meseleye ilişkin maddeler üzerinde durulacaktır.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda;

- 3/1 fıkrasında ifade edilen; “Özerk yerel yönetim kavramı yerel makamların, kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkânı” hükmü,

- 3/2'nin son iki paragrafında yer alan “...vatandaşlardan oluşan meclislere, referandumlara veya vatandaşların doğrudan katılımına olanak veren öteki yöntemlere başvurulabilmesini hiçbir şekilde etkilemeyecektir” hükmü,

- 4/3 fıkrasında belirtilen “Kamu sorumlulukları genellikle ve tercihen vatandaşa en yakın olan makamlar tarafından kullanılacaktır. Sorumluluğun bir başka

²⁸⁷“Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı”, *Yürütme ve İdare*, 2, no. 21364, (Avrupa Konseyi,1992), Erişim: 03/11/2022, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21364.pdf>.

²⁸⁸Erim, (çev.), *Avrupa Kentsel Şartı – 2: Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto*.

makama verilmesinde, görevin kapsam ve niteliği ile yetkinlik ve ekonomi gerekleri göz önünde bulundurulmalıdır” hükmü

- 4/6 fıkrasında ki “ Yerel makamları doğrudan ilgilendiren tüm konulara ilişkin planlama ve karar alma süreçleri içinde, kendileriyle olanaklar ölçüsünde zamanında ve uygun biçimde danışılacaktır” hükmü ve

- 6/1 fıkrasında yer alan “Kanunla düzenlenmiş daha genel hükümlere halel getirmemek koşuluyla, yerel makamlar kendi iç idari örgütlenmelerini, bunları yerel ihtiyaçlarla uyumlu kılmak ve etkin idare sağlamak amacıyla, kendileri kararlaştırabileceklerdir” hükmü yerel özerklik bütününde yerel yönetimlere sağlanan hak ve yetkinlikleri Türkiye’nin de onayladığı maddeler çerçevesinde özetlemektedir. Bu madde ve hükümlere göre yerel demokrasinin araçları olan yerel yönetimlerin, kamu yönetiminde yaşanan reformlar kapsamında idari ve mali olarak özerk bir yapıya kavuşturulması amaçlanmış, kendi örgütlenmeleri konusunda yasal sınırların aşılmaması kaydıyla takdir yetkisi kazanacakları ifade edilmiştir. Buna göre kendi bünyelerinde yerel ihtiyaçların zorunluluklarını kapsayacak şekilde düzenleme ve örgütlenme yapabilecekleri anlaşılmaktadır. Kent konseyleri de bu kapsamda Türkiye’de belediyeler bünyesinde örgütlenen ve yerel ihtiyaçların belirlenip yürütülmesi sürecinde ortak bir karar alma mekanizması olarak karşımıza çıkmaktadır.^{289 290}

Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı’na ek olarak Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Merkezi tarafından yürütülen ve Mayıs 2008’de kabul edilen “Avrupa Kentsel Şartı-II: Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto” ve “ Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’na Ek Yerel Yönetimlerin Faaliyetlerine Katılma Hakkı Protokolü” da karar alma mekanizmalarına katılım hakkının yerelde tam anlamıyla hayata geçirilebileceği inancını pekiştirmiştir. Bunun yanında yerel demokrasinin doğrudan araçlarını (halk meclisleri, kent konseyleri ve halkın doğrudan katılımını destekleyen diğer yapılanmalar) kullanma konusunda çağdaş demokrasinin gereklilikleri göz önüne alınarak güncellemeler ve atılımlar içermişlerdir. Tam anlamıyla kentsel yönetişimin uygulanabilirliği fikrini benimseyen bu çalışmalar Türkiye’de tam anlamıyla karşılık bulamamıştır.²⁹¹

²⁸⁹Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, s. 2-3.

²⁹⁰Hüsamettin İnaç ve Feyzullah Ünal, “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye’de Belediyeler”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2015).

²⁹¹Mehmet Güneş, “Yerel Yönetimlerin Faaliyetlerine Katılma Hakkına İlişkin Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Ek Protokolü ve Türkiye’nin Durumuna İlişkin Bir Değerlendirme”, (Uluslararası Türk Dünyası Yerel Yönetimler Sempozyumu, 2014).

3.5. Kent Konseylerinin Ulusal Kaynakları

Ulusal çapta kent konseylerinin oluşumunda yer alan kaynaklar esasında küresel çalışmalardan etkilenip “ulusal eylem planları” veya “yerel reform planları” çerçevesinde şekillenmiş ve oluşturulmuş düzenlemelerdir. Bu kapsamda Türkiye’de Yerel Gündem 21, Belediye Kanunu ve Kent Konseyleri Yönetmeliği ele alınacak düzenlemelerdir.

3.5.1. Türkiye’de Yerel Gündem 21

1992 Rio de Jenerio’da düzenlenen BM Çevre ve Kalkınma konferansı sonrası yaratılan Gündem 21’in 3.kısım 28.bölümünde belirtildiği “ortaklık ve katılım” değerlerine atıfta bulunarak taraf devletlerin yerel yönetimlerince benimsenen Yerel Gündem 21’in Türkiye’de uygulanmasıdır.

Türkiye’de YG21’in yansımaları kapsamında kentleşme ve kent konseylerine teorik bakış başlığı altında YG21’in Türkiye oluşum sürecine ilişkin ilk üç aşamadan bahsetmiştik. 4.aşama proje ise “ Türkiye’de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi” başlığı ile 24 Nisan 2007 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanmış ve 1997’den başlayan ilk aşama sürecinden 3.aşama projenin sonlanacağı tarih olan 2005 yılı arasında elde edilenlerin korunmasının ve sürekliliğinin sağlanmasına yönelik oluşturulmuştur.²⁹²

YG 21 4.aşama aynı zamanda merkezi yönetimin Bin Yıl Kalkınma Hedefleri kapsamındaki hedef ve taahhütlerinin yerelleştirilmesine ve özel sektör dahil toplumun diğer aktörlerinin katılımı sağlanarak hem bu konuda bilinç yaratmak hem de katılımcı yerel yönetim anlayışının önemine işaret etmektir.²⁹³

YG 21, yerel halk ile yerel yönetimler (özellikle belediye) arasında diyaloga açık bir sürecin var olmasına katkı sağlayan en önemli projedir. Bu kapsamda kamu kuruluşları-yerel yönetimler (kamu), özel ve sivil toplum kuruluşları (sivil) üçgeninde yerel karar alma süreçlerini oluşturarak, Türkiye’de bu proje kapsamında çağdaş bir yerel yönetim mekanizmasının (kent konseylerinin) ortaya çıkmasını sağlamıştır.²⁹⁴

Halkı kendisine ve devlete karşı yabancılaştıran, vatandaşa apolitik bir kimlik çıkaran ve nitekim radikal bir temsil krizi doğuran geleneksel yönetim anlayışı yerini bu tür çalışmalar ile yeni yönetim anlayışına bıraktı. Bu yeni anlayışta katılım ve işbirliği en temel argümanlar olmuş, halkı sistemin içine dahil ederek mevcut krizin önüne

²⁹²Zeynep Ögüt, “Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime Kent Konseyleri: Antalya Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2017.

²⁹³Dur, a.g.e.

²⁹⁴Arzu Yıldırım, “Türkiye’de Yerel Yönetişimin Uygulanabilirliği ve Yerel Gündem 21 Örneği Üzerinden Bir İnceleme”, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2/1 (2015): s. 75-96.

geçmiştir. Toplumun her düzeyinde bütünleşik bir yapının varlığını ihtiyaçların giderilmesinde elzem gören bu yaklaşım yönetim kavramı çerçevesinde yerelleşme adımlarının atılması konusunda da çeşitli fikirler barındırmıştır. Neticede bu yaklaşım Türkiye’de YG 21 Projesi ile kentlilerin kent hayatına katılımı öngören kent konseylerinin oluşumunun teorik katkısını sunmuştur.^{295 296}

Bütün bunların yanında YG 21 çerçevesinde 2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile yasal bir zemine kavuşturulan kent konseylerinin belediye örgütlenmeleri içerisinde yer almaları aktif bir yurttaşlık bilinci kapsamında bağımsız bir sürece dahil olma konusunda endişelere mahal vermektedir. Belediye bünyesinde oluşturulan kent konseyleri için ‘dikey’ olarak ifade edilebilecek bariz bir hiyerarşi kavramı ön plana çıkmaktadır. Bunu engelleyebilecek kaynak ise ortaklaşa alınan kararlarda etkinlik ve verimlilik arayışıdır.²⁹⁷

3.5.2. Belediye Kanunu

Kent konseyleri toplumun her kesiminden vatandaşın düşünce ve önerilerinin serbestçe sunulabildiği ve diyaloga açık bir şekilde müzakere edilebildiği bir platform olarak nitelendirilmektedir. 1996 Habitat II sonrası yerel düzeyde bu gibi platformlar için uluslararası kararlılık ön plana çıkmıştır. Uluslar için yerel düzeyde başlayacak kalkınma hareketinde bu platformların da ortak bir uzlaşa ve karar aracı olabileceği savunulmuştur.^{298 299}

Ortak karar alma ve müzakereye dayalı işbirliğinin esas olarak belirlendiği, Post-modern Kamu Yönetimi anlayışına paralel olarak, ulusal ve uluslararası çalışmalar yerel düzeyde bu fikrin hayata geçirilmesi için çeşitli öneriler ortaya koymuştur. Bu kapsamda değerlendirilen kent konseyleri de YG 21 ortağı kentler bünyesinde yasal olmasa da uygulanabilen ve hayat geçirilen katılımcı anlayışa sahip ve demokratik hayatı güçlendiren yapılanma örneklerinden olmuştur. Türkiye’de kent konseyleri YG 21 ortağı olarak Bursa, Adana, Antalya, Edirne, İzmir, Adapazarı, Manisa, Diyarbakır, Eskişehir, Trabzon, Kars, Tekirdağ, Van ve Afyonkarahisar kentlerinde; kent meclisi, kent kurultayı, kent parlamentosu gibi isimlerle anılarak ilk kez ortaya çıkmıştır.^{300 301}

²⁹⁵Ahmet Batat, “Türkiye Yerel Gündem 21 Uygulamalarının Kent Konseyleri’ne Dönüşüm Sürecinin Analizi”, Yüksek Lisans Tezi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, 2010.

²⁹⁶Öztürk, a.g.e.

²⁹⁷Güneş ve Beyazıt, a.g.e.

²⁹⁸Sadun Emrealp, *Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı*, İstanbul: İULA-EMME, 2. Baskı, 2005, ISBN 978-975-7741-51-0, s. 170.

²⁹⁹Kocaoğlu, *Katılımcı Demokrasi Algılaması ve Kent Konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi Örneği*.

³⁰⁰Coşkun Bayram, “Kent Yönetimine Katılım ve Kent Konseyleri”, *Türk Kamu Yönetimi: Küresel Esintiler ve Yerel Etkiler Sarmalında*, ed. Abdullah Yılmaz ve Yavuz Bozkurt, Ankara: Gazi kitabevi, 2007.

³⁰¹Ali Tamer Özdemir, *Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri*.

Türkiye’de 1980 sonrası yaşanan dönüşüm çerçevesinde kamu yönetiminde ortaya çıkan yönetim paradigması; yönetim argümanlarının bütüncül bir şekilde güncellenmesini ve çağa uygun şekilde yeniden tasarlanmasını gerektirmiştir. Yönetim anlayışında yaşanan radikal dönüşüm, 1996 sonrasında yaygınlık kazanmıştır. Bu durum Türkiye için bilgi toplumu çerçevesinde ve AB’ye giriş sürecine katkı sağlaması bakımından yerel düzeyde reformu gerekli kılmıştır. Bu kapsamda Neo-liberal politikaların getirdiği şeffaf, hesap verebilir ve mali özerklik konuları etrafında yaşanan yapısal reformlar ve yerel yönetimler-yerel katılım ilişkisi, kent konseylerinin yasal altyapısının oluşturulmasına zemin hazırlanmıştır. Bu bağlamda 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun eko-politik kısıtlamalar çerçevesinde katılım ilişkilerini engelleyen ve geciktiren yapısı nedeniyle güncellenen 5393 sayılı Belediye Kanunu, kent konseylerinin vizyon ve misyonunun sağlam bir altyapıya kavuşturulmasına olanak sağlamıştır.^{302 303}

Belediye Kanunu’nda yer alan 76.madde etrafında şekillenen kent konseyleri; *“kent yaşamında kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirme”* konusundaki hedef ile oluşturulmuş ve yasal hale getirilmiştir. Post-modern Kamu Yönetimi ilkeleri etrafında şekillenen kent konseyleri kente ve kent halkına dair sorumluluk bilinci ile de donatılmıştır. Çok aktörlü bir yapıyı barındıran kent konseyleri, mevcut çalışmalarını ve kararlarını, bünyesinde barındırdığı ve Belediye Kanunu madde 76/2’de yasal bir şekilde ifade edilen; *“kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin”* katılımıyla gerçekleştirmektedir.³⁰⁴

Kent konseylerindeki mevcut hemşehrilik bilinci yine aynı kanunun 13.maddesi çerçevesinde kentli vatandaşların belediye karar alma ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri kapsamında bilgilendirme ve belediyenin yardımlarından faydalanma hakkını kapsamaktadır. Buna göre yerel yönetimlerde katılma olgusu, karar alma ve hizmetlere ilişkin iken şeffaflık ve hesap verebilirlik olgusu belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme kapsamı ile ilişkilendirilmiştir.

³⁰²Hüseyin Erkul, Tan Baykal, ve Hüseyin Kara, “Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü Dergisi*, 10/22 (2013): s. 85-105

³⁰³ Zerrin Toprak, *Yerel Yönetimler*.

³⁰⁴ “Belediye Kanunu”, Pub. L. No. 25874, Yasama, 5393 Belediye Kanunu (2005).

Sosyal ve kültürel gelişmeyi sağlayacak, koruyacak ve bu katkıyı geliştirecek katılımı yasal olarak teşvik edecek olan belediye; kent konseyleri aracılığıyla uzlaşma ve dayanışma kültürünün, kente karşı sorumluluk duygusunun ve katılımın sürdürülebilirliği olgusunun varlığını yansıtmaktadır. Bu varlık yerel yönetimleri post-modern kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde sosyal, siyasi, felsefik ve kültürel olarak etkilemektedir. Yeni yönetim anlayışının dayandığı temel ilkeler olan esnek, katılımcı, vatandaş odaklı, şeffaf, hesap verebilir, etik ve yerindenlik özellikleri göz önüne alındığında belirtilen alanlardaki gelişmeler yerel demokrasiye, kaliteli hizmete, etkin ve verimli uygulamalara, uzlaşma, dayanışma ve yardımlaşma kültürüne katkı sağlamaktadır.^{305 306}

Kent konseyleri yerel yönetişimin ve yerel demokrasinin canlandırılabilmesi için Türkiye’de çeşitli göstergeler üzerinden yasal olarak “karar alıcı” ancak pratikte “danışma” aracı olarak kullanılan platformlardır. Danışma aracı olarak nitelendirilebilmesinin dayanağı ise “ Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir” hükmü ve bunun tamamen meclisin takdirinde gerçekleşme olasılığıdır.^{307 308}

Kent konseyleri Türkiye yerel yönetimleri için olmazsa olmaz olmayan ancak yerelde insan hakları ve demokratikleşme adımları kapsamında değerlendirilebilen yapılanmalardır. Bu yönüyle halka düşünce üretme şansı veren ve hak ve özgürlüklerinin korunmasında bilinç aşılayabilen yerel demokrasi unsurlarından olmuştur.³⁰⁹

3.5.3. Kent Konseyleri Yönetmeliği ve Kent Konseylerinin Amaç ve Görevleri

Belediye Kanunu kapsamında yasal olarak ifade edilen kent konseylerinin çalışma usul ve esasları ile Belediye Kanunu’ndaki eksiklikleri gidermek ve kent konseylerinin görevleri, çalışma usulleri, üyelikleri, yöntem ve etkinlikleri gibi içeriklerinin tanımlanabilmesi için İçişleri Bakanlığınca 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76.maddesine dayanılarak 08/10/2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete yayını ile yürürlüğe giren “Kent Konseyi Yönetmeliği” çıkarılmıştır. Bu yönetmelik ile YG 21 programının uygulandığı yerlerde oluşturulan kent konseyi veya benzeri yapılanmaların

³⁰⁵Doğan, *Postmodern Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler ve Katılım: Yerel Yönetişim Odaklı Bir Yaklaşım*.

³⁰⁶ Zerrin Toprak, *Yerel Yönetimler*.

³⁰⁷ “Belediye Kanunu”.

³⁰⁸Abdullah Çelik, “Kent Yönetimi Bağlamında Kent Konseyinin İşlevleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14/2 (2013): s. 215-229.

³⁰⁹Demir ve Yavaş, *a.g.e.*

mevcut yönetmelikte bulunan ilkeler çerçevesinde düzenleneceği ve çalışacağı garanti altına alınmıştır.^{310 311 312}

İçişleri Bakanlığı'nın yürütme ve vesayet yetkisi kapsamında değerlendirilebilecek bu yönetmelik belediyenin organı olmayan kent konseylerini belediyelerin arka bahçesi olarak değerlendirilebilmesine olanak sağlayıp ilk hali ile merkezi yönetimin YG 21 kapsamında kısıtlayıcı rolüne işaret etmiştir. Bunun nedeni merkezi yönetimden belediyelere aktarılan pay ve bu pay çerçevesinde gerçekleştirilebilen konsey faaliyetleridir. Sınırlı bir kapasiteyi ifade eden bu durum hem yerel yönetimlerde gerçekleştirilen idari ve mali özerkliğe dair reformlar hem de yönetmelikte gerçekleştirilen 2009 değişikliği; kent konseylerini merkezileşmenin çemberinden çıkarıp demokrasinin yerel değerleri üzerinde inşasına ve kentli haklarının korunmasına önemli katkılar sağlamıştır. Bu kapsamda kent konseyleri sadece yerel katılımı destekleyici çok aktörlü yapılar olarak görülmemiş aynı zamanda kent yaşamının sürdürülebilirliği ile ilişkili uzun vadeli stratejinin asli kaynaklarından biri haline gelmiştir.^{313 314 315} Bu kapsamda kent konseylerinin yapısı ve üyeliğe dair güncellemeler hayata geçirilmiş ve güncel olarak kent konseylerin çalışma usul ve esasları ile görevleri, nitelikleri vb. özellikler sıralanmıştır.

*Kent konseyleri mahalli idare seçimlerini takiben 3 ay içinde Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde buluştuğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmaları olarak oluşturulmaktadır.*³¹⁶

Kent konseylerinin görevleri madde 6'da şöyle belirtilmiştir:

- Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,
- Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,

³¹⁰Çelik, a.g.e.

³¹¹"Kent Konseyi Yönetmeliği", Pub. L. No. 26313, Yürütme, 10687 (Kent Konseyi Yönetmeliği) (2006).

³¹²Ali Tamer Özdemir, *Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri*.

³¹³Kestellioğlu, a.g.e.

³¹⁴Özlü, a.g.e.

³¹⁵Ulusoy ve Tekdere, a.g.e.

³¹⁶"Kent Konseyi Yönetmeliği".

- Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,
- Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,
- Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,
- Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.

Bu görevler kapsamında kent konseyi; kent vizyonunun geliştirilmesi, ortak karar alma ve katılım, kentin sahiplenilmesi ve hemşehrilik bilincinin yaygınlaştırılması, sürdürülebilir kalkınma ve çevreye duyarlı, saydam, hesap verebilir, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı esas alan, tarafsız, yenilikçi, vatandaş ve sonuç odaklı ilkeler etrafında iş ve eylemlerini yürüterek kentin geleceğini şekillendirme de aktif rol oynamaktadır.³¹⁷

Kent konseyi ilkeleri belediye kanununun 76.maddesinde belirtilen “*“kent yaşamında kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirme”* amaç ve hedefleri çerçevesinde şekillenmiş unsurlardır. Bu yönüyle kent konseyleri, temsili demokrasinin eksikliklerini en aza indirerek yenilikçi yaklaşımın optimum düzeyde kullanılabilmesine olanak veren doğrudan demokrasi aracı olarak kullanılmaktadır. Doğrudan demokrasi ile de kentte katılımcı yönetim anlayışını yaygınlaştırarak, kent yaşamında tüm aktörlerin söz sahibi olabilmesine olanak sağlamaktadır.^{318 319}

³¹⁷“Kent Konseyi Yönetmeliği”.

³¹⁸“Belediye Kanunu”.

Kent konseyleri merkez, yerel, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve sivil toplum ortaklığı ile yerel yönetişimi ve yerelde katılımcılık fikrini yerel demokrasinin gelişimi üzerinden açıklayacak şekilde aşağıdaki kişi ve gruplardan oluşmaktadır;

- Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,
- Belediye başkanı veya temsilcisi,
- Sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,
- Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri,
- Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,
- Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,
- Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisinden oluşmaktadır.

Bu çok kişi ve gruplu yapılanma, yeni yönetim anlayışının ilkeleri etrafında yerel yönetişimin güçlendirilmesi ve yerelde hem kent hem de insan haklarının korunmasında önemli misyonlar üstlenmektedir. Buna göre kente yabancılaşma, aidiyet duygusunu kaybetme ve kent sorunları karşısında sorumluluk bilincinden yoksun olma durumu kent konseyinde edinilen bilgi, deneyim, bakış açısı, diyaloga dayalı etkileşim ve müzakere kazanımları ile çözüme kavuşturulabilmektedir. Aynı zamanda kentlik bilinci aktörler için daha anlamlı ve nitelendirilebilir bir kavrama dönüşmektedir. Öyle ki heterojen bir topluma sahip kentler için benimsenme pek olası bir durum olarak karşımıza çıkmamaktadır. Kent konseyinin vizyonu çerçevesinde bu karşıtlık diyalog, etkileşim ve ortak hareket duygusu ile giderilebilmektedir.³²⁰

Son olarak belirtmek gerekirse İçişleri Bakanlığınca çıkarılan bu yönetmeliğe dair hükümler 2019 yılına kadar İçişleri Bakanlığınca yürütülürken değişikliklerle beraber bu yetki Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına devredilmiştir.

³¹⁹Çukurçayır, Eroğlu ve Sağır, *a.g.e.*

³²⁰Hüseyin Erkul, Pelin Kanten, ve Hafize Seçtim, "Kentlilik Bilincinin Oluşturulmasında Kent Konseylerinin Rollerine Üzerine Nitel Bir Araştırma", *Management and Political Sciences Review*, 2/2 (2019): s. 53-73.

3.6. Yerel Yönetişim, Katılım, Demokrasi ve Kent Konseyleri İlişkisi

Birleşik Krallık'ta ortaya çıkan ve başlangıçta ABD, Avusturalya, Yeni Zelanda gibi ülkelerde yayılmaya başlayan, standart yönetim anlayışına 2000li yılların başkaldırısı, 21.yüzyılın kamu sektörü yönetimi veya piyasa odaklı yönetim anlayışı olarak ifade edilen yaklaşım Post-modern Kamu yönetimidir. Bu yaklaşıma göre devlet kamu yönetimi kapsamında çeşitli ayrımlar yapmalıdır. Bunlar; alıcı, sağlayıcı, yüklenici, düzenleyici ve hakem olarak hizmet sağlayan devlet yönetim unsurlarıdır. Kamu sektörünün yönetim paradigmasındaki değişimin amacı da bu unsurların tanımlanması ve kamu sektörü dışı aktörlerin sürece entegrasyonu ile geleneksel yönetim yaklaşımının eksikliklerini gidermektir. Modern ağ toplumlarındaki hükümetlerin rolünün değişmesini amaçlayan bu reform, çeşitli fenomenleri bir araya getirerek çok boyutlu bir mekanizmanın yönetim sürecine dahil olmasını öngörmektedir.³²¹ Kamu sektörünü bu duruma iten nedenlerin başında ise yönetimde karmaşıklık ve hizmete ulaşmadaki zorluklar gelmektedir. Buna göre bu zorlukları aşmak ancak yönetim argümanlarının toplumsal aktörlere daha da bağımlı hale gelmesini sağlayacak mekanizma ile mümkündür. Bu mekanizma post-modern yönetim yaklaşımının (sürdürülebilir odaklı yönetişim yaklaşımı) 1990lar sonrası ve özellikle 21.yüzyıl başları itibarıyla yaygınlık göstermesi ile benimsenmeye ve uygulanmaya başlamıştır.³²²

Kamu yönetimi anlayışında yaşanan değişim politik ve idari yönetim araçlarının güçlendirilmesi amacıyla yatay uzmanlaşmanın ele alınmasını ve sürekli olarak artan bir grafikte nitelik kazanmasını sağlamıştır. Çok boyutlu yaklaşımın göz önüne alınmasıyla da yerelde artan düzeydeki bu uzmanlaşma pragmatik işbirliğinin oluşmasına olanak sağlamıştır. İşbirliği ve ortaklık yerel düzeyde yoğun kültürel değişimi de beraberinde getirmiştir. Yönetim anlayışında kendine yer edinmeye başlayan çeşitli fenomenler, bu çerçevede birincil olarak bu değişimin de muhatabı olmaktadır.³²³

Post-modern Kamu Yönetimi anlayışındaki reform çabaları, bu yaklaşım çerçevesinde yönetime dair yeni ilkeler ortaya koymuştur. Yönetişim bu yaklaşımın en temel argümanıdır. Zira yönetim sürecinin ne şekilde ve nasıl bir yönde dönüşüm geçirdiğinin göstergesidir. Bu kapsamda yönetişim dar anlamda; kendi kendini organize

³²¹Erik-Hans Klijn, *New Public Management and Governance: A Comparison*, *The handbook of governance*, ed. Levi Faur, Oxford:Oxford University Press, 2012, s. 201-214.

³²²Jan-Erik Lane, *New Public Management*, London: Routledge, 1.Baskı, 2002, ISBN 978-1-134-57411-7, s. 256.

³²³Tom Christensen ve Per Lægreid, ed, *Transcending new public management: the transformation of public sector reforms* (Aldershot, England ; Burlington, VT: Ashgate, 2007).

eden bir ağ veya kamu-özel-sivil aktörlerin bütünleşik yönetimi olarak tanımlanmaktadır. Daha geniş bir ifadeyle “siyasi ve idari etkinliğin artırılması ve yaygınlaştırılması amacıyla hükümet dışı çevreler vasıtasıyla idari ortakların çoğaltılması ve bu çerçevede müzakere ve koordinasyon ağı oluşturarak idari karar süreçlerinin dağılımda verimlilik arayışının sağlanmasıdır”.^{324 325 326}

Yönetişim, modern kamu yönetimi yaklaşımı yerine post-modern kamu yönetimi anlayışını getiren bir süreçtir. Yönetişim kapsamında 1990 sonrası yoğun olarak yaşanan yerelleşme adımları; merkezi yönetimi karar alıcı ve hizmet sunucutek otorite olarak kabul etmekten çıkarıp yerel otoritelerin de bu yetkiye ortak olabileceği öngörülmüştür. Bu çerçevede yerelde karar alıcı olarak kamu kesimi yanında özel ve sivil aktörlerin aktif olarak katılımı esas alınmıştır. Yerel yönetim olarak da adlandırılan bu tutum, yerel düzeyde iş, eylem ve hizmetlerde etkinlik ve verimlilik arayışını da beraberinde getirmektedir.³²⁷ Bu arayış esasında yeni kamu yönetimi yaklaşımının yeniliklerinin ve devletin sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel gelişimine katkı vermesi beklenen esnek bir yapılanmanın ürünüdür. Esnek bir yapılanma ise yeniden örgütlenen ve düzenlenen kamu yönetimi için şeffaf, hesap verebilir, etkin, etik ve demokratik olmayı işaret etmektedir. Yerelde demokrasinin ve katılımın yansımaları olan bu regülasyon, yerelleşme ve yönetim adımlarının ilkeselliğini ifade etmektedir. Buna göre yerel yönetim; yerel katılımın ve yerel demokrasinin tanımlanabilmesinde teorik bir anlam barındırmaktadır.³²⁸

Sürdürülebilir bir ekonomik ve sosyal gelişimin yakalanmasında piyasayla işbirliği ve ortaklığın tanımlandığı post-modern kamu yönetimi anlayışına paralel olarak gelişen yönetim yaklaşımı, demokrasi ve katılım değerlerinin yerelde uygulanabilmesini olanaklı hale getirmektedir. Bu çerçevede uluslararası çalışmalar öncülüğünde bu yaklaşımın uygulama aracı olarak çeşitli yapılanmalar oluşturulmuştur. Türkiye özelinde; kent problemlerine yerel düzeyde çözüm bulabilmek, kentlilik bilinci oluşturabilmek, hizmetlere nitelik katmak, yerel ihtiyaçlara uygun şekilde stratejik bir süreç izlemek ve yerelde demokrasi ve insan hakları anlayışını geliştirmek için katılımcı anlayışa sahip ve toplumun bütün fenomenlerine hitap eden kent konseyi örgütlenmeleri oluşturulmuştur. Bu örgütlenmeler post-modern kamu yönetimi reformu çerçevesinde

³²⁴Giovanni Fattore, Hans F. W. Dubois, ve Antonio Lapenta, “Measuring New Public Management and Governance in Political Debate”, *Public Administration Review*, 72/2 (Mart 2012): s. 218-227.

³²⁵Klijn, *a.g.e.*

³²⁶ Zerrin Toprak, *Yerel Yönetimler*.

³²⁷Konur Alp Demir, *Klasik Kamu Yönetimi Yapısından Yerelleşmeye Geçiş: Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme*.

³²⁸Mehmet Akif Özer ve Emrah Erdem, “Yeni Kamu Yönetimi ve Yönetişim Ekseninde Yerelleşme ve Değişen Kamu Hizmeti Anlayışı”, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14/2 (31 Mayıs 2022): s. 215-230.

şekillenen yönetim ve yerleşme adımlarının demokratik boyutu ile alakalıdır. Esasında yerel yönetişimin somutlaşmış bir biçimidir. Kent konseyleri; kentin kentlileri ilgilendiren tüm meselelerinde ortak karar alabilmesini sağlayan bir mekanizma olarak görülmektedir.³²⁹ Kent düzeyinde sosyal, kültürel ve ekonomik ayrımları göz ardı ederek toplumun bütünleşmesine, aidiyet duygusunun güçlenmesine, kentin demokrasi kültürünün ve temel olarak bireyin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Önemli bir katkı olarak da toplumda dezavantajlı gruplar olarak değerlendirilen ve katılım konusunda gelenekçi sınırların mağduriyetini yaşayan kesimler (kadın, genç, çocuk ve engelliler) için; düşüncelerini ifade etme ve toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırma konusunda fırsat sunması ifade edilebilmektedir.³³⁰

Kent konseyleri; demokratik kültürün geliştirilmesinin yanında yönetilen-yöneten etkileşiminin seyrini ve kuvvetini artırmakta, meşru, şeffaf, denetlenebilir bir kent yönetiminin fırsatını sunmaktadır. Yönetişimin yerel yönetimler düzeyinde gerçekleştirilebilmesine olanak sağlayan kent konseyleri, kentler için ciddi potansiyele sahip organizasyonlardır. Ancak demokratik yapılanmalar olarak görülen kent konseylerinin niteliği Türkiye’de, “danışma mekanizması” olarak tanımlanabilmektedir.³³¹ Demokrasi ve katılım argümanları çerçevesinde kent konseylerinin uygulamada etkinliği sorgulanabilmektedir. Bu kapsamda temel sorun; belediyenin sembolik hiyerarşisinde, onun alt kademesi veya muhalefet oluşumları olarak nitelendirilen bir yapıya sahip olması ve yasal güvencesinin bağımsız ve etkinliğine dair eksiklikleri barındırmasıdır. Bu problemde öne çıkan neden ise müzakere ve diyalog ortamını ve çok boyutlu bir uzlaşmayı temsil eden kent konseyi kararlarının ancak belediye meclisince gündeme alınıp görüşülebileceği hükmünün varlığıdır. Bu durum kent konseylerinin katılımcı ve bağımsız ruhunu zedelemektedir.³³²

Son olarak; yerel yönetimler, kamu sektörü dışında özel ve sivil aktörlerin kaynaşabilmesine, uzlaşabilmesine olanak sağlayan demokratik kurumlar olarak da nitelendirilebilmektedir. Bu kapsamda yönetim yaklaşımı çerçevesinde yerel yönetimlerde katılımcı bir yaklaşıma sahip kent konseylerinin demokratikleşmesinden tam olarak bahsedebilmek için yerel inisiyatiflerin kati olarak harekete geçirilebilmesi

³²⁹Demir ve Yavaş, *a.g.e.*

³³⁰Sefa Usta ve Erdal Bilgiç, “Katılım Kültürünün Gelişiminde Kent Konseylerinin Rolü: Karaman Kent Konseyi Örneği”, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18/31 (2016): s. 36-45.

³³¹Abdulkadir Cesur, “Yönetişim Perspektifinden Kent Konseylerinin Kent Yönetimindeki Rolü ve İşlevselliği”, *Journal of International Social Research*, 11/55 (28 Şubat 2018): s. 809-816.

³³²Özgür Önder ve Erdal Güler, “Türkiye’de Yerel Demokrasi Açısından Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Kütahya Kent Konseyi Örneği”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7/1 (2016): s. 881-902.

gerekmektedir. Paydaş tabanının güçlendirilmesi ve yeni yönetim yaklaşımının ilkeleri çerçevesinde mevcut hakların kullanılabilmesi sağlanmalıdır. Bu durum yerelde demokrasi bilincinin oluşturulmasına katkı sağladığı kadar sosyo-kültürel yozlaşmanın ve yolsuzlaşmanın önüne geçebilmektedir.³³³

³³³ Kadir Caner Doğan, *Postmodern Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler ve Katılım: Yerel Yönetişim Odaklı Bir Yaklaşım*.

4. TÜRKİYE’DE POST-MODERN KAMU YÖNETİMİ BAĞLAMINDA YEREL KATILIM-YEREL DEMOKRASİ İLİŞKİSİ ÜZERİNE KENT KONSEYLERİ ANALİZİ

4.1. Türkiye’de Post-Modern Kamu Yönetimi Dönüşümü ve Yasal Altyapı

İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyada yaşanan ani ve hızlı değişimler 1980’lere gelince ulusları küresel dünyanın birer parçası haline getirmeye başlamıştır. İki kutupluluktan sıyrılan dünya çokça bağımsız devletten oluşan tek bir kıta haline gelmiştir. Bunu ekonomide piyasanın işlerliğini ve serbestliğini savunan bir ekonomi ve siyasi anlayış takip etmiştir. Değişen bu eko-politik görünümün yanında yönetim (idari) anlayışında da ciddi ve ivmeli yaklaşımlar benimsenmeye başlamıştır. Küreselleşmenin ve post-modernizmin etkileri ile ülkeler yeni yöntem ve biçim arayışına yönelmiştir. Türkiye’de bu arayışlar çerçevesinde hem devletin (kamu yönetiminin) hem de toplumun yeri sorgulanabilir hale gelmiştir. 20.yüzyılın sonlarına doğru Türk kamu yönetiminin yerinin sorgulanmasının nedenleri olarak; Weberian bürokrasinin hakim olduğu bir yönetim yapılanmasında siyasi kaygılarla yönetimi elinde bulunduranların yine bu kaygılara dayanarak oy, güç ve saygınlık arayışlarının gelişim sürecini hızla geri itmesi sıralanabilir.³³⁴ Bunun yanında siyasi nedenlere bağlı olarak artan hizmet alanlarının tek-yol ve kısır bir süreç takip edilerek sunulmaya çalışılması sonucu oluşan darboğaz ve eksiklikte çeşitli nedenler olarak belirtilebilir. Bu dönemde artan istikrarsızlık, yozlaşma ve yolsuzlaşma eğilimleri de kamu yönetiminin hem örgütlenme hem de uygulama düzeyinde rollerinin tartışılmasına neden olmuştur. Toplumun yerinin sorgulanabilir olma nedenleri ise; yine bu dönemde artan insan hakları ve demokratikleşme adımlarının yaygınlığı, yerel, ulusal ve küresel düzeyde devlet dışı unsurların varlığının gerekliliği üzerine düşünceler, devletin asli fonksiyonları dışında piyasaya müdahale etmemesi anlayışı, piyasaya hakim olan diğer aktörlerin varlığının gerekliliğine inanılması,

³³⁴Zişan Korkmaz Özcan, “Kamu Politikalarında Değişimin Yönetim Anlayışına Etkisi”, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4/12 (2017): s. 811-824.

toplumun yaşadığı yere yönelik sorumluluk bilincinin küresel ve ulusal gelişmelere bağlı olarak değişimi gibi faktörler sayılabilmektedir.³³⁵ Özellikle soğuk savaş sonrası dünyada yaşanan bu değişimin izleri, Türkiye’de 1980 sonrası dönemde; ekonomide neo-liberal politikaların benimsenmeye başlanması, AB’ye giriş sürecinde yönetsel bütünlük ve uyum sağlanması, kamuda etkin ve verimli kaynak tahsisinin sağlanması ve geleneksel yönetim argümanlarının eksikliklerini gidermek gibi amaçlar çerçevesinde görülmeye başlanmıştır. Ülke olarak geleneksel yönetim anlayışındaki bürokratik, hiyerarşik ve mevzuatçı katı yönetim ve yürütme yaklaşımı gibi unsurlar, hem yöneticilerde hem de yönetilen olarak halkta pasifliğe, hantallığa ve verimsizliğe neden olmaktaydı. Hem küresel gelişmelere ayak uydurmak hem bölgesel bir kazanım (AB) elde etmek hem de ulusun bütünü için sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi kalkınmayı bütünlük bir anlayışla gerçekleştirmek için bürokratik yapılanmanın engelleri, verimsizlikleri, sınırlı ve katı yapısı silinmeye başlanmıştır. Bu çerçevede Türkiye’de de benimsenmeye başlayan post-modern kamu yönetimi yaklaşımı 1990lara gelince daha ilkesel ve bütüncül olarak Türk kamu yönetim anlayışına yavaş yavaş entegre edilmeye başlanmıştır. Yerelleşme ve demokrasi eğilimlerinin yoğun olarak hissedildiği bu dönemde ülkeler; merkez-yerel ilişkisini daha sağlam bir zeminde yeniden oluşturacak dengenin yeni yönetim anlayışını pekiştireceğini öngörmüşlerdir. Buna göre küresel gelişmeler takip edildiğinde benimsenen fikrin en önemli avantajının; ulusun tümü için her alanda kalkınma hareketini destekleyici rolüdür. Öyle ki yerelde başlayacak istikrarlı sosyo-ekonomik gelişme, ulusun ve nihayetinde küresel kalkınmanın temeli olacaktır. Buna yönelik tedbir ve değişimler ise uluslararası ve bölgesel kuruluşlardan olan DB, IMF, OECD ve AB’nin destekleyici ve zorlayıcı tavrı ile küresel dünyayla uzlaşmayı ve hem ekonomide hem de siyasette istikrarı amaçlayan Türkiye’nin yapısal reform çabaları karşılığında gerçekleşebilmiştir.³³⁶ Bu dönüşümü; ekonomide serbestleşme adımları, yönetimde esnekleşme-serbestleşme ve yönetim sürecinin iyileştirilmesi ve yeniden yapılandırılması olarak üç aşamada sürdürmüştür:

1.aşama (ekonomide serbestleşme dönemi): Bu dönemde yaşanan askeri darbe (1980), yeni bir anayasa (1982) ve ekonomide serbestleşmeye dayalı içeriğiyle 24 Ocak kararları en önemli gelişmeler olmuştur. 1980 öncesi dönemde Türkiye’de yaşanan ekonomik istikrarsızlıklar, özellikle Türkiye’de yaşanan politik, ideolojik, kültürel şiddet ve olumsuzluklar ile birlikte 1980 sonrası dönem için yeni bir yol haritası

³³⁵Muhammet Vural, “*Postbürokratik Kamu Yönetimi Anlayışının 2000’lerden Günümüze Kamu Yönetimi Reformlarına Etkisi*”, Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 2019.

³³⁶Rafet Çevikbaş, “AB’ye Uyum Sürecinde Türk Kamu Yönetiminin Dönüşümü”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3/1 (2012): s. 33-60.

çizilmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu kapsamda mevcut ekonomik ve siyasi problemleri çözenin yolu; aşırı politikleşmiş toplumu depolitizasyon ile apolitikleştirme yoluyla yenilemek ve ekonomik darboğazı yeni ve küresel bir ekonomi modeliyle aşmaktır. Bu durumda ortaya koyulan siyasi ideoloji “yeni sağ”; ekonomi modeli ise “ihracata dayalı sanayileşme (serbest piyasa)” anlayışıdır.³³⁷

1980 tarihli 24 Ocak kararları ile ekonomide ithal ikameci kalkınma anlayışından vazgeçip serbest piyasa anlayışını benimseyen Türkiye, yönetimde de liberalleşme adımlarını atmış oldu. “Daha az devlet daha çok piyasa” yaklaşımı 1980 ile Türkiye’de Turgut Özal liderliğinde benimsenmeye başlanmıştır. Bu serbest piyasa modeline göre devlet; asgari düzeyde adımlar atacak ve asli görevlerinin dışına çıkmayacaktı. Farklılaşan ihtiyaçlar ve sınırlı kaynaklar ile optimum verimi sağlayacak olan bu yaklaşımı; merkeziyetçi, güçlüve geleneksel bir geçmişe sahip her devlette, hem ekonomi de hem de yönetimde ciddi değişimleri beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda 1980’de ithalatın serbestleştirilmesi, döviz ve fiyat oluşumları ile faizlerin piyasaya bırakılması gibi gelişmeler ile başlayan ve 1982 Sermaye Piyasası Kurumu’nun kurulması ile Türkiye’de devam eden bu değişim; 1980-83 yılları arasında merkeziyetçilikten tam olarak kopamasa da sonrası dönemde yerel yönetimlerde ve bazı kanunlarda düzenlemeler yapılmasına liberalleşme kapsamında katkı sağlamıştır.³³⁸ Ayrıca 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, İl Özel İdare Kanunu ve 3194 Sayılı İmar Kanunu’na ilişkin düzenlemeler, yeni kamu yönetimi anlayışının ilk post-modern izleri olarak görülmektedir. Bunun yanında 1984 ile özelleştirmeye ve alternatif hizmet anlayışına yönelik gelişmeler yaşanmış; özelleştirme kapsamında devletin tekelci yönetim anlayışından ve geleneksel ekonomi olumsuzluklarından kurtulmak istenmiştir. Bu kapsamda özelleştirmeye ilişkin ilk yasal düzenleme 1984 tarih ve 2983 sayılı Kanun ile gelir ortaklığı senedi, hisse senedi ve işletme hakkı devrinden oluşan özelleştirme yöntemleri kullanabilmeyi içeren Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi olmuştur. Kanun çerçevesinde yönetimde ve ekonomide tekelliğe son verecek adımlar atılmaya başlanmıştır. Bunun yanında yerel yönetimler kapsamında üç yeni büyükşehir kurulması, imar kanunu kapsamında imar yetkisini il özel idarelerine ve belediyelere verilmesi, yerinden yönetim anlayışının önemine vurgu yapmaktadır.³³⁹ Bu dönemde

³³⁷Ahmet Bora Tarhan, “Türkiye’de Postmodernizm ve Siyasal Değişim”, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4/2 (2012): s. 11-20.

³³⁸İhsan Ömer Atagenç, “İzmir İktisat Kongresi ve 24 Ocak Kararları Sonrası Türkiye’nin Liberal Tecrübesinin Karşılaştırmalı Analizi”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (2017): s. 69-87.

³³⁹Kadir Caner Doğan, “Türkiye’de 1980 Sonrası Kamu Yönetiminde Reform Politikalarına Yön Veren Kavramsal / Teorik Düşünceler ve Kurumsal Düzenlemeler”, *Türk İdare Dergisi*, 479 (2014): s. 123-154.

yaşanan gelişmeler; yerelleşmenin, esnekleşmenin, anti-bürokrasinin, şeffaflığın, hesap verebilirliğin, işbirliğinin, katılımcılığın, demokrasinin, diyalogun, uzlaşının, ortaklığın ve dolayısıyla sivil toplumların önemini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca insan hakları kapsamında atılan adımlar merkez-yerel, merkez-halk ve yerel-halk ilişkisini bağımlı, çok yönlü ve simetrik bir hale getirmiştir.³⁴⁰ Sivil topluma yönelik gelişmeler ise yeni yönetim anlayışında demokratik adımların atılacağına, insan hakları kapsamında vatandaş odaklı bir yaklaşımın benimseneceğine, ekonomik olarak liberalleşme kapsamında toplumsal hareketliliğin sağlanacağına, yenilenen strateji ve politikalar çerçevesinde kurum ve organizasyonlar aracılığıyla bu yaklaşımın sürdürülebilirliğinin sağlanacağına işaret etmektedir.³⁴¹

2.aşama (yönetimde esnekleşme-serbestleşme):Post-modern kamu yönetimi dönüşümü esas alındığında buna yönelik çalışmalar 1972 İdari Reform Danışma Kurulu Raporu'nda belirtilen fikirler etrafında şekillenmiştir. Raporda:³⁴²

- Kamu hizmetlerinde yaşanan çeşitlilik, kamu görevlilerinin sayısının ve kamu hizmeti alanların sayısının artmasına bağlı olarak uygulamada, hizmet sunumunda ve diğer iş ve eylemlerde yaşanan aksaklığın giderilmesi amacıyla yetki genişliği ve yerinden yönetim esaslarına uygun olarak yönetim anlayışının biçimlendirilmesi,
- İdare ve yaşam koşullarında yaşanan farklılıklar çerçevesinde örgüt, hizmet ve yönetim anlayışında değişiklik gereği,
- Teknolojik ve bilimsel gelişmelere bağlı olarak sürecin yakından takibi ve entegrasyonu için gerekli yönetim reformu,
- Geleneksel yönetim anlayışının katı hiyerarşi ve denetim aracı olarak kullanılması sebebiyle işlerlikte yaşanan aksaklık ve olumsuzluklar ile ülke statüsünde yaşanan değişiklikler ve ekonomik ve siyasal istikrarsızlığa çözüm olması beklenen yönetim reformu gerekliliği ifade edilmiştir.

Bununla birlikte 1980 sonrası ekonomi politikaları ve yoğunlaşan küreselleşme eğilimleri çerçevesinde ele alınan pozisyon, ülkenin kamu yönetimi alanında politika stratejilerinin sil baştan değişeceği yönünde olmuştur. Bu kapsamda kamu yönetimi alanında bütüncül olarak temel eksiklikler belirlenecek ve buna yönelik politika stratejileri belirlenip yönetime yönelik çalışmalar belirli sınırlar çerçevesinde yürütülecekti. TODAİE tarafından 1988 yılında başlatılan ve 1991 yılında tamamlanan

³⁴⁰Gonca Güngör, "Tarihi Açısından Türkiye'de Özelleştirme Uygulamalarının Değerlendirilmesi", *Sakarya İktisat Dergisi*, 1/2 (2012): s. 100-119.

³⁴¹Emine Yay ve Mehmet Aktel, "1980 Sonrası Dönemde Türk Kamu Yönetiminde Zihinsel Dönüşüm", *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 7/2 (2015): s. 1-15.

³⁴²Eray Acar, "Dünyada ve Türkiye'de İdareyi Değişime İten Nedenler", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2016): s. 156.

KAYA (Kamu Yönetim Araştırması) çalışması da bu çerçevenin belirlenebilmesi için en önemli adımdı. “Yönetimin yeniden düzenlenmesi” adı altında yapılan bu çalışmanın çıktısı olan genel rapora göre:^{343 344}

- Kamu yönetiminde söz sahibi olan tüm kesimler bütün düzeylerde idari anlayışın ve hizmet sunumunun etkili, verimli, hızlı, çözüm odaklı, yeterli, doğru, uyumlu, nitelikli ve çağdaş olabilmesi için yeni bir düzene dahil olmalı ve benimsemeli
- Kamu yönetimi küresel, bölgesel ve yerel gelişmelere, yeniliklere açık ve şeffaf olmalı
- Kamu yönetim düzeyinde örgütlenme, personel ve kaynak niteliği ve tahsisi geleneksel yaklaşımdan uzaklaşıp pos-modern çağa uygun hale getirilmeli,
- Teknolojide, iletişimde, toplumsal alanda ve diğer alanlarda yaşanan gelişmelere bağlı olarak kamu yönetim anlayışı da senkronize bir şekilde hareket edebilmeli bunun içinde yapısal bir reform süreci gerekmektedir.

Kamu yönetimi alanında 1990 sonrası gelişen Post-modern düşüncelerin bir yansıması olarak Türkiye’de de hayata geçirilmeye başlanan bu reform ideolojisi, 2000lere gelirken küresel, bölgesel ve yerel kuruluşların da etkisiyle çeşitlendirilebilmiş ve benimsenebilmiştir. TODAİE’nin bu araştırma kapsamında reform alanı olarak belirlenen yerel yönetimlere ilişkin 1992 Yerel Yönetimler Araştırma Grubu Raporu çalışması, TÜSİAD’nin yine 1992 yılında Yerel Yönetimler Raporu, DPT’nin kalkınma planları çerçevesinde kamu yönetimi alanına ilişkin çalışmaları ve raporları ile Devlet Denetleme Kurumu’nun özellikle yerel yönetimlerde kamusal alana yönelik katılımcı, aktif, şeffaf ve hesap verebilir yaklaşımlı çalışma ve önerileri bu dönüşümün başlangıcı ve amacı için en önemli delillerdir.³⁴⁵

1980 sonrası küreselleşme, post-fordizm ve post-modernizm etkileriyle uluslar, bilgi toplumu olma yolunda 21.yüzyıla ve karşılıklı ilişkilere paralel olarak kendi kamu yönetim anlayışlarında ciddi değişiklik ve reform arayışlarına girmiştir. Bir çeşit paradigma değişimini ifade eden post-modern kamu yönetimi yaklaşımı; kamu-özel-sivil birlikteliğine (yönetişim anlayışına), yönetim anlayışının dayandığı temel ilkeler olarak; katılımcı, demokratik, vatandaş odaklı, şeffaf, hesap verebilir, esnek, dinamik, yerinden, etik, performans esaslı, akılcı, yenilikçi ve teknolojiden faydalanma gibi değerlere vurgu yapmakta ve bu ilkeler kapsamında yönetim anlayışını

³⁴³Acar, a.g.e., s. 155-156.

³⁴⁴Hüseyin Sevinç, “Değişim ve Kurumsal Yapılandırma Süreci: Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP)”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7/35 (2014): s. 730-747.

³⁴⁵İrfan Türkoğlu ve Yılmaz Demirhan, “Yerel Yönetim Gelir ve Giderleri bağlamında Türkiye’de İdari Reformlar”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22/2 (2013): s. 315-332.

şekillendirmektedir.³⁴⁶ Türkiye'nin özellikle 1990 sonrası dönemde çeşitli kurum ve kuruluşlar aracılığıyla yaptığı çalışmalar da bu değerlerin yönetim anlayışına hakim olmasını ve benimsenmesini sağlamaktır. Yeni kamu yönetimi yaklaşımı da bu ilkeler çerçevesinde; planlama, örgütlenme, yönetme ve denetim süreçlerinin verimliliğine ve etkinliğine dikkat edilmesini içermektedir. Kamu sektöründe özel sektörün yansımalarını takip etmenin gerekliliği de bu verimlilik ve etkinlik arayışlarının nedeni olarak görülmektedir. Türkiye'de bu anlayış ise "bürokratik elit" kesimin reddedilmesine ve zayıflamasına katılımcı anlayışının hakim olmasına ve hiyerarşiye karşı yatay örgütlenmenin önemine işaret etmektedir. Buna göre hizmet anlayışında ve kaynak tahsisinde değişen koşullara ayak uydurmak kamu yönetiminin geleneksel yaklaşımının aksine tüm paydaşlarıyla karşılıklı olarak ortak amacı olmuştur.³⁴⁷

Post-modern kamu yönetimi yaklaşımı fikrinin ortaya atıldığı ilk zamandan beri Türkiye'de, gerek iç gerekse dış tetikleyiciler (teşvik edici sorun, kurum veya kazanımlar) göz önüne alındığında bu anlayışa karşı ciddi bir sempatinin olduğu söylenebilmektedir. İç tetikleyiciler olarak ifade edilmek istenen; siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklar ile katı bürokrasinin engelleyici tavrı ve dolayısıyla kamu yönetiminin yapısal sorunlarıdır.³⁴⁸ Dış tetikleyiciler ise; özellikle uluslararası kuruluşlardan olan IMF ve DB; bölgesel kuruluşlardan olan OECD ve AB'nin baskılayıcı ve teşvik edici tavrı ile küresel sermayenin hareketli alanı için yer edinme çabası açıkça en belirgin sebeplerdendir.³⁴⁹ Bu kapsamda özellikle 1990-2000 döneminde AB ile olan temas, Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinde AB standartlarına uyumu ve kriterlerin karşılanması hususunda mevcut kamu yönetimi anlayışında reformu gerekli kılmıştır. AB'nin bu konuda temel prensipleri Kopenhag kriterleri, Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı ve Maastricht ile ifade edilmektedir. Türkiye de bu prensipler çerçevesinde AB'ye uyum sürecinde kamu yönetiminde merkez-yerel ilişkisini sorgulamış, yerel yönetimler düzeyinde idari ve mali özerklik konuları dile getirilmiş ve reformun post-modernist bir yaklaşım ve ulus-devlet anlayışından bağımsız olarak gerçekleştirilebilmesi fikri benimsenmiştir.³⁵⁰

Devletin hem toplumda hem ekonomide hem de uluslararası alandaki rollerinin yeniden tasalandığı; vatandaş-devlet, bürokrasi-siyaset ve piyasa-vatandaş ilişkisinin

³⁴⁶İbrahim İrdem, "Postmodern Yönetim Anlayışının Türk Kamu Yönetimi Üzerinde Uygulanabilirliği", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/4 (2017).

³⁴⁷Doğan, *Türkiye'de 1980 Sonrası Kamu Yönetiminde Reform Politikalarına Yön Veren Kavramsal / Teorik Düşünceler ve Kurumsal Düzenlemeler*.

³⁴⁸Şahnagil, a.g.e.

³⁴⁹Osman Balaban, "Krizden Kaçış; Krize Kaçış Türkiye'de Kamu Yönetimi Reformu", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 13/4 (2004): s. 5-18.

³⁵⁰Abdullah Yılmaz, "AB'ye Uyum Sürecinde Türk Kamu Yönetiminin Dönüşümü Üzerine Notlar", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2015).

yeniden belirlendiği bir anlayışa sahip Post-modern Kamu Yönetimi, post-bürokrasinin, katılımcılığın, çok yönlü ve yöntemliliğin, insan merkezliliğinin, tüketim ve sonuç odaklılığın, pozitivizmin reddi ile bütünleştiği yaklaşımdır. Türkiye’de bu yaklaşım çerçevesinde 1990lar itibariyle yönetimde yerelleşme ve küreselleşme adımları ile esnekleşmiş, yeni bir yapılanma için belirtilen şekilde çeşitli adımlar atmıştır.³⁵¹

3.aşama (yönetim sürecinin iyileştirilmesi ve yeniden yapılandırılması): Post-modern kamu yönetimi Türkiye’de ve diğer ülkelerde; ekonomik, sosyal, siyasal, bilimsel, hukuksal ve kültürel alanların tamamında etkili olmuştur. Yönetişim eksenli bir anlayış çerçevesinde gelişen ve bu alanlarda teorik bir yenilenmeyi gerçekleştirmeyi içeren post-modern kamu yönetimi reformu, ekonomiyi neo-liberal politikalar çerçevesinde, siyaseti yeni sağ düşünce, sosyal yapıyı bilgi toplumu ve özgürlükçü düşünce, bilimsel yapıyı teknoloji ve yenilikçi düşünce, hukuksal alanı post-modern insan hakları ve demokratikleşme ölçütleri düşüncesi ve kültürel alanı tüm bu yaklaşımların birleşim fikri ile yenilemeye ve tazelemeye başlamıştır. Türk kamu yönetimi de bundan önemli ölçüde etkilenmiş ve yönetim sürecinin iyileştirilmesine ve yeniden yapılandırılmasına yönelik yasal teorik çalışmalar yapılmıştır.³⁵² Devletin küçültülmesi fikri ile desantralize bir yaklaşımın baz alındığı, karşılıklı etkileşimin ve diyalogun tercih edildiği bir kamu yönetimi fikri ortaya koyulmuş ve bu kapsamda hem iç hem dış dinamikler aracılığıyla 2000 sonrası dönemde doğrudan reformu kapsayan ilk yasal düzenleme olarak Kamu Yönetimi Temel Yasa Tasarısı 2003-2004 yılları arasında hazırlanmıştır. Post-modernizm ilkeleri çerçevesinde oluşturulan bu tasarı katılımcı yaklaşım ile yönetim kavramının ön plana çıkarılarak hükümet dışı tüm aktörlerin mevcut yönetsel argümanlar üzerinde yetkisine ve inisiyatifine olanak sağlamaktadır. Yine bu tasarıya göre öngörülen kamu yönetimi adil, dürüst, doğru, hızlı, katılımcı, şeffaf, hesap verebilir, insan hak ve özgürlüklerini esas alan, yerindenlik ilkesini benimseyen, etkili ve verimli olmalıdır. Yönetim argümanlarının tek elden çıkmasını engelleyerek yerel yönetimleri ön plana çıkarmak da ulaşılması istenen kamu yönetim biçimidir.³⁵³

Kamu yönetimi reformunun ve yönetimde yeniden yapılanmanın önemli sayılacak diğer bir yasal dayanağı Mahalli İdareler Yasa Tasarısı’dır. Buna göre merkezi yönetim yerel yönetimlerle yetki ve sorumluluk paylaşımı yapmalıdır. Devletin küçültülmesi olarak da ifade edilen bu durumda yerel yönetimlerde mevcut sorun, hizmet ve diğer iş

³⁵¹Tahtalıoğlu, a.g.e.

³⁵²Yılmaz, a.g.e.

³⁵³Naciye Alevok İzci ve Baran Akkuş, “Modernizm, Postmodernizm ve Türkiye’de Kamu Yönetiminde Uygulamaları”, *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3/6 (2017): s. 309-324.

ve eylemler merkezi idare dışında yapılabilmesine olanak sağlamaktadır. İl özel idaresi, belediye, büyükşehir belediyesi gibi birimlerin post-modern fikre uygun olarak yeniden düzenlenmesini ve yapılandırılmasını içermektedir. KYTKT ve MİYT'E göre kamu hizmetlerini görme usulü yeni kamu işletmeciliği mantığı çerçevesinde özel kişiler, sivil toplum ve diğer kişilerce yapılabilir. Ayrıca yerel yönetimlere verilen yetki ve imtiyazlarla yerel toplum ile devletin güven ilişkisini tazelemek ve demokrasi öğelerini aktif hale getirmek de öngörülen değişiklikler içerisinde yer almaktadır. Yerel yönetimlere, Yerel Gündem 21 ve Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı çerçevesinde belirli ölçüde idari ve mali özerklik verilmesi yerelde hizmet sunumu ve kaynakların dağılımı ile sosyal refahın artırılmasında elzem olarak görülmektedir. Kamu Yönetimi Temel Yasa Tasarısı ve Mahalli İdareler Yasa Tasarısı; Post-modern Kamu Yönetimi yaklaşımının Türk kamu yönetimine uyarlanmasında öncelikli olarak yol gösterici bir nitelik taşımaktadır.

Türkiye bu çalışmalar kapsamında hem ülke içi gelişmeler hem de bölgesel ve küresel dinamikler aracılığıyla çeşitli kanun, kurum, sistem ve uygulamalar hayata geçirmiştir.³⁵⁴

2002-2012 dönemi arasında çıkarılan: ³⁵⁵ ³⁵⁶

- 6362-Sermaye Piyasası Kanunu (2012)
- 6360-On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2012)
- 6328-Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu (2012)
- 6253-Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu (2011)
- 6217-Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2011)
- 6085-Sayıştay Kanunu (2010)
- 5779-İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun (2008)
- 5651-İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (2007)

³⁵⁴Balaban, “Krizden Kaçış; Krize Kaçış Türkiye’de Kamu Yönetimi Reformu”; Mustafa Lamba, “Yeni Kamu Yönetimi Perspektifinden Türkiye’de Kamu Yönetimi Reformları: Genel Gerekçeler Üzerinden Bir İnceleme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19/3 (2014): s. 135-152.

³⁵⁵“Türkiye Cumhuriyeti Mevzuat Bilgi Sistemi”, T.C. Cumhurbaşkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü, 2022, Erişim: 14/11/2022, <https://www.mevzuat.gov.tr/#kanunlar>.

³⁵⁶Vural, *a.g.e.*, s. 91-92.

- 5449-Kalkınma Ajanslarının Hizmetlerine İlişkin Kanun (2006)
- 5411-Bankacılık Kanunu (2005)
- 5393-Belediye Kanunu (2005)
- 5363-Evrensel Hizmet Kanunu (2005)
- 5355-Mahalli İdare Birlikleri Kanunu (2005)
- 5302-İl Özel İdaresi Kanunu (2005)
- 5353-Dernekler Kanunu (2004)
- 5216-Büyükşehir Belediye Kanunu (2004)
- 5176-Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (2004)
- 5072-Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları İle İlişkilerine Dair Kanun (2004)
- 4958-Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu (2003)
- 4916-Çeşitli Kanunlarda ve Maliye Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (2003)
- 4982-Bilgi Edinme Hakkı Kanunu (2003)
- 5018-Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (2003)
- 4847-Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Kanunu (2003)
- 4734-Kamu İhale Kanunu (2002)

gibi kanunlar post-modern kamu yönetimi yaklaşımı çerçevesinde öncül çalışmaların ardından KYTKT ve MİYT gibi yönergelerle meşrutiyet kazandırmış ve reform çalışmalarında nitelikli adımlar olarak değerlendirilebilmiştir. Etiklik çerçevesinde düzenlenen Kamu Görevlileri Hakem Kurulu, denetim ve şeffaflık çerçevesinde kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu, açıklık ve hesap verebilirlik çerçevesinde anayasal hale getirilen Bilgi Edinme Hakkı ve buna yönelik ilk önce Başbakanlık bünyesinde BİMER daha sonra Cumhurbaşkanlığı bünyesinde CİMER, mali süreçlerin denetimi, bu süreçlere ilişkin şeffaflık ve açıklık kapsamında değerlendirilen KYTKT ve yerel yönetimlerde katılımcılığı, demokrasiyi, yönetsel birlikteliği yansıtacak şekilde çağdaş olarak düzenlenen belediye, il özel idaresi ve büyükşehir belediyeleri post-modern kamu yönetimi reformunda köşe taşları olarak varlıklarını devam ettirmektedirler³⁵⁷. Uzun vadeli ve kalıcı olarak yapısal ve işlevsel adımların atılması

³⁵⁷Tahsin Güler, “2000’li Yıllar Türkiye’sinde Siyaset Bürokrasi İlişkilerinin Kamu Yönetimi Reformları Üzerinden Okunması”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19/36-1 (2016): s. 347-382.

yönünde oldukça ciddi kazanımlar olarak ifade edilebilmektedirler.³⁵⁸ Bu kapsamda bu çalışmaların şu göstergeler üzerinden geliştirilebileceği ve değerlendirilebileceği ifade edilmiştir.³⁵⁹

- Demokrasi
- Hukukun üstünlüğü
- Vatandaş odaklılık
- Sonuç odaklılık
- Katılımcılık
- Etiklik, şeffaflık ve hesap verebilirlik
- Esneklik ve performans esaslı yönetsellik
- Profesyonel ve lider anlayışlı personel rejimi anlayışı
- Stratejik ve yönlendirici sorumluluk
- Ortaklık ve müzakere anlayışı
- Etkileşim ve diyalog içeren
- Adem-i merkezîyetçilik yaklaşımına dayanan
- Post-bürokrasi çalışma ilkeleri etrafında
- Siyaset-idare ayrımını esas alan
- Yenilikçi

KYTKT (sonradan adı Kamu Yönetimi Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Tasarısı olmuştur) 1. ve 2. Maddesinde bu göstergelerin temeline inmekte, katılımcı, saydam, hesap verebilir, insan hak ve özgürlüklerini esas alan ve şeffaf bir yönetim anlayışının önemine değinerek, merkez-yerel kamu yönetimi düzeninin çağdaş usullerce güncellenmesi gerekliliğini ifade etmektedir.³⁶⁰

Post-modernizm fikrinin kamu yönetimi reformuna uzadığı yolda yönetim anlayışının evrimsel periyodu göz önüne alındığında katılımcılığın, insan haklarının ve demokrasinin önemi açık bir şekilde görülmektedir.³⁶¹ Yerel yönetimlere ilişkin 2004-2005 yıllarında yapılan yasal düzenlemeler içerisinde yer alan ve post-modern fikirlere ve çağdaş kriterlere göre uyarlanan belediye kanunu da; katılımcı, insan hak ve özgürlüklerine önem veren ve demokratik ilkeler etrafında bütünleşmiş ve buna yönelik

³⁵⁸Yusuf Uysal, “Türk Kamu Yönetiminde Sorunlar ve Reformlar Üzerine Değerlendirmeler”, *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 1/1 (2020): s. 12-31.

³⁵⁹Vural, *a.g.e.*, s. 92-93.

³⁶⁰Dilek Memişoğlu, “Yeni Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetimler Reformu”, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2006, s. 85.

³⁶¹Volkan Göçoğlu ve Onur Gündüz, “Kamu Yönetimi Reformlarını Yeni Kamu İşletmeciliği Bağlamında Okumak”, *Ekonomi İşletme Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 6/1 (2020): 1-16.

çeşitli yenilikleri içinde barındırmıştır. Yerelleşme bağlantılı ve post-modern fikir esaslı olarak belediye birimi; içerisinde katılımcılığı ve doğrudan demokrasi aracı olarak kent konseylerini barındırmaktadır. Kent konseyleri 1980’den itibaren gelişen idari reform anlayışının 1990’larda uluslararası çalışmalar neticesinde öngörölmüş ve hayata geçirilmiş önemli bir mekanizmadır. Türkiye’de önce 1996 Habitat II ardından 5393 sayılı Belediye Kanunu ve nihayetinde 2006’da Kent Konseyleri Yönetmeliği ile Post-modern kültürde önemli bir yere sahip uygulama, karar alma, ortaklık, uzlaş, diyalog, bütünleşiklik gibi değerlemelerin odak noktası haline gelmiştir. Kent konseyleri, Post-modern yaklaşımın kamu yönetimi entegrasyonunda, kent düzeyinde ortak karar alma ve müzakere araçları olarak tüm paydaşların katılımı ile oluşturulan uygulama alanlarıdır. Sosyal hizmetlerin giderilmesinde ve yeniden yapılanma sürecine giren kamu yönetiminde yerel aktörlerin vepaydaşların desteklerinin kazanılmasında önemli bir yer edinen kent konseyleri, özellikle kadın,çocuk ve engellilerin toplumsal ve yönetsel aidiyeti kazanmalarına da katkı sağlamaktadır.³⁶²

Kamu yönetimi reform süreci;yönetsel ve örgütsel bir düzeyden ziyade politik bir süreci ifade etmektedir. Yani politik argümanların değişimine bağlı olarak değişen örgüt ve yönetsel paradigmlar mevcuttur. Demokratikleşme ve katılım çerçevesinde değerlendirilen kent konseyleri de bu yönden politik bir süreci ifade etmekte ve dolayısıyla hem yönetsel argümanlarında hem de yönetsel yapılaşma sürecinde değişiklikleri barındırmaktadır. Kamu yönetiminde yaşanan değişim doğrudan doğruya demokrasi sürecini ilgilendirdiğinden kent konseylerinin post-modern kamu yönetimi ilkeleri etrafında ne derece şekillendiğini ve/veya şekillendirilebildiğini ifade etmek önemli olacaktır.³⁶³ Araştırma da bu kapsamda değerlendirmeler üzerinde gidilecektir.

4.2. Türkiye’de Kent Konseyleri

Kent konseyleri: Katılımcı demokrasi anlayışına paralel olarak gelişen“kente dair paydaşlık, ortaklık ve diyalog” aracı olarak kullanılan,³⁶⁴ yerel hizmet aracı niteliğinde yönetsel bütünlüğü sağlayan mekanizmalardır.

Türkiye’de kent konseyleri 1 Ocak 2003 yılında Ak Parti tarafından açıklanan “Acil Eylem Planı” çerçevesinde “yerel reformu güçlendirecek adımlar” kapsamında değerlendirilmiş ve ilk kez telaffuz edilmiştir. Bu plan YG21 kapsamında Türkiye

³⁶²Sami Kalaycı ve Aziz Akın, “Sosyal Hizmetlerin Yerelleşmesine Kent Konseylerinin Katkıları”, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32/1 (26 Ocak 2021): s. 189-210.

³⁶³Süleyman Sözen, “Türkiye’de Demokratikleşme ve Kamu Yönetimi Reformu: Son on Yıla Genel Bir Bakış”, *Türk İdare Dergisi*, 473 (2011): s. 133-148.

³⁶⁴Kadir Caner Doğan ve Hasan Mahmut Kalkışım, “Türkiye’de Yerel Siyasete Katılım Açısından Kent Konseyleri: Gümüşhane Kent Konseyi Örneği”, *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi* 11/2 (2015): s. 126.

Cumhuriyeti ve BM arasında süregelen ilişkinin politik ve idari bir yansıması olarak görülmektedir.³⁶⁵ Plan, kamu yönetimi reformu başlığı altında katılımcı ve müzakereci anlayış çerçevesinde sivil toplumunda aktif rolünü benimseyecek adımlar atılmasını öngörmüştür. İnsan hakları ve demokratikleşme atılımları çerçevesinde de ele alınacak kent konseyleri siyasi ve idari beklentiler kapsamında gelişme göstermiştir. Yasal olarak ilk ele alındığı yer olan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda; hemşehrilik bilincini geliştirmeyi, kent vizyonuna katkı sağlamayı, sürdürülebilir bir gelişmeyi desteklemeyi, kentli hakların korunmasını sağlamayı, çevreye duyarlı olmayı, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı esas alan şeffaf, hesap verebilir, katılımcı ve yerindenlik ilkeleri kapsamında ele alınmıştır.³⁶⁶

Kentte yerleşik insanların kente dair haklarının korunması için önemli bir araç olan kent konseyleri; kentte kentliye dair bütün faal alanların tespitinde, sorunların ve anlaşmazlıkların çözümünde, hizmetlerin görülmesinde aktif rol oynamaktadır.³⁶⁷

Kent konseyleri yönetmeliği ile amaçları, yöntemleri, görevleri, katılımcıları, işlevleri belirtilen bu platform; 2007'de Resmi Gazete'de yayımlanan Bin Yıl Kalkına Hedefleri çerçevesinde şekillendirilmiştir. 1987 Brundtland Raporu kapsamında ele alınan "Sürdürülebilir kalkınma anlayışı" kent konseylerinin 21. Yüzyıl sloganı ve vizyonunun bir parçası olmuştur. Bu kapsamda 2006 yılında yayınlanan kent konseyleri yönetmeliği ile de bu hedefler 6.maddenin 'b ve f' fıkralarında 7.maddenin 'c' fıkrasında ifade edilmiştir. Türkiye'de bu dönem içerisinde oluşturulmaya başlayan ve gün geçtikçe sayıları artan kent konseyleri, kamu-özel-sivil bütünleşikliğinin yerel siyasi ve demokratik bir yansıması olarak görülmüştür.³⁶⁸

Katılımcı demokrasi anlayışı ile çevre, toplum ve sürdürülebilirliğin kolektif bir bağlamda değerlendirilebilmesine olanak tanıyan kent konseylerinin örgütsel yapılanmasını incelemek, yansıttığı anlayışı tam manasıyla anlayabilmek için önemli olacaktır.³⁶⁹

³⁶⁵Hasan Soygüzel, "Kent Konseylerinin Arasında İletişim ve İşbirliği: Türkiye Kent Konseyleri Birliği Örneği", *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11/2 (2015): s. 217-242.

³⁶⁶"Belediye Kanunu".

³⁶⁷Duru Şahyar Akdemir, "Kentli Hakları ve Kent Konseyleri", *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute*, 40 (15 Temmuz 2020): s. 149-167.

³⁶⁸Mustafa Kocaoğlu, "Yerel Sürdürülebilir Kalkınma ve Kent Konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi Örneği Üzerinden Uygulamalı Bir Çalışma", *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11/2 (2015): s. 97-117.

³⁶⁹Mustafa Kocaoğlu ve Suzan Sert, "Kentsel Sürdürülebilirlik Kavramı ve Kentsel Sürdürülebilirliğin Sağlanmasında Kent Konseylerinin Rolü Üzerine Bir Değerlendirme", *Strategic Public Management Journal*, 4/8 (30 Aralık 2018): s. 52-61.

4.2.1. Kent Konseyinin Organları

Kent konseyleri katılımcı müzakereci yaklaşımını ve ortaklık bilincini esas alan bir yönetim yapılanmasına sahiptir. Bu minvalde kent konseyi organları:^{370 371}

a) Genel Kurul

b) Yürütme Kurulu

c) Meclisler ve Çalışma Grupları

d) 06/06/2009 değişikliği ile de Kent Konseyi Başkanı eklenmiştir.

Genel kurul; kent konseyi yönetmeliğinin 8.maddesinde bulunan temsilciler ve üyelerden oluşmaktadır. Her yıl ocak ve eylül ayında yeniden belirlenir ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Meclis ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esaslarını belirleyerek burada oluşturulan fikirlerin görüşülmesini sağlamaktadır. İlk toplantısının birinci birleşiminde tamamlanmak kaydıyla ilk turda üçte iki, ikinci turda üye tam sayısının salt çoğunluğu ve üçüncü turda en fazla oy alan adayın kent konseyi başkanı seçileceği seçimi yapar. Kent konseyi yürütme kurulu ve genel sekreteri, genel kurulun doğal üyesidir. Oy kullanırlar ve aday olabilirler. Genel kurullarda söz hakkı bulunan bireysel üyeler ile hemşerilerin oy hakkı bulunmamaktadır.³⁷²

Yürütme kurulu; genel kurul tarafından seçilen en az yedi kişiden oluşur. Bu kapsamda ilk dönem için iki, ikinci dönem için üç yıllık bir görev süresi vardır. Yürütme kurulunda görev yapacak olanlar arasında kadın ve gençlik meclislerinden üye alımı zorunludur. Yürütme kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi başkanlık eder. Genel kurulun gündemini ve olağan-olağanüstü toplantılarını belirler ve tespit eder. Genel kurul tarafından oluşturulan görüşleri ilgili belediyeye sunar ve uygulamasını izler. Yürütme kurulu gündemi yürütme kurulu başkan onayı ve genel sekreter tarafından tespit edilir.

Meclis ve çalışma grupları; kent konseyinin çalışma alanlarına giren her konuda oluşturduğu grupları ifade eder. Buralarda görüşülen konular kent konseyi başkanı teklifi ve genel kurulda görüşülmesinden sonra değerlendirilmek üzere belediye meclisine gönderilir. Meclis ve çalışma grupların kent konseyine dair yazışmaları genel sekreterlik vasıtasıyla yapılır. Kent konseyi başkanı ve yürütme kurulu üyeleri, çalışma meclislerinin ve gruplarının başkanı, temsilcisi ve üyesi olabilir.

³⁷⁰“Bursa Kent Konseyi Çalışma Yönergesi”, Bursa Kent Konseyi, 25 Mayıs 2012.

³⁷¹“Kent Konseyi Yönetmeliği”.

³⁷²“İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi”, İzmir Kent Konseyi, (2022), Erişim: 17/11/2022, https://drive.google.com/file/d/1R1Laa5OtqE7ExTa_rk-sJ_Lz4FFB9N35/view.

Kent konseyi başkanı; Genel kurulca açık veya gizli usulle seçilir. Gerçek ve tüzel kişilere karşı kent konseyini temsil eder. Genel kurul ve yürütme kuruluna başkanlık eder.

4.3. Kent Konseyi Örnekleri, Yapıları, Çalışma Yönergeleri, Uygulamaları ve Faaliyet Raporları

4.3.1. İzmir Kent Konseyi

08/10/2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 10.maddesine dayanılarak yasal olarak 08/06/2010 tarihinde kurulmuş olan İzmir kent konseyi; merkezi yönetim ve yerel yönetimlerinde yanında üniversite temsilcilerinin, sendikaların, meslek örgütlerinin, insan hak ve sorumlulukları bilincine sahip her sivil toplum örgütü üyesinin ve İzmir'de yaşayan sosyal sorumlu her gönüllünün ortaklığını barındıran katılımcı ve demokratik bir sivil oluşumdur. Kent konseyi yönetmeliği çerçevesinde belirli amaçlara özgülenen İzmir kent konseyi, esas olarak; "İzmir'in ortak aklı, uzlaşma merkezi, birlikte çalışma, eyleme gücü olmayı" amaçlayan bir misyona sahiptir.³⁷³ İzmir kent konseyi; başkan, yürütme kurulu ve genel sekreterlik dışında çalışma grupları ve engelli, çocuk, gençlik, kadın, tarım, ekoloji ve muhtarlar meclislerinden oluşmaktadır.³⁷⁴

İzmir Kent Konseyi'nin görevleri, ilgili yönergenin 4.maddesinde belirtilen ve kent konseyi yönetmeliğinin 6.maddesinde sayılan görevlere ek olarak şunlardır:³⁷⁵

- a) İzmir'de kamu, özel ve sivil aktörleri bütünleşik olarak "İzmir, iyi yönetim ve kamu yararı" gibi ortak değerler üzerinde birleştirilerek demokratik katılım ve çoğulcu anlayışın gelişimine katkı sunmak,
- b) Çalışma grupları ve meclislerin stratejik olarak işbirliği ve ortaklığını, diyaloga dayalı toplumsal yardımlaşma ve dayanışma anlayışını ve proje bazlı iş bölümünü farklı yöntem ve tekniklerle sürdürebilmek,
- c) Tüm aktörlerin katılımı ile birlik anlayışı ile İzmir'e dair sorunların çözümünü sağlamak ve dayanışma bilincinin gelişimini sağlamak,
- d) İzmir'de mevcut kamu kurum ve kuruluşların çeşitli alanlarına yönelik faaliyet, uygulama, plan, proje, bütçeleme gibi çalışmalarına aktif olarak katılıp bu konuda kamuoyunu aydınlatmak,

³⁷³"İzmir Kent Konseyi; Neler Yapıyoruz?", İzmir Kent Konseyi, 2022, Erişim: 15/11/2022, <https://www.izmirkentkonseyi.org.tr/tr/neleryapiyoruz/1/17>.

³⁷⁴"İzmir Kent Konseyi Organizasyon Şeması", İzmir Kent Konseyi, 2022, Erişim: 15/11/2022, <https://www.izmirkentkonseyi.org.tr/tr/OrganizasyonSemasi/18>.

³⁷⁵"İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi".

e) İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne basit düzeyde hizmet ve yönetim alanına ilişkin katkı sağlamak,

f) Belediyenin tanıtım faaliyetlerinde yer alarak, kentin sürdürülebilir bir kalkınma anlayışı ile gelişmesi yolundaki çalışmalara katkı sağlamak,

g) Kentte temsili ve doğrudan demokrasi araçlarını kullanarak ve takip ederek yönetim yaklaşımının geliştirilmesine ve benimsenmesine yönelik eğitici ve potansiyel geliştirici faaliyetlerde bulunmak,

h) Yerelde yoksulluğu azaltıcı politikalar konusunda katkı sağlayarak dezavantajlı ve kırılgan grupların toplumsal yaşamdaki yerini güçlendirici faaliyetler yapmak,

i) İzmir'in doğal, tarihi, kültürel vb. değerlerine sahip çıkarak gelişimine katkı sağlamaktır.

Kent konseyinin çalışma ilkeleri ise 5. Maddede belirtildiği şekilde; yönetim anlayışının tercih edildiği demokratik ve çoğulcu demokrasi anlayışına paralel olarak eşitlikçi, toplumsal barış ve huzurun gözetildiği, kamu yararı amacını güden ve evrensel etik değerleri benimseyen siyaset üstü değerlere dayandırılmaktadır.³⁷⁶

Çalışma yöntemi ve konseye üyelik ise; tüm aktörlerin katılımı sağlayacak ortak akıllı, diyalogu ve uzlaşmayı destekleyecek şekilde her ilçe için en fazla bir muhtar, il bazı ise diğer kurum ve kuruluşlardan en fazla bir temsilci olmak üzere kadın, gençlik, engelli ve çocuklara yönelik faaliyetleri dikkate alınan dernek ve vakıf üyeliklerinden oluşması öngörülmektedir.³⁷⁷

Kent konseyi genel kurulu her yıl en az iki kez olağan olarak toplanır. Olağanüstü toplantılar üye tam sayısının üçte birinin teklifi ve genel kurulca kabulü ile olur. Yürütme kuruluna; İzmir Valiliği'ni temsilen bir İzmir Büyükşehir Belediyesi'ni temsilen bir, muhtarları temsilen bir, üniversiteleri temsilen bir, sendikaları temsilen bir, meslek kuruluşlarını temsilen üç, baro veya noterden bir, ilgili dernek ve vakıfları temsilen beş kişi olmak üzere toplam on dört üye seçilir. Yürütme kurulu ayda birden az olmamak üzere gündemi beş gün önceden üyelere bildirmek suretiyle olağan şekilde toplanabilir. Olağanüstü toplantılar genel kurulla aynı usulde belirlenir.³⁷⁸

Meclisler; yürütme kuruluna bağlı, yürütme kurulu teklifi ve genel kurul onayı ile kurulmaktadır. Ayda en az bir kez üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanıp, adi çoğunlukla karar vermektedir.³⁷⁹

³⁷⁶ "İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi".

³⁷⁷ "İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi".

³⁷⁸ "İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi".

³⁷⁹ "İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi".

Çocuk meclisi; 9-14 yaş arası çocukları kapsamaktadır ve meclis 14 asil ve 14 yedek üye ile temsil edilir.³⁸⁰ Meclis; çocuk dostu İzmir imajının katma değerini kullanarak çocuklarda yönetime katılmayı, sosyal yardımlaşma ve dayanışma bilincini aşılamayı, sosyal sorumluluk kapsamında farkındalık yaratmayı, temsil edilebilmelerini sağlamayı ve uluslararası çalışmalarda yer edinebilmelerini sağlamayı içermektedir.³⁸¹ Çocukların görüşlerini bu platform aracılığıyla paylaşması, demokratik bir sürece ve demokrasinin kendisine alışmasında önemli bir yer tutmaktadır. Ancak İzmir ve diğer birkaç şehir dışında kent konseylerinin bu bilinçten uzak olduğu görülmektedir.³⁸²

Kent konseyleri içerisinde Çocuk meclisleri; çocuk haklarının korunmasında ve buna ilişkin eğitimin, bilincin, sorumluluğun geliştirip yaygınlaştırılmasında önem arz etmektedir. Çocuğun bu amaç doğrultusunda kişisel gelişiminin, girişimci ruhunun ve katılımcı kültürünün seviyesinde artış olması beklenmektedir.³⁸³

Çocukların kent yönetiminde söz sahibi olabilmesine, çeşitli becerilerini geliştirebilmesine ve kentte, kente ve çocuğa dair konularda aktif rol alabilmesine fırsat vermektedir.³⁸⁴

Engelli meclisi; 14 asil ve 14 yedek üye³⁸⁵ ile “Engelsiz İzmir’in” oluşumuna katkı sağlayan yapısını ve engellilerin toplumsal hayata adapte olmalarını, kendilerine ve kente yönelik sorunların çözümüne ortak olmayı; ihtiyaçlarının karşılandığı, hizmete ve sosyal destek mekanizmalarına erişimin sağlandığı, ayrıcalığa dayalı yaklaşımın engellendiği eşit ve eşitleyici bir platformdur.³⁸⁶

Engellilerin maruz kalabilecekleri olumsuzlukları yok etmek veya en aza indirmek için birinci kişi ağızından çözüm önerileri sunabileceği bir platformu işaret etmektedir. Bunun yanında engellilerin kentte ve toplumsal yaşamda eşgüdümlü ve özgüvenli bir hayat sürebilmelerine olanak sağlamaktadır. Engellilerin rehabilitasyon, istihdam ve eğitim süreçlerinin verimli ve etkin geçebilmesine de katkı sağlamaktadır. Nitekim engelli meclisleri; demokratik katılım çerçevesinde kendi kaderlerini belirleyebilme fırsatını engellilere ortak karar alabilme şansları ile sunmaktadır.³⁸⁷

³⁸⁰“İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi”.

³⁸¹“İzmir Kent Konseyi Meclisleri”, İzmir Kent Konseyi, 2022, Erişim: 15/11/2022, <https://www.izmirkentkonseyi.org.tr/tr/Meclisler/7>.

³⁸²Ercüment Erbay, “Çocukların Katılım Hakkı Üzerine Bir Türkiye Değerlendirmesi”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2/1 (2013): s. 38-54.

³⁸³Erdem Hareket, Kaya Tuncer Çağlayan, ve Hakan Dündar, “Çocuk Meclisi Uygulamalarının Çocuk Haklarına İlişkin Algı Gelişimine Etkisi”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 1/42 (01 Ocak 2016): s. 445-463

³⁸⁴Yasemin Mamur Işıkcı, “Çocuk Haklarının Geliştirilmesinde Çocuk Katılım Mekanizmalarının Etkinliği Üzerine Bir Örnek Olay İncelemesi: Ankara Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi Çalışmaları”, *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2019): s. 457-481.

³⁸⁵“İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi”.

³⁸⁶“İzmir Kent Konseyi Meclisleri”.

³⁸⁷Kalaycı ve Akın, a.g.e.

Engelli meclisi ile engellilerin politik ve ekonomik hayat üzerindeki etkinlikleri de eşitleyici tutum çerçevesinde geliştirilmekte ve desteklenmektedir.³⁸⁸

Kadın meclisi; 20 asil ve 20 yedek üye ile her yaştan kadının temsil edildiği;³⁸⁹ karar alma mekanizmalarında kadınların rolünün artırılması ve İzmir'in kadın dostu yaklaşımının ifade edilmesi adına önemli bir platformdur. Bu meclis, kadınların toplumsal hayatta maruz kaldıkları cinsiyet eşitsizliği sorunlarına yönelik çözüm bulabilmelerinin ve bu vesile ile toplumda etkinliklerinin artırılmasının önünü demokratik kanallar aracılığıyla açmaktadır. Eşitlikçi ve eşitleyici bir tutum içerisinde kadınların ihtiyaçlarının belirlenmesinde ve giderilmesinde şeffaf ve etkili bir yapılanmadır. Tüm bunlara yönelik çözüm önerilerinin sunulabildiği yerdir.³⁹⁰

Kadın meclisi; kadınları toplumsal hayatın her alanında daha görünür kılınmasının, yerel yönetim mekanizmasının aktif ve etkili hale gelebilmesinin ve yerel hizmetlerin ortaklık ve işbirliği bilinci ile görülebilmesinin sağlanabildiği yerlerdendir. Yerel makamların kamuoyu oluşturma sürecine katkı sağlamaktadır.³⁹¹

Kadınların kendi iradeleri ile ortaya koyulan yönerge ile kent konseyinin bir parçası olan kadın meclisi, bağımsız bir yapılanma olarak görülmektedir. Bunu kendilerinin belirlediği tüzük çerçevesinde sağlayabilecekleri öngörülmüş ve kent konseyi düzenin eşit bir katılımcı olarak benimsenmiştir.³⁹²

Kadın meclisi; farklı kadınların ve farklı ideolojide kadın örgütlenmelerinin bir araya gelebileceği ortak mücadele ruhunu yansıtabilecek bir platform olarak görülmektedir. Genelde toplumsal cinsiyet eşitliği ve sürdürülebilir kent yaklaşımı çerçevesinde iki önemli konuda yararlı katkılar sağlayabilmektedir.³⁹³

Gençlik meclisi; 14 asil ve 14 yedek üye ile 15-30 yaş arası her gencin temsil edildiği;³⁹⁴ Türkiye genelinde, İzmir özelinde gençlerin kent yaşamında ve sosyal yaşamda yer edinebilmelerine, sosyal yardımlaşma ve dayanışma kültürü ile bilinçlenmelerine, katılım kültürünü benimsemelerine, kent yönetiminde temsil edilebilmelerine olanak sağlayarak demokratik katılımcı bir anlayışı yansıtmaktadır. İzmir'in teknolojik yeniliklerle bağdaşık bir kent olabilmesine yararlı olabilmeyi ve

³⁸⁸Esra Çiğdem, "Yerel Yönetişim Uygulaması Olarak Kent Konseylerinin Malatya Kent Konseyi Üzerinden Değerlendirilmesi", *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7/8 (2020): s. 202-225.

³⁸⁹"İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi".

³⁹⁰"İzmir Kent Konseyi Meclisleri".

³⁹¹Erhan Örselli, Erdal Bayrakçı, ve Selçuk Kahraman, "Yerel Yönetişim ve Kadın Meclisleri: Karatay Kadın Meclisi Örneği", *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11/2 (2016): s. 985-999.

³⁹²Saniye Sayın, "Kadınların Yerel Siyasete Katılımı Çerçevesinde Kent Konseyi Kadın Meclisi: Adana Kent Konseyi Kadın Meclisi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, 2022.

³⁹³Ahu Sumbas ve Uğur Ömürgönülşen, "Etkin Bir Yerel Paydaş Olma Yolunda Kadın Meclislerinin Karşılaştığı Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme: Ankara Kadın Meclisleri Örneği", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32/1 (2018): s. 65-81.

³⁹⁴"İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi".

sürdürülebilir gelişme yolunda gençlerin dinamikliğinden yararlanmayı amaçlamaktadır.³⁹⁵

Gençliğe dair sorunların belirlenmesinde ve çözümünde kendi iradeleri ve seçimleri çerçevesinde gelişen bir sürecin varlığına işaret etmektedir. Kente dair çeşitli şekilde gruplandırılmış her genç profilinin katılımı gereklidir ve katılım kültürünü demokrasi ile bütünleştirecek budur.³⁹⁶

“Katılın Birlikte Yönetelim” sloganıyla hareket eden İzmir kent konseyi, belirli dönemlerde çalışma gruplarını yeniden belirlemektedir. Buna ilişkin tespit seçimle olmaktadır. Seçimler gizli oy, açık sayımla ve çalışma gruplarının ilgili yürütme kurulundaki kolaylaştırıcısı ve kent konseyi sekreteryasındaki koordinatörlerin gözetiminde yapılmaktadır. Her dönem kentin gündeminde yer alan ve alınması istenen konu, çalışma grubu olarak kentli tarafından belirlenebilmektedir.³⁹⁷

İzmir kent konseyi çalışma grupları; en az beş kurumsal veya bireysel üyenin çalışmaya yönelik konunun, süresinin, ekibinin, amacının, önerisinin vb. içeriklerinin yürütme kurulunca kabulü ile oluşturulur. Bu grupların oluşturulmasında yürütme kurulu üyeleri (her grup için biri) “Grup Kolaylaştırıcısı” olarak belirlenebilir. Çalışma grupları her ay en az bir kez toplanır.³⁹⁸ Çalışma grupları:³⁹⁹

- Basın,
- Bütünleşik Afet Yönetimi,
- Eğitim Komisyonu,
- Emek, Emeklilik ve EYT,
- Göç ve Mülteci,
- Hayvan Hakları,
- Hukuk Komisyonu,
- İnsan Hakları,
- İzmir Destinasyon Tanıtımı ve Markalaşma,
- Kentsel İnovasyon,
- Kişisel Gelişim,
- Kültür ve Sanat,
- Lgbti+,

³⁹⁵“İzmir Kent Konseyi Meclisleri”.

³⁹⁶Yunus Emre Özer, “Gençlerin Toplumsal Yaşama Katılımı ve Yerel Yönetimlerinin Rolü”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26/1 (2011): s. 43-65.

³⁹⁷“İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi”.

³⁹⁸“İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi”.

³⁹⁹“İzmir Kent Konseyi; Çalışma Grupları”, İzmir Kent Konseyi, 2022, Erişim: 15/11/2022, <https://www.izmirkentkonseyi.org.tr/tr/CalismaGrubu/1081>.

- Medya ve İletişim,
- Sağlıklı Yaşlanma ve Yaşlı Politikaları,
- Stratejik Plan,
- Sürdürülebilir Kalkınma,
- Turizm, Uyuşturucu ve Bağımlılıkla Mücadele,
- Yoksulluk ve Yoksunluk,
- Ulaşım,
- Muhtarlar
- Yerelde Kalkınma çalışma gruplarından oluşmaktadır.

İzmir kent konseyinin bütçesi ise yürütme kurulu tarafından hazırlanır ve belediye meclisine sunulur. İzmir Büyükşehir Belediyesi her yıl Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 16.maddesi kapsamında İzmir Kent Konseyi'ne ayni ve nakdi yardım yapar. Kent konseyi için belediye bütçesine koyulan ödenek belediyenin ilgilisi tarafından kullanılır. Kent konseyinin aylık ve yıllık harcamalarına ilişkin hesap raporları genel sekreter tarafından yürütme kuruluna sunulur. Yürütme kurulu ise kamuoyuna açıklar. Kent konseyinin çalışmalarına, faaliyetlerine, iş ve eylemlerine ilişkin bilgi edinme sağlanabilmektedir ve eksiksiz olarak bilgi ve belgeler verilir.⁴⁰⁰

İzmir Kent Konseyinin çalışmaları ve projeleri;

- “Bilişimde Kadın Hareketi Eğitimi”; kadınların toplumsal, sosyal, ekonomik, kişisel ve bilişsel olarak gelişimlerini sağlayarak kentte ve yaşamlarında güçlenmelerini sağlamak ve iş gücü piyasasına girişlerini kolaylaştıracak bilişim altyapılarına yönelik eğitim vererek ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarına katkı sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Katılımcı ve demokratik bir yönetim ve uygulama modelini esas alan bu yapılanma ile sağlanan bu program, sürdürülebilir ve nitelikli bir kent imajının oluşmasına değer katmaktadır.

- “Tekno Kadın Eğitim Programı”; gençlik meclisi bünyesinde organize edilen bu program ile kadınların temel bilgisayar altyapılarının oluşturulması, internet kullanım becerilerinin ve yazılım tekniklerinin geliştirilmesi amaçlanmış ve bununla kadınların bu alana yönelik farkındalık kazanmaları ve aktif bir kentli haline gelmeleri hedeflenmiştir.

- “Yerel Siyaset Akademisi Eğitim Projesi”; kadınların bilgi düzeylerine, deneyimlerine ve niteliklerine bütüncül olarak katkı sağlayarak doğrudan demokrasi aracı olarak yerel seçimlere katılımlarını ve seçilmiş ve temsiliyet kazanmış kadın

⁴⁰⁰“İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi”.

sayısının artırılmasını sağlamak amacıyla Kadın ve Siyaset Çalışma Grubu tarafından organize edilmiş ve alanında uzman öğretim üyelerinin ve diğer kişilerin katılımının sağlandığı çalışmadır.

- “Siyaset ve Kişisel Gelişim Akademisi Projesi”; tercihen 15-30 yaş arası gençlerin siyasette aktif olarak rol alabilmelerini sağlamak, siyasilere ve adaylarına karşı yaptırım gücü oluşturabilecek bir profil ortaya çıkarmak ve gençleri kentsel hayatın her alanında bilinçlendirerek gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla oluşturulmuş çalışmadır.

- “Afet Kadın Projesi”; Kadın Meclisi tarafından oluşturulan bu proje; kadınlar özelinde toplumun tümü için afet öncesinde, sırasında ve sonrasında müdahale aracı olarak neler yapılması gerektiğine ve bu konuya ilişkin toplumun ve görevlilerin konumunun belirlenmesine yönelik farkındalık yaratarak olası olumsuz sonuçların en aza indirilmesini amaçlayan çalışmadır. Ayrıca bu proje kapsamında “Doğal Afetler ve Kadın Kurultayı” düzenlenmiş, konu kamusal alan kapsamında genişletilmiştir.

- “Afet Engel Tanımaz Eğitim Programı”; engelli bireylerin (süreğe hastalıkları olan) ve ailelerinin afete hazırlık sürecine ilişkin bilinçlendirilmelerini ve hazırlıklı olmalarını amaçlayan çalışma alanıdır. Engelliler meclisi ve Kızılay ortaklığı ile organize edilen bu proje Engelsiz İzmir’in oluşturulmasında önemli bir program olmuştur.

- “Engelsiz İlaç Projesi”; Türkiye’de ilk kez uygulamaya geçirilen bu proje görme engelli vatandaşların ilaca erişilebilirliği konusunda özellikle eczanelerde sesli kutu, brail alfabe yazıcısı ve işaret dili eğitimi gibi uygulamaların hayata geçirilmesini sağlamış ve toplumun tüm paydaşları için ulaşılabilir, şeffaf ve katılımcı bir yönetim anlayışının varlığına dayalı olarak kentin tamamı için kapsayıcı bir yaklaşımın benimsenmesini de beraberinde getirmiştir.

- “İzmir’i Planlıyorum Çalıştayı”; İzmir’in geleceği olan gençlerin hem liderlik hem de yönetim ortağı olması konusunda eğitimlerini ve gelişimlerini kapsayan bir çalışma olmasını yanında gençlerin görüşlerini karar mekanizmalarına iletme konusunda bilinçlendirmesini içeren bir programdır.

- “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Farkındalık Eğitim Projesi”; gelenekçi ve ataerkil yönetim anlayışının kadınlar için engelleyici rolünün etkisinin azaltılması veya bütüncül olarak kaldırılması ve kadınların kent hayatının her alanında etkinliğinin artırılması amacıyla oluşturulan projedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya ve ideolojilerden bağımsız bir toplumsal yaşamın inşası için farkındalık yaratmayı amaçlayan çalışmadır. Demokratikleşme adımları çerçevesinde değerlendirilen ve insan

hak ve özgürlüklerini yerel boyutta esas alan program olarak benimsenmektedir. Projenin çıktısı; İzmir'in kadın dostu kent imajını eşitlikçi, çoğulcu, barışçıl ve sivil demokrasi esasları çerçevesinde yinelemek ve korumaktır.

- Türkiye'nin ilk Çocuk Playback Tiyatro Grubu Topluluğu oluşturulmuştur. Kent konseyi bu kapsamda 12-15 yaş çocukların ortaklık, işbirliği ve katılım değerler etrafında hem yerel hem de bireysel gelişimlerinin sağlanması amacıyla yönelik kent düzeyinde bu projeyi hayata geçirmiştir.

İzmir Kent Konseyi Analizi:

İzmir nüfusu 2 milyon 199 bin 287 kadın ve 2 milyon 226 bin 502 erkek nüfusu ile 4 milyon 425 bin 789'dur. Bu kapsamda kadın nüfusu oranı %49.69, genç nüfus oranı %12,9,⁴⁰¹ çocuk nüfus oranı %21,8,⁴⁰² engelli nüfus oranı ise %23'tür.⁴⁰³ İzmir Kent Konseyi'nin bu göstergeler kapsamında temsil oranı nüfus esasına göre az görülmekte iken mevcut üye yönergesi kapsamında hemen hemen eşitlikçi bir düzeyde olduğu gözlemlenmektedir. Yine yönerge kapsamında üye sayısı nüfus esaslı olarak meclis ve çalışma grupları düzeyinde yetersiz olarak saptanmışken, meclis ve çalışma grubu üye profiline dair konseyin veri eksikliğinden kaynaklı olarak temsil dağılımı belirlenememiştir.

Büyükşehir Belediye Meclisi'nce kent konseyi ile alakalı ihtisas komisyonu oluşturulmuştur. Bu kapsamda amaç halkın demokratik katılımını sağlayarak şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışını sağlamaktır.⁴⁰⁴ Ancak kent konseyi komisyon üyelerine bakınca tamamının erkeklerden oluştuğunu ve temsil eşitliğinin sağlanmadığı görülmektedir. Demokratik katılım ilkeleri çerçevesinde iyi bir performans sergilemediği görülmektedir.

Bunun yanında kent konseyinin çalışmalarının, etkinliklerinin ve projelerinin çıktıkları olan öneri ve tavsiyeleri dikkate alacak şekilde belediye meclisince yasal bir dayanak çerçevesinde “ Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir” hükmü benimsenmiştir.⁴⁰⁵ Ancak kent

⁴⁰¹Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları”, Kurumsal, 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuc-lari-2021-45500>. Erişim: 02/12/2022, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuc-lari-2021-45500>.

⁴⁰²TÜİK, “İstatistiklerle Çocuk”, Kurumsal, 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2021-45633>. Erişim: 02/12/2022, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2021-45633>.

⁴⁰³TÜİK, “Engellilik ve Yaşlılıkla İlgili Göstergeler”, Kurumsal, 2020, Erişim: 02/12/2022, <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=engelli>.

⁴⁰⁴“İzmir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, İzmir Büyükşehir Belediyesi, (İzmir: 2021), XI, Erişim: 16/11/2022, https://www.izmir.bel.tr/YuklenenDosyalar/Dokumanlar/43_29042022_120114_29042022111147186_1.pdf.pdf.

⁴⁰⁵“İzmir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 9.

konseyinin tavsiye kararlarının değerlendirilip hayata geçirildiğine dair saptama yapılamamıştır. Büyükşehir belediye ile kent konseyinin faaliyet alanına yönelik ilişkisi; sadece etkinliklerde, belediye bünyesinde oluşturulan kent konseyi şube müdürlüğünün⁴⁰⁶ maddi ve lojistik destek sağlaması üzerinedir.⁴⁰⁷

Kent konseyinin örgütsel yapısı, çalışmaları ve projeleri incelendiğinde İzmir özelinde yoğunluğun verildiği alanlar; cinsiyet eşitliği, özgürlük, kadın hakları, engelli hakları, çevrenin korunması ve çevre hakkıdır. En fazla projelendirilen alan ise kadınların etkinliğinin artırılması ve yönetimde rol alabilmesine yönelik faaliyet alanıdır.

İzmir Kent Konseyi yapılanması içerisinde 28 kişilik yürütme kurulunun 10 üyesi kadındır. Bu kapsamda kadınların bu düzeyde temsiline ilişkin iyi bir profil çizen kent konseyi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınların yönetimde etkinliklerinin artırılması amacıyla da faaliyetlerini yürüten İzmir Kent Konseyi, bu kapsamda kent konseyi başkanını, yürütme kurul başkanını ve genel sekreterini de kadın olarak belirlemiştir.

İzmir Kent Konseyi, kadın meclisini örgüt yapılanması içinde bağımsız bir yapı olarak gören bir anlayışa sahiptir ve bu meclise ilişkin bağımsız olarak düzenleme yetkisi verilmektedir. Bundan kasıt kadınların etkinliklerinin artırılmasının temel kaynağı ve sağlayıcısı; kendi tüzük ve yönergelerini oluşturacak bir eşitliğe sahip olma inancıdır. Kadınların toplumun egemen birer parçası olduğu gerçeğini katılımcı demokratik yönetim anlayışı ile yansıtan İzmir Kent Konseyi, bu alan dışında toplumsal yapı içerisinde engellilere ve çocuklara yönelik projeler ve etkinlikler ile de ön plana çıkmaktadır.

Gençlerin geleceğin teminatı olarak görüldüğü ve yönetimde söz sahibi olacakları gerçeğinden hareketle konsey yapılanması içerisinde etkin olarak faaliyet yürüttükleri ve dikkate alınması için gençliğe ilişkin sorunların ve kentte gençlerin etkinliğine yönelik yaklaşımların dile getirildiği çalışmaların ve önerilerin oluşturulduğu görülmektedir.

Konsey yapılanması içerisinde meclisler ve çalışma grupları incelendiğinde görülmektedir ki kadın meclis ve çalışma grubu üyesi sayısı diğer meclis ve çalışma grubu üye sayısından fazladır. Kadın ve erkeğin rollerinin eşit şekilde paylaşımı ve yönetim anlayışı çerçevesinde gelişen bu nitelik, kent konseyinin kadının tecrübe ve bakış açısının değerlendirilmesi üzerine kurulmuştur. Ayrıca İzmir Kent Konseyi

⁴⁰⁶“İzmir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 113.

⁴⁰⁷“İzmir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 130.

örgütsel yapılanması içerisinde oluşturulan Kadın, Gençlik, Engelli ve Çocuk meclisi somut; muhtarlar, tarım ve ekoloji meclisleri ise daha çok soyut haldedir.

İzmir'in stratejik ve kültürel coğrafyası baz alındığında konsey olarak üzerinde en çok durulan konulardan biri de tanıtım, markalaşma ve turizmdir. Post-kültürel yapılaşma ile çeşitli STK'ların ve grupların dahil edildiği bir yönetim anlayışı ile İzmir özelinde yaşam standartlarının ve kent refahının artırılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda yerel katılım mekanizması olarak "katılın birlikte yönetelim" sloganı ile çok aktörlü bir yapı çerçevesinde çok boyutlu olarak kentprofilinin iyileştirilmesi amaçlanmıştır. Kentin en önemli avantajlarından olan turizme yönelik çalışma alanları yerelde kamu, özel ve sivil işbirliği ile ortak akıl çerçevesinde geliştirilmektedir.

Etkinlikler ve diğer çalışmalar çerçevesinde kent çevresinin avantajı ile turizm potansiyelinin artırılması içinekeolojik tahribatın engellenmesinin önemine vurgu yapılmış, çevreye yönelik yerel ve merkezi politikaların doğal koşullara uygun, vatandaş ihtiyacını gözeten ve kent imajını geliştirici nitelikte olması önerilmiştir. Katılımcı bir yaklaşımla ortaya koyulan sportif, kültürel ve doğa dostu etkinlikler ile hem vatandaşın hem de yerel karar birimlerinin bu konudaki bakış açısı etkilenmeye çalışılmıştır.

İzmir'in jeolojik kaynaklı problemlerinden biri olan deprem ve diğer afet alanlarına yönelik olarak da kent konseyince dikkat çekilmiş ve bu konu üzerinde çalışma grupları oluşturulmuştur. Hem yürütme kurulu, hem meclislerin her biri hem de afet ve kriz çalışma grubu olarak afetlere ve acil durumlara yönelik bilimsel ve kolektif çalışmalar yapılmış, dikkate alınması amacıyla büyükşehir belediyesine önerilerde bulunulmuştur. Yerel düzeyde kamu liderliğinde gelişen bu alan kent konseyince ortak aklın esas alındığı bir yaklaşım ile desteklenmiş,afet ve acil durumlara ilişkin vatandaşın bilinç düzeyini ve farkındalığını artırmak, afet öncesinde, sırasında ve sonrasında ne yapılması gerektiğine dair eğitsel etkinlikler ve programlar düzenlenmiştir.Uluslararası uygulama alanı bulan Radius Projesi'nin İzmir özelinde İzmir büyükşehir belediyesi ve İzmir Yerel Gündem 21 Yürütme Kurulu'nun (Kent konseyinin) 4 Nisan 2001 tarihli kararı ile değerlendirilip, geliştirilmesi yoluyla ele alınması da afet ve acil durumlara ilişkin önceliğe örnek olarak verilebilmektedir.⁴⁰⁸

Küreselleşmenin gereklilikleri dikkate alınarak post-modern yönetim biçiminde reform bir nitelik anlayışını barındıran İzmir Kent Konseyi, hemşerinin gelişimini sağlayacak, kente ve vatandaşa nitelik kazandıracak ve kentin sosyal, ekonomik,

⁴⁰⁸Hikmet Yavaş, "Doğal Afet Yönetimi ve Yerel Gündem 21 Çalışmaları Kapsamında İzmir'de Deprem Riski", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3/3 (2001): s. 118-138.

kültürel ve siyasal alanlar başta olmak üzere her alanında sürdürülebilirliğini sağlayacak teknolojik, sanatsal ve bilişsel ilklere, kazanımlara öncülük etmiştir. Yönetişim yaklaşımı çerçevesinde, kent konseyinin çalışma ilkeleri göz önüne alındığında, çok aktörlü, esnek, adem-i merkezîyetçi, birlik ve beraberliği esas alan, katılımcı, sosyal yardımlaşma ve dayanışmacı, insan hak ve özgürlüklerine önem veren, bilgi toplumuna geçiş ve küreselleşme eğilimli, post-modern yaklaşımları esas alan bir görünüme sahiptir. Ancak kente ve vatandaşa dair çalışma alanlarının kamuoyu bilgisine sunulması ile mevcut projeler ve kurumlararası ilişkilerin şeffaf bir biçimde denetime açık şekilde sunulması konusunda eksiklikler barındırmaktadır. Genel kapsamda kurumsal yapılanma olarak şeffaflık, hesap verebilirlik, denetim aracı olma, evrensel etik değerlere uygunluk, etkinlik ve verimlilik konusunda zafiyet gösterdiği görülmektedir.

Merkeziyetçiliğin olumsuzluklarını engellemede yerel yönetimlere özgülenen bir yapı olarak konumlandırılan kent konseyi, İzmir özelinde, alınan kararların uygulanması, hizmetlerin ve kaynakların ihtiyaca uygun şekilde tahsisi, kentsel problemlerin doğru ve etkin bir biçimde belirlenmesi konularında yetersiz olduğu görülmektedir.

İzmir Kent Konseyi'nin üretkenlik açısından yeterli düzeyde olmayışı bürokratik engeller başta olmak üzere, deneyimsizlik, mevcut konuya/lara ilişkin yeterli düzeyde bilgi sahibi olunmaması ve belediyenin arka bahçesi olarak nitelendirilmesi ile ilişkilendirilmektedir. Bu kapsamda kente ve vatandaşa dair çok az sayıda konu dışında çeşitlilik ve üretkenliksınırlı düzeyde kalmıştır. Kent konseylerinin özerk bir bütçeleme sistemine sahip olmayışı ve idari özerkliğine dair yasal bir dayanağın mevcut olmayışı da alınan idari kararların tavsiye niteliğinden öteye geçememesine sebebiyet vermektedir.⁴⁰⁹

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma ile birlik, beraberlik, işbirliği, etkileşim, uzlaş ve ortaklık değerleri etrafında birleşmiş ve benimsemiş olan İzmir Kent Konseyi, paydaşların tümü ile koordinasyonlu ve bütünleşik olarak faaliyetler yürütmekte ve gönüllü katılım ve ortak akıl prensiplerine uygun hareket etmektedir.⁴¹⁰

İzmir'de kentsel demokrasinin canlandırılabilmesi açısından da önemli bir reform çabası olarak görülen İzmir Kent Konseyi, vatandaşın yapılanmaya ilişkin yeterli düzeyde bilinçli olmamasına, konsey kanallarının (web sitesi, ilan, broşür vb.) verimli

⁴⁰⁹Huriye Toker ve Derya Altun, "Kadınların Bakışıyla Kent Konseyleri Katılımcılık Aracı mıdır? İzmir Kent Konseyi Örneği", *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13/2 (30 Haziran 2017): s. 461-474.

⁴¹⁰Eroğlu, "Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve Kent Konseyleri".

ve etkin şekilde kullanılamamasına ve/veya kente karşı aidiyet duygusunun içselleştirilememesi sebeplerine bağlı olarak vizyon ve misyonu çerçevesinde yetersiz bir konumdadır. Özellikle erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik konusunda eksiklikleri olan İzmir Kent Konseyi'nde, denetimin, şeffaflığın ve hesap verebilirliğin eksikliği gözle görülür şekilde mevcuttur.⁴¹¹

Kent yönetimine katkı sunması amaçlanan bir yapıyla kurulmuş ve geliştirilme aşamasında olan bir çerçeveye sahip konseyden; ilkesel ve deneyim yetersizliklerinden kurtulması ile hem kente hem de konseye dair bilinç düzeyi yüksek vatandaşların ortaya çıkarılması beklenmektedir. Bu yönüyle de bireysel ve toplumsal yetkinlik kazanmış vatandaş yerel ve ulusal düzeyde sürdürülebilir bir kalkınmanın anahtarı yapabilmektedir.

İzmir Kent Konseyi ile İzmir Büyükşehir Belediyesi ilişkisi değerlendirildiğinde; konseyin vatandaşlara yönelik etkinliklerinin ve diğer çalışmalarının yürütülmesi kapsamında işbirliğinin yerel düzeyde katılımcı ve uzlaşma üzerine olduğu ancak yönetsel kararların etkilenmesi ve baskı gücü oluşturma noktasında eksik kaldığı görülmektedir. Kent konseyinde alınan kararların veriler ışığında sonuç doğurmadığı ve kente dair problemlerin çözümünde şeffaflığı esas alan yaklaşımın genellikle göz ardı edildiği ve kent konseyinin fonksiyonelliğinin yoğun olarak vatandaşın bilinçlendirilmesine ve farkındalık yaratılmasına ilişkin olduğu ifade edilebilmektedir.

İzmir özelinde kadınların toplumsal yaşamın her alanında etkinliklerinin artırılması ile bireysel gelişimlerinin sağlanması ve engelli, çocuk ve gençler ile İzmir'e ait STK'ların, sendikaların, üniversite temsilcilerinin, kamu kurum ve kuruluşları temsilcilerinin, muhtarlar ve diğer katılımcıların işbirliğinin sağlanması önceliklendirilmiştir. Ortak bir aklın İzmir'e özgülmesi konusunda diğer organizasyonlar ve kamu idareleri karşısında öncü bir rol üstlenen İzmir Kent Konseyi; İzmir'in temel gündem maddelerinden olan alt ve üstyapı, ulaşım, afet bilinci, tarım, ekolojik denge ve iklim değişiklikleri konusunda ise destekleyici bir role sahip olmuştur. Mevcut alanlara ilişkin stratejik hedefler ve çalışmalar büyükşehir belediyesi kamu idaresi öncülüğünde belediye bünyesinde yer alan diğer örgütlenmeler ile birlikte gerçekleştirilmektedir. İzmir Kent Konseyi ise bu alanlara yönelik özellikle vatandaşın bilinçlenmesine ve eğitilmesine dayalı stratejik bir yaklaşım sergilemektedir.

İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi kapsamında değerlendirildiğinde;

- Demokratik katılım ve çoğulcu anlayışı gelişimine öncü olarak katkı sunan,

⁴¹¹Ahmet Özen, Ayşe Atılğan Yaşa, ve Habip Demirhan, "Katılımcı Bütçeleme Anlayışı Çerçevesinde İzmir Büyükşehir Belediyesinin 2015-2019 Stratejik Planının Değerlendirilmesi", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15/59 (2016): s. 1296-1310.

- Meclis ve çalışma gruplarının proje bazlı iş ve eylemleri ile çalışmalarında ilklere öncülük etmesi çerçevesinde farklı teknik ve yöntemleri kullanabilen,
- Kent özelinde dayanışma bilincini geliştiren,
- Büyükşehir belediyesinin ve diğer belediyelerin tanıtım faaliyetlerine katkı sunan,
- Dezavantajlı ve kırılgan grupların kente dair düşünce ve önerileri dikkate alacak yaklaşımı benimseyen ve bu grupların gelişimine eğitsel katkı sunan olumlu bir görünüme sahiptir.

Bunun yanında;

- Bütçeleme fonksiyonu kapsamında şeffaflık, etkinlik ve hesap verebilirlikten uzak,
- Yerelde yoksulluğu ve açlığı azaltacak eylemler konusunda eksik,
- İzmir'in tarihi ve kültürel değerlerinin korunması ve geliştirilmesi konusunda yetersiz bir profil çizmektedir.

Sürdürülebilir bir kent yaklaşımının esas alındığı yapılanma içerisinde var olan İzmir Kent Konseyi, genel olarak bu anlayış çerçevesinde İzmir özelinde belirtilen engeller ve eksikliklere rağmen daha çok vatandaşın bilinçlendirilmesine ve eğitilmesine yönelik olmak üzere yönergede belirtilen alanlarda faaliyet yürütmekte, etkinlikler, projeler üretmektedir. Küreselleşme eğilimli bir faaliyet alanı çizen kent konseyi yoğunlukla büyükşehir belediyesi gündemine bağlı olarak çalışmaktadır.⁴¹² Post-modern kamu yönetimi yaklaşımını esas alan bir örgütlenme düzeyi olarak yönetim yaklaşımı çerçevesinde ve İzmir özelinde kısmı dahi olsa etkinlik ve verimlilik sağlamaktadır.

4.3.2. Antalya Kent Konseyi

YG 21 projesi kapsamında 03/03/1997 tarihinde kurulan ve aktif olarak faaliyetlerini yürüten Antalya Kent Konseyi, kentin sorunlarını öncelikli olarak ele alan YG 21 kapsamında kenti ve kentlileri 21.yüzyıla ortaklık anlayışı içinde hazırlayan ve geliştirmeyi amaçlayan bir yapıya sahiptir. Yapısal çalışmalar ile sürdürülebilir bir kent profilinin kalkınma, demokrasi, katılım gibi değerler etrafında şekillendirilmesi amaçlanmaktadır.⁴¹³ Kent konseyleri için dayanak, oluşum, organlar, görevler, üyeler ve

⁴¹²“İzmir Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı”, İzmir Büyükşehir Belediyesi, (İzmir: 2020), Erişim: 01/12/2022, https://www.izmir.bel.tr/CKYuklenen/Dokumanlar_2020/Stratejik%20Plan2024.pdf.

⁴¹³“Antalya Kent Konseyi; Kuruluş Amacı, Antalya Kent Konseyi, 2022, Erişim: 17/11/2022, <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kurulus-amaci>.

çalışma ilkeleri genel olarak ortaktır. Bu çalışmada bundan sonraki süreçte farklılıklar esas alınacaktır.

Yürütme kurulu, genel kurul tarafından ilk dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl olmak üzere seçilen sekiz ve meclisler ve çalışma gruplarının başkan veya vekilleri ve konsey sekterinden oluşan toplam 24 kişilik bir yapılandırma. Yürütme kurulu Antalya Kent Konseyi Çalışma Yönergesinin 11. Maddesi 5.fırkası ve 30/09/2010 değişikliği genel kurulun toplanamadığı zaman ivedi olarak mevcut konu hakkında karar alabilmektedir.30/03/2012 genel kurul kararı ve yönerge değişikliği ile meclisler ve çalışma gruplarının yeniden oluşturulması şartı olarak “ancak yönerge değişikliği ile gerçekleştirilebilir” hükmü getirilmiştir. Sadece geçici olarak ortak çalışma komisyonları ve öneri üzerine alt çalışma grupları yürütme kurulu tarafından oluşturabilir. Meclis ve çalışma grupları yılda en az dört toplantı yapmak zorundadır. Son olarak; genel kurul Kent Konseyi Yönetmeliği’ne aykırı olamamak üzere “uygulama yönergeleri” çıkarabilmektedir.⁴¹⁴

Bu çerçevede belirlenen hedefler:⁴¹⁵

- Demokratik katılım ilkesi etrafında kente dair mevcut düzeyde sağlam bir altyapı ve gelenek oluşturma,
- Kentliliğe dair işlevsel bir kültür ve bilinç geliştirmek,
- Sürdürülebilirlik yaklaşımını kent özelinde yaygınlaştırmak,
- Kentin sosyo-kültürel ve ekonomik yapısını güçlendirme ve geliştirme,
- Çevresel değerleri dikkate alan kalkınma, üretim ve tüketim planlarına katkı sağlamak,
- Antalya’ya dair kaynakların tahsisini doğru, etkin ve adil olarak sağlamak
- Kadınların, çocukların, yaşlıların, engellilerin korunmasına ve kent hayatında aktif olarak dahil olmasına yönelik tedbirlere yol gösterici olmak,
- Tüketicie yönelik farkındalık kazandırıcı ve haklarını koruyucu destek sağlamaktır.

Antalya Kent Konseyi meclisleri; kadın, engelli, gençlik ve emeklilik meclisleri olarak sıralanmıştır.

1. Kadın Meclisi:⁴¹⁶

A. Kadına yönelik her türlü şiddetin, eşitsizliğin, ayrımcılığın ve istismarın engellenmesine destek vererek bunlarla ilgili etkin bir mücadele ortaya koymak,

⁴¹⁴“Antalya Kent Konseyi: Çalışma Yönergesi”, Antalya Kent Konseyi, 2022, Erişim: 17/11/2022, <http://antalyakentkonseyi.org.tr/antalya-kent-konseyi-yonergesi>.

⁴¹⁵“Antalya Kent Konseyi; Kuruluş Amacı”.

⁴¹⁶“Antalya Kent Konseyi; Kadın Meclisi”, Antalya Kent Konseyi, 2022, Erişim: 17/11/2022, <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kategori/kadin-meclisi#>.

B. Siyasette, iş hayatında, sağıkta, eğitimde ve yönetimde kadının rolünün ve etkinliğinin artırılmasına yönelik katma değer üreterek eşit bir paydaş olabilmelerini sağlamak,

C. Kent yönetiminde kadın bakış açısının ve düşüncelerinin önemine işaret ederek uzman vatandaşlar ortaya çıkarmaktır.

2. Engelliler Meclisi:⁴¹⁷

A. Antalya ilinde bulunan emekli ve ileri yaş vatandaşların kent yaşamında tecrübelerinden yararlanarak kente dair sorunların çözümünde paydaş olabilmelerini sağlamak,

B. Kent yönetiminin ve kent yaşamının değerli hale getirilebilmesi için katkılarının alınması yoluyla kentlilik bilincinin oluşmasını, sosyal yardımlaşma ve dayanışmasının çevreye ve insana duyarlı şekilde gerçekleşmesini sağlamak,

C. Kent yaşamında emeklilerin ve ileri yaş vatandaşların sağlıklı ve mutlu bir hayat geçirebilmeleri için çeşitli öneri ve projeler ortaya koymaktır.

3. Gençlik Meclisi:⁴¹⁸

A. Yönetişim yaklaşımı çerçevesinde çok boyutlu ve çok aktörlü olarak demokratik katılımın öngördüğü şekilde gençlerin kent yaşamının ve vizyonunun birer parçası haline getirmek,

B. Sürdürülebilir bir kalkınma anlayışı içerisinde gençlerin yapabilir, etkin ve yol gösterici olabilmelerini sağlayarak toplumsal ve yönetsel alanda söz sahibi olabilmelerini gerçekleştirmek,

C. Kaliteli ve yaşanabilir bir kent profili bağlamında gençlerin kent ve kentliliğe dair aidiyet duygularını ve bilinçlerini artırmak,

D. Gençliğe dair sorunların çözümünde gençleri aktif birer paydaş haline getirebilmek,

E. Gençlerin çeşitli alanlarda gelişimine destek vererek yenilikçi ve vatandaş odaklı bir yaklaşımı benimseyebilmelerine olanak sağlamaktır.

4. Engelliler Meclisi:⁴¹⁹

A. Kentte yaşayan her vatandaş gibi tüm kamu hizmet alanlarına yönelik erişimi engelliler içinde ulaşılabilir kılarak kentin yaşanabilirliğini sağlamak,

⁴¹⁷“Antalya Kent Konseyi; Engelliler Meclisi”, Antalya Kent Konseyi, 2022, Erişim: 17/11/2022, <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kategori/engelliler-meclisi>.

⁴¹⁸“Antalya Kent Konseyi; Gençlik Meclisi”, Antalya Kent Konseyi, 2022, Erişim: 17/11/2022, <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kategori/genclik-meclisi>.

⁴¹⁹“Antalya Kent Konseyi; Emekliler Meclisi”, Antalya Kent Konseyi, 2022, Erişim: 17/11/2022, <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kategori/engelliler-meclisi>.

B. İnsan hak ve özgürlükleri çerçevesinde engellilerin toplumsal hayata yönetişim eksenli katılımını sağlayarak kent yaşamında kendilerine yönelik sorunların çözümüne ortak etmek,

C. Engellilere yönelik sivil toplum kuruluşlarının kent vizyonuna katkı sağlaması amacı ile bu platform bünyesinde çözüm önerileri ve strateji ortaklığı yapmasını sağlayacak görev ve sorumluluk verebilmektir.

Antalya Kent Konseyi yürütme kurulu bünyesinde kente dair konuları ve gündemi belirleyen çeşitli çalışma grupları oluşturmuştur. Bunlar:⁴²⁰

1. Afet, acil durum ve kriz anlarında ilk yardım ve arama kurtarmaya gönüllü katılımı teşvik edecek ve bu alanlara yönelik politika ve strateji önerileri sunabilecek olan Afet-Kriz Çalışma Grubudur.

2. Kente dair jeolojiye, sanayileşmeye, alt yapıya vb. alanlara yönelik erişilebilirliği ve ulaşılabilirliği herkes için sağlamaya yönelik kurulan Altyapı Çalışma Grubudur.

3. Fiziksel çevre, körfezleştirme ve kırsal çevre ilişkisi, kent gelişimi ve çevre, kaynak kullanımı, kentsel çevre yönetim sistemi, çevre mevzuatı, su kirliliği, hava kirliliği, toprak kirliliği, kentsel atıklar, gürültü, su kaynakları, canlı türleri, atmosferin korunması, ormansızlaşma ile mücadele, dağların sürdürülebilir yönetimi, sürdürülebilir tarım ve kalkınma, biyolojik çeşitliliğin korunması, okyanusların korunması ve yönetimi, tatlı suların korunması ve yönetimi, zehirli kimyasalların güvenli kullanımı ve atıkların yönetimi, vb. konularda çalışmalar yapmak, çözüm önerileri üretmek üzere oluşturulan Çevre Çalışma Grubudur.

4. Okullaşma oranının artırılarak çağdaş ve güncel gelişmelere cevap verebilecek düzeyde gelişimini sağlamaya yönelik tedbirler alınmasına, fırsat eşitliği yaratarak öğrenme güçlüğü çeken ve üstün zekâlı yurttaşların eğitime uygun özel eğitim kurumlarının açılmasında desteklenmesini venitelikli işgücü ve yurttaş oluşturmaya yönelik tedbirler ve öneriler alabilmesini, yetişkin vatandaşlar için eğitim programları açarak meslek ve eğitim kurslarının oluşturulmasını ve öğretmen-öğrenci ilişkisinin geliştirilmesini sağlamaya yönelik önerilerin ve projelerin oluşturulması amacıyla kurulan Eğitim Çalışma Grubudur.

5. Envanter çalışmaları, toprak kullanımı ve verimli araziyi koruma, kaynak kullanımı, işgücü ve sektörel dağılım, ekonomik yapı, enerji tüketimi ve alternatif kaynaklar, kentsel toplum beslenmesi, kaynak paylaşımı, yoksullukla mücadele, tüketim

⁴²⁰“Antalya Kent Konseyi Kurumsal Yapılanma; Çalışma Grupları”, Antalya Kent Konseyi, (Antalya, 2022), Erişim: 17/11/2022, <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kurumsal-yapılanma>.

alışkanlıklarını değiştirme, sürdürülebilir kalkınma için karar verme, işçiler ve sendikalar, iş ve sanayi, bilim adamları, tarımsal ekonomi, sürdürülebilir kalkınma finansmanı, teknoloji transferi, sürdürülebilir kalkınma için bilim, sürdürülebilir kalkınma için kapasite geliştirme, yerel kaynakların kullanımı ve yatırıma dönüştürülmesi, kırsalda ve organize sanayi bölgelerinde üretim odaklı yatırım tesis ve işletmelerinin açılması vb. konularında çalışmalar yapan çözüm önerileri üreten Ekonomi Çalışma Grubudur.

6. Turizmin çevreye, ekonomiye, eğitime ve kentleşmeye yönelik etkisini eğitim çerçevesinde değerlendirip kent turizminin geliştirilmesine yönelik öneri ve stratejiler belirleyen Turizm Çalışma Grubudur.

7. Sürdürülebilir tarım çerçevesinde arazi kullanımı, üretim teknikleri, tohum ıslahı vb. konularında proje, öneri ve stratejiler üreten Tarım Çalışma Grubudur.

8. Diğer çalışma grupları; Gençlik ve Spor, İmar ve Planlama, Kültür-Sanat, Sağlık, Sürdürülebilir Tüketim ve Tüketici Hakları ve Toplum Çalışma Gruplarıdır.

Antalya Kent Konseyinin çalışmaları, faaliyetleri ve programları:

2022 Antalya Kent Konseyi Çalışma Raporu'nda yer alan içeriğe göre Yürütme Kurulu görüş ve önerileri dikkate alındığında bu tarihe ilişkin çalışma başlıkları şöyledir:⁴²¹

1. Yukarı Düden Şelalesi Mansabında Görülen Su Kirliliğinin Sebepleri ve Alınması Gereken Önlemler Sonuç Raporu; Antalya, bulunduğu mevcut konum çerçevesinde yaşamı idame ettirecek doğal kaynakların ve zenginliklerin daima muhatabı olmuştur. Bu kapsamda bu zenginliklerden biri olan Düden Çayı ve Yukarı Düden Şelalesi 2010'dan beri çeşitli olumsuzluklarla anılmaya başlanmıştır. Aralık 2020 itibariyle artan bu olumsuzluklar bu çevreyi tahribata sürüklemiş ve yoğun koku ile köpürme gözlemlenmiştir. 14 Ocak 2021 itibariyle bunlardan kaynaklı balık ölümleri yaşanmış ve ıslah olmamasından kaynaklı yoğun hava muhalefeti nedenlerine de bağlı olarak taşkınlara sebebiyet vermiştir. 18 Ocak tarihiyle de yaşanan ölümler ve taşkınlar Akdeniz'e taşınmıştır.Konu ilk olarak 14 Nisan 2015 yılında Antalya Kent Konseyi Çevre Çalışma Grubu'nun gündeminde yer almış ve buna yönelik alan araştırmaları, kurum ve kamuoyu bilgilendirmeleri gibi çalışmalar yapılmıştır. Daha sonra Konu 13 Aralık 2021 itibariyle Antalya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nce, Antalya Büyükşehir Belediyesi'nce, ASAT Genel Müdürlüğü'nce, Devlet Su İşleri 13.Bölge Müdürlüğü'nce ve Kepez Belediye Başkanlığı'nca ele alınarak gerekli incelemeler, yaptırımlar ve diğer işlemler uygulamaya geçilmiştir. Bu kapsamda Kent Konseyi'nce,

⁴²¹Antalya Kent Konseyi, "Antalya Kent Konseyi Çalışma Raporu", Antalya: 2022, s. 10-23.

bu yörenin ıslah edilmesi, balık ölümlerinin engellenmesi, su kirliliğinin engellenmesi, kokunun önlenmesi ve konunun araştırılıp ilgililerce sebebiyet verenlere karşı alınması gereken önlemlerin yerine getirilmesi ifade edilmiştir. Bu konuya yönelik çekilen ilgi kamuoyunu bilgilendirme ve Antalya'nın sahip olduğu değerlerin heba edilmemesine yönelik çabadır. Kent Konseyi ile yörede yaşanan insanların kendi çevrelerinde yaşanan bu tür olumsuzluklara karşı bütün olarak hareket ettikleri, konuya dikkat çektikleri ve yerel dinamikleri harekete geçirmeyi başarabildikleri görülmektedir. Bu konuya yönelik çözüm önerileri; kurumlar arası işbirliği, geleneksel bürokratik sınırların arkasına sığınılmaması, düdenler etrafında kaldırılan 'Mutlak Koruma Alanlarının' yeniden tahsis edilmesi, düden çayında yaşanan biyoçeşitlilik kaybına yönelik çalışma grubunun oluşturulması, Kızıllı Katı Atık Depolama Tesisinin mahkeme kararı gereği faaliyetten men edilmesi, su transferinin yapılmasına yönelik alternatif yolların oluşturulması, firmaların su kullanımlarına ilişkin izlenebilir bir sitemin uygulanabilmesi ve tüm firmaların traverten boşluklarına su transferi konusunun sürekli olarak denetlenmesidir.

2. Antalya Kent Konseyi'nin Falezlerin Animasyonlu Projektörlerle Aydınlatılması Hakkında Görüşü; Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin falezleri aydınlatma projesi kapsamında ele aldığı konu 17 Mart 2021 tarihinde Yürütme Kurulu gündemine dahil edilmiş ve bu konu hakkında 3 başlık üzerinde durulmuştur. Estetik kaygı ve sorunlar (pavyon vb. benzetmeleri), buna yönelik ışıklandırmanın doğal ekolojiye zarar vereceği endişesi ve proje üzerinde tam uzlaşılmamış olması da dahil olmak üzere aşırı maliyet başlıklarıdır. Buna göre Antalya Kent Konseyi'nin bu konu hakkındaki önerileri; Falezlerin doğal dokusunun değiştirilmemesi koşuluyla kentin kimliğine katkı sağlamak, falezler üzerinde yaşanacak her türlü beşeri yapılaşmanın önlenmesi, falezlerin mutlak olarak korunacak alan olarak belirlenmesi ve katılımcı anlayıştan uzak bir yaklaşımla bu alanlara yönelik proje ve etkinliklerin yürütülmemesi gerekliliğidir.

3. Yamansaz Sulak Alanının Koruma Alanı Tanımının Değiştirilmesi Hakkında Görüş · Yangınlar ve Tedbirler; 4 Haziran 2021 tarihinde Çevre, İmar ve Planlama, Afet ve Krizler, Altyapı ve Tarım çalışma grupları ortak toplantısı ile gündeme alınan bu konu, bu alanda yaşanan ekolojik tahribata, kaçak yapılaşmaya, imar açılımlarına, alanın daraltılmasına vb. konulara dikkat çekmek ve bu alanın korunmasına yönelik tedbir ve görüşlerin belirtilmesi için ele alınmıştır. Kesin Korunacak Hassas Alan ve Nitelikli Doğal Koruma Alanı olarak 2021 yılının ilk yarısında ilan edilen Yamansaz Sulak Alanı'nın, belirlenen mevcut sorunlara karşı verilerle kanıtlanan eski doğal koşulları esas alınarak, kuş göç yolları, sulak ve karasal

alandaki yaşayan canlılar da dikkate alınarak tekrar değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu alanda yaşanan orman yangınlarına yönelik ise birlikte yaşamayı bilen, afet ve acil durumlarda neyi ne zaman, nasıl ve ne amaçla yapacağını bilebilen bir toplum inşasının gerekliliği üzerinde durmuş ve OGM'nin buna yönelik uygulayacağı faaliyetlerin, uygulamaların ve bilgilendirmelerin belirleyici ve önemli olacağı fikrini sunmuştur.

4. Lara Kumul Ormanı Alanının Koruma Statüsünün Değiştirilmesi Talebine Yönelik Rapor; Mevcut özel mülkiyetli alanların varlığı ile tarım yapılmasının bu alana zarar verdiği; bu mülkiyetlerin sorgulanıp tarımın bu bölgede engellenmesinin kumul alanlarının yeniden jeomorfolojik, biyolojik ve jeolojik özelliklerine geri döneceği sonucuna varılmıştır. Buna yönelik Kent Konseyi düşünce ve önerisi ise; bu bölgenin niteliğinin 'uzun dönem koruma stratejisine sahip' olmaktan öte 'kesin korunacak hassas alan' olarak değiştirilmesidir.

5. Gerontoloji ve Şehir, Alzheimer Hastası Yaşlılar İçin Mahalli Gündüz Bakım ve Mobil Bakım Hizmetleri – YUKENT Projesi; Antalya'nın doğal kaynakları tüketmedeki cömertliğini yaşlanan toplumla paylaşması gerekliliği üzerine ortaya atılmış ve proje 'Her Yaşa Uygun Kent' mottosuyla geleceğin kentlerinin yaşlanacağı (Alzheimer'ın hızla arttığı ve kimlik kaybı yaşandığı sorunu göz önüne alındığında) gerçeği ile hareket ederek "Yaşlılığa Uygun Kent" amacını belirlemiştir. Antalya'yı bu kapsamda Türkiye'de ve dünyada öncü hale getirebilmek için Kent Konseyi tarafından çeşitli öneriler sunulmuştur; Yaşlılığı kent ekonomisinin yeni paradigması haline getirmek, yaşlılar için yeni pazarlar açmak, Antalya'da yaşlı turizminin gelişmesini sağlamak, yaşlı bakım sektörünü geliştirmek, genronteknoloji merkezleri kurmak, yaşlılığa uygun çevre ve konut üretimi yapmak, yaşlılığa uygun çevre ve konut üretimi yapmak, yaşlılara ve yaşlılığa duyarlı toplum üretmek ve geliştirmektir.

Antalya Kent Konseyi meclisleri de çeşitli alanlara yönelik faaliyetlerde bulunmuş, görüş ve öneriler sunmuştur. Bu kapsamda Emekliler Meclisi; yaşlıların sağlık sorunları, yaşlıların hastanelerde karşı karşıya oldukları sorunlar üzerine toplantılar yapmış; görüş ve öneriler ortaya koymuştur. Engelliler Meclisi; Erişim farkındalığının artırılması, engellilere su indirimi, mezarlıkların erişilebilirliği, toplu taşımada engellilerin talepleri ve 10-16 Aralık Dünya Engelliler Haftasına yönelik konular görüşülmüş ve öneri ve düşünceler dile getirilmiştir. Engelsiz bir Antalya'ya ulaşma gayreti çerçevesinde engellilerin kaldırımlarda rahat yürüyebilmesi, geçebilmesi için önlemlerin alınması gerekliliği üzerine konular ele alınmıştır. Bu konuda üstyapı çalışmalarının normal vatandaşlar için bile eksik kaldığı ve buna yönelik çalışmaların yapılması vurgulanmıştır. Gençlik Meclisi bu dönem içerisinde yapılacak faaliyetleri

planlamış, çeşitli çalışma grupları ile işbirliği yapmış fakat yalnızca rapora işleyen boyutuyla Akdeniz Üniversitesi öğrenci toplulukları temsilcileri ile toplantılar, görüşmeler yapmıştır. Kadın Meclisi; 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması için Uluslararası Mücadele Günü, 5 Aralık Kadına Seçme ve Seçilme Hakkı Veriliş Günü ve İstanbul Sözleşmesi ile ilgili basın açıklamaları yapılmış, kadınların iş ve meslek hayatındaki önemi ve potansiyelleri göz önüne alındığında başta Antalya olmak üzere ülke ve dünya üzerindeki katkılarının ehemmiyetivurgulanmıştır. Gelir dağılımında, iş yükünde, cinsiyet temelinde ve diğer tüm alanlarda eşitlik hükümlerinin gerçekleşmesi gerekliliği ile kadın kooperatifleri konuları görüşülmüş ve değerlendirilmiştir.⁴²²

Çalışma gruplarının bazılarının çalışma alanları örnekleri, faaliyetleri, görüş ve önerileri:⁴²³

- Afet ve Kriz çalışma grubu; özellikle bu dönem içerisinde gerçekleşen ulusal ve bölgesel afetlere yönelik bilgilendirme toplantıları yapılmış, kamuoyu bu konuda bilinçlendirilmiştir. Antalya Manavgat yöresinde meydana gelen yangına ve Yamansaz Sulak Alan Değişikliğine ilişkin konularda toplantılar yapıp konuyla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. Afet ve acil durum anlarında liderliğin, arama, kurtarma ve müdahale anının önemine işaret etmek amacıyla Antalya Kent Konseyi üyelerine ‘Afet Farkındalığı Eğitimi’ verilmiştir. Bu kapsamda örgütlenmenin ve farkındalığın hayati önem taşıdığı belirtilmiştir. Afetlere ilişkin öneriler; yapı stokunun belirlenmesi ve sağlam hale getirilmesi gerekmektedir. Riskli binalar tespit edilmeli ve zemine ve alana uygun şekilde yapılaşma sağlanmalıdır. Afetlere yönelik toplumsal farkındalığı ve hareketi etkileyici, uyumlaştırıcı ve sağlamlaştırıcı etkinliklerin, faaliyetlerin ve programların yapılması gerekmektedir.

- Altyapı çalışma grubu; Düden Çayı kirlilik problemi, Antalya'nın güncel altyapı sorunları, Antalya falezlerinin projeksiyonla aydınlatılması, Yamansaz Sulak Alanı sınır değişikliği hakkında değerlendirme, Yamansaz Sulak Alanı koruma alanı tanımının değiştirilmesi, Antalya kentine Karacaören-2 barajından içme-kullanma suyu getirilmesi, Antalya içme suyu temini çalışmaları konuları görüşülmüştür. Karacaören barajından içme suyu temini hakkında kent konseyi görüş ve önerileri; Modern su temini alternatifleri olan; Yeraltı barajları yapılarak yeraltısuyunun toplanması, buharlaşma kayıplarının önlenmesi, denize boşalma yoluyla su kaybının önlenmesi, yüzey kirlenmesinden izole edilmesinin mümkün olacağı ve Yatay kuyu sistemleriyle

⁴²²“Antalya Kent Konseyi Çalışma Raporu”, s. 59-70.

⁴²³“Antalya Kent Konseyi Çalışma Raporu”, s. 71-94.

enerji kullanmadan ve buharlaşma kayıpları olmadan yeraltısuyu temininin mümkün olacağı yöntemleri belirlenmiş ve bunlara yönelik projelerin geliştirilmesi önerilmiştir. Ayrıca temin edilen suyun ‘kayıp-kaçak’ durumu ve sızıntılar ile azaldığına yönelik tespit üzerine bu durumun minimuma indirilmesi ve fiziki kaybın engellenmesine yönelik görüştür. Bunun için ise altyapı çalışmalarına ağırlık verilmesi gerekliliği üzerinde fikir birliği sağlanmıştır.

- Eğitim çalışma grubu; Antalya’daki okulların eğitim durumlarının tespiti, pandemi süresince yaşanan eğitim problemlerinin tespiti ve görüşülmesi, yangın sonrası mahalle okullarının ve eğitim-öğretim durumu, okul öncesi ve sırası din eğitimi ve denetimsiz cemaat-tarikat yurtlarında yaşanan olaylar üzerine toplantılar ve değerlendirmeler yapılmıştır. Eğitim çalışma grubu yüzyüze ve uzaktan eğitime yönelik çözüm önerileri sunmuş bu kapsamda okulların ve idarenin önceliğinin okulların yüz yüze eğitime olanak verecek şekilde okulları açık tutmasının gerekliliğidir. Aksi halde uzaktan eğitime yönelik olarak öğrencileri ve öğretmenleri bu konuda bilinçli düzeye getirecek çalışmalar yaparak ülkenin bu alandaki tecrübesinden yararlanmak gerekmektedir. Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim verilmeli, öğrencilerin tümü için eşit imkânlar oluşturulmalıdır.

Antalya Kent Konseyi Haberleri;

- “Yamansaz’a Özel Rapor” başlıklı gazete haberinde Antalya Kent Konseyi’nin bu alan yönelik dikkati ve yoğunluğu belirtilmiş, çözüme yönelik öneriler dile getirilmiştir. Ayrıca medyada yer edinmesi ile de kamuoyunun dikkatini çekmiş ve gündeme alınmasında etkili olmuştur.⁴²⁴

- “Konsey’den Korkutan Rapor” başlıklı gazete haberinde Covid-19 süresince yapılan bazı hatalı uygulamaların varlığına dikkat çekip, virüsten kurtulmak için böcek ilacının bile kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda koronavirüs tedbirlerinin Antalya çevresine olan etkilerine yönelik rapor hazırlanmıştır. Bu rapora göre sokakları yıkamanın doğru olmadığına, en etkili yöntemin ozon gazı olduğuna yönelik öneriler sunmuştur.⁴²⁵

- “İstismara ‘Çocuk Gözü’yle Bakış Şart” başlıklı gazete haberinde Antalya Kent Konseyi, çocuk istismarına ilişkin mücadelenin kurumlarca çocuk gözüyle yapılması gerekliliğini vurgulamış ve çocuk izleme birimlerinin oluşturulması önerisinde bulunmuştur. Çocuk İhmal ve İstismarının Önlenmesi adlı rapor düzenleyen

⁴²⁴“Yamansaz’a Özel Rapor”, Hürriyet.com, Haber Sitesi, 14 Haziran 2021, Erişim: 21/11/2022, <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/antalya/yamansaza-ozel-rapor-41831744>.

⁴²⁵“Konsey’den Korkutan Rapor”, Hürriyet.com, Haber Sitesi, Temmuz 2020, Erişim: 21/11/2022, <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/konseyden-korkutan-rapor-41559754>.

Antalya Kent Konseyi, buna ilişkin çabanın Milli Eğitim ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile jandarma ve emniyet kurumlarınca müşterek olarak gösterilmesinin önemine değinmiştir.⁴²⁶

- “Ailelere Uyuşturucu Uyarısı” başlıklı gazete yazısında madde bağımlılığı kapsamında mahalle toplantısı düzenleyen Antalya Kent Konseyi; ilk toplantısını Kepez ilçesinde yapmıştır ve bu toplantıya katılım sağlayan kişilerin çoğu kadındır.⁴²⁷

- “Konaklama Vergisi İçin Öneri” başlıklı gazete yazısında; Antalya Kent Konseyi, otel ve zincir marketler başta olmak üzere birçok alanda Antalya’ya hizmet verildiği halde vergilerin büyük şehirlerde ödenmesinin önüne geçmek ve yerel yönetimlerin kaynaklarının arttırılması amacıyla içinde ‘konaklama vergisi’ de olmak üzere iki ayrı vergi düzenlemesi taslağı hazırlayarak ilgili bakanlık ve kurumlara gönderdi. Taslağa göre konaklama vergisi belediye gelirlerine dahil edilmelidir.⁴²⁸

Antalya Kent Konseyi’nin vatandaş algısına yönelik 2012 yılında gerçekleştirilen çalışma neticesinde Antalya’nın yaşanabilirlik ölçümü kapsamında 29 bölge ortalaması (oranlar bazı bölgelerde daha yüksek bazı bölgelerde daha düşüktür):⁴²⁹

- Antalya’nın çocuk büyütme elverişli olmadığına yönelik algı %24
- Yaşlılık dönemini geçirmeye yönelik elverişliliğin olmadığına yönelik algı %28
- Engellilerin rahat edemeyecekleri algısı %29
- Antalya’dan memnun olmayanların oranı ise %7’dir.

Bu kapsamda Antalya Kent Konseyi’nin bu konuya yönelik çalışması, kent konseyinin stratejisi ve vizyonu çerçevesinde kent ve kentliye yönelik çalışmaların ne yönde ve hangi gruba karşı gelişeceğinin belirlenmesine kaynak olmuştur. Toplumun, kentsel sorunlar dikkate alındığında, kente dair bakış açısını belirlemek ise yerel düzeyde kent politikasının biçimlendirilmesinde yol gösterici olarak nitelendirilmektedir.

Antalya Kent Konseyi’nin iyi yönetim ölçümü kapsamında vatandaşlara yönelik algı araştırması neticesinde 29 bölgenin ortalaması (oranlar bazı bölgelerde daha yüksek bazı bölgelerde daha düşüktür):⁴³⁰

- Bütçeye Katılım %63

⁴²⁶İstismara ‘Çocuk Gözü’yle Bakış Şart”, Hürriyet.com, “Haber Sitesi, 07 Mayıs 2018, Erişim: 21/11/2022, <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/antalya/istismara-cocuk-gozuyle-bakis-sart-40828246>.

⁴²⁷“Ailelere Uyuşturucu Uyarısı”, Sabah.com, 02 Mart 2018, Erişim: 21/11/2022, <https://www.sabah.com.tr/akdeniz/2018/03/02/ailelere-uyusturucu-uyarisi>.

⁴²⁸“Konaklama Vergisi İçin Öneri”, TurizmAjansı.com, 20 Temmuz 2022, Erişim: 21/11/2022, <https://www.turizmajansi.com/haber/konaklama-vergisi-icin-oneri-h50769>.

⁴²⁹Antalya Kent Konseyi, “Antalya Kamu Hizmetleri Vatandaş Karnesi”, Antalya: 2012, s. 26.

⁴³⁰“Antalya Kamu Hizmetleri Vatandaş Karnesi”, s. 27.

- Dilekçe %15
- Kent Konseyini Tanıma %43

Bu oranlara göre 2012 yılında Antalya yerleşiklerinin iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde katılım konusunda yoğunlaştıkları alan bütçedir. Yine bu kapsamda ölçüme dahil olan vatandaşlar özelinde hemen hemen yarısı kent konseyinden haberdardır. Ancak kente ilişkin konularda dilekçe ile başvuru temsiliyetinin düşük oranda gerçekleştiği görülmektedir.

Antalya'nın en önemli iki sorunu kapsamlı araştırmada kent konseyi vatandaşın kente ilişkin bilgi ve dikkat düzeyini ölçerek kentin işlerliğini etkin hale getirmek için yoğunlaşılması gereken sorunlar üzerinde durmuştur. Buna göre 29 bölgede yapılan araştırmada en önemli sorun ilk olarak %63 ile “trafik ve ulaştırma” ikincisi %16 ile “altyapı ve kanalizasyon” gelmektedir.⁴³¹

Buna yönelik kamuoyu yansımaları ise gazete haberlerine yansımıştır. Bu kapsamda “Antalya'nın derdi trafik çıktı” başlıklı haber, kent konseyinin kamu kurum ve kuruluşlarıyla yaptığı çalışmada Antalya'nın en büyük derdinin bu alanda olduğunu tescillemiş ve yerel kamu idareleri ile devlete, çözüme ilişkin mesaj vermiştir.⁴³²

Antalya kent konseyi çalışmalarına ve kente ilişkin ilk raporunu 1999 yılında “Sosyal Yapılanma Ön Raporu” ve “Ekonomi Fiziksel Yapılanma Çevre Ön Raporu” başlığı altında yayımlamıştır. 2012'den beri düzenli olarak faaliyet ve çalışmalarına ilişkin rapor hazırlamaktadır. Bunların yanında 2000 yılı 9. Dönem Çalışma Raporu, Ulusal Gündem 21 Raporu, 2001 Antalya Kenti Öncelikleri ve Kalkınma Eylem Planları ve 2006 yılı Antalya İl Gelişim Önerileri başlıkları altında çalışmalar yapmıştır. Kente ve kentlilere yönelik çabası ve gayreti gözle görülür seviyededir.

Son olarak Antalya Büyükşehir Kent Konseyi'nin görüş ve önerilerinden bazıları:

- Kısa, orta ve uzun vadeli su yönetim planlarının yapılması,
- Sürdürülebilir bir kent oluşturabilme adına su zengini olan Antalya'nın suyunun korunması için su tutucu araçların bakım ve onarımı yapılmalı, potansiyelleri ortaya koyulmalı,
- Su bilgi sistemlerinin kurulması ve halkın içme ve kullanma sularına karşı bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi gerekmektedir.⁴³³

⁴³¹“Antalya Kamu Hizmetleri Vatandaş Karnesi”, s. 29.

⁴³²Göksel Yapar, “Antalya'nın Derdi Trafik Çıktı”, *Sabah Akdeniz*, 08 Eylül 2012.

⁴³³Antalya Kent Konseyi, “Antalya İçmesuyu Sempozyumu II Sonuç Bildirgesi”, Antalya, 2015, Erişim: 25/11/2022, <http://antalyakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2020/12/antalyaicmesuyusemposyumu2raporu.pdf>.

- Kentin ulaşım stratejilerinin ve ulaşım ana planının doğal afetlere ve acil durumlara dayanıklı, ekolojik ve çevreci, enerjide tasarrufu öngören, ekonomik, güvenilir, uygulanabilir ve sürdürülebilir bir niteliğe sahip olması gerekmekte,
- Rant uğruna feda edilen tarım arazilerinin ıslahı ve üretime yönelik politika stratejilerinin belirlenmesi gerekmektedir.
- Halkın (turizm amaçlı gelenler dahil) yaşantısına katkı sağlayacak her alana yönelik katılımcı yeni mekanizmaların önü açılmalıdır.⁴³⁴
- Halkın karar verme süreçlerinde önemli bir rol alması gerekir. Planlamaya Katılım Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinde de açık olarak ifade edilmiştir. Halkın projelere katılımı sağlanmalıdır.⁴³⁵
- Antalya Kent Konseyi Gençlik ve Spor Çalışma Grubu ve Kültür ve Sanat Çalışma Grupları müşterek işbirliği anlayışı ve kararı ile kent için simgesel ve özel olarak düşünülen “Gültekin Çeki” adının kent merkezinde bir spor kompleksine ya da kültür sanat merkezine verilmesini önermiştir.⁴³⁶

Önerileri ve projelerin rapor şeklinde sunumu ise şöyledir:⁴³⁷

- Antalya’da Ulaşım Sistemi ve Trafik Yapısı Öneri Raporu
- Dokuma Raporu
- Kentsel Dönüşüm İlkelerinin Belirlenmesi Raporu
- Reklam ve İlan Yönetmeliği Revizyon Görüş ve Önerileri
- Expo 2016 Öneri Raporu
- Expo Alanının Sergi Sonrası Kullanımı Görüş ve Önerileri
- Semt Spor Sahaları Raporu
- Yaş Sebze ve Meyvelerde Zirai İlaç Kalıntısı Sorunları ve Çözüm Önerileri Raporu
- Toplum ve Sağlık Çalışma Grubu Ortak Evsizler Raporu
- Konyaaltı Sahili Alan Yönetim Planı Taslağı Hakkındaki Görüşler
- Cumhuriyet Meydanı Kentsel Tasarım Projesi Görüş Raporu
- Kültür ve Sanat- Gençlik ve Spor Grupları Ortak Öneri Raporu
- Antalya Kentsel Dönüşüm Master Planı Görüşü

⁴³⁴Antalya Kent Konseyi, Antalya Kent Konseyi Antalya’da Ulaşım Sistemi ve Trafik Yapısı Öneri Raporu”, Antalya, 09 Kasım 2015.

⁴³⁵“Antalya Kent Konseyi Antalya’da Planlama Bütünlüğü İçerisinde Kentsel Dönüşüm İlkelerinin Belirlenmesi”, Antalya Kent Konseyi, 2020, Erişim: 25/11/2022, <http://antalyakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2020/12/antalyakentkonseyikentseldonusumilkelerininbelirlenmesi.pdf>.

⁴³⁶“Antalya Kent Konseyi Kültür ve Sanat- Gençlik ve Spor Grupları Öneri Raporu”, Antalya:Antalya Kent Konseyi, 03 Mayıs 2017, Erişim: 25/11/2022, <http://antalyakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2020/12/kultursanatvegencliksporgruplarigultekincekihrapor.pdf>.

⁴³⁷“Antalya Kent Konseyi; Görüş ve Önerileri”, Antalya Kent Konseyi, 2022, Erişim: 17/11/2022, <http://antalyakentkonseyi.org.tr/antalya-kent-konseyi-gorus-ve-onerileri>.

- Konyaaltı Sahili Mimari ve Kıyı Düzenlemesi Projesi Alan Yönetim Planına Esas Mimari Kentsel Tasarım Proje İlke Kararları ve Esasları, Alan Kullanım ve İşletme Esaslarına Ait Görüş

- Konyaaltı Boğaçay Projesine İlişkin Görüşleri
- Şeker Fabrikalarının Özelleştirilmesi, Olası Sonuçları ve Nişasta Bazlı Şekerler Hakkında Ortak Raporu

Antalya Kent Konseyi Analizi:

Antalya Kent Konseyi, ortak bir katılım mekanizması olarak bünyesinde yürütme kurulu dışında eşitlikçi bir anlayışla temsil kabiliyeti sağlamıştır. Üye profili açısından yürütme kurulunda 25 üyenin 4'ü kadın olmuştur. Bu konuda eksiklik gösteren kent konseyi bunun aksine gençlik, engelli ve emekliler meclisinde kadın katılımı hususunda eşit düzeyde temsil gerçekleştirebilmiştir.

Antalya nüfusu 2021 verilerine göre 2 milyon 619 bin 832'dir. Bu kapsamda genç nüfus 356 bin 151 ile toplam nüfusun %13,6'sı, kadın nüfusu 1 milyon 305 bin 77 ile %49,81'i,⁴³⁸ engelli nüfus 38 bin 660 ile binde 14,⁴³⁹ emekli nüfus ise 400 bin ile %15 olmuştur.⁴⁴⁰ Bu verilere göre kent konseyi yönerge ile uyumlu ve orantılı ancak nüfus esas alındığında katılım konusunda yetersiz düzeyde kalmıştır.

Vatandaş profili açısından zengin bir coğrafyaya sahip Antalya, bulunduğu stratejik konum itibarıyla da yerel, ulusal ve uluslararası kitlelerin ilgisini çekmektedir. Haliyle kente dair ele alınması gereken birçok sorun, öneri, eleştiri, görüş vb. konu vardır. Antalya Kent Konseyi de mevcut sorunların, görüş ve önerilerinin toplumun bütünü için değerlendirilebilmesine, aktif olarak katılımının sağlanabilmesine, demokrasi ve yönetim bilincinin gelişmesine, çeşitli alanlarda kente dair kazanımları hızlandıracak bilinç ve farkındalığın artmasına katkı sağlamak amacıyla kurulmuştur.

1997 yılından beri faaliyetlerini yürüten Antalya Kent Konseyi, demokratik katılım ilkesi kapsamında basit düzeyli bir altyapı oluşturmuş ve bu konuda öncü bir yapılanma olmuştur. Kente karşı sorumluluğu ortak akıl çerçevesinde yönerge ilkeleri ile bağdaşık şekilde sürdürmüş ve kentlilik bilincinin yoğunlukla demokratik katılım üzerinde gelişmesine katkı sağlamıştır.

Antalya Kent Konseyi'nin yoğunlukla üzerinde durduğu konular Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından vatandaşın algısı yönelimli çalışması ile belirlenen sorunlar olan "Trafik-Ulaşım ve Altyapı-Kanalizasyon" konularından farklı olarak,

⁴³⁸TÜİK, "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları".

⁴³⁹TÜİK, "Engellilik ve Yaşlılıkla İlgili Göstergeler".

⁴⁴⁰"Türkiye'nin Emekli Haritası Çıkartıldı", Anadolu Ajansı, Haber Sitesi, 29 Haziran 2022, Erişim: 02/12/2022, <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiyenin-emekli-haritasi-cikartildi/2625562>.

gündem toplantıları ve başlıkları dikkate alındığında, 2017 sonrası için değişiklik göstermekle birlikte sırasıyla gençlik ve spor, eğitim, toplum çalışma, turizm ve afet ve kriz alanlarına yöneliktir. Çeşitli zamanlarda kültür-sanat, imar ve planlama, çevre ve emeklilere ilişkin konularda yoğun olarak ele alınan konular olmuştur. Bu demektir ki kent konseyi çalışma alanlarını kendi belirlediği öncüller çerçevesinde şekillendirmektedir. Büyükşehir belediyesi ile paralel oluşturduğu gündem başlıkları sınırlıdır. Yerel birimlerin gündeminde yer alan konu ve sorunlardan çok kendi belirlediği alanlara eğilim göstermekte, inceleme ve araştırma yapmaktadır.

Antalya Kent Konseyi katılımcı demokratik yerel yönetim geleneğinin oluşturulmasına katkı sağlayan, kentin sosyo-kültürel yapısını geliştiren, kentlilik bilincine katkı sağlayan, yaşlıların, kadınların ve çocukların korunmalarına ve yaşam standartlarının iyileştirilmesine destek veren, tüketici bilincinin oluşturulmasını teşvik eden çevreye uyumlu kalkınma anlayışını yansıtan ve kentli katılımını öngören bir yapıya sahip olmuş ve bu ilkeler etrafında şekillenen araştırmalar, etkinlikler, öneriler ve projeler oluşturmuştur. Bu amaçlar etrafında etkinlik ve verimliliği teorik düzeyde gerçekleştirmiştir. Ancak örgüt hedefleri çerçevesinde ilkesel olarak ele alınan sürdürülebilir kent kavramının yansıtılması, kent ekonomisine işlerlik kazandıracak çalışmaların yapılması ve kent kaynaklarının adil ve ihtiyaca uygun şekilde bölüşümü üzerinde verimlilik sağlayamamıştır. Bu alana ilişkin çabaları farkındalık yaratma ve bilinç oluşturma düzeyinde kalmış, bu hedefler doğrultusunda yapılan çalışmalar ise, kent nüfusu dikkate alındığında, katılımcı yoğunluğunun düşüklüğü ile sınırlı düzeyde kalmıştır.

Antalya Kent Konseyi belirlenen hedefler çerçevesinde ele alınan konular itibariyle çevresel değerleri dikkate alan, sürdürülebilir bir kalkınma ve üretim anlayışını benimsemektedir. Benimsenen anlayış kent konseyi üyeleri ile ilişkili olup vatandaşa yansıtma konusunda eksiklikler göz çarpmaktadır. Kaynakların etkin, verimli ve doğru tahsisine yönelik projelendirmelerde yetersizlik mevcuttur. Bu kapsamda konsey lehine değerlendirilebilecek sonuç; kaynak bölüşümünün tavsiye niteliği taşısa dahi öneri raporları olarak şeffaf bir biçimde paylaşılması ve genel kurul kararı ile de büyükşehir belediye meclisine sunulmasıdır. Bunun yanında tahsis edilen kaynakların etkin ve verimli şekilde kullanılmasına yönelik tüketicinin farkındalık kazanmasına ve haklarının korunmasına destek sağlamaktadır. Bu kapsamda eğitsel etkinlikler düzenlemektedir. Bu konuda Antalya özelinde öncü bir rol üstlenmektedir.

Kadınların, çocukların, gençlerin, emeklilerin ve engellilerin kent yaşamına, kalkınmasına, refahına veya kısacası sürdürülebilirliğine katkı sağlaması amacına

yönelik ortak aklın sağlandığı bir katılım mekanizması olarak yol gösterici ve öncü bir niteliğe sahiptir. Bu kapsamda kadınlara yönelik olarak ; “Kadın sığınma evi, kadın sitesi, kadın enstitüsü, kadın sağlığı gezici danışma merkezi, kadın hastanesi” vb. özgün ve kadına hitap eden projeler üretmiştir.⁴⁴¹

Antalya Kent Konseyi, kadın, emekli ve engelli meclisleri üretkenlik açısından verimli iken gençlik meclisi bu konuda yetersizdir. Faaliyet raporları kapsamına alınan konular itibariyle gençlerin etkinliği, gençlik ve spor çalışma grubu bünyesinde değerlendirilebilmektedir. Bu çerçevede ele alınan konular diğer gruplar ve meclisler gibi değişkenlik göstermektedir.

Kadın meclisleri,kadına yönelik her türlü şiddetin, eşitsizliğin, ayrımcılığın ve istismarın engellenmesine destek verecek ve bunlarla ilgili etkin bir mücadele ortaya koyacak alanda yoğunlukla panel, konferans ve çalıştaylar üzerinde durmuş, farkındalık yaratıcı, bilgilendirici ve savunucu bir rol üstlenmiştir. Kadın derneklerinin de dahil olduğu bir yapı olarak kadın haklarının koruyuculuğunda kentte özgü öncü bir nitelik kazanmıştır.Konsey, kadına ilişkin her düzeyde STK’nın, grubun dahilini belirtse de, buna ilişkin adlandırmaların, tanıtımların ve araştırmaların eksikliği,geçen dönemlerin ve şimdinin hangi düzeyde değişime uğradığının belirlenebilmesini, etki alanının hangi yönde değişime uğrayacağını yorumlanabilmesini ve konsey üye profilininintemsil niteliğinin hangi alanda yoğunlaştığının tespit edilebilmesini zorlaştırmaktadır.

Antalya Kent Konseyi, siyasette, iş hayatında, sağlıkta, eğitimde ve yönetimde kadının rolünün ve etkinliğinin artırılmasına yönelik katma değer üretecekve eşit bir paydaş olabilmesini sağlayacak ve kent yönetiminde kadın bakış açısının ve düşüncelerinin önemine işaret edecek “Yerel Yönetimlerde Kadına Yönelik Çalışmalar Öneri Raporu”gibi örnekler ile kadınlara yönelik sürdürülebilir, etkin ve verimli bir kent arayışının çözümüne teorik düzeyde katkı sağlamıştır. Genel itibariyle kadın haklarının korunmasında ve etkin bir kadın profili çizilmesinde yol gösterici bir rol üstlenmiştir. Ancak bu öneriler ve faaliyet alanları kapsamında üretkenliğin uygulama düzeyi eksik kalmış, meşru sonuçların pratik kapsamı yetersiz olarak saptanmıştır. Bu kapsamda kent profiline uygun bir yaklaşım benimsemekte ve kamu idareleri başta olmak üzere diğer organizasyonlar ile de eşgüdümlü çalışmalar yürütmektedir.

Emekliler meclisinin ise; Antalya ilinde bulunan emekli ve ileri yaş vatandaşların kent yaşamında tecrübelerinden yararlanarak kente dair sorunların çözümünde paydaş olabilmesini sağlama konusu ile kent yönetiminin ve kent yaşamının değerli hale

⁴⁴¹Ömer Faruk Tekin, “Kadınların Siyasal Katılımında Kadın Meclislerinin Rolü”, 3.Uluslararası Palandöken Bilimsel Çalışmalar Kongresi (11-12 Aralık 2021 Erzurum) Bildiri Kitabı ed. İlyas Erpay ve Bahar Altunok, Ankara: İksad Yayınevi, 2021, s 553.

getirilebilmesi için katkılarının alınması yoluyla kentlilik bilincinin oluşmasını, sosyal yardımlaşma ve dayanışmasının çevreye ve insana duyarlı şekilde gerçekleşmesini sağlama konusunda üretkenlik açısından eksik kaldığını ancak kent yaşamında emeklilerin ve ileri yaş vatandaşların sağlıklı ve mutlu bir hayat geçirebilmelerini sağlama konusunda eğitici çeşitli panel, konferans, çalıştay ve “Gerontoloji ve Şehir, Alzheimer Hastası Yaşlılar İçin Mahalli Gündüz Bakım ve Mobil Bakım Hizmetleri – YUKENT Projesi” gibi örneklerin değerlendirilmesi ile teorik düzeyde üretken olduğu görülmektedir. Kadın meclisi gibi emekliler meclisi de bu konuda pratik düzeyde yetersiz olarak saptanmıştır.

Engelliler meclisinin ise; kente dair kaynakların tümünü engelliler içinde ulaşılabilir kılarak kentin yaşanabilirliğini sağlama konusunda üretkenlikte yönerge hedefleri ile paralel biçimde hareketinin eksik kaldığı; demokratik katılım ve insan hak ve özgürlükleri çerçevesinde engellilerin toplumsal hayata yönetim eksenli katılımını sağlayarak kent yaşamında kendilerine yönelik sorunların çözümüne ortak etme konusunda etkin, katılımcı ve üretken olduğu görülmektedir. Engellilerin karar verme süreçlerinde etkinliği ve verimliliği yönünden oldukça yetersiz olduğu görülmesine rağmen yerelde bu grupların ve ailelerinin yaşadığı yoksulluğu ve dezavantajlı durumu engellemek için “Engelleri Aşalım Projesi” gibi örnekler ile katkı sağlanması amaçlanmaktadır.⁴⁴²

Gençlik meclisinin ise; yönetim yaklaşımı çerçevesinde çok boyutlu ve çok aktörlü olarak demokratik katılımın öngördüğü şekilde gençlerin kent yaşamının ve vizyonunun birer parçası haline getirme hedefi ile yenilikçi bir gençlik oluşturma ve kente dair sorunların birer parçası haline getirme hedefinin yönerge ve çalışma ilkeleri kapsamında dinamik bir sürece kısmen de olsa işaret ettiği görülmektedir. Hedef üye ve katılım konusunda gençlerin bilincinin ve yaklaşımının eksik olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında sürdürülebilir bir kalkınma anlayışı içerisinde gençlerin yapabilir, etkin ve yol gösterici olabilmesini sağlayacak toplumsal ve yönetsel alanda söz sahibi olabilmesini gerçekleştirecek çalışmaların, projelendirmenin ve önerilerin gençlik bünyesinde üretkenlikten uzak olduğu görülmektedir. Buna ilişkin bir verinin olmaması da ilkesel bütünlüğün korunmasını zedelemektedir.

Kent konseyinin kente dair son dönemde üzerinde durduğu konular; afet ve kriz, altyapı ve eğitim üzerinedir. Bu alana yönelik çalışmalar bahse konu olan çalışma grupları aracılığıyla değerlendirilmekte ve katılımcı bir yaklaşım ve çalışma grupları arası koordinasyon ile yürütülmektedir. Antalya’nın güncel problemleri ile paralel

⁴⁴²Eroğlu, “Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve Kent Konseyleri”, s. 51.

ilerleyen son dönem çalışmaları, kente dair sorunların ele alınması ve yönetim yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmesi ile önemli hale gelmiştir. Konsey olarak güncel sorunlar kapsamında alan araştırmaları yapılmış, bilimsel değerlendirmeler ortaya konulmuş, çözüme dair farklı fikirler derlenmiş ve neticede çözüm önerileri fikir birliği ile oluşturulmuştur. Kent konseyince ortaya koyulan bu önerilerin büyükşehir belediyesince değerlendirilip değerlendirilmediği ele alınan faaliyet, çalışma ve öneri raporları nezdinde bilinmemekle birlikte, konseyin karar alıcı ortaklık amacının meşru biçimde ifade edilmesini imkânsız hale getirmektedir. Buna ilişkin bir değerlendirmenin yapılamaması kent konseyinin (çalışmaları ve önerileri kapsamında) yerel düzeyde kente bütünsel olarak somut değer katıp katmadığının belirlenmesini zorlaştırmaktadır.⁴⁴³ Ancak vatandaşın kente dair sorunlarda paydaş olabilmesini ve bu kapsamda demokrasi kültürü bilincinin benimsemesini sağlayabilmektedir. Buna karşılık olarak Ayşegül Güler'in "Yerel Yönetişim Çerçevesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Yönetime Katılmadaki Etkinliği: Antalya Kent Konseyi Örneği" adlı çalışmasında konsey üyeleri ile yaptığı röportaj ardından ortaya çıkan sonuca göre "Antalya Kent Konseyi ve Antalya Büyükşehir Belediyesi ilişkisinin üst düzeyde olduğu, kent konseyince alınan kararların belediyece dikkate alındığı ve uygulandığı ve netice olarak yerel karar birimleri üzerinde etki doğurduğu belirlenmiştir. Antalya Kent Konseyince bu durumun vatandaşla şeffaf bir şekilde açıklanması, gereğince duyurulması, buna yönelik bir yaklaşımın ve tutumun varlığının açık bir şekilde belirtilmesi sağlanmamıştır. Genellikle politik bir süreçte işaret eden bu bilinmezlik Türk kent konseyi profilinin istisari nitelikte olmasından kaynaklı bürokratik engeller ile örülmüştür.⁴⁴⁴

Antalya Kent Konseyi'nin konsey katılım sürecini etkileyecek gelişmelere örnek olarak iletişim, medya ve tanıtım konularındaki ortalama üzeri performansı verilebilir.⁴⁴⁵ Gelişen teknolojik yenilikler ve iletişim tekniklerine paralel olarak diyaloga dayalı kültürünü demokratik araçlarla birleştiren konsey, başta kendi web sitesi olmak üzere yerel basında da etkili bir görünüm sergilemektedir. Kurumsal ve şeffaf bir siteye sahip konsey, basınla olan ilişkileri kapsamında kent sorunlarına dikkat çekme ve kamuoyunun bilgisine sunma amacıyla yerel düzeyde etkin bir profile sahiptir. Konsey etkinliklerinin duyurulması ve farkındalık yaratma amacıyla bu kanalları kullanan konsey vatandaşın ilgisini çekme konusunda sağlam ve iyi bir nitelik barındırmaktadır.

⁴⁴³Senem Atvur, "Yerel Gündem 21 ve Çevre: Antalya Kent Konseyi Örneği", *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35/2 (2009): s. 231-241.

⁴⁴⁴Ayşegül Güler, "Yerel Yönetişim Çerçevesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Yönetime Katılmadaki Etkinliği: Antalya Kent Konseyi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, 2017.

⁴⁴⁵Atvur, "Yerel Gündem 21 ve Çevre: Antalya Kent Konseyi Örneği".

Ancak temel problem vatandaşın bu konuya karşı duyarlılığıdır. Konseyin vatandaş algısına yönelik son çalışması 2012 yılında gerçekleştirilmiş ve geçen 10 yılda konsey çalışmalarının yönünü belirleyecek bir araştırma yapılmamıştır.

Son olarak kent konseyinin belediye meclisinde gündem belirleme etkisinin Antalya için raporlar ve kurum sitesi dikkate alındığında 2021’de “Herkes İçin Bisiklet Projesi” kapsamında sağlanan destek⁴⁴⁶ dışında anlaşılamadığı ancak Lamba ve Kerman’ın “Kent Konseylerinin Belediye Meclislerinde Gündem Belirlemedeki Etkisi: Antalya, Afyonkarahisar ve Burdur Örneği” adlı çalışmasında kent konseyi üyeleri ile yapılan mülakat sonucu olarak yüksek oranda gerçekleştiği görülmektedir.⁴⁴⁷ Bu konuda 2020 yılı hem kent konseyi faaliyet raporunda hem de büyükşehir belediyesi faaliyet raporlarında yeterli bilgilere ulaşılamamıştır. 2019 yılında ise büyükşehir belediyesi ilişkisi kapsamında tek örneği “Balbey Kentsel Yenileme Projesi” çerçevesinde varılan proje işbirliğidir.⁴⁴⁸

4.3.3. Şanlıurfa Kent Konseyi

“Kendimiz İçin Değil Kentimiz İçin” sloganıyla 2005 tarihinde 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. Maddesine dayanılarak YG 21 kapsamında kurulmuştur. Yürütme kurulu doğal üyeler dışında 20 asil ve 20 yedek üyenin gizli oy açık sayım esaslarınca, seçim ile belirlenir. Şanlıurfa Kent Konseyi meclisleri 12 asil, 12 yedek üye ile temsil olunur. Çalışma grupları, kent konseyi yürütme kurulunun uygun görüşü ve en az beş kişiden oluşur. Genel sekreter belediye başkanının uygun gördüğü üç aday arasından yürütme kurulunca seçilir. Şanlıurfa Kent Konseyi Yönergesi’ndeki görevlerin yerine getirilmesini gözetir ve konsey yürütme kurulu ve başkanına karşı sorumludur. Kent konseyi hizmet ve çalışmaları belediyece önerilen görevlilerce yürütülür. Bu görevliler ise konsey genel sekterine bağlıdır. Kent konseyi amaç ve hedeflerine yönelik ilgili kurumlarla proje işbirliği ve ortaklık yapabilir.⁴⁴⁹

Şanlıurfa Kent Konseyi Meclisleri; Engelli, Gençlik, Kadın ve Çocuk meclislerinden oluşmaktadır. Şanlıurfa Kent Konseyi Çalışma Grupları:⁴⁵⁰

- Turizm-Tanıtım-Mutfak Kültürü Çalışma Grubu
- Mülteciler-Göç Çalışma Grubu

⁴⁴⁶Antalya Büyükşehir Belediyesi, “Antalya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, Antalya: 2021, s. 189.

⁴⁴⁷Mustafa Lamba ve Uysal Kerman, “Kent Konseylerinin Belediye Meclislerinde Gündem Belirlemedeki Etkisi: Antalya, Afyonkarahisar ve Burdur Örneği”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8/16 (2016): s. 89-106.

⁴⁴⁸Antalya Büyükşehir Belediyesi, “Antalya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, Antalya: 2019, s. 128.

⁴⁴⁹“Şanlıurfa Kent Konseyi Çalışma Yönergesi”, Şanlıurfa Kent Konseyi, 2022, Erişim:22/11/2022, <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/118/mevzuat>.

⁴⁵⁰“Şanlıurfa Kent Konseyi; Organizasyon Şeması”, Şanlıurfa Kent Konseyi, 2022, Erişim: 22/11/2022, <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/238/organizasyon-semasi>.

- Sanayi-Ekonomi-Geri Dönüşüm Çalışma Grubu
- Gençlik ve Spor Çalışma Grubu
- Sosyal Yardım ve Mahkûm Aileler Çalışma Grubu
- Medya ve Medya İlişkileri Çalışma Grubu
- Toplumsal Dayanışma Birlik Barış Çalışma Grubu
- Gençlik ve Eğitim Çalışma Grubu
- İmar-Şehircilik, Kentlileşme ve Çevre Çalışma Grubu
- Kültür-Sanat-Tarih-Arkeoloji Çalışma Grubu
- Şehit ve Gazi Aileleri İle Dayanışma Çalışma Grubu
- Tarım-Orman-Hayvancılık ve Tarım Çalışma Grubu
- Esnaf ve Sanatkârlar Çalışma Grubu
- Sağlık ve Zararlı Alışkanlıklar Çalışma Grubu
- Gençlik ve Meslek Edinme İstihdam Çalışma Grubu
- Eğitim ve Sorunları Çalışma Grubu

Şanlıurfa Kent Konseyi çalışmaları ve etkinlikleri;⁴⁵¹

1. Molla Gurani Okuluna, Kent Konseyi, Büyükşehir Belediyesi ve Kütüphaneler Şube Müdürlüğü'nün katkılarıyla kitap yardımı yapıldı. Bu etkinliğin amacı çocukların eğitimine destek vererek kent yaşamına katkı sağlamaktır.

2. Şanlıurfa Kent Konseyi yerel televizyon kanalında canlı yayına çıkarak organizasyonun vizyon ve misyonunu, çalışmalarını ve projelerini vatandaşa açıklamış ve bu kapsamda kamuoyunu bilgilendirici şeffaf bir yönetim anlayışı sergilemiştir.

3. Şanlıurfa kent konseyi kadın meclisi “Biz Bize Projesi” kapsamında meclis çalışma grubu üyeleri içerisindeki akademisyen, doktor, sosyolog gibi mesleklere sahip kişilerce “Aile Yapısının Korunması, Hijyen, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi” gibi konularda bilinçlendirme ve duyarlılık oluşturmaya yönelik Süleymaniye mahallesindeki vatandaşlar ile bir araya gelerek takım çalışması etkinliği yapmıştır. Bu etkinlik kentin sahip olduğu değerleri bireyden başlayarak topyekûn olarak korumanın, gözetmenin ve geliştirmenin tezahürü biçimindedir.

4. Şehit ve Gazi Aileleri ile Dayanışma Çalışma Grubu belirli periyotlarda ve önceden belirlenen şehit ve gazi ailelerini ziyaret edip destek olmaktadır. Bu kapsamda devlet-vatandaş güvenini taze tutmaya ve bu bağları güçlendirmeyi arzulamaktadır.

5. Şanlıurfa Kent Konseyi Gençlik ve Spor Çalışma Grubu, gençleri, spor ve sanata teşvik ederek sosyal duyarlılığı arttırmaya yönelik faaliyetler kapsamında “Kayıp

⁴⁵¹“Şanlıurfa Kent Konseyi; Etkinlikler”, Şanlıurfa Kent Konseyi, 2022, Erişim: 22/11/2022, <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/260/etkinliklerimiz>.

Hayatlar”adlı tiyatro gösteri düzenlemiş ve toplumsal bağları güçlendirmeye ve gençlerin toplumun her alanında geliştirici etkinliklerin sağlayıcısı olabileceği anlayışı hakim kılmaya devam etmiştir.

6. Şanlıurfa Kent Konseyi Sağlık ve Zararlı Alışkanlıklar Çalışma Grubu geliştirdiği “Hayata Değer Kat Projesi”kapsamında sağlık sektöründe ehil üyeleri olan psikolog ve sosyologlar tarafından özellikle genç vatandaşları kapsayan, ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklu vatandaşlar ile kitlesel boyutta sağlıklı yaşam, ilk yardım, spor, öfke kontrolü vb. eğitim çalışmaları ve sosyal duyarlılığı arttırmaya yönelik saha faaliyetleri çerçevesinde Atatürk Anadolu Lisesi öğrencilerine yönelik öfke kontrolü eğitimi verdi.Bunun ile gençleri ve diğer toplumsal grupları kötü alışkanlıklardan kurtarıp topluma kazandıracak gayreti göstermektedir.

7. Şanlıurfa Kent Konseyi Kültür, Sanat, Tarih Arkeoloji ve Etnografya Çalışma Grubu, kırsal kesim mahallelerdeki okullarda eğitim gören öğrencilere yönelik sanatsal ve sosyal etkinlik faaliyetleri çerçevesinde tiyatro gösterileri düzenleyerek çocuklara ve az gelişmiş bölgelerde yaşanan vatandaşların sosyal yönlerinin geliştirilmesine yönelik gayret göstermiştir.

8. Şanlıurfa Kent Konseyi Kadın Meclisi; geliştirdiği “Eğitim Özel, Gelecek Güzel Projesi” kapsamında başarı, motivasyon ve kariyere yönelik bilgilendirici etkinlikler düzenlemiştir.

Şanlıurfa Kent Konseyi Projeleri:⁴⁵²

1. İyilik Hareketi Projesi: Ortaokul öğrencilerine yönelik olarak hazırlanan projede amaç;temel insani değerleri göz önüne alarak topluma, bölgeye ve ülkeye artı değer katacak duyarlılığı ve aidiyeti kazanmayı sağlamak, sorumluluk ve bilinç düzeylerini geliştirerek gönüllü katılımı ve yardımseverliği artırmak, davranışlarının iyilik, hoşgörü, merhamet ve insanlığa yönelik olarak evrilmesine katkı sağlamak, toplumsal bütünlüğü ve birlikteliği güçlendirerek sosyal dokuyu korumaktır. Böylelikle bireyde insan hakları ve demokratikleşme değerlerinin gelişmesine katkı sağlayarak bireyin kendini tanıyabilmesine ve çevresi ve toplum ile barışık yaşayabilmesine olanak tanımaktadır. Ayrıca çevre koruma bilincini kazanmasına ve sorumluluk sahibi olmasına yardımcı olur.

2. Biz Bize Projesi: Özellikle toplumun dezavantajlı gruplarına yönelik bilinçlendirme ve duyarlılık projesi olarak algılanmaktadır.

⁴⁵²“Şanlıurfa Kent Konseyi; Projeler”, Şanlıurfa Kent Konseyi, 2022, Erişim: 22/11/2022, <https://www.sanlıurfakentkonseyi.org.tr/icerik/242/projeler>.

3. Değerler Eğitimi Projesi: Değerlerin öğretilmesine ve şiddetin her türlüünün önlenmesine yönelik projedir.

4. Hayata Değer Kat Projesi: Özellikle genç vatandaşlara ve ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklu vatandaşlara hitaben kitlesel boyutta sağlıklı yaşam, ilk yardım, spor, öfke kontrolü vb. eğitim çalışmaları ve sosyal duyarlılığı arttırmaya yönelik saha faaliyetleri ile kentlilerin bilinçlendirmesine yönelik projedir.

5. Eğitim Özel Gelecek Güzel Projesi: Özellikle üniversiteli öğrencilere yönelik olarak eğitim ve kariyerlerine yönelik bilinçlendirici faaliyetler ile sosyal duyarlılığı artırıcı faaliyetleri barındıran projedir.

Şanlıurfa 2017-2018 Kent Konseyi Faaliyet Raporu'nda bu döneme ilişkin kentin ve organizasyonun hedefleri doğrultusunda ele alınan ve öncelikli olarak değerlendirilen konular belirtilmiştir. Bu kapsamda en önemli iki amaç iki başlık altında toplanmıştır; Kent ve vatandaşların ilgili hususta savunuculuğunu ve koruyuculuğunu yapmak ve ulaşılması istenen kent profili için çalışmalar yapmaktır.⁴⁵³ Buna göre kentin doğal, kültürel, sosyal vb. alanlardaki değerlerini korumak ve daha da güçlendirmek için çeşitli amaçlar belirlenmiştir. Bunlar:⁴⁵⁴

- Su kaynaklarının korunması
- Kent hafızasını oluşturan mimarinin ve mekânların korunması
- Kentte çevre ve doğa duyarlılığını artırmak için iklim değişikliği, sürdürülebilir tarım ve yenilenebilir enerjiye dikkat çekmek
- Fiziki kentsel çevrenin geliştirilmesi için konut yapısının kente ve iklime uygun olarak yatay düzeyde yapılmasını gözetmek ve bu konuda bilinçlendirmek
- Toplumsal kalkınma ve katılımın sağlanması
- Ulaşım ile ilgili sorunlara dikkat çekerek çözümüne katkı sağlamak
- Kentsel alanda sporun teşvikini sağlayarak sosyal gelişmeyi desteklemek
- Toprağın ve tarım arazilerinin korunmasını sağlamak
- Kurumlar arası işbirliğini geliştirici rol oynamak
- Kente dair tüm değerlerim sorumluluk bilinci ile şeffaf, hesap verebilir bir şekilde görünür kılınmasını sağlamak
- Kentte dezavantajlı gruba yönelik destekleyici ve teşvik edici bir rol alarak kadın, çocuk, engelli ve gençlerin sosyal yaşamda gelişimine katkı sağlamak
- Kentte vatandaş profilinin demokrasi ve insan hakları kapsamında katılımcı bir görünüme sahip olması amaçlanmaktadır.

⁴⁵³Şanlıurfa Kent Konseyi, “Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, Şanlıurfa: 2018, s. 14,

⁴⁵⁴“Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 14-15.

Şanlıurfa Kent Konseyi yürütme kurulu, meclisleri ve çalışma grupları ile kentin ve vatandaşın başta aktif katılımın teşvik edilerek ortak bir aklın oluşturulmasının sağlanması olmak üzere tüm alanlarda gelişimini destekleyici rolüne dayalı projeler, programlar ve öneriler ortaya koymaktadır. Meclisleri kapsamında kente dair önerilerine örnek olarak;Engellilerin toplumsal yaşama entegrasyonun sağlanması ve yaşam standartlarının artırılması amacıyla; siyasette, belediyede ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında daha fazla söz hakkı verilmesi, tatil yapabilmelerine olanak sağlayacak şekilde kamu ve özel sektör kesimlerinin %50 indirim yapması önerisi, engellilere yönelik elektrikte %50 indirim ve doğalgaz desteği önerisidir.⁴⁵⁵

Kente dair akademik çalışmalara örnek olarak ise faaliyet raporu içerisinde şöyle yer verilmiştir;

- Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu’nun Şanlıurfa için kullanılmasına Yönelik Kent Konseyi Tarım ve Hayvancılık Çalışma Grubu Başkanı, Toprak Koruma Kurulu Üyesi ve aynı zamanda Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ali Rıza Öztürkmen’in kent konseyi üyesi olarak yaptığı makale çalışmasıdır. Kentin toprak yapısının, arazi kullanımının ve sulama stratejilerinden bahsederek gerek yerel gerek bölgesel gerekse ulusal düzeyde Şanlıurfa’nın niteliğine ve önemine değinmiş ve mevcut alanlarda özenle ve dikkatle çalışılması gerekliliğini vurgulamıştır.⁴⁵⁶

- Eğitim Çalışma Grubu’nun kolektif olarak hazırladığı “Şanlıurfa’nın Eğitim Ve Öğretim Sorunları”başlıklı çalışmasıdır. Kente ve kentliye yönelik eğitim ve öğretime dair sorunların bilgilendirilmesi ve ele alınmasını sağlayan bir çalışma olarak katılımın ve aktif olarak sorumluluğun tezahürü niteliğindedir.⁴⁵⁷

- Muhacir/Misafir ve Göç Çalışma Grubu’nun “Sağlık ve Eğitim Raporu” adlı iki çalışması; göç eden veya göç etmeye zorlanan misafirlerin kurulan hastanelerde tedavilerine yönelik ciddi memnuniyeti ve aksine tedavi sırasında yaşanan olumsuzluklara, erişim sıkıntısına ve diğer olumsuzluklara değinmiş, mevcut problemlere ilişkin denetimin sağlanmasını gerekliliği vurgulanmış ve iletişim ve kayıt probleminin çözülmesine yönelik öneriler sunulmuştur.Eğitimde ise sosyal uyum projeleri kapsamında memnuniyetten ve aksi olarak yaşanan bazı olumsuzluklardan bahsedilmiştir. Maddi yoksunluk, iletişim, dil ve kültürel farklılıklara bağlı olarak

⁴⁵⁵“Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 36-37.

⁴⁵⁶“Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 40-41.

⁴⁵⁷“Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 42.

gelişen sıkıntılar, misafirlerin eğitim almasında veya devam edebilmesinde en büyük engel olarak görülmektedir.⁴⁵⁸

- Şanlıurfa’da Turizm Sektörü İle İlgili Öneriler Raporu; Kültür-Tarih-Turizm-Sanat-Gastronomi Çalışma Grubu tarafından hazırlanmış ve Şanlıurfa’nın turizm potansiyeli göz önüne alınarak markalaşması yolunda çeşitli öneriler sunulmuştur.⁴⁵⁹

- Tarih ve kültüre yönelik sorunlar ve çözümler raporu da aynı grup tarafından hazırlanmış, kentin kültürel ve tarihi zenginliğini yansıtan mekânların potansiyellerini gösterememesinden, bu mirasın korunma bilicinin zayıf kalmasından ve tanıtım ve pazarlama stratejilerinin eksik kalışından kaynaklı sorunların çözümü için öneriler sunulmuştur.⁴⁶⁰

- Şanlıurfa Mutfak ve Gastronomisi İle İlgili Öneriler Raporu adlı çalışma da aynı grup tarafından hazırlanmış, bu kapsamda çeşitli öneriler sunulmuştur. Bunlara örnek olarak kentin 12000 yıllık tarihi ve mutfağı ile birlikte dünya gastronomi başkenti seçilmesinin haklılığı, hanımeli işletmesi modellerinin artırılması gerekliliği, nitelikli eleman ve vatandaş için eğitim, kurs vb. alanların yaygınlaştırılması gibi önerilerdir.⁴⁶¹

Gençlik meclisinin gençlere yönelik düzenlediği “Nasıl Bir Şanlıurfa Görmek İstiyorsunuz?” başlıklı “Gençlerimiz Konuşuyor”buluşmaları da gençlerin kente yönelik sorunlarını dile getirdiği, çözüm önerileri sunduğu önemli bir çalışmadır. Bu kapsamda dile getirilen konulara örnek olarak; Şanlıurfa’da üniversiteye il dışından ilk kez gelen öğrencilere yönelik uyumlaştırıcı ve tanıtıcı çalışmaların yapılması, aktif öğrenci toplulukları, belediyeler, STK’lar, mülki idareler, gençlik merkezleri ve diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin geliştirilmesine yönelik tedbirler, gürültü ve görüntü kirliliğine dair teknik ve görsel önlemler almak, “Urfa ağzı” lügatına yönelik çalışmaları destekleyecek, canlandıracak ve teşvik edecek sivil bir kurumun kurulması ve desteklenmesi gerekliliği gibi konular dile getirilmiş ve öneriler sunulmuştur. Şanlıurfa Kent Konseyi, gençlerin toplumsal hayatta aktif şekilde yer edinebilmelerine, kente dair her alana katkı sağlayabilmelerine, kent kültürünü ve değerlerini koruyup geliştirebilmelerine olanak sağlayan bir platform olarak varlığını sürdürmektedir.⁴⁶²

Kadın meclisinin bu döneme ve bu etkinliğe ilişkin ele aldığı ve demokratik katılımcı bir yaklaşımla toplumsal aidiyeti, kentsel yaşam standardını ve bireysel gelişimi desteklediği çalışma alanları ve önerileri şunlardır; kadınlara yönelik “sağlık

⁴⁵⁸“Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 49-51.

⁴⁵⁹“Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 53-55.

⁴⁶⁰“Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 56-60.

⁴⁶¹“Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 61-62.

⁴⁶²“Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 66-73.

okuryazarlığı” eğitiminin desteklenmesi, “balkonlar çiçek açıyor projesi” kapsamında talep halinde vatandaşlara ücretsiz saksı ve çiçek verilmesi, kadın meclisi öncülüğünde kadınlara yönelik okuryazarlık eğitimi verilmesi için kurslar açılması, kenar mahallelerde psiko-sosyal ve değerler eğitim desteği verilmesi, tiyatral etkinliklere öğrencilerin ebeveynleriyle gelmesine yönelik eğitim ve teşvik sağlanması gibi önerilerdir.⁴⁶³

Şanlıurfa Kent Konseyi Analizi;

Şanlıurfa bulunduğu bölge ve sahip olduğu kültür çerçevesinde daha çok turizm, tarım ve eğitim üzerine yoğunlaşmıştır. Şanlıurfa Kent Konseyi de bu paralel çalışmalarını aynı alanlarda yoğunlaştırmıştır. Özellikle tarım ve turizm konusunda çeşitlilikler ortaya koyulmuş, kent tarihi ile beraber değerlendirilmiştir.

Son dönemlerde konseyin çalışmalarının yoğunlaştığı bir diğer alan ise belediye çalışmalarına paralel olarak gelişen mülteci/göç meselesidir. Farklı toplumsal grupları barındıran bir yapıya sahip kent, göç/mülteci meselesinin doğurduğu sorun ve ihtiyaçlara yine bu farklılıkla cevap verecek bir yapı olan kent konseyinin de belirleyici olduğu ortamda çalışmalarını sürdürmüştür.

Şanlıurfa Kent Konseyi, yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrlik bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamaya yönelik bir amaca hizmet etmektedir. Ayrıca sürdürülebilir bir kalkınma anlayışının her alanda kamu, özel ve sivil kesimin katılımı ile gerçekleştirilebileceği temel stratejileri belirleyecek ve öneriler oluşturacak bir yaklaşımı esas almaktadır.

Kent konseyi, Şanlıurfa’nın tabiatı, kültürel birikimleri, turizm değerleri ve sosyo-ekonomik yaşantısı kapsamında stratejiler oluşturarak, kentin tanıtılmasına ve markalaşmasına katkı sağlayan bir yapıya sahiptir. Gerçekleştirdiği etkinlikler ve oluşturduğu projeler kapsamında kente bu alanda değer katmaktadır. Katılım ve üretkenlik konusunda sayıca kısırlık söz konusu olsa da kentte katılım algısının farkındalık ve bilinç düzeyinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Buna ek olarak özellikle dayanışma kültürünün geliştirilmesine, yoksulluğun azaltılmasına, birlik ve beraberlik duygusu ile aile bağlarının güçlendirilmesine, madde bağımlılığı ve diğer kötü alışkanlıklardan kurtaracak sportif değerlerin elde edilmesi vb. kazanımların oluşmasına kentte öncü bir yapılanma olarak varlığını devam ettirmektedir. Bu kapsamda farkındalık ve bilinç düzeyinin geliştirilmesine yönelik üretkenlikte 2021 yılında, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi faaliyet raporunda belirtildiği şekilde, kadın meclisi 9,

⁴⁶³“Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 76-80.

gençlik spor ve eğitim çalışma grubu 8, sağlık ve zararlı alışkanlıklar çalışma grubu 8 faaliyet ile ilk sırada yer almaktadır. 2021 için değerlendirilen bu durum dışında kent konseyinin genel kurul toplantısı yapmaması dikkat çekmektedir.⁴⁶⁴ Ayrıca 10 yürütme kurulu toplantısı bünyesinde 33, 44 meclis ve çalışma grubu toplantısında 481 karar alınmıştır. Alınan bu kararlar çerçevesinde hayata geçirilen faaliyet sayısı kent konseyi başkanının dahil olduğu organizasyonlar dışında (kent konseyi bütününde) sadece 32'dir.⁴⁶⁵ Buradan anlaşılabilecek olan ise 16 çalışma grubu ve 5 meclise sahip kent konseyinin uygulama düzeyinde iyi bir performans sergilemediğidir.

Kentin sürdürülebilir gelişmesinin temelini oluşturacak politika önceliklerinin belirlenmesinde ve çözüm önerilerinin üretilmesinde makul bir uzlaşma ortamı oluşturan ancak kaynakların etkili ve verimli bir şekilde bölüşümü ile kullanımında öneri ve proje eksikliği bulunan bir yapıdır. Kentsel önceliklerin belirlenmesinde yol gösterici ve değerlendirci bir yapı olmaktan ziyade daha çok kabul ve taklit edici bir örgütlenme düzeyi olarak karşımıza çıkmaktadır. Belediye ve diğer yerel birimler çerçevesinde ılımlaştırılan ve gündeme alınan konu ve sorunları mevcuttur.

Şanlıurfa Kent Konseyi, kurumsal yapı içerisinde barındırdığı çocuk, genç, kadın ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerinin artırılmasına yönelik olarak kolektif eğitim programları, etkinlikleri ve projeler düzenlemektedir. Bu çerçevede diğer kent konseyleri gibi bilinç ve farkındalık düzeyinde katkı sağlamaktadır. Ancak karar alma mekanizmalarına etkileri konusunda herhangi bir bilgi mevcut olmamakla birlikte konsey yapılanmasının kente dair önerilerinin de belediye meclisince değerlendirilip değerlendirilmediği ve etki yaratıp yaratmadığı söylenememektedir.

Çalışma yönergesi kapsamında değerlendirildiğinde kent konseyince oluşturulan proje ve önerilerin belediye ve kentte etki oluşturmaları ile uluslararası girişimlerde bulunulması yoluyla katılım anlayışının yaygınlaştırılması, etkinlik ve verimlilik sağlanması amacıyla yönelik bir çıkarımda bulunulamamaktadır. Bunun yanında Şanlıurfa'nın kent tarihi ve kültürü esas alındığında mutfak turizminin, sanat anlayışının, şehir markasının, tarım alanlarının korunmasının, su kullanımının ve mülteci/göç meselesinin artırılmış şekilde ortak akıl ve uzlaşma yoluyla çözümüne teorik ve pratik katkılar sunmuştur. Kurumlar arası işbirliğini teşvik edici amacı ile sorumluluk bilincini aşılama ve kent profilini geliştirme hedefine sınırlı düzeyde teorik bir katkı sağlamıştır.

⁴⁶⁴Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, "Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu", Şanlıurfa., 2021, s. 368-369.

⁴⁶⁵"Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu", 2021, s. 367.

Şanlıurfa Kent Konseyi, kent hafızasını oluşturan mimarinin ve mekânların korunması, kentte çevre ve doğa duyarlılığını artırmak için iklim değişikliği, sürdürülebilir tarım ve yenilenebilir enerjiye dikkat çekme ve fiziki kentsel çevrenin geliştirilmesi için konut yapısının kente ve iklime uygun olarak yatay düzeyde yapılmasını gözetmek amacına yönelik katkılarda yönerge hedefleri kapsamında yetersiz kalmış ancak bilinç düzeyinin artırılması amacıyla etkinlikler düzenlemiştir.

Şanlıurfa Kent Konseyince projelendirilen alanlar dar kapsamlıdır. Ele alınan konular ve projelendirilen alanlar; sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı esas alan, toplum ve aile yapısının korunmasını gözetken, kültürel değerlerin korunması ve şiddetin önlenmesini içeren, eğitim ve sosyal duyarlılığı artıran ve gençlere yönelik kariyer adımlarını içeren projelerdir. Bunlar göz önüne alındığında kentin ekonomik, siyasi, tarihi, doğal ve mimari yapısını içeren çalışmaların üretkenlikten uzak olduğu görülmektedir. Kent konseyi olarak sosyo-kültürel alanlarda çizilen iyi bir profil ve öncü bir rol; bahse konu ekonomik, siyasi, tarihi, doğal ve mimari alanlarda soyut ve muğlak bir görünüm sergilemektedir.

Şanlıurfa Kent Konseyi'nin ele aldığı konular, çalışma ilkeleri ve çalışma prensipleri esas alındığında çoğunlukla kent profilini içeren, ona uygun ve kent sorunları gibi dönemsel farklılıkları barındıran bir düzeydedir.

Şanlıurfa Kent Konseyi, kentin yerel birimlerince ve hemşerilerce yoğun olarak ele alınan konularından olan; Tarım ve Hayvancılık, Muhacir/Misafir ve Göç, Eğitim ve Kültür-Tarih-Turizm-Sanat-Gastronomi alanlarında çalışma grupları oluşturmuş ve yine bu alanlarda eğitsel ve farkındalık yaratıcı çalışmalar üzerinde yoğunlaşmıştır. Kent değerleri ve birimleri ile doğru yönlü bir çalışma misyonu oluşturan kent konseyi, yerel ihtiyaçları ve sorunları gözetken bir düzen içerisinde araştırmalar, etkinlikler, projelendirmeler ve öneriler oluşturmaktadır.

Adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre Türkiye'de nüfusa oranla en fazla çocuk nüfus Şanlıurfa'dadır. Şanlıurfa nüfusu 2021 verisi ile 2 milyon 143 bin 20'dir.⁴⁶⁶ Bu nüfusun 968 bin 312'si yani nüfusun yaklaşık %45'i çocuk nüfustan oluşmaktadır.⁴⁶⁷ Bu veri kapsamında kent konseyi 2020 yılı çocuk üye sayısı ile 25'dir. Yani çocuk nüfusu ile oranlandığında 0,00002581 gibi bir oranı temsil etmektedir. Budurum; konsey kapsamında çocuk temsil oranının Şanlıurfa için oldukça düşük kaldığı, demokratik katılım ve doğrudan temsil iradesinin zayıf olarak nitelendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

⁴⁶⁶TÜİK, "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları".

⁴⁶⁷TÜİK, "İstatistiklerle Çocuk".

Şanlıurfa Kent Konseyi'nin temsil oranları incelendiğinde kadın üye ve katılım sayısının özellikle yürütme kurulunda eksikliği göz çarpmaktadır. 2020 yılı itibariyle 20 olan yürütme kurulu üyesi içinde sadece 2 kadın üye ile temsil sağlanmaktadır.⁴⁶⁸ Bunun yanında 16 üyeli engelli meclisinde 1,⁴⁶⁹ 22 üyeli gençlik meclisinde 0 (sıfır),⁴⁷⁰ 25 üyeli çocuk meclisinde 7⁴⁷¹ ve kadın meclisinde 25 üye ile temsil edilmektedir.⁴⁷² Kadın katılımcıların sağlanmasında, temsil edilmesinde kötü bir performans gösteren bir yapıya sahip olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda kadının temsiline ilişkin tek düzey, kadın meclisi olarak belirlenmiştir. Kadın temsiline az olduğu Şanlıurfa Kent Konseyi üretkenlikte diğer meclis ve çalışma gruplarını geride bırakmıştır. 2021 yılı için hayata geçirilen faaliyet sayısı 9'dur. Bu durum da kadın meclisinin etkin bir şekilde işlerlik sağladığını ve verimlilik çerçevesinde kente ve kadınlara katkı sağladığını göstermektedir. Çalışma grupları üye sayısı ve profiline dair bilgi içermediğinden bu düzeydeki temsil durumundan bahsedilememektedir.

Genel profile bakıldığında katılımcı sayısının düşük kaldığı ancak mevcut üye ve deneyim ile farkındalık ve bilinç düzeyi boyutunda ciddi gelişmeler sağladığı ve kente değer kattığı gözlemlenmiştir.

Şanlıurfa Kent Konseyi gençlere yönelik olarak kent yaşamının her alanında etkinlik, kent sorunlarının ve çözümlerinin belirlenmesi ve kentin daha yaşanabilir bir hale getirilmesi hedefleri çerçevesinde “gençlik buluşmaları” kapsamında etkinlikler düzenlemiş, gençlerin fikirlerinin önemine işaret etmiştir. Ayrıca kentlilik bilincinin ve aidiyet duygusunun kozmopolit bir şehir olan bu kentte nasıl sağlanması gerektiği üzerine önerileri katılımcı, özgürlükçü, çok yönlü ve dayanışmacı bir anlayış ile dikkate almıştır.

Şanlıurfa Kent Konseyi, genel itibariyle belirtilen çalışma ilkeleri ve yönergesi kapsamında yönetim anlayışının geliştirilmesi katılım ve demokrasi bilincinin artırılması ile çok ortaklı ve çok aktörlü bir yönetim anlayışının varlığı hususunda temsil oranı nispetinde eksik kalmıştır. Ayrıca katılımcı diğer ortaklara dair konsey sitesinde ve faaliyet raporlarında herhangi bir bilgiye yer verilmemesi, bu kesimin temsiline değerlendirilmesini de imkânsız hale getirmektedir.

⁴⁶⁸“Kent Konseyi Yürütme Kurulu”, Şanlıurfa Kent Konseyi, 2022, Erişim: 03/12/2022, <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/15/yurutme-kurulu>.

⁴⁶⁹“Engelli Meclisi”, Şanlıurfa Kent Konseyi, 2022, Erişim: 03/12/2022, <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/48/engelli-meclisi>.

⁴⁷⁰“Gençlik Meclisi”, Şanlıurfa Kent Konseyi, 2022, Erişim: 03/12/2022, <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/47/genclik-meclisi>.

⁴⁷¹“Çocuk Meclisi”, Şanlıurfa Kent Konseyi, 2022, Erişim: 03/12/2022, <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/49/cocuk-meclisi>.

⁴⁷²“Kadın Meclisi”, Şanlıurfa Kent Konseyi, 2022, Erişim: 03/12/2022, <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/45/kadin-meclisi>.

Haber arşivi incelendiğinde kent konseyinin düzenli olarak ziyaretler ve etkinlikler düzenlediği görülmektedir. 2018 ve sonrası dönemde bu konuda oldukça etkin bir performans sergilediği anlaşılmaktadır. Şanlıurfa Kent Konseyi basın yayın ilişkisi incelendiğinde yerel basın organlarında birkaç haber dışında üretkenliğin eksik olduğu ancak web sitesinin ve konsey ziyaretlerinin bunu etkin olarak konumlandığı gözlemlenmektedir. Bununla birlikte kamu kurum ve kuruluşları, STK'lar ve diğer örgütlenmeler seviyesinde ziyaretler ile ilişki kapsamında güçlü bir görünüm sergilemekte ancak büyükşehir belediyesi ile ilişkisi ve etki kapasitesi hakkında yetersiz kaynak varlığından değerlendirilme yapılması güçleşmektedir. Belediye ile işbirliği halinde yaptığı çalışmalara faaliyet raporuna 2021 için yansıyan tek faaliyet “Hediye Kitap Dağıtımı” etkinliğidir.⁴⁷³ 2020 için ise "Anne Sütü ve Doğru Bebek Emzirme Teknikleri" konulu eğitim, işbirliği içinde yapılan tek faaliyet olarak görülmüştür. Bu ilişki dışında konseyce alınan kararların belediye nezdinde etki doğurup doğurmadığı, yerel birimlerce dikkate alınıp alınmadığı ve sorunların çözümüne yönelik olumlu adım atılıp atılmadığı 2020 yılında büyükşehir belediyesi tarafından tamamlanan “Kent Konseyi Sundurma Yapım İşi” dışında eksik olarak görülmektedir.⁴⁷⁴

Gençlik meclisi temsil oranının düşük olduğu ancak etkinlik ve verimlilik seviyesinde üretkenliğin artış gösterdiği görülmektedir. Ayrıca konsey genel yapılanmasının diyalog kültürüne katkı sağladığı gözlemlenmiştir.

4.3.4. Balıkesir Kent Konseyi

23/07/2019 tarihinde “Şehir Birleştirir” sloganıyla Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası’nın 58. Maddesi, 5216 Büyükşehir Belediye Kanunu’nun 7/v maddesi, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76.maddesi, Kent Konseyi Yönetmeliği’nin ilgili maddelerinin, “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi” kararının ve “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Uygulamaya Geçirilmesi Projesi” kararının dayanak olduğu platformu ifade etmektedir.⁴⁷⁵

Farklılıkları zenginlik olarak gören bir anlayışla kente dair yenilikçi, iyileştirici, katılımcı, şeffaf, hesap verebilir ilkeselliği koruyan Balıkesir Kent Konseyi, bünyesinde genel kurul, yürütme kurulu, başkan, genel sekreter, çalışma grupları ve meclisler dışında danışma kurullarını da barındırmaktadır. En az beş kişiden oluşan danışma kurulları; kentte bulunan üniversitelerin öğretim üyeleri arasından belirlenecek üç

⁴⁷³“Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 195.

⁴⁷⁴Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, “Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, Şanlıurfa: 2020, s. 359.

⁴⁷⁵Balıkesir Kent Konseyi, "Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi Teşkil, Görev ve Çalışma Esasları Yönergesi", Balıkesir, 2022, s. 1.

temsilci, yürütme kurulu tarafından STK, kamu kurum ve kuruluşları ve meslek odalarından belirlenecek alanda uzman üyelerden oluşmaktadır. Balıkesir Kent Konseyi Danışma Kurulu çeşitli alanlarda oluşturulabilir.⁴⁷⁶ Bunlar:⁴⁷⁷

- İlçe Kent Konseyleri Danışma ve Koordinasyon Kurulu,
- Şehir, Çevre ve Planlama Danışma Kurulu,
- Tarım ve Hayvancılık Danışma Kurulu,
- Kalkınma AR-GE, Bilim ve Teknoloji Danışma Kurulu,
- Kültür, Sanat, Turizm Danışma Kurulu,
- Halk Sağlığı Danışma Kurulu'ndan oluşmaktadır.

İlçe Kent Konseyi Danışma ve Koordinasyon Kurulu, diğerlerinden farklı olarak tüm ilçelerdeki kent konseyleri ile etkin işbirliği ve ortaklığı geliştiren, koordine eden bir yaklaşımı esas alır ve kent konseylerinin başkanlarından meydana gelir. Danışma kurulları başkanın daveti üzerine yılda en az üç defa toplanmaktadır.

Meclisler:

- Engelsiz Şehir Balıkesir Meclisi; Engelli vatandaşları ulusal, uluslararası ve kent düzeyinde temsil edebilecek çok taraflı bir yönetim anlayışını yansıtarak ortaklar arası ilişkileri geliştiren, engellilere yönelik sosyal, kültürel, ekonomik dokuları iyileştiren, engellilerin sağlık konularına yönelik öneri, çözüm ve dileklerinin dile getirilebilmesine olanak veren, kentlilik bilinci ve aidiyet duygusunun gelişmesine katkı sağlayan bir yapılanmadır.⁴⁷⁸

- Gençlik Meclisi; Balıkesir il coğrafyası içerisindeki 15-29 arası tüm gençlerin katılımcı ve ortaklık duyguları ile kent problemlerine dahil olduğu, çözüm sunduğu, önerilerde bulunduğu, sosyal yardımlaşma ve dayanışma kültürünün gelişmesine yardımcı olduğu, eğitsel ve demokratik bir yaklaşım benimseyen yapılanmadır.⁴⁷⁹

- Kadın Meclisi; Kadına yönelik sorunların çözümünde kadın dinamizminin ve tecrübesini kullanarak, katılımcı, esnek ve ortaklık anlayışı içinde kentlilik bağı ve bilinci oluşturan yapılanmadır.⁴⁸⁰

- Kuvay-i Milliye Meclisi; Balıkesir ili coğrafya sınırlarına bulunan ve meclisin çalışma konularına ilgi duyan herkesin katılabileceği, Balıkesir'in Milli

⁴⁷⁶“Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi Teşkil, Görev ve Çalışma Esasları Yönergesi”, s. 3-6.

⁴⁷⁷“Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi Teşkil, Görev ve Çalışma Esasları Yönergesi”, s. 6.

⁴⁷⁸Balıkesir Kent Konseyi, “Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi Engelsiz Şehir Balıkesir Meclisi Görev ve Çalışma Esasları Yönergesi”, Balıkesir 2022, s. 2.

⁴⁷⁹Balıkesir Kent Konseyi, “Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi Gençlik Meclisi Görev ve Çalışma Esasları Yönergesi”, s. 1-2.

⁴⁸⁰Balıkesir Kent Konseyi, “Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi Kadın Meclisi Görev ve Çalışma Esasları Yönergesi”, s. 2.

Mücadele'deki rolünü ve tarihini araştıran, kentin kültürel ve tarihi dokusunu ulusal ve uluslararası alana taşımayı amaçlayan vb. konularda çalışmalar, projeler ve öneriler ortaya koymaya çalışan katılımcı ve demokratik bir yapılanmadır.⁴⁸¹

Çalışma Grupları:⁴⁸² En az 10 kişiden oluşan, kent konseyinin çalışma alanlarında uygulama amaçlı projeler üreten ve bu alanlara yönelik ayrıntılı çalışmalar yapmak üzere gerektiğinde uzmanlarından gönüllü düzeyde hizmet alıp kentin gelişimine katkı sunan, şeffaf ve katılımcı yapılanmalardır. Çalışma grup alanları:

- Afet ve Kriz Yönetimi Çalışma Grubu
- Kültür, Sanat ve Turizm Çalışma Grubu
- Su Çalışma Grubu
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Çalışma Grubu
- Spor ve Sosyal Gelişim Çalışma Grubu
- Sağlık Çalışma Grubu
- Şehir, Çevre ve Planlama Çalışma Grubu
- Şehir Ekonomisi, Kalkınma ve İstihdam Çalışma Grubu
- Tarım ve Hayvancılık Çalışma Grubu
- Hayvan Hakları Proje Çalışma Grubu
- Bisiklet Proje Çalışma Grubu

Projeler:⁴⁸³

• “Birlikte Başaracağız Projesi” Covid 19 süresince kentteki talep ve ihtiyaçlar göz önüne alınarak diğer ilçe kent konseyleri ile de işbirliği yaparak gönüllü esaslı ve katılımcı ruhlu bir yaklaşımla yardımlaşma ve dayanışma örneği gösteren çalışmadır.

• “İmkânı Olan Bıraksın, İhtiyacı Olan Alsın Projesi”Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ve Balıkesir Sebze ve Meyveciler Esnaf Odası desteği ve kent konseyleri üyeleri ve diğer katılımcılar ile sosyal yardımlaşma ve dayanışma örneğinin gösterildiği, kent kültürünün yaşatıldığı, katılımcı anlayışın yansıtıldığı ve aidiyet duygusunun sağlamlaştırıldığı bir proje alanıdır.

• “Balıkesir Arkeoloji Buluşmaları Projesi” kapsamı mevcut coğrafya içerisinde kent tarihinin, doğasının ve kültürünün belirli bir bilinç ve güzergâhıtrafında

⁴⁸¹Balıkesir Kent Konseyi, “Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi Kuvvâ-i Milliye Meclisi Görev ve Çalışma Esasları Yönergesi”, s. 2.

⁴⁸²Balıkesir Kent Konseyi, “Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi Çalışma Grupları Görev ve Çalışma Esasları Yönergesi”, s. 2.

⁴⁸³“Balıkesir Kent Konseyi Projeleri”, Balıkesir Kent Konseyi, 2022, Erişim: 25/11/2022, <https://balikesirkentkonseyi.org/kategori/tamamlanan-projeler.html>.

şekillenebilmesine, geliştirilebilmesine ve canlandırılmasına katkı sağlayan eğitici, katılımcı ve işbirliği esaslı bir proje alanıdır.

- “Kasnak Kardeşliği Projesi” Balıkesir Kent Konseyi ve Türkiye Eğitim Vakfı işbirliği ile gerçekleştirilen, üretim sonucu elde edilen nakışların karşılığı ile imkânı olmayan kız çocuklarının eğitimine katkı sunulmasını içeren projedir.⁴⁸⁴

- “Sokak Sağıklaştırma Projesi” Balıkesir’de mevcut eski yerleşim yerlerinin restitüsyon, rölöve ve restorasyonunu kapsayan, katılımcı bir kent konseyi yaklaşımı ve vatandaş, belediye, STK’lar, kurum-kuruluşlar ve odalar birlikteliği ile hayata geçirilen projedir.⁴⁸⁵

Etkinlikler:⁴⁸⁶

- 27/08/2021 Sanatın On Hali (Geleneksel Türk Sanatları Yarışması); Geleneksel Türk Sanatlarının gelişimine katkı sağlamak ve kent vatandaşlarını bu alana yönelik bilinçlendirmek, geliştirmek ve bağ dokusunu güçlendirmek için hayata geçirilmiş, katılımcı ve rekabetçi bir yaklaşımla düzenlenmiş etkinliktir.

- 11/02/2022 Çocuk Gözüyle Maskeli Yaşam; İlkokullar arası resim yarışması olan bu etkinlik Türk Tabipler Birliği ile Balıkesir Kent Konseyi işbirliği ile yürütülmüş ve çocukların gelişimine katkı sağlamayı amaçlayan bir etkinliktir.

- 05/03/2022 On’Talks-Kariyer ve Girişimcilik Zirvesi; Balıkesir Kent Konseyi Gençlik Meclisi tarafından projelendirilen ve düzenlenen bu etkinlik çeşitli alanlarda uzman iş insanlarının, öğretim görevlilerinin, girişimcilerin vb. kişilerin katılımı ve sunumu ile gençlere yönelik bilinçlendirme faaliyeti olarak algılanmaktadır.

- 27/03/2022 Müspet Değerler Mektebi kapsamında Gençlik Meclisi tarafından gerçekleştirilen Dış Politika ve Mavi Vatan etkinliği ödüllü bir proje olmasının yanında gençlere yönelik eğitici, geliştirici ve bilinçlendirici bir faaliyet olarak görülmektedir.

- 27/07/2020 Körfez Çevre ve İklim Değişikliği Çalıştayı; Çevre bilincine ve kent sorunlarına yönelik katılımcı, şeffaf ve işbirliğine dayalı bir yaklaşımla düzenlenmiştir. Buna ilişkin sonuç raporu oluşturulmuş ve kamuoyu ile şeffaf bir biçimde paylaşılmıştır.⁴⁸⁷

- 10/03/2021 YÖN101 (Yönetişim Yüz Bir Eğitimi) Programı; Türkiye Kent Konseyleri Birliği, Balıkesir Kent Konseyi ve Argüden Yönetişim Akademisi işbirliği

⁴⁸⁴Balıkesir Kent Konseyi, “Balıkesir Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, Balıkesir: 2021, s. 24,

⁴⁸⁵“Balıkesir Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 81.

⁴⁸⁶“Balıkesir Kent Konseyi Etkinlikleri”, Balıkesir Kent Konseyi, 2022, Erişim: 25/11/2022, <https://balikesirkentkonseyi.org/etkinlikler.html>.

⁴⁸⁷Balıkesir Kent Konseyi, “Körfez Çevre ve İklim Değişikliği Çalıştayı Sonuç Raporu”, Balıkesir: 2020.

ve ortaklığı ile düzenlenen, halkın karar alma mekanizmalarına etkin katılımını ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesini yansıtan bir programdır.⁴⁸⁸

- 03/08/2021 Balıkesir Deprem ve Afet Risklerinin Azaltılması Çalıştayı; Kentte yaşayan vatandaşların ortak katılımını öngören, olası deprem ve diğer afet senaryolarını barındıran, bilinçlendirici ve eğitici etkinliktir. Buna ilişkin sonuç raporu oluşturulmuş ve kamuoyu ile şeffaf bir biçimde paylaşılmıştır.⁴⁸⁹

Balıkesir Kent Konseyi güdümünde gerçekleştirilen bu proje ve etkinlikler, benimsenen katılımcı, esnek, şeffaf, hesap verebilir, sosyal yardımlaşma ve dayanışma etik, adem-i merkeziyetçi ilkeler ve ele alınan post-modern yaklaşımla kente ve kentlilere şu nitelikleri kazandırmaktadır.⁴⁹⁰

- Zamanı ve bilgiyi daha etkin ve verimli kullanabilme becerisi
- Daha gelişmiş bir kentte daha gelişmiş bir yaşam standardı etrafında yaşamak
- Kentte yer alan sorunlara, ihtiyaçlara ve diğer alanlara yönelik alınacak kararlarda karar mekanizmalarına etki etme becerisi
- Sosyal bir toplumun inşasında tecrübe ve gelişim kazanma
- Pozitif yönlü farklı bakış açıları kazanma

Balıkesir Kent Konseyi kentin kültürel değerlerini korumak, geliştirmek ve hem ulusal hem de uluslararası alanda duyurmak için kent tarihini ve doğal çehresini ele alarak katılımcı ve şeffaf bir anlayışa sahip genel kurul, yürütme kurulu, meclis ve çalışma grupları bünyesinde akademik çalışmalar da yapmaktadır. Buna örnek olarak “Kültürel Miras Açısından Balıkesir’in Kadın Giysisinin Sürdürülebilirliği ve Balıkesir Pullusu” başlıklı makalesi verilebilmektedir.⁴⁹¹

Balıkesir Kent Konseyi’nin Balıkesir Büyükşehir Belediye meclisine sunduğu tavsiye kararları ve öneriler:⁴⁹²

1. Balıkesir şehrini yansıtan ve kent kültürünün somut olmayan miras listesinde yer alan folklorik unsurların bilimsel olarak araştırılması ve kültürel çeşitliliği sağlayacak şekilde arşive kazandırılması
2. Kent yapısını içeren geleneksel unsurların özgün, niteliksel ve çağdaş uygulamalarla sürdürülebilirliğinin sağlanması

⁴⁸⁸“Balıkesir Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 25.

⁴⁸⁹“Balıkesir Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 29.

⁴⁹⁰Hilal Olgaç, ed., *Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi Gönüllü El Kitabı*, Balıkesir: Türkiye Kent Konseyleri Birliği Yayını, 2021, s. 12.

⁴⁹¹“Balıkesir Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 69.

⁴⁹²“Balıkesir Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, 2021, s.117.

3. Yerel kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için gerekli istihdam alanını ve markalaşmayı genişletmek için kentin tanıtımını ulusal ve uluslararası alana taşımak

4. Katılımcı bir yönetim anlayışını barındıracak, vatandaş, STK, belediye, kurum ve kuruluşları, odaları işbirliği ve ortaklığı ile “Balıkesir Olgunlaşma Enstitüsü” kurmaya yönelik önerilerdir.

Balıkesir Kent Konseyi aynı zamanda “B’Genç” adında çevrimiçi gençlik dergisi ile ülke ve kent değerlerini içeren, fikir ve önerileri kapsayan, gençliğe dair alanların paylaşıldığı, ortaklık, şeffaflık, katılımcı ve yenilikçi bir yaklaşımı esas alan kültürel ve bilime dayalı çalışmaların hikâyeleştirilerek anlatıldığı ve nitekim gençlerin sosyal, kültürel ve yönetsel alanda kendilerini geliştirebilecekleri fırsatını veren çok yönlü ve çok boyutlu bir post-modern kazanım elde etmiştir. Bu yönüyle özelde kentte bulunan ve çalışma alanları kapsamında ilgili herkesin bütünsel olarak ise tüm vatandaşların teşvikini ve desteğini sağlamış olmaktadır. B’Genç Çevrimiçi Gençlik Dergisi ilk olarak 2021 yılında çıkarılmaya başlanmış ve iki ayda bir yayım aralığı bulunmaktadır.⁴⁹³

Balıkesir Kent Konseyi Analizi;

Balıkesir’in 1 milyon 250 bin 610 nüfusu içerisinde kadın nüfus oranı %49.9 iken erkek nüfus oranı %50.1’dir. Genç nüfus oranı %12,7 iken engelli nüfus oranı yaklaşık olarak %11’dir.⁴⁹⁴ Balıkesir Kent Konseyi yürütme kurulu 38 kişilik bir üye profilinde 7 kadın ve 31 erkek üye ile temsil edilmektedir.⁴⁹⁵ 38 kişilik kurul, nüfus esas alındığında yönerge ile paralel olarak temsil çoğunluğu bağlamında yeterli bir sayı olarak görülmektedir. Ancak bu durum eşitlikçi bir kent konseyi yaklaşımının uzağındadır. Ayrıca kent konseyi yürütme kurulunda, genç ve engelli profiline sahip üye gözlemlenmemiştir.

Konsey 2020 faaliyet raporundan aktarıldığı şekilde 2019 yılı için 495 üye ile kurulmuş ve 306 STK temsilcisi, 120 Oda temsilcisi, 32 kamu kurum ve kuruluş temsilcisi, 14 vakıf temsilcisi, 11 muhtar temsilcisi, 5 siyasi parti temsilcisi, 4 üniversite temsilcisi ve 3’er sendika, noter, baro ve basın temsilcilerinden oluşmaktadır.⁴⁹⁶ Büyükşehir Belediyesi 2021 faaliyet raporunda ise kent konseyinin toplam bileşen sayısı 511 olarak belirlenmiştir.⁴⁹⁷ Bu temsillere göre çok aktörlü bir yapıyı simgelerken üye sayısının belirli paydaşlar nezdinde düşük olması katılım konusunda bilinç ve

⁴⁹³“B’Genç”, Balıkesir Kent Konseyi, 2021, Erişim: 25/11/2022,

<https://balikesirkentkonseyi.org/tema/dokumanlar/bgenc1.html>.

⁴⁹⁴TÜİK, “Engellilik ve Yaşlılıkla İlgili Göstergeler”; TÜİK, “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları”.

⁴⁹⁵“Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi Organizasyon Şeması”, Balıkesir Kent Konseyi, 2022, Erişim: 25/11/2022, <https://balikesirkentkonseyi.org/sayfa/organizasyon-semasi.html>.

⁴⁹⁶“Balıkesir Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, Balıkesir: 2020, s. 18.

⁴⁹⁷Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, “Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, Balıkesir, 2021, s. 180.

farkındalık eksikliğini göstermektedir. Ayrıca katılım düzeyinin belirli paydaşlar aleyhine düşük olması diğer siyasi, ekonomik ve sosyal sebeplerle açıklanabilmektedir.

2021 faaliyet raporu çerçevesinde üye profilinde STK üyesi 278'e düşmüş, oda temsilcisi, sendika, vakıf, noter ve baro sabit kalmış, vakıf üyesi 45'e, kamu kurum ve kuruluş temsilcisi 113'e, muhtarlar temsilcisi 20'ye yükselmiştir.⁴⁹⁸ Buradan anlaşılan toplam üye sayısı sabit kalmakla birlikte çeşitli örgütlenmeler düzeyinde katılım konusu farklılık göstermiştir. Katılım konusunda genel bir bilinç düzeyi sağlanmış olsa da eşit ve oransal bir düzeyde temsile erişilememiştir. Ancak 2020'de mevcut toplantı sayısı 32 iken, 2021'de bu sayı 104'e yükselmiştir.⁴⁹⁹ Buradan anlaşılan ise kent ve konsey gündemine ve sorunlarına daha çok yoğunlaşmış, önceki yıla göre çalışma performansı artış göstermiştir.

En az 5 kişiden oluşması öngörülen danışma kurulu Türkiye kent konseyi platformları ortalamasında kente nitelik katan bir düzey olarak görülmüştür. Oluşturulması ve hayata geçirilmesi, etkinlik ve verimlilik açısından önemlidir. Ancak kurum sitesinde mevcut bilgiler ile kent konseyi danışma kurulunun aktif olup olmadığı belirlenememektedir. Ayrıca yürütme kurulu bünyesinde etki alanının sağlanıp sağlanmadığı, aktif dahi olsa üye profilinin yönergede belirlenen şekilde çok aktörlü ve temsil düzeyi yüksek olup olmadığı belirlenememektedir.

Balıkesir Kent Konseyi'nin dikkat çeken özelliği; kurumlar arası işbirliğinin ortalama bir düzeyden daha yüksek olduğudur. Bunun yanında sosyal yardımlaşma ve dayanışma bilinci ile kent fiziki coğrafya gelişimi algısının ve yerel sürdürülebilir kalkınma anlayışının gelişmiş olduğu görülmektedir. Zira kent konseyi olarak son dönemde en çok durulan konular; kültürel mirasın korunması, sosyal yardımlaşma ve dayanışma bilincinin geliştirilmesi, yoksulluğun azaltılması, çevrenin korunması ve iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması, sağlıkbilincinin geliştirilmesi ve yönetim anlayışının yaygınlaştırılmasıdır. Bu kapsamda yoğun olarak faaliyet yürüten çalışma grupları; Kültür, sanat ve turizm, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, sağlık, şehir ekonomisi kalkınma ve istihdam ile spor ve sosyal gelişim çalışma gruplarıdır.

En aktif meclis ise gençlik meclisi olarak dikkat çekmektedir. Üretilen projeler çerçevesinde diğer meclislerle ortak hareket eden gençlik meclisi özellikle etkinlikler konusunda bilinç ve farkındalık artırıcı bir nitelik ile vatandaşın sosyal gelişim ve değişimine destek olmaktadır. Gençlik meclisi bünyesinde çıkarılan B'Genç dergisi ile

⁴⁹⁸“Balıkesir Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 16.

⁴⁹⁹“Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, s. 16.

de hem gençlerin hem de kentin diğer sakinlerinin yazın üretimine, bilinç düzeyinin artırılmasına ve kişisel gelişimlerine artı değer katmaktadır.

Balıkesir Kent Konseyi, diğer kentlerden farklı olarak kültürel mirasını ve tarihini esas alan bir kazanımı olan Kuvay-i Milliye meclisine sahiptir. Kent tarihi ve Türkiye kent konseyi yapılanmaları arasında ilk olma özelliği taşımaktadır. Kültürel mirasın korunmasında ve yaşatılmasında Balıkesir’de öncü bir rol üstlenmektedir.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi faaliyet alanı imar ve kalkınma, çevre ve iklim, su yönetimi, denetim, sosyal hizmetler ve ulaşım üzerinde yoğunlaşmıştır. Kent konseyinin çalışma alanları ise genellikle belediye çalışmalarına paralel olmuştur. Bu konuda kent konseyi benimseyici ve kabul edici olarak değerlendirilmektedir.

Balıkesir Kent Konseyi bünyesinde en fazla projelendirilen alan sosyal yardımlaşma ve dayanışmaya ilişkindir. Bunun yanında çevre, imar ve sosyo-kültürel gelişim projeleri ile etkinlikleri konseyin iyi bir performans sağladığı, kente değer kattığı alanlardır. Kent coğrafyasının ve estetiğinin gelişimi konusunda kentte öncü ve yol göstericidir. Balıkesir özelinde kent profiline uygun çalışma grupları ve alanları oluşturmuştur.

Balıkesir Büyükşehir Faaliyet Raporu incelendiğinde büyükşehir ile kent konseyi arasındaki ilişkiler gelişmiş düzeydedir. Çeşitli etkinlikler kapsamında belediye ile işbirliği ve uzlaşmacı bir anlayış çerçevesinde ilişkiler yürüten kent konseyinin kendi bünyesinde oluşturduğu projeleri belediye katkısı ve desteği ile hayata geçirmektedir. Örnek olarak “Balıkesir Afetlerin Farkında (BAF), Elele, İmkânı Olan Bıraksın / İhtiyacı Olan Alsın, Umudum Senden, Puşide, Kasnak Kardeşliği ve Gelenekten Geleceğe Kültürel Mirasımız Balıkesir Pullusu Terlik Atölyesi Projesi” büyükşehir belediyesi ve diğer çeşitli kamu kurum, STK, sendika, vakıf ve üniversiteler ve vatandaşların destekleri ile gerçekleştirilmektedir.⁵⁰⁰

Balıkesir Kent Konseyi’nin aldığı tavsiye kararları ile Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, kent genelindeki tarihi çeşmelerin aslına uygun restorasyon çalışmalarıyla, boş arsa ve terk edilmiş yapıların bakımları ve kent genelinde çevre ve görüntü kirliliği oluşturan, yaya ve motorlu araç trafik emniyetini ve vatandaşların güvenliğini tehdit eden, tarihi ve kültürel özelliği olan yapıları kapatan yön ve yer tabelalarının sağlıklılaştırma çalışmaları büyükşehir belediye meclisince oy birliğiyle kabul edilerek proje uygulamalarına başlanılmıştır.⁵⁰¹

Bu alıntıdan anlaşılacağı üzere Balıkesir Kent Konseyi’nin yürüttüğü çalışmalar neticesinde aldığı tavsiye kararları yerel birimlerce dikkate alınmakla birlikte, sorunların çözümünde olumlu adımlar atıldığının ve büyükşehir belediyesinin etkilendiğinin

⁵⁰⁰“Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, s. 181-190.

⁵⁰¹“Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, s. 184.

göstergesidir. Ayrıca yerel sürdürülebilirlik anlayışı kapsamında etkili olarak sonuç doğuran ve belediye-kent konseyi ilişkisinin gelişmesine katkı sağlayan bir durum olarak değerlendirilebilmektedir.

Sanatın On Hali II Geleneksel Türk Sanatları Yarışması Kataloğu, Balıkesir Arkeoloji Buluşmaları Sempozyumu Mysia ve Çevre Kültürleri 2021 Bildiriler Kitabı, Sanatın On Hali Geleneksel Türk Sanatları Yarışması Kataloğu, Tasarımla Balıkesir'i Anlat Balıkesir Temalı Ürün Tasarım Yarışması Kataloğu, Balıkesir Fotoğrafçılar Maratonu Yarışması Kataloğu, Balıkesir Kadın Giysileri ve Başlıkları Kitabı, İstiklal Konulu Şiir Yarışması Dereceye Giren Şiirler Kitapçığı ve B'Genç dergisi yayınları ile yazın üretimi konusunda da kente ciddi gelişmeler sağlamıştır.⁵⁰²

Genel itibarıyla Balıkesir Kent Konseyi, üzerinde sıkça durulan sosyal yardımlaşma ve dayanışma, çevre, imar ve restorasyon ile sosyo-kültürel gelişim ve bilinç konularında hem teorik hem de pratik düzeyde kente ciddi kazanımlar sağlamıştır. Bahsi edilen diğer alanlarda projelendirme ve uygulama düzeyinde üretkenlik yetersiz de olsa bilinç ve farkındalık artırıcı, eğitsel çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Basın ile ilişkiler kapsamında da işbirliğini esas alan bir yaklaşım sergileyen kent konseyi, etkinlik, verimlilik, şeffaflık, hesap verebilirlik, etiklik, yerellik, katılımcılık vb. değerleri de benimseyen ve çalışmalarına yanıştan bir görünüm barındırmaktadır. Balıkesir Kent Konseyi olarak dijital ortamı da (Web sitesi vb.) etkin olarak kullanabilmektedir.

Şeffaf bir yönetim anlayışı çerçevesinde kent değerlerine katkı sağlayan ve Türkiye ortalaması üzerinde bir performans sergileyen kent konseyi örneklerindendir.

4.3.5. Eskişehir Kent Konseyi

YG 21 kapsamında 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği etrafında şekillenen ve “Şehir Birleştirir” sloganıyla 2009'dan itibaren faal bir biçimde çalışmalarını yürüten Eskişehir Kent Konseyi; Genel Kurul, Yürütme Kurulu, Kent Konseyi Başkanı ve Genel Sekreteri ile meclisler ve çalışma gruplarından oluşmaktadır. Meclisler; Kadın ve Mahalle Meclisi'nden oluşmaktadır.^{503 504}

Kadın Meclisi; kadınların Eskişehir'e yönelik düşüncelerini, öneri ve projelerini demokrasi ve katılım ilkeleri etrafında dil, din, ırk, kültür, sınıf, eğitim, cinsiyet ve

⁵⁰²“Yayınlar”, Balıkesir Kent Konseyi, 2022, Erişim: 02/12/2022, <https://balikesirkentkonseyi.org/sayfa/yayinlar.html>.

⁵⁰³Duru Şahyar Akdemir, “Anadolu Üniversitesi Öğrencilerinin Kent Konseyi Algısı”, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7/3 (24 Haziran 2019): s. 44.

⁵⁰⁴“Eskişehir Kent Konseyi; Organizasyon Şeması”, Eskişehir Kent Konseyi, 2022, Erişim: 24/11/2022, http://www.eskisehirkentkonseyi.org.tr/org_sema.php.

cinsel yönelim farkı gözetmeksizin sunabilmelerini, yönetime katılabilmelerini, tecrübe kazanmalarını, takibe ve denetime ilişkin sorumluluk ve görev alabilmelerini, politika ve strateji ortağı olabilmelerini şeffaf, esnek ve hesap verebilir bir yaklaşımla esas alan, gönüllü katılımı teşvik eden bilinçli bir platformdur.⁵⁰⁵

Mahalle Meclisi;uzlaş ve demokrasi kültürünün bir parçası olarak mevcut mahallelerde ihtiyaçların belirlenmesi, sorunların giderilmesi ve yaşam standartlarının artırılması amacıyla sürdürülebilir bir kent vizyonu çerçevesinde ayırım gözetilmeksizin bütün vatandaşların aktif katılımını öngören platformdur.⁵⁰⁶ Eskişehir Mahalle Meclisleri:⁵⁰⁷

- Büyükdere Mahalle Meclisi
- Emek Mahalle Meclisi
- Gökmeşdan Mahalle Meclisi
- Gültepe Mahalle Meclisi
- Gündoğdu Mahalle Meclisi
- Hoşnudiye Mahalle Meclisi
- Kaymaz Mahalle Meclisi
- Osmangazi Mahalle Meclisi
- Sakintepe Mahalle Meclisi
- Sötlöce Mahalle Meclisi
- Şeker Mahalle Meclisi
- Yenikent Mahalle Meclisi

Eskişehir Kent Konseyi Çalışma Grupları kentin gündemi, sorunları ve ihtiyaçları göz önüne alınarak şu şekilde sınıflandırılmış:⁵⁰⁸

- Araba Yok Çalışma Grubu; kentte mevcut trafik ve ulaşım sorununun çözümüne yönelik araç yoğunluğunun azaltılması ve bisiklet kullanımının yaygınlaştırılması teşvikine yönelik çalışmaları ve projeleri üreten çalışma grubu olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca insan ve çevre sağlığını dikkate alacak çalışmalar yürüterek mevcut sorunların bu alana yönelik etkileri azaltılmak istenmektedir.

- Afet Çalışma Grubu; kent ölçeğinde afete ve acil durumlara karşılık vatandaşın bilinçlendirilmesine, eğitilmesine ve afet öncesi ve sonrası müdahalenin en iyi ve doğru şekilde yapılabilmesine katkı sağlamayı amaçlayan çalışmaları yapan grup olarak değerlendirilmektedir.

⁵⁰⁵“Eskişehir Kent Konseyi; Organizasyon Şeması”.

⁵⁰⁶“Eskişehir Kent Konseyi; Organizasyon Şeması”.

⁵⁰⁷“Eskişehir Kent Konseyi; Organizasyon Şeması”.

⁵⁰⁸“Eskişehir Kent Konseyi; Organizasyon Şeması”.

- Bağımlılık Çalışma Grubu; madde kullanımı konusunda engelleyici bilinçlendirme ve farkındalık çalışmaları yürüterek kent değerine ve hemşerisine katkı sağlamayı amaçlayan çalışma grubudur.
- Çevre Sağlık Çalışma Grubu; çevreye olan duyarlılığın artırılması ve çevre sağlığının korunması amacıyla çalışmalar yürüten kent konseyi birimidir.
- Enerji Çalışma Grubu; kent coğrafyası ile sınırlı olarak mevcut kaynakların etkin ve verimli şekilde kullanılabilmesine olanak sağlayacak proje ve öneriler oluşturan ve bu konu hakkında kamuoyunu bilinçlendirici faaliyetler organize eden çalışma grubudur.
- Fotoğraf Çalışma Grubu; şeffaflığın ve hesap verilebilirliğin tezahürü olan bu çalışma grubu, fotoğrafçılık başta olmak üzere çeşitli sosyal ve sanatsal araçların kullanılması ile kamuoyunu bilinçlendirmenin ve haberdar etmenin etkililiği üzerine çalışmalar yürüten ve toplumun tamamına ulaşmayı hedefleyen grubu ifade etmektedir.
- Gençlik Çalışma Grubu; Eskişehir gençliğini temsil edebilmeyi ve gençlere yönelik çeşitli alanlarda değer katabilmeyi, kent sorunlarına yönelik çözüm önerilerini aktif katılım ile sağlayabilmeyi, hoşgörü ve uzlaşya yönelik tecrübe kazanmalarını, dayanışma ve paylaşma kültürüne ortak olabilmelerini amaçlayan çok aktörlü çalışma grubudur.
- Hayvan Hakları Çalışma Grubu; hayvan haklarına ve yaşamlarına destek vermeyi içeren çalışmalar yürüten gruptur. Diğer gruplar gibi paydaşlı ve bütüncül bir yaklaşım sergilemektedir.
- İş Sağlığı ve İş Güvenliği Çalışma Grubu; sağlıklı bir yaşam için iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinçlendirme faaliyetleri organize eden ve bu alana yönelik çeşitli eğitsel çalışmalar düzenleyen gruptur.
- Kırsal Kalkınma Çalışma Grubu; iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde kırsal yörelerdeki halkın sosyal refahının artırılması ve kırsal kalkınmanın eğitim, sağlık, altyapı ve üstyapıyı içerecek şekilde sağlanmasına yönelik stratejik, akılcı ve sürdürülebilir politikalar üreten ve katkı yapmayı amaçlayan çok aktörlü çalışma grubudur.
- Kültür Sanat Çalışma Grubu; kent ölçeğinde, kent kültürüne katkı sağlayan, unutulmuş, unutulmaya yüz tutmuş sanatı ve sanatçıları araştıran, gün yüzüne çıkaran ve dolayısıyla kent kültürü ve sanatına yönelik katkı sunmayı amaçlayan çalışma grubudur.
- Pazaryerleri Çalışma Grubu; kent ölçeğinde pazaryerlerine ilişkin bilinçlendirme çalışmaları yürüten gruptur.

- Spor Çalışma Grubu; kent vatandaşına yönelik spor alanında eğitsel ve farkındalık çalışmaları yaparak küreselleşme çerçevesinde hemşeriyi dünya vatandaşlığına hazırlamayı amaçlayan çalışmalar yapan gruptur.

- Türk Sanat Müziği Korosu; Türk Sanat Müziği’ni yaşatılmasına ve nesilden nesle aktarılmasını amaçlayan çalışmalar yapan kent konseyi grubudur.

Etkinlikler:⁵⁰⁹

- 02/06/2016 tarihinde Su ve Sağlık Konferansı; Çevre ve Sağlık Çalışma Grubu tarafından düzenlenen, su kullanımı ve insan-çevre sağlığının önemi konusunda halkı bilinçlendirici ve eğitici bir ol üstlenen, küresel, ulusal ve yerel su, iklim değişikliği ve küresel ısınma sorunlarına dikkat çeken organizasyondur.

- 24/09/2016 tarihinde Kadın Meclisi tarafından düzenlenen eğitsel ve farkındalık etkinliği ‘Kadının Adı Var; Kadına ve Erkeğe Eşit Uzaklıkta İnsana Yakın Gösteri’sidir. Cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılığına yönelik farkındalık yaratma amacı taşıyan organizasyondur.

- 22/10/2016 tarihinde Hayvan hakları çalışma grubu ve Sakarya Gazetesi işbirliği ile düzenlenen Satın alma sahiplen; pati şenliği’ organizasyonudur. Son yüzyılda ortaya çıkan hayvan hakları konusunda yaşanan gelişmelere dikkat çekmek amacıyla düzenlenen etkinliktir.

- 15/02/2017 tarihinde Eskişehir Kent Konseyi ve Anadolu Üniversitesi işbirliğinde hem afet ve acil durumlara yönelik bilinçlendirme amaçlı hem de Eskişehir Mobil Afet Bilgi Sistemi uygulamasını tanıtmaya amaçlı düzenlenen çok aktörlü ve çok boyutlu bir etkinliktir.

- 08/03/2017 tarihinde Eskişehir Kent Konseyi ve Osmangazi Üniversitesi tarafından müşterek olarak düzenlenen “Yenilenebilir Enerji Konferansı” enerji konusunda yerel ve ulusal kaynakların etkin ve verimli kullanılabilmesine olanak sağlayan, farkındalık yaratan etkinliktir.

- 16/12/2017 tarihinde düzenlenen ve kent konseyi Kültür Sanat Çalışma Grubu tarafından organize edilen “Bilmediğim Şehir; Eskişehir” adlı konferans, Eskişehir’in bilinmeyen yönlerini, tarih ve kültürünü yansıtan bir amaçla ve kentin sürdürülebilir bir modelde kültürel canlılığını sağlamaya yönelik olarak düzenlenmiştir.

- 17/11/2018 tarihinde Kadın Meclisi tarafından düzenlenen ‘Dijital Kültürde Çocuk Yetiştirmek; Çocuğum Teknoloji Bağımlısı mı?’ adlı konferans, post-modern çağın yenilikleri kapsamında ortaya çıkan dijitalleşmenin ve dijital dünyanın çocuk

⁵⁰⁹“Eskişehir Kent Konseyi; Haberler, Etkinlikler, Projeler”, Eskişehir Kent Konseyi, 2022, Erişim: 26/11/2022, http://www.eskisehirkentkonseyi.org.tr/icerik_list.php?cat_icerik=3.

yetiştirme üzerine etkileri ile teknoloji bağımlılığı, siber zorbalık gibi dijital kültürün tehlikelerine karşı teknoloji kullanım kültürü oluşturma, dijital kültür içinde yetişen çocukların sorunları ve ailelerin sorumlulukları üzerine eğitsel ve bilinçlendirici bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir.

Tavsiye ve öneriler:⁵¹⁰

- Gençlik Çalışma Grubu tarafından yapılan çalışmada il halk kütüphanesinin çalışma ve açık kalma saatlerinde sürenin uzatılmasına ilişkin tavsiye kararı
- Hem insan hem de çevre sağlığını olumlu yönde etkileyecek, sağlık ve düzenleme maliyetlerini azaltacak, trafik ve ulaşım problemlerini en aza indirecek bisiklet kullanımının yaygınlaştırılması politikalarının belirlenmesine yönelik tavsiye kararı
- Ekonomik kaygılardan ve nitelik eksikliğinden kaynaklı eğitim sürecinin, yön veren, değer katan, nitelikli, katılımcı, rasyonel ve kolektif aklı benimseyen, uzlaşmacı, işbirliğine dayalı, yenilikçi, zamanın ruhuna uygun, güvenli, sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçları ve değerleri gözeten ve etkin bir ilkesellik etrafında yeniden düzenlenmesine yönelik tavsiye kararı
- Eskişehir su fakiri bir kent konumundadır. Bu nedene bağlı olarak kent sulama yöntemlerinin modernleştirilmesi ve su kullanımı hakkında vatandaşın bilinçlendirilmesi gerekliliğine yönelik politikaların oluşturulması kapsamında tavsiye kararı
- Toplumsal cinsiyet ana akımlaştırma, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme, hak temelli izleme ve kentsel haklar ve hizmetler alanında toplumsal cinsiyete dayalı norm ve standartları benimseyen, uygulayan ve denetleyen yeni yapılanmanın varlığı üzerine tavsiye kararıdır.

Bu tavsiyeler ve öneriler belediye meclisince incelenmek ve karara ağlanmak üzere Eskişehir Kent Konseyi meclis ve çalışma grupları aracılığıyla yaptığı bilimsel ve toplumsal saha çalışmalarında kente ilişkin sorunların çözümüne yönelik paydaşlı ve çok yönlü olarak aldığı kararlardır.

Eskişehir Kent Konsey Analizi:

Eskişehir 898 bin 396 nüfus ile Türkiye’de en büyük 25. ildir. 450 bin 608 kadın nüfusu ile %50,15 kadın nüfus yoğunluğuna sahiptir.⁵¹¹ Hem yürütme kurulu hem meclis hem de çalışma gruplarının üye sayısının ve katılımcı profilinin eksikliğinden

⁵¹⁰“Eskişehir Kent Konseyi; Haberler, Etkinlikler, Projeler”.

⁵¹¹TÜİK, “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları”.

dolaylı çok aktörlü bir anlayış çerçevesinde gelişen bu mekanizmanın performans düzeyi belirlenememektedir.

Kurum sitesinde belirtilen şekilde kent konseyi bünyesinde sadece kadın ve mahalle meclisleri oluşturulmuştur. Bu bağlamda diğer kent konseyleri ile olan bağlantı çerçevesinde gençlere yönelik faaliyet alanı çalışma grubu düzeyine sağlanmışken çocuk, engelli ve emeklilere yönelik herhangi bir çalışma alanı oluşturulmamıştır.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin 2019, 2020 ve 2021 faaliyet raporlarına göre üzerinde yoğunlaştığı alanlar imar, alt ve üstyapı, ulaşım, sosyo-kültürel gelişim ve sanat alanlarıdır. Bu kapsamda Eskişehir Kent Konseyi'nin çalışmaları ise sosyo-kültürel gelişim, çevre ve enerji, su kullanımı ve cinsiyet eşitliği üzerinedir.⁵¹² Buradan anlaşılabilecek olan ise kent konseyinin faaliyet alanlarının yoğunlaştığı yerler olarak belediye ile kısmi benzerlik gösterdiği ancak çoğunlukla kendi belirlediği alanlar üzerinde çalışmalar yaptığıdır.

Kent konseyinin proje üretmekte yetersiz kaldığı, yapılan etkinliklerin ise çoğunlukla farkındalık düzeyini artırmaya yönelik olduğu saptanmıştır. Eskişehir Kent Konseyi'nin kent düzeyinde performansı en iyi alanı, büyükşehir faaliyet raporlarından da anlaşılabileceği üzere, sosyo-kültürel sanat gelişimi üzerinedir. Genellikle vatandaşın entelektüel birikimine katkı sunmayı ve kişisel gelişimini artırmayı amaçlayan bir çerçevede faaliyetler yürütmüştür. Yoğunluğu verildiği ve en iyi profil çizen bir alan olarak kültür-sanat etkinliklerine örnek verilecek olursa; Kültür Sanat Çalışma Grubu bünyesinde “Kütüphaneler Kuruyoruz” kampanyası ile okul kütüphanelerine destek etkinliği, Anadolu Üniversitesi ile işbirliği çerçevesinde “Palto Film Günleri” etkinliği, “Eskişehir'in Çocuk Hali” kulüp etkinliği, “Yerelden Evrensele, 7'den 70'e” adlı dans gösterisi etkinliği, “Eskiye Değiştir Yeniye Dönüştü El İşi Sergisi” etkinliği gibi örneklerdir.⁵¹³ Bu kapsamda çevre bilincinin geliştirilmesi, insan ve hayvan haklarının korunması, su kullanım bilincinin yaygınlaştırılması, yenilikçi adımların takip edilmesi ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması üzerine sınırlı düzeyde çalışmalar yapılmıştır.

Hayvan hakları ve kültür-sanat etkinlikleri konusunda kent düzeyinde öncü bir role sahip olmakla birlikte diğer konularda kabul edici ve benimseyici bir niteliğe sahiptir. 2020-2021 dönemlerinde Covid 19 etkisi ile faaliyet alanlarında ciddi eksilmeler yaşamış ve üretkenlikten uzak bir tavır seyretnmiştir. Bu kapsamda belediye

⁵¹²“Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, Eskişehir: 2019; “Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, Eskişehir: 2020; “Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, Eskişehir: 2021.

⁵¹³Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, “Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2019, s. 217-218.

faaliyet raporlarına yansıyan şekilde etkinlik sayısı 2019 için 74 iken, 2020 ve 2021 raporları çerçevesinde ise sadece 2 etkinlik mevcuttur.⁵¹⁴

Bunun yanında bu üç yıl için Eskişehir Kent Konseyi’nce, kent konseyi bütünü değerlendirildiğinde, genel kurul kararı ile belediye meclisine herhangi bir öneri sunulmamıştır. Ancak vatandaşlar tarafından sadece 2019 yılı için belediyeye verilen öneri sayısı 221’dir.⁵¹⁵ Bu sayının kent konseyi bünyesinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği bilinmemekle birlikte bu durumun ifade ettiği anlamın kent konseyinin tavsiye kararlarının meclis ve çalışma grubu düzeyinde kalmış olmasıdır.

Belediye-Kent Konseyi ilişkisi kapsamında, işbirliğinin ve desteğin boyutu 2019 yılı için; “Hünerli Eller, Eskiye Yeniye Dönüştürdüler Sergisi, Satın Alma Sahiplen Pati Şenliği, İletişim Fakültesi Kermesi ve Vos26 Yardım Gönüllüleri Hobi Kültür Derneği Kalemim Olur musun? Etkinliği”⁵¹⁶ çerçevesinde gelişmiş bir düzeyde iken 2020 için “Eskiye Değiştir Yeniye Dönüştür El İşi Sergisi ve Hayvanlar İçin Mama Dağıtımı Etkinliği”,⁵¹⁷ 2021 yılı için ise sadece mama dağıtımı etkinliği⁵¹⁸ çerçevesinde sınırlı ve yetersiz düzeyde kalmıştır.

Eskişehir Kent Konseyi’nin yoğunluk verdiği faaliyetleri kapsamında özellikle çevre ve sağlık, kültür sanat ve eğitim çalışma grupları ile kadın meclisinin verimli bir performans sağladığı görülmektedir. Bu çerçevede vatandaş profiline uygun şekilde faaliyetler yürüten kent konseyi, çoğunlukla vatandaşların eğitim, bilinç ve farkındalık düzeylerinin artırılmasını amaçlamaktadır. Çevrenin korunması ve vatandaşın bilinçlenmesi hususunda ciddi gelişmeler kaydeden ve kente değer katan bir niteliğe sahiptir.⁵¹⁹

Eskişehir Kent Konseyi her ne kadar projelendirme ve uygulama düzeyinde kentin ve vatandaşların ihtiyaçlarını gözetken, kaynak dağılımı ve tahsisi konusunda etkin bir profil çizemese de vatandaşın kent düzeyinde sosyo-kültürel ve politik bir nitelik kazanmasına teorik düzeyde katkı sağlamaktadır.

Belediyeyi etkileme kapasitesinin dönemsel farklılıklar içerdiği, küresel salgın sürecinden önce işbirliğinin ve desteğin boyutunun orta düzeyde gelişmiş olduğu ancak önerilerin dikkate alınması kapsamında ise yetersiz bir performans sergilediği görülmektedir. Bu çıkarım, kent konseyinin danışma niteliğinde bir organizasyon

⁵¹⁴“Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2019; “Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2020; “Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2021.

⁵¹⁵“Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2019.

⁵¹⁶“Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 217-218.

⁵¹⁷“Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2020, s. 191-229.

⁵¹⁸“Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 244.

⁵¹⁹Murat Aydın, Nihal Şirin Pınarcıoğlu, ve Örgen Uğurlu, ed., *Current Debates in Public Finance, Public Administration & Environmental Studies*, 13 c. (London: Zenodo, 2017).

olmasından ve kente dair ciddi sorunlara dikkat çekmemesinden kaynaklı olabileceği değerlendirilmektedir.

Kent konseyinin basın ve iletişim kanalları ile işbirliği ve diyalog sürecinin hareketi olumlu olarak gözlemlenmişken; kurumlar arası işbirliği seviyesinin düzeyi ise, büyükşehir belediye faaliyet raporları göz önüne alındığında, yapılan etkinlikler ve çalışmalar kapsamında iyi olarak nitelendirilebilecektir. Bu tespiti yönelik dayanak ise 2019 yılında büyükşehir belediyesi tarafından kent konseyi kapsamında yerel basında takibi yapılan haberler ve köşe yazıları sayısının 163,⁵²⁰ 2020 için 121⁵²¹ ve 2021 için ise 96 olmasıdır.⁵²² Buradan anlaşılacak olan Eskişehir Kent Konseyi'nin basın ile olan ilişkisinin ve diyalogunun ciddi oranda yüksek olmasıdır. Kent konseyi adına tanınırlığın ve duyuruların artırılması konusuna katkı sağlayacak olumlu bir niteliktir.

Kentte mevcut kamu kurum ve kuruluşlar, STK'lar, sendikalar, vakıflar ve diğer organizasyonlar çerçevesinde arka planda çalışmalar yürüten ve yol gösterici olmaktan çok kent dinamiklerine katkı sağlayan bir profile sahiptir.

Demokratik katılım ve insan hakları konusunda doğrudan bir çalışma grubu barındırmayan Eskişehir Kent Konseyi, dezavantajlı grupların yönetime katılmasına yönelik olarak da herhangi bir çalışma da bulunmamıştır. Dezavantajlı grupların temsiliyeti konusunda kent konseyi bilgileri ışığında değerlendirilme yapılamasa da bunlara yönelik meclis ve çalışma grubu gibi organların kabul görmemesi çok aktörlü yönetim yaklaşımının sektöre uğradığını ifade etmektedir. Engelliler, emekliler, çocuklar ve diğer toplumsal gruplar gibi kesimlerin, kent sorunları ve çözümleri üzerinde yetki ve sorumluluk almalarına yönelik de eksiklik gösterildiği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda belirtilen kesimlere yönelik kentsel düzeyde ifade edilebilecek çalışma düzeyi yalnızca üzerinde yoğunlaşılan alanlarda eğitsel ve farkındalık artırıcı etkinlikler olmuştur. Dolaylı yollardan (belirli çalışma grupları düzeyinde) insan hakları ile ilgili sadece eğitsel çalışmalar düzenleyen kent konseyi; hayvan haklarını doğrudan esas alan ve çalışma ortamı yaratan grup oluşturmuştur.⁵²³

Çalışma ilkeleri kapsamında eşitlikçi ve şeffaf bir anlayış yönelimi olan Eskişehir Kent Konseyi, mevcut veriler ışığında ve yürüttüğü faaliyetler kapsamında eşitlikçi ve çok aktörlü bir bilince sahip olup olmadığı anlaşılamamaktadır. Kadın meclisi bünyesinde yürütülen faaliyetler, kadınların da kent yönetiminde ve toplumsal yaşamda etkinliklerinin artırılması yönünde eşitlikçi olduğuna işaret etmektedir. Ancak kent

⁵²⁰“Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2019, s. 78.

⁵²¹“Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2020, s. 80.

⁵²²“Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2021, s. 71.

⁵²³Duru Şahyar Akdemir, “İnsan Haklarının Korunmasında Kent Konseylelerinin Rolü: Eskişehir Örneği Üzerine Bir Değerlendirme”, *Kent Akademisi*, 10/31 (2017): s. 286-305.

konseyinin sadece cinsiyet yönelimli bir eşitlikçiliğe değil aynı zamanda dil, din, ırk, kültür, eğitim vb. özelliklerde de eşitlikçi ve katılımcı bir yaklaşım sergilemesi gerekmektedir. Halkın daha çok paydaş ile temsilinin önemsendiği bu organizasyonda, toplumun tümünü kapsayacak bir katılım ve yönetim anlayışının varlığından söz edilememektedir.

Katılım konusunda dönemler itibariyle farklılık olsa da genel kanı yıldan yıla artan (2020-2021 hariç) çalışmalar ve deneyimler çerçevesinde olumlu yöndedir.⁵²⁴

4.3.6. Erzurum Kent Konseyi

2006 yılında 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 26313 sayılı Kent Konseyi Yönetmeliği çerçevesinde ‘açıklık ve şeffaflık, görünürlük, hesap verebilirlik, katılımın farklı ölçeklerine ilişkin ve kent konseyine ilişkin farkındalık, kurumsallaşma, paydaşlar arası ve paydaşlarla vesonuç odaklı etkileşim, sosyal fayda, tarafsızlık, yaygın etki ve yenilikçi’ ilkeler etrafında aktif şekilde faaliyetler yürüten katılımcı demokratik anlayışın ürünü olarak kurulmuştur.⁵²⁵

Erzurum Kent Konseyi; Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi, Çocuk Meclisi, Engelliler Meclisi ve diğer meclislerden 2 (STK ilişkileri meclisi, Planlama meclisi, planlama proje meclisi, engelli proje danışmanı meclisi ve basın yayın meclisi)⁵²⁶ ile çalışma gruplarından oluşmaktadır.

Kadın meclisi; kadınlar özelinde sorunların hemcinsleriyle çözülmesinde ortak ve katılımcı bir platformdur.⁵²⁷

Gençlik meclisi; gençleri, dönüşen ve küreselleşen dünyanın her alanında ve her platformunda destekleyerek hedefleri doğrultusunda teşvik edici ve geliştirici bir biçimde yönlendirmeyi amaçlayan, gençlere ilişkin sorunların belirlenmesinde ortak aklı hakim kılan ve kente ilişkin yönetsel politikaların belirlenmesinde işbirliğini ve katılımı esas alan bir platformdur.⁵²⁸

⁵²⁴Çiğdem Akman, “Kent Konseylerini Yeniden Düşünmek: Kent Konseyleri Birliği’ne Üye Olan Kent Konseyleri Üzerinden Bir Değerlendirme”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5/3 (27 Aralık 2018): 740-764.

⁵²⁵“Erzurum Kent Konseyi Sunumu”, Erzurum Kent Konseyi, 2021, Erişim: 27/11/2022, <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjo1pq-8s37AhVJVPEDHUuGDFUQFnoECCMQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.lar.org.tr%2Fwp-content%2Fuploads%2F2021%2F06%2F2-Haziran-Erzurum-Kent-Konseyi-Sunumu.pptx&usg=AOvVaw3WEtZrzGRhrCkqHWGharHj>

⁵²⁶“Erzurum Kent Konseyi; Diğer Meclisler”, Erzurum Kent Konseyi, 2022, Erişim: 26/11/2022, <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/meclisler/2/18/diger.html>.

⁵²⁷“Erzurum Kent Konseyi; Kadın Meclisi”, Erzurum Kent Konseyi, 2022, Erişim: 26/11/2022, <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/kadin-meclisi/2/8/kadin-meclisi.html>.

⁵²⁸“Erzurum Kent Konseyi; Gençlik Meclisi”, Erzurum Kent Konseyi, 2022, Erişim: 26/11/2022, <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/meclisler/2/9/genclik-meclisi.html>.

Çocuk meclisi; yenilenen ve değişen dünyada çocukların da söz sahibi olabilmesini ve çocuklara dair sorunların ve eksikliklerin belirlenebilmesinde çok aktörlü bir yapılanmadır.⁵²⁹

Engelliler meclisi; kentte ciddi bir nüfusa sahip engelli vatandaşların kent ekonomisine ve toplumuna kazandırmayı amaçlayan çok aktörlü bir platformdur.

Engelliler meclisi üç, çocuk ve kadın meclisi iki, gençlik meclisi ise beş kişiden meydana gelmektedir.⁵³⁰

Çalışma grupları; Sosyal ve Kültürel Çalışma Grubu, Araştırma ve Geliştirme Çalışma Grubu, Spor Çalışma Grubu, Fiziki Çevre Denetleme Çalışma Grubu, İletişim ve Teknik Destek Çalışma Grubu, Engelli Hakları Çalışma Grubu ve Planlama Proje Çalışma Grubundan meydana gelmektedir. Planlama proje çalışma grubu beş, diğer çalışma grupları dörder kişiden oluşmaktadır.⁵³¹

Erzurum Kent Konseyinin kente ve kent sorunlarına yönelik çalışmalarına örnek olarak; Engelliler meclisi 2018 yılında kent tarihinde ilk kez engellilerin toplumsal ve demografik durumuna yönelik sosyal ve bilimsel olarak çalışılmış ve kitap haline getirilmiş kitabı olan “Erzurum’un İlk Engelli Araştırma Raporu” adlı kitabı verilebilir. Buna göre Erzurum nüfusunun yaklaşık 43 bini engelli bireylerden oluşmaktadır. Kent konseyi ise bu çalışma sonrası engellilerin sosyal, ekonomik ve kültürel yaşam standartlarının artırılmasına yönelik belediye meclisine tavsiye ve önerileri oluşturmaktadır.⁵³²

Erzurum Kent Konseyi yürütme kurulu, meclisler ve çalışma grupları bünyesinde yapılan araştırmalar, çalışmalar, projeler, uygulamalar vb. çerçevesinde oluşturulan tavsiye ve öneriler:⁵³³

- 07/08/2015 tarihli Kent Konseyi Genel Kurul kararı ile Yakutiye İlçesi 100. Yıl Parkının Kent Müzesi yapılabilmesi için imara açılması konusuna ilişkin ortak görüş; *“İl merkezinde bulunan az sayıda yeşil alanlardan birisi olan bu parkın imara açılmaması ve bu haliyle vatandaşlarımızın kent merkezinde yeterince bulunan beton yığınlarından kurtularak rahat nefes alacağı “Yeşil Alan” olarak kalması’dır. Bu tavsiye Büyükşehir Belediyesi meclisince dikkate alınmış, bu yer yeşil alan olarak*

⁵²⁹“Erzurum Kent Konseyi; Çocuk Meclisi”, Erzurum Kent Konseyi, 2022, Erişim: 26/11/2022, <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/meclisler/2/10/cocuk-meclisi.html>.

⁵³⁰“Erzurum Kent Konseyi; Engelliler Meclisi”, Erzurum Kent Konseyi, 2022, Erişim: 26/11/2022, <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/meclisler/2/12/engelliler-meclisi.html>.

⁵³¹“Erzurum Kent Konseyi; Çalışma Grupları”, Erzurum Kent Konseyi, 2022, Erişim: 26/11/2022, <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/calisma-gruplari/1/6/calisma-gruplari.html>.

⁵³²“İşte Erzurum’un İlk Engelli Araştırma Raporu”, Milliyet.com, Haber Sitesi, 01 Aralık 2018, Erişim: 26/11/2022, <https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/erkentkonseyi/iste-erkentkonseyi-ilk-engelli-arastirma-raporu-13188938>.

⁵³³“Erzurum Kent Konseyi Sunumu”.

kalmış ve alan üzerine sadece belediye şirketince yönetilecek sökülebilen malzemeden yapılmış sosyal tesis yapılmıştır.

- Aynı tarihli karar ile Palandöken ve Konaklı Kayak Merkezlerinde bulunan alt yapı ile üst yapı tesislerinin işletilmesi ortak bir akla dayandırılarak bu alanların yapım, bakım ve onarımı ile işletilmesinin büyükşehir belediyesine verilmesi, mevcut alan atıl duruma düşmeden yapılması gerekmektedir. Buna yönelik kent konseyince alınan tavsiye kararı belediye meclisince uygun görülmüş ve işletimi 2016 yılında Erzurum Büyükşehir Belediyesine geçmiştir.

- 13/03/2017 tarihli Genel Kurul kararı ile de; kışın çatılardan sarkan buzulların ölüm, yaralanma ve hasara sebebiyetinin engellenebilmesi için mevcut ve yeni yapılacak evlerin çatı oluklarının ısıtmalı ve buzul oluşumunu engelleyici bir yöntem ile yapılması gerekliliği üzerine alınan tavsiye kararıdır. Büyükşehir meclisince dikkate alınan bu konu Etüt Projeler Daire Başkanlığı'nca idare edilmiş, mevcut binalarda buna ilişkin bir sistem yapılması ve yeni yapılacak binalarda ruhsat için bu şartın yerine getirilmesi şartı aranmıştır.

Erzurum Kent Konseyi'nin katılımcılık, ortaklık, uzlaşma, çözüm ve vatandaş odaklılık gibi ilkeler etrafında ele aldığı konular ve bunlara ilişkin ortaya koyduğu çözüm önerileri, kent hayatının ve kentlinin sosyal, kültürel ve siyasi ihtiyaçlarının giderilmesi ve bu alanlara yönelik deneyim, bilgi ve farkındalık kazanması için önemli bir fırsat olmuştur. Yönetişim anlayışı etrafında şekillenen kent konseyi yapılanması, bu kazanımların kent hayatında bütüncül bir ilişkinin, etkileşiminin ve sürdürülebilirliğin kaynağı biçimindedir. Yönetim stratejisinde ve vatandaş konumunda köklü kazanımlar sağlayan bu reform, kentin sorunlarının çözülmesine ve şeffaf, hesap verebilir, etkin, nitelikli ve özgürlükçü bir toplumun yetişmesine de aracılık etmektedir.

Erzurum Kent Konseyi Analizi;

Erzurum nüfusu 756 bin 893 iken bu nüfusun dağılımı; 377.261 erkek ve 379.632 kadın olarak belirlenmiştir.⁵³⁴ Oransal olarak ise: %49,84'ı erkek, %50,16'sı kadındır. Toplam genç nüfus oranı %18,9 iken, çocuk oranı %29,9'dur.⁵³⁵ Engelli oranı ise %5 seviyesindedir. Erzurum Kent Konseyi'nde kadın temsil oranı; yürütme kurulu için 78 üye de 10, kadın meclisinde 4, çocuk meclisinde 4 üyenin tamamı, engelli meclisinde 0 (sıfır), gençlik meclisinde 5 üyeden biri, STK ilişkiler meclisinde 6 üyenin biri, muhtarlar meclisinde 0 (sıfır), planlama meclisinde 5 üyeden biri, engelli proje danışmanı 0 (sıfır), basın yayın meclisinde ise 4 üyeden ikisidir. Geniş kapsamlı bir

⁵³⁴TÜİK, "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları".

⁵³⁵TÜİK "İstatistiklerle Çocuk".

yürütme kuruluna sahip Erzurum Kent Konseyi, kadın temsili oranında temsili eşitlikçi bir yaklaşım konusunda tam anlamıyla verimlilik sağlayamamış olsa da yönetim yaklaşımını esas alan bir yönelimle, gençlik meclisi, muhtarlar ve engelli proje danışmanı meclisi dışında, 9 meclis bünyesinde kadın vatandaşlara ve onların bilgi, bakış açısı ve tecrübelerine imkân vermiştir. Çalışma grupları bünyesinde ise bu yaklaşım çerçevesinde 7 grup kapsamında sadece üçünde temsil sağlanabilmiş ve böylelikle bu düzeyde eşitlikçi bir performansın sergilenemediği görülmüştür.

Erzurum Kent Konseyi'nin önerileri dikkate alındığında yoğunluğun verildiği alanların imar ve sağlık olduğu görülmektedir. Bunun yanında büyükşehir belediyesi faaliyet raporuna 2020 yılında aktarılan şekilde ise; Yoksul Öğrenci ve Ailelerine Gereken Yardımlar, Öğrencilerine Yönelik Verilen Yangın Eğitimi, Palandöken Doğa Yürüyüşü, 15 Temmuz Şehitlerinin Anısına Yapılan Yürüyüş, Fiat Engelsiz Hareket Projesi Kapsamında Engelli Vatandaşlara Yönelik Özel Tertibatlı Araç Test Sürüşleri Etkinliği, 3. Geleneksel Aşure İkramı⁵³⁶ gibi etkinlikler çerçevesinde daha çok sosyal yardımlaşma ve dayanışma anlayışı ile diyalog kültürünün geliştirilmesi, birlik ve beraberlik duygusu ile çevre sağlığının önemi ve dezavantajlı gruplara yönelik konular üzerinde çalışmalar planlanmıştır. Bu çalışmalara ilişkin veri aktarımının kent konseyi bünyesinde gerçekleştirilememiş olması ve faaliyet raporunun düzenlenmemiş olması kent konseyi adına şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri etrafında dezavantaj olarak algılanmıştır.

Kent konseyinin iyi bir profil çizdiği alan; konsey genel kurul kararlar sonrası belediye meclisince dikkate alınan ve sonuç doğurucu şekilde yürürlüğe konulan imar ve çevre konularına ilişkindir. Bu kapsamda kent konseyinin 100. Yıl Parkının, Palandöken'in ve Konaklı'nın çevresine ve imarına ilişkin alınan kararların, kent düzeyinde pratikte bir sonuç doğurması, kent konseyinin performansının ve niteliğinin bu yönde olumlu olduğunun açık bir delilidir.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi Yazı İşleri ve Kararlar Daire Başkanlığı'nın belediyece hüküm altına alınan kararları içerisinde “Kent Konseyi tarafından gerçekleştirilecek toplantıların tamamına destek vermek ve Kent Konseyi çalışma gurupları tarafından sunulan önerilerin tamamının değerlendirilerek, kabul gören önerilerin hayata geçirilmesini sağlamak” vardır.⁵³⁷ Bu kapsamda büyükşehir ile kent konseyinin ilişkilerinin güçlü olduğu, kent konseyleri önerileri üzerine belediyece teminat sağlandığı ve kararların garanti altına alındığı görülmektedir. Bu da demektir ki

⁵³⁶Erzurum Büyükşehir Belediyesi, “Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, Erzurum, 2020, s.31.

⁵³⁷“Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2020, s. 71.

kent konseyince alınan kararlar, yerel birimlerce dikkate alınmakta ve kente yönelik olarak kent sorunlarının ve ihtiyaçlarının çözümünde etkili sonuçlar doğurmaktadır. Buna ilişkin 2020 verisi toplantılara sağlanan destek kapsamında %100 başarı hedefi ile arzulanan bu sonuç %75 gibi yüksek bir oran iken; toplantılarda alınan kararların hayata geçirilmesi kapsamında ise %88 gibi daha yüksek bir orana tekabül etmektedir.⁵³⁸ Bu oran 2019 için toplantılara verilen destek ve önerilerin hayata geçirilmesi kapsamında %85 iken; 2021 yılında toplantılara verilen destek kapsamında %85’lik bir hedef çerçevesinde %94; önerilerin hayata geçirilmesi kapsamında %90’lık bir hedef çerçevesinde başarı %97’dir. Son üç dönemde ortalama başarı %90’dır.⁵³⁹ Yani kent konseyinin her 10 öneri kararından 9’u 2019, 2020 ve 2021 yılı içerisinde büyükşehir belediye meclisince dikkate alınmış, değerlendirilmiş ve sonuç doğurucu şekilde uygulanmıştır. Bu bağlamda kent konseyi olarak kentin temel stratejilerinin ve politikalarının belirlenmesinde yüksek oranda katkı sağlamakla birlikte, kentin yönetim düzeyini de yönetim eksenli olarak ciddi oranda etkilemektedir. Yönetim paradigmalarının değişimine paralel olarak gelişen ve kent aktörlerinin ortak aklını yansıtan bu örgütlenme düzeyi, yönetimde karar alma mekanizmalarına doğrudan etki sağlamıştır. Buna ilişkin diğer bir değerlendirme ise; kent konseyi etkinliğinin ve verimliliğinin büyükşehir belediyesince faaliyet raporlarına yansıtacak şekilde şeffaf bir biçimde aktarılmasıdır. Post-modern yönetim anlayışının ilkeleri etrafında gelişen bu nitelik Erzurum Kent Konseyi’nin kent düzeyinde vatandaşın görüş ve önerileri yansıtması bakımından etkili, üretken ve verimli bir mekanizma olarak görülmesidir.

Erzurum Kent Konseyi’nin sivil toplumla ilişkileri incelendiğinde; gerçekleştirdiği ziyaretler, buluşmalar, panel, konferans ve çalıştaylar gibi faaliyetler kapsamında “kuvvetli” olarak nitelendirilebilmektedir. Çeşitli STK, sendika, üniversite ve diğer kamu kurum kuruluşları ile bağlantılı olarak faaliyetlerini yürüten kent konseyi, çalışma yönergesi kapsamında uzlaşmacı ve ortaklık ilkeleri etrafında bütünleşmektedir.

Kent konseyinin bünyesinde barındırdığı engelli meclisi, çalışmalarını ile Türkiye Kent konseyleri arasında ve kent çevresinde ilk kez engellilere yönelik araştırma yapmış, “Erzurum’un İlk Engelli Araştırma Raporu” adlı bir kitap oluşturmuştur. Bu kitap engelli meclisi koordinasyonunda düzenlenen “1.Yerel Engelliler Şurası” çıktısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında kadın meclisi de çevre sağlığı alanında ve

⁵³⁸“Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2020, s. 456.

⁵³⁹Erzurum Büyükşehir Belediyesi, “Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, Erzurum, 2019; “Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, Erzurum: 2021.

sıfır atık ve yağlar konusunda eğitsel bir ihtiyaç belirlemiş,⁵⁴⁰ Erzurum Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı Temizlik İşleri Şube Müdürlüğü ile işbirliği çerçevesinde kent vatandaşlarına yönelik eğitimin verilmesine öncülük etmiştir. Büyükşehir belediyesi ve kent konseyi faaliyet ve çalışma haberlerine bakıldığında, uygulama düzeyinde mevcut faaliyetler belirtilen şekildedir. Buradan anlaşılabilecek olan ise kent konseyinin üzerinde yoğunlaştığı konuların başında imar, çevre ve dezavantajlı gruplar dışında tüm bunlara yönelik farkındalık ve bilinç düzeyini artırıcı eğitim faaliyetleri gelmektedir. Bu alanlarda da kent konseyi bünyesinde kadın ve engelli meclisi ile fiziki çevre denetleme çalışma grubu, ar-ge çalışma grubu ve planlama proje çalışma grubu ve engelli hakları çalışma grubu ön plan çıkmaktadır. Ortak akıl anlayışı çerçevesinde yoğunluk verilen bu alanlarda çalışmalar yürüten bu meclis ve çalışma grupları, kent konseyinin; kent sorunları ve vatandaş ihtiyaçları üzerinde daha rasyonel, tutarlı, etkin ve verimli bir şekilde çalışmalar yürütebilmesine olanak vermektedir.

Kent konseyi, kent sınırları öncelikli olmak üzere diğer kent konseyleri de esas alındığında engellilere yönelik çalışmalarda ve kentin değerleri, avantajları ve varlıklarının korunması konusunda oluşturduğu öneriler dikkate alındığında öncü bir konumdadır. Yaşam standartlarının artırılması ve sürdürülebilir bir kent profilinin oluşturulmasında kente pozitif yönlü bir katkı sağlamıştır.

Küresel ve yenilikçi yaklaşımlar çerçevesinde çalışma grupları oluşturan kent konseyleri, hayata geçirilen faaliyetler kapsamında üretkenlik konusunda yetersiz olarak görülmektedir. Bunun yanında küresel bir problem haline gelen ve başta yerel düzeyde olmak üzere ulusun bütünü kapsayan çevre ve enerji konusunda yalnızca eğitsel düzeyde olmak üzere etkinlikler yapan bu gruplar, projelendirme ve uygulama düzeyinde verimlilikten uzak bir konumdadır. Vatandaşın bilinçlenmesine ve kent olarak yerel düzeyde farkındalık yaratılmasına sınırlı düzeyde katkı sağlayan kent konseyi, çalışma ilkeleri ve vizyon çerçevesinde sürdürülebilir kent çevresi yaklaşımından uzak bir performans sergilemektedir. Daha çok vatandaşın sosyo-kültürel yaşamına ve yerel düzeydeki sorunlarına eğilim gösteren kent konseyi, post-modern çağın gereklilikleri kapsamında küresel öncelikleri göz ardı etmiştir. Uluslararası gelişmeler ve ülke koşulları göz önüne alındığında çalışma yönergesi kapsamında sosyal yardımlaşma ve dayanışma, yoksulluğu azaltıcı politikalar, katılım, kente sahip çıkma, hemşehrlik, yerindenlik, ortak akıl oluşturma ve sonuç odaklı bir yaklaşımı esas alan ilkeler etrafında sürdürülebilir bir gelişim sağlayan ve kente değer katan kent

⁵⁴⁰“Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, 2020, s. 124.

konseyi; çevreye duyarlılık, yerel kalkınma, şeffaflık, hesap sorma, hesap verme, hemşehrilik bilinci oluşturma, kentin hak ve hukukun korunması ile yenilikçi ilkeler etrafında eksik olarak değerlendirilebilecek düzeyde sınırlı katkı sağlamıştır. Nihai olarak Erzurum Kent Konseyi, çalışma yönergesi kapsamında konsey vizyonunun ve misyonunun birer parçası olan bu ilkeler etrafında orta-yüksek düzeyde paralellik ve performans göstermiştir. Yerel ölçekte kente pozitif katkılar sağlamıştır.

4.3.7. Trabzon Kent Konseyi

2004 yılında faaliyetlerine başlayan ve 2007 yılında resmi olarak; YG 21 kapsamında Türkiye Cumhuriyeti anayasası, 5393 sayılı kanun ve 26313 sayılı yönetmelik çerçevesinde kurulan Trabzon Kent Konseyi; genel kurul, yürütme kurulu, genel sekreterlik, konsey başkanlığı, meclisler ve çalışma gruplarından oluşmaktadır.

Meclisler;Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi, Engelli Meclisi ve Emekliler Meclisi'nden; Çalışma Grupları (kurum sitesinde organizasyon şemasında); Proje ve Ar-ge, Afet ve Kriz Yönetimi, Çevre ve Şehircilik, Ulaşım, Kadın ve Aile, Doğa ve Hayvan Hakları, Eğitim, Hukuk ve Demokrasi, Sağlık ve Spor, Kültür ve Sanat, Tarım ve Hayvancılık, İş Sağlığı ve Güvenliği, Tüketici Haklarını Koruma, Bağımlılıkla Mücadele, Kent Güvenliliği, Sanayi ve Ticaret, Tarihi Kültürel Miras ve Turizm; Hemşehrilik Bilinci Geliştirme, Eğitim Kültür Sanat, Turizm Sağlık ve Spor Çalışma Gruplarından (kurum sitesi çalışma grupları) oluşmaktadır.⁵⁴¹

Yürütme Kurulu aktörleri; Trabzon Muhtarlar Federasyonu, Trabzon Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği, Trabzon Baro Başkanlığı, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı, Kamu-Sen İl Temsilcisi, Memur-Sen İl Temsilcisi (Eğitim Bir-Sen), Türk-İş İl Temsilcisi, Hak-İş İl Temsilcisi, Trabzonspor Kulübü Derneği Başkanlığı, Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörlüğü, Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB), Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Şoförler ve Otomobilciler Odası Başkanlığı,Türkiye Gençlik Vakfı Trabzon Şube Başkanlığı (TÜGVA), İnşaat Mühendisleri Odası Başkanlığı, Trabzon Kadın ve Demokrasi Derneği (KADEM), Kadın Erkek Birlikte Sosyal Eşitlik Derneği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Şubesi Başkanlığı, Trabzon Sanat evi Derneği ve Türkiye Kamu Çalışanları Vakfı (TÜRKAV) temsilcilerinden oluşmaktadır.⁵⁴²

Kadın meclisi; Trabzon'da yaşayan tüm kadınların, kent yaşamının her alanında etkinliklerinin, sorumluluk ve yetkinliklerinin artırılmasını amaçlayan, kente dair söz

⁵⁴¹“Trabzon Kent Konseyi Yürütme Kurulu, meclis ve Çalışma Grupları”, Trabzon Kent Konseyi, 2022, Erişim: 05/12/2022, <https://www.trabzonkentkonseyi.com.tr/index.php?s=0>.

⁵⁴²Trabzon Kent Konseyi. “Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, Trabzon, 2021.

sahiplerinden olmasını önceleyen, sürdürülebilirlik ilkesi etrafında kentlilik bilincinin geliştirilmesi ve kentli hakların korunması konusunda gönüllü katılımı teşvik eden örgütlenme düzeyidir. Kadın meclisi yönergesine göre meclis yürütme kurulu 10 kadın üyeden oluşur. Kadın meclis başkanı Trabzon Kent Konseyi Yürütme Kurulu'nun doğal üyesidir.

Gençlik meclisi; 18-26 yaş aralığında Trabzon'da yaşayan gençlerin yönetsel ve politik gelişimlerine katkı sağlayarak kente dair karar alma süreçlerine katılımlarını teşvik etmek ve kendilerine ilişkin sorun, ihtiyaç ve dileklerini ifade edebilme olanağı veren örgütlenme düzeyidir. Gençlik bakış açısını kullanarak kentin vizyonuna katkı sağlamayı amaçlayan yapılanmadır. Diğer meclisler gibi aktif ve gönüllü üyelere oluşur. Gençlik meclisi yürütme kurulu 10 üyeden meydana gelmektedir. Gençlik meclisi yürütme kurulu üyesi kent konseyi yürütme kurulu doğal üyesidir.

Engelli meclisi; engellilerin toplumsal yaşama katılmalarını, yönetimde karar ortakları olabilmelerini; yaşam standartlarının artırılmasını, iyileştirilme ve rehabilite süreçlerinin geliştirilmesine makul bir zemin oluşturmayı amaçlayan demokratik bir örgütlenme düzeyidir.

Emekliler meclisi; Trabzon'da 50 yaş üstü vatandaşların demokratik katılımcı yaklaşım çerçevesinde kent değerleri ve sorunlarına üzerine müzakere ortamında bulunmalarına, yönetsel kararlara etki edebilmelerine, kendilerine ve kent sorunlarına yönelik çözüm üretmelerine kendilerinin görüş, öneri ve deneyimleri çerçevesinde olanak tanıyan örgütlenme düzeyidir.

Çalışma ilkeleri; ortak aklı önceleyen, üretim hedefi ve bilincinde olan, birleştiren, şeffaf ve adil, paylaşımcı, çözüm odaklı, paydaşlığı savunan, iletişimi ve müzakereyi benimseyen, insanı odak noktası yapan katılımcı ve uzlaşmacı bir yönetim anlayışıdır.

Faaliyetler:⁵⁴³

- Ulaşım Master Planı'na yönelik ulaşım paydaşları ile istişare toplantısı
- Kahramanmaraş Caddesi ile ilgili hazırlanan plana ilişkin istişare toplantısı
- Turizm Eylem Planı çerçevesinde turizm paydaşları ile toplantı
- Kent Ekonomisi ve Meslek Odaları Komisyonu ile toplantı
- TİSKİ Genel Müdürlüğü ile kentin içme suyu ve kanalizasyon altyapısına yönelik çözüm istişarelerinde bulunmak üzere önerilerin dile getirildiği sunum
- Sivil Toplumla istişare toplantıları
- Türksoy fotoğraf sergisine katılım

⁵⁴³“Trabzon Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 13-24.

- Trabzon Üniversitesi rektörüne ziyaret
- Trabzon valisine ve belediye başkanlarına ziyaret
- Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'na ziyaret
- Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne ziyaret
- Gazeteciler Cemiyeti'ni ziyaret
- Makine Mühendisleri Odası'nı ziyaret
- Ortahisar Kaymakamlığı'nı ziyaret
- Taka Gazetesi'ni ziyaret
- 61Saat ziyareti
- Haber Lobi ziyareti
- Kuzey Express Gazetesi'ne ziyaret

Bu ziyaretlerin kapsamı hem kent sorunlarına ilişkin çeşitli kurum, kuruluş ve örgütlenmeler ile çözüm üzerine müzakere etmek hem de kent konseyi faaliyetlerini bu organizasyonlar aracılığıyla kamuoyuna aktarmaktır. Bu ziyaretler ayrıca kurumlar arası işbirliğini güçlendirerek faaliyetlerin geniş alanlara yayılmasını ve etkili olarak sonuç doğurmasını sağlamaktadır.

Trabzon Kent Konseyi meclis ve çalışma gruplarının faaliyetleri çerçevesinde Yürütme Kurulu toplantıları ve gündem başlıkları:⁵⁴⁴

- 26/02/2020 Kent Konseyi Yönergesinin Müzakeresi, 8 Mart Kadınlar Günü Etkinliğinin Müzakeresi, Kent Konseyi Birliğine Katılım Müzakeresi, Otizmli Çocuklar İçin Etkinlik Programının Düzenlenmesi Konusunda Müzakere, Paydaş Ziyareti Konusunun Müzakeresi
- 04/03/2020 Dolmuş Sistemi Konusunda Kent Konseyi Olarak İzlenecek Sürecin Belirlenmesi ve Müzakeresi, Çalışma Gruplarına Katılacak Yürütme Kurulu Üyelerinin Belirlenmesi
- 09/03/2020 Meydan ve Çevresinin Ulaşım Ağı Konusunda Kent Konseyi Olarak İzlenecek Sürecin Belirlenmesi ve Müzakeresi
- 21/10/2020 Trabzon İl Sınırları İçerisindeki Bulunan Yabancı Dildeki Tabelaların Türkçeleştirilmesi Konusu İle İlgili Müzakere, 2022 Yılı TEKNOFEST Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivali'nin Trabzon'da Yapılması Konusunun Müzakeresi

⁵⁴⁴Trabzon Kent Konseyi, "Trabzon Kent Konseyi Toplantı Gündemleri", Trabzon, 2022.

- 03/08/2021 Toplu Taşıma Araçlarının Yaz Saati Uygulaması Kapsamında Saat 24.00'a Kadar Çalışması Önerisinin Görüşülmesi, Trabzon'da Bulunan Turizm Alanlarındaki Fiyat Uygulamalarının Görüşülmesi
- 01/02/2022 Trabzon Şehir Bilincine Yönelik Yapılacak Çalışmanın Müzakere Edilmesi
- 14/06/2022 Trabzon'da Çalışması Yapılan Katılımcı Bütçeleme Uygulamasının Müzakere Edilmesi
- 19/09/2022 Yerel Eşitlik İzleme Platformu Sekreteryası İle İlgili Müzakere, Stratejik Plan Anketi İle İlgili Müzakere

Bahsi edilen bu yürütme kurulu gündemleri, kent konseyince yerel katılımın gözetildiği, yönetim yaklaşımı çerçevesinde kente ve vatandaşa yönelik sorunların, değerlerin ve diğer meselelerin etkili iletişim ve diyalog kültürü neticesinde çözüme kavuşturulmasını içermektedir. Bu kapsamda müzakereci ve uzlaşmacı bir ortamın varlığı önem arz etmektedir. 2020'nin başından 2022'nin sonuna kadar ele alınan ve alınmayan gündem başlıkları arasında yoğunlukta olan konu; faaliyetler kapsamında da dile getirildiği şekilde Ulaşım Master Planı ve Turizm Eylem Planı üzerine olmuştur. Bunun yanında gündemi en fazla meşgul eden bir diğer toplantı; olağan genel kurul ve seçimlerle ilgili olmuştur.

Trabzon Kent Konseyi Analizi;

Kent tarihini ve değerlerini göz önünde bulundurarak toplumsal refahı, sürdürülebilir kalkınma ve çok aktörlü katılımcı anlayışını benimseyen Trabzon Kent Konseyi, kentin bütünü için yaşamın her alanında dinamik bir sürecin ve birleştirici bir rotanın oluşturulmasını amaçlamaktadır.

Trabzon Kent Konseyi; Trabzon sınırları içerisinde kentin tarih, kültür-sanat, spor, sağlık, eğitim ve turizm dinamiklerini, bütünleştirici bir yönetim yaklaşımı çerçevesinde değerlendirerek sosyal refahın ve yönetsel kararların etki kapsamını genişletme amacı da gütmektedir. Bu kapsamda 2020-2021 döneminde, çalışmaların sürdürülebilirliği ve etkinliği kapsamında, kurulduğundan bu yana ilk kez büyükşehir belediyesince bütçe tahsisi sağlanmıştır.⁵⁴⁵ Bütçeye yönelik bu kazanım, beraberinde çalışmaların daha geniş bir çerçevede uygulanmasına ve etki doğurmasına olanak sağlamıştır.

Trabzon Kent Konseyi, bu dönem içerisinde büyükşehir belediyesi çalışmaları kapsamında ve bu çalışmalara uygun olarak ulaşım, çevre ve turizm alanları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda ulaşım faaliyetlerine örnek olarak; büyükşehir belediyesi

⁵⁴⁵“Trabzon Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 6.

tarafından hazırlanan Ulaşım Master Planı'na 5000'in üzerinde vatandaşın görüşlerini esas alacak şekilde görüş ve önerileri içeren rapor hazırlamıştır. Vatandaşın kente dair izlenimleri ve görüşleri esas alınarak kentin öncelikli sorunlarına meyleden ve bu çerçevede çözüm önerileri hazırlayan kent konseyi çok aktörlü, şeffaf, etkin ve verimli bir faaliyet argümanlarına sahiptir. Bunun yanında Trabzon meydan ve çevresi ile Maraş Caddesi civarında ulaşım genel yapısı ve trafik sorunlarına yönelik çalışmalar yapmış, kentin genel profiline uygun çalışma alanları oluşturmuştur.⁵⁴⁶

Kente sağlanan katkı çerçevesinde kent konseyinin yol gösterici olarak faaliyetlerini yürüttüğü alan çoğunlukla turizm ve ulaşımıdır. Bu minvalde çok aktörlü katılımcı yaklaşım çerçevesinde kent vizyonuna ve kent profiline paralel bir biçimde kent değerlerine sahip çıkacak ve bu değerlerin gelişmesine pozitif katkı sunacak bir hedefe özgülenmiştir.

Turizm kenti olan Trabzon'da, kentin turizm potansiyelinin artırılması ve gelen turistlerin, etik değerler etrafında misafir edilmesine yönelik olarak da mevcut sorunların çözümü için vatandaş ve turizm paydaşlarının katılımının ve kurumlar arası işbirliğinin geliştirilmesinin önemine vurgu yapmış, buna yönelik kent tarihinde bu düzeyde ilk kez Trabzon Turizm Eylem Planı oluşturulmuş ve büyükşehir meclisine sunulmuştur.⁵⁴⁷ Belediye meclisince değerlendirilip kabul edilen ve kente yönelik etkili olarak sonuç doğuran bu plan, belediye-kent konseyi ilişkilerinin sağlam bir zeminde varlığına işaret etmekle birlikte kent konseyinde alınan kararların yerel birimlerce değerlendirildiğine dair de açık delillere işaret etmektedir. 2019 öncesi bilimsel çalışmalarda büyükşehir belediyesi kent konseyi ilişkisi incelendiğinde konsey çalışmalarının belediyece dikkate alınmadığı ve bu doğrultuda kent konseyi faaliyetlerinin etkililik ve verimlilikten uzak kaldığı görülmektedir.⁵⁴⁸ Buradan anlaşılabilecek olan ise kent konseyi kararlarının kent sorunlarına yönelik olarak büyükşehir belediyesince dikkate alındığı oranda katkı sağladığıdır. Turizm kenti olan Trabzon'da, kent konseyi olarak bu alana yönelik çalışmaların yapılması, kent genel profiline uygun hareket edildiğini göstermektedir.

Mevcut dönem içerisinde yer alan genel kurul, yürütme kurulu, meclis ve çalışma gruplarının, hem katılımcı hem de faaliyet sahalarının genişlediği, kente pozitif değer kattığı, kent sorunlarına yönelik olarak kent profilinin gözetildiği, büyükşehir belediyesince gündeme alınan konular ve sorunlar ile paralel olduğu gözlenmiştir.

⁵⁴⁶“Trabzon Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 7.

⁵⁴⁷“Trabzon Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 7.

⁵⁴⁸Abdullah Uzun ve Suna Ersavaş Kavanoz, “Katılım ve Etkinlik Boyutları Açısından Kent Konseylerinin Değerlendirilmesi: Trabzon Büyükşehir Kent Konseyi Örneği”, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9/23 (2018): s. 251-71.

Ortak akla önem veren kent için üretim bilincini, paylaşımcı ve şeffaf bir şekilde faaliyetlerine yansıtmayı amaçlayan kent konseyinin 24 üyeli yürütme kurulunun 8 üyesi kadındır.⁵⁴⁹ Bu kapsamda kadının bilgi, görüş, deneyim ve bakış açısını önceleyen bir kent konseyi olarak Türkiye ortalamasının üzerinde nispi bir eşitlikçi yaklaşım sergilemektedir. Bunun yanında yürütme kurulu üyelerinin profilinehangi kurum kuruluş, STK, sendika vb. katılım paydaşlarından olduğunun şeffaf bir biçimde aktarılması, hem çok aktörlü hem de çok yönlülük ilkeleri çerçevesinde kent konseyinin olumlu bir görünüme sahip olduğunu ifade etmektedir.

Kent konseyleri arası işbirliğine yönerge kapsamında ve uygulama düzeyinde önem veren bir yapıya sahiptir. Ayrıca kurumlar arası ve basın ile olan ilişkilerde de yapılan ziyaretler, yürütülen faaliyetler ve çözüme kavuşturulan öneriler çerçevesinde ciddi kazanımlar elde etmiştir. Faaliyetleri kapsamında yerel basında gündeme gelmiş, bu kapsamda konsey olarak kent sorunlarına karşı bütüncül bir yaklaşımı esas alan vurgulamalara yer vermiştir. Kent konseyinin tanınırlığı kapsamında mevcut dönem içerisinde yerel basın faaliyetleri ve belirli konularda vatandaş önerisini alma eylemleri dışında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu konuda üretkenlikten uzak bir performans sergilemektedir.

Trabzon Büyükşehir Belediyesi'nin "Karar ve Uygulamalara Vatandaşların ve Çalışanların Katılımını Sağlama" temel misyonu çerçevesinde gelişen bir yapı olarak ortaya çıkan Trabzon Kent Konseyi,⁵⁵⁰ büyükşehir vizyonu çerçevesinde halkla ilişkilerin geliştirilmesi kapsamında 2017, 2018 ve 2019 yılları içerisinde sadece 2'şer proje üretebilmiştir. İçeriği halkla ilişkilerin geliştirilmesi olsa da projelere ilişkin detaylı bilgilendirmeler yapılmamıştır. 2019'a dair 2 proje için büyükşehir belediyesince kent konseyine ayrılan pay 50 bin Türk Lirası olarak belirlenmiştir.⁵⁵¹ Bütçeden kent konseyleri için, şeffaf bir biçimde aktarıldığı şekilde, ayrılan bu pay, esasında kent konseyi faaliyetlerinin etkinliği ve uygulanabilirliği için hesap verebilirlik ilkesinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Trabzon Kent Konseyi ve büyükşehir belediyesi ilişkisi incelendiğinde; kent konseyi başkanı ve yürütme kurulu üyelerinin belediye bünyesinde mevcut birim ziyaretleri, faaliyet işbirlikleri ve kurumlar arası koordinasyonu çerçevesinde gelişmiş düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı Murat Zorluoğlu'nun Turizm Eylem Planı sunumu sırasında yaptığı konuşmada geçen "*istişare*

⁵⁴⁹"Trabzon Kent Konseyi Yürütme Kurulu, Meclis ve Çalışma Grupları".

⁵⁵⁰Trabzon Büyükşehir Belediyesi, "Trabzon Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu", Trabzon: 2019, s. 39.

⁵⁵¹"Trabzon Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu", 2019, s. 75-80.

kültürünü yansıtan ve şehrin önünü açan kent konseyini her türlü destekleriz ” ifadesi,⁵⁵² kent konseyinin belediye yapılanması içerisinde önemine işaret etmekle birlikte kent konseyini; kenti yerel düzeyde geliştirecek ve kente katkı sağlayacak önemli bir yapılanma haline getirmektedir. Buna ek olarak bu ifade kent konseyinin belediye ile olan gelişmiş ilişkilerine ayna tutmaktadır.

2020 yılında Trabzon Kent Konseyi’nin gençlik ve çocuk meclisini güçlendirmesine yönelik yönerge düzenlemeleri,⁵⁵³ gençlerin ve çocukların yönetimde aktif katılımını esas alan bir yaklaşımla kente dair kararlarda etkili olabilmesini ve kendi gruplarına yönelik sorunların belirlenip çözüme kavuşturulmasını verimli bir şekilde gerçekleştirmeyi amaçlayan bir çalışma olarak görülmektedir. Ancak 2021 yılında kent konseyi faaliyetleri ve öngörülen meclisler kapsamında özellikle çocuklara yönelik ciddi eksikliklerin bulunduğu ve aktif bir paydaş olarak tanımlanabilmesinin önünde engellerin olduğu görülmektedir. Çocuklara yönelik meclisin ve çalışma gruplarının 2021 yılı içerisinde örgütlenme düzeyinde eksikliği, kent nüfusunun %23,3’ü gibi bir yoğunluğu oluşturan çocuklar⁵⁵⁴ için paydaş olabilmenin ve ortak akıl içerisinde olabilmenin en büyük engelidir. Bu da demektir ki geleceğin kentlileri olan çocukların mevcut sorunları karşısında temel belirleyicilerinin kendileri dışında bir grup tarafından karşılanıyor olmasıdır.

Trabzon, 816 bin 684 nüfus kapsamında, nüfus yoğunluğu olarak kadın nüfus oranı %50,4 iken erkek nüfus oranı %49,6’dır. Bunun yanında nüfusun %14,4’ü genç bireylerden oluşmaktadır.⁵⁵⁵ Kent konseyinin meclisler ve meclis alt çalışma grupları düzeyinde kadın temsili 23 kadın katılımcı ile gerçekleştirilmektedir.⁵⁵⁶ Kadın nüfusa oranlandığında bu sayı %00056 olarak gerçekleşmektedir. Bu düzeyde kadın katılımcı sayısının artırılması yerel demokrasinin canlandırılması ve geliştirilebilmesi için önem arz etmektedir.⁵⁵⁷

Kadın temsili konusunda daha fazla görüş, bakış açısı ve önerinin öngörülmesi gerekliliği kapsamında, kadın katılımcıların eksikliği iki farklı değerlendirmeyi beraberinde getirmektedir. İlki kadınların kent konseyinin vizyonu ve işlevselliği bağlamında kent konseyinden haberdar olmayışı ve benimsemeyişinden kaynaklı katılım göstermemesidir. İkincisi ise ilk öngörünün gerçekleşmediği varsayımı altında kent

⁵⁵²“Trabzon Kent Konseyi Faaliyet Raporu”, s. 17.

⁵⁵³Trabzon Büyükşehir Belediyesi, “Trabzon Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu”, Trabzon: 2020.

⁵⁵⁴TÜİK, “İstatistiklerle Çocuk”.

⁵⁵⁵TÜİK, “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları”.

⁵⁵⁶“Trabzon Kent Konseyi Yürütme Kurulu, meclis ve Çalışma Grupları”.

⁵⁵⁷Abdulgazi Yıkıcı ve Tuğba Salman, “Kadın Dostu Kent Bağlamında Kadın ve Kent İlişkisi: Trabzon Örneği”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9/3 (02 Aralık 2021): S. 1677-1708.

konseyi yapılanmasının kent çehresinde kadın temsiline bu sayıyla sağlanacağı yönde dezavantajlıyaktır. Çalışma yönergesi kapsamında değerlendirildiğinde meclislerin oluşumunda belirli bir katılımcı sayının verilmemesi ilk değerlendirmeyi daha olası hale getirmektedir. Ancak bu durum bile kent konseyinin tanıtım faaliyetlerinden kaynaklandığının göstergesi olmaktadır. Tüm bunların aksine Trabzon Kent Konseyi'nin kadın meclisi bünyesinde çeşitli konularda alt çalışma grupları oluşturması, yerel düzeyde kadına yönelik sorunların ve ihtiyaçların üzerine eğilim gösterdiğini ifade etmektedir. Gelişen ve dönüşen Trabzon'da, gerekliliklere ve kadının konumuna binaen yaşamın her alanında kadının rolünü güçlendirmeye yönelik çalışma alanları oluşturulmuştur. Ancak faaliyetler kapsamında düşünüldüğünde bu yaklaşım üretkenlikten uzak olarak gözlemlenmektedir.

Trabzon Kent Konseyi, %14,4'lük bir genç nüfusu temsilen gençlik meclisinde sadece 10 üye ile çalışmalar yürütmektedir. Bu oran ise genç nüfus esas alındığındayaklaşık olarak %00084'tür. Temsil oranı olarak düşük bir performans sergileyen kent konseyi, bu meclis bünyesinde alt çalışma gruplarına da sahip değildir. Katılımcı sayısının düşük olması kent konseyi faaliyet alanını daraltmakla birlikte görüş ve öneri sayılarını da buna paralel olarak azaltmaktadır. Ayrıca çok aktörlü bir ilkesellik etrafında gelişen kent konseyinin çalışma ilkeleri kapsamında zayıf bir tutum içerisinde olduğuna da işaret etmektedir.

Trabzon'da engelli oranı %9,1'dir.⁵⁵⁸ Meclis katılımcılarının 10 kişi olduğundan hareketle bu oranın görece düşük olduğu ancak faaliyetler kapsamında kent konseyinin en iyi profil çizdiği alan olarak etkin bir örgütlenme düzeyine sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Trabzon'da emekli nüfus oranı bilinmemekle birlikte kent konseyi yapılanması içerisinde meclis düzeyinde 10 üye ile temsil edilmektedir.⁵⁵⁹ Büyükşehir belediyesi 2019, 2020 ve 2021 faaliyet raporları ile Trabzon Kent Konseyi 2020-2021 faaliyet raporları incelendiğinde emeklilere yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Trabzon Kent Konseyi Yürütme Kurulu'nun 2021 yılı kapsamında yaptığı 11'i çevrimiçi olmak üzere toplam 27 toplantısı mevcuttur. Bu toplantıların tamamında kararlar "oybirliği" ile alınmıştır.⁵⁶⁰ Buradan anlaşılabilecek olan ise çok aktörlü bir yapıya sahip kent konseyinin etkili bir biçimde diyalog kültürünü esas alan ve iletişimi geliştirmeyi amaçlayan uzlaşma makamı olmasıdır. Oybirliği ile alınan kararlar mevcut

⁵⁵⁸Nezihat Altuntaş ve Gülmelek Doğanay, "Trabzon'da Engelli Kadın Profili", *KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (2016): s. 321.

⁵⁵⁹"Trabzon Kent Konseyi Yürütme Kurulu, Meclis ve Çalışma Grupları".

⁵⁶⁰Trabzon Büyükşehir Belediyesi, "Trabzon Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu", Trabzon: 2021, s. 122,

potansiyelde Trabzon Kent Konseyi'ni siyaset-üstü bir yapılanma olarak tanımlayabilmektedir. Demokratik bir örgütlenme düzeyi olarak genellikle kent profiline uygun çalışma alanlarına ve faaliyetlerine sahip kent konseyi, yönetim yaklaşımı ve üretkenlik konusunda eksiklikler barındırsa da gelişime ve yeniliklere açık bir yapılanma olarak değerlendirilmektedir.

Katılımcılığın kent konseyinin her düzeyinde artırılması hem çalışmaların üretkenliğini hem de etkinlik ve verimliliğini doğru yönde etkileyecektir. Bu kapsamda Trabzon kent konseyinin aktif halde var olan her örgüt düzeyinden somut çıktı beklenilmektedir. Kentin sürdürülebilirliği ve kalkınması için katılımcı sayısının, kent konseyinin bilinirliğinin, çok aktörlü yaklaşımın ve bu konulara ilişkin bilincin artırılması gerekmektedir.⁵⁶¹

4.4. Kent Konseylerinin Yerel Katılım-Yerel Demokrasideki Rolü ve Etkinliği

Post-modern Kamu Yönetimi yaklaşımın esas aldığı adem-i merkezîyetçilik ilkesi etrafında küresel bir görünüm yakalayan yerel yönetimler, yerel düzeyde demokrasinin ve katılım değerlerinin en büyük savunucusu ve geliştiricisi olarak kabul görmektedir. Yerelde, yöneten ile yönetilen mesafesini en aza indiren, yönetilene de karar alma süreçlerine katılım kapılarını aralayan bu yönetim biçimi, demokrasi ve katılım olguları ile bütünleşmiştir. Mevcut durumda temsili demokrasinin olumsuz ve tıkayıcı yollarını aşmada en iyi alternatifleri sunmaktadır.⁵⁶²

Demokrasi köken itibarıyla halkın yönetimde egemen olmasını ifade ederken; katılım ise yönetsel boyutuyla alınacak kararlara egemen olan halkın dahil olmasını ifade eder. Bu yönüyle birbirinden ayrı düşünülemeyen demokrasi-katılım ikilisi, yerel düzeyde doğrudan temsilin en önemli iki kavramı haline gelmiştir.⁵⁶³

Demokrasi ile katılım olgularının yerel ile ilişkilendirilmesinin en önemli nedeni; bu iki kavram çerçevesinde yerel birimlerin halka en yakın mekanizmalar olmasıdır. Yerel birimler vatandaşın ihtiyaçlarının ve sorunlarının en doğru ve etkin şekilde belirlenmesi için en uygun örgütlenme düzeyleridir. Demokrasi ile doğrudan ilişkili

⁵⁶¹Oğuzhan Erdoğan, “Yerel Yönetimlerde Katılımcı Mekanizmalar ve Trabzon Büyükşehir Belediyesi Örneği”, *Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi*, 4/2 (2018): s. 295-310.

⁵⁶²Önder, “Yerelleşme ve Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesi Bağlamında Yerel Katılım”.

⁵⁶³Mustafa Görün, “Yerel Demokrasi ve Katılım: İzmir, Konya ve Ağrı İl Genel Meclis Üyeleri Üzerinde Bir Araştırma”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4/2 (2006): s. 159-183.

olan bu durum, vatandaşların ihtiyaçlarının ve sorunlarının belirlenmesinde doğrudan veya dolaylı olarak rol almasıyla katılım ile bağlantılı hale gelmektedir.⁵⁶⁴

Yerel demokrasi kanalları ile belirlenen ihtiyaç ve sorunlar, yerel katılım çerçevesinde vatandaşa kaliteli hizmet ve doğru kaynak tahsisi olarak geri dönmektedir. Bunun yanında yönetsel süreçlerde yerel demokrasi ve katılım kanallarının açık olması, mevcut yerel birimin sürdürülebilir bir yaklaşımla ekonomik, sosyal ve kültürel olarak kalkınmasına katkı sağlamaktadır. Neticede katılımcı bir yerel yönetim anlayışı ancak demokratik toplumlara özgüdür.⁵⁶⁵

Demokrasinin ve katılımcılığın yerel düzeyde var olması, vatandaşın yerel düzeyde sorunlara, ihtiyaçlara ve kentlilik bilincine sahip olmasına, bunlara ilişkin çözüm üretebilmesine ve bu kültürün benimsenmesine olanak sağlamaktadır. Yerele dair bu kazanımları ortaya koyan ve bunu yönetim eksenli hayata geçiren bir örgütlenme düzeyi olan kent konseyleri de, yerel yönetim birimi olan belediye bünyesinde oluşturulmuş, demokratik katılımcılığı esas alan bir yaklaşımla hayata geçirilmiş yapılanmalardır.

Kent konseyleri, yerel demokrasi ve yerel katılım aktiflerinin kentsel yaşamda hayata geçirilebilmesini sağlayan, kente dair önceliklerin belirlenmesinde ve yönetsel kararların sürdürülebilir bir biçimde alınmasında etkili olan örgütlenmelerdir.⁵⁶⁶

Kentlerin yaşanabilirlik düzeylerinde artışı ve demokratik birer yerleşmeler olmasını amaçlayan kent konseyleri, insan hakları, şeffaflık, hesap verebilirlik, etiklik, katılımcılık, hukukun üstünlüğü vb. ilkelere dayanmaktadır. Temelinde yönetim yaklaşımını esas alan kent konseyleri yerel katılım ve demokrasi olguları çerçevesinde kentte var olan tüm paydaşları ortak akıl ve işbirliği çerçevesinde birleştirmeyi sağlamanın en önemli birimleridir.⁵⁶⁷

Yerel yönetimlerin yönetsel açıdan güçlendirilmesi ve yerel demokrasinin katılım çerçevesinde geliştirilmesi için kamu, özel, sivil işbirliğini öngören kent konseyleri, hemşehrlik bilincinin, aktif vatandaşlığın, çözümde ortaklığın önemine işaret eden ve kentleri sürdürülebilir bir geleceğe taşıyan mekanizmalar olarak post-modern yönetim anlayışının getirdiği ciddi bir kazanım olarak değerlendirilmektedir.⁵⁶⁸

⁵⁶⁴Murat Yaman ve Murat Küçükşen, “Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesi Açısından Yerel Katılımın İncelenmesi”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 55 (2018): s. 247-259.

⁵⁶⁵Doğan, “Postmodern Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler ve Katılım”..

⁵⁶⁶Kestellioğlu, “Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği”.

⁵⁶⁷Hüseyin Kara ve Savaş Şimşek, “Kent Konseylerinin İşlevselliği ve Sürdürülebilirliği: Kadıköy Kent Konseyi Örneği”, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6/5 (2016): s. 245-269.

⁵⁶⁸Özdemir, “Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri”.

Kente dair sorunların çözümünde, vatandaşların bu sorunların çözümüne demokratik ilkeler etrafında katılımını öngören bu yapılanma, sosyal yardımlaşma ve dayanışma kültürü ile yoksulluğu azaltıcı politikalar etrafında bütünleşen amaçlara sahiptir.⁵⁶⁹

Halkın kendi kendini yönetme ve geliştirme imkânı veren kent konseyleri, yerel demokrasi ve yerel katılım ilkeleri etrafında yönetsel kararların etkilenme sürecinden denetimine kadar ki süreyi en etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirebilmesine, yerelde doğrudan uygulanabilirliğin sağlanmasına ve iç dinamiklerin harekete geçirilebilmesine fırsat vermektedir.⁵⁷⁰ Katılımcılık ve demokrasi değerlerinin standardını artıracak bu yaklaşım, kent konseylerini yerelde tüm paydaşların fikir birliğini yanı sıra siyaset-üstü bir platform yapmaktadır.

Yerelde “güçlü demokrasi, yüksek katılım, uzman vatandaş” altyapısını oluşturmak için önemli bir mekanizma haline gelen kent konseyleri Türkiye’de 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 26313 sayılı Kent Konseyleri Yönetmeliği çerçevesinde “danışma organı” olarak görülmektedir. Ancak yerel demokrasi ve katılım kültürünün geliştirilmesinde kült bir örgütlenme düzeyi olarak kabul edilmektedir

Kent konseylerince yerel katılımın teşvik edici olması, yerel düzeyde yetki ve sorumluluk bilincinin gelişmesine katkı sağlayarak vatandaşın proaktif bir hareketle inisiyatif almasına olanak tanımaktadır. Genel itibariyle katılım yoğunluğu ile yönetim yaklaşımının uygulanabilirliği ve etkinliği arasında paralel bir ilişkinin varlığını somutlaşmaktadır.⁵⁷¹

Yerelde vatandaşın sosyo-ekonomik, siyasi, idari ve diğer alanlara ilişkin bilinç düzeylerinin ve kent sorunları ile ihtiyaçlarına yönelik olarak da farkındalık seviyelerinin artırılmasında etkili bir mekanizma olan kent konseyi, kentlerde toplumsal aktörlerin hiçbir ayırım gözetilmeksizin kente dair söz hakkına sahip olabildiğini de sağlayabilen nadir yapılardır.⁵⁷²

Sonuç olarak kent konseylerinin yerel demokrasi ve yerel katılım değerleri çerçevesinde faydaları, belirli bir sürece de işaret edecek şekilde, şöyle sıralanabilmektedir:⁵⁷³

⁵⁶⁹Şahnagil, *a.g.e.*

⁵⁷⁰Fevzi Yahşi, “Katılım, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler Perspektifinden Yerel Demokrasiler”, *3rd International Congress on Social Sciences, China to Adriatic*, Antalya: Institution of Economic Development and Social Researches Publications, 2016, s. 1081.

⁵⁷¹İbrahim Tanju Akyol, “Yerel Hizmet Sunumunda Alternatif Bir Yöntem: Gönüllü Katılım”, *Güncel Gelişmeler Perspektifinde Türkiye’de Yerel Yönetimler* ed. Mustafa Kara, Bursa: Ekin basın yayım dağıtım, 2021, s. 229-254.

⁵⁷²Mustafa Lamba, “Yerel Yönetişimde Farkındalık: Antalya İli Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17/1 (2012): s. 495-509.

⁵⁷³Hale Akay, *Yerel Yönetimlerde Katılımcı Mekanizmalar ve Süreçler*, İstanbul: Türkiye Avrupa Vakfı, 2016, s. 18.

- Gündeme yönelik sorunu, ihtiyacı ve kaynağı belirleme
- Soruna, ihtiyaca ve kaynağa yönelik katılımcı bir yaklaşım çerçevesinde analiz etme
- Çok aktörlü ve çok yönlü bir yaklaşım çerçevesinde görüş, bakış açısı ve deneyimi kullanarak öneri taslağı oluşturabilme
- Bu öneriler kapsamında diğer tüm paydaşlar ile karar alma
- Alınan kararlar çerçevesinde uygulama
- Uygulanan ve sonuç doğuran kararlara yönelik şeffaf, hesap verime ve hesap sorma ilkeleri etrafında denetim sağlamaktır.

Temel faydaları ise:⁵⁷⁴

- Demokratik katılımı yaygınlaştırarak ortak yaşam ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- Hemşehrilik bilinci kapsamında çok aktörlü ve çok yönlü bir yönetim anlayışını içselleştirmek
- Kent stratejileri kapsamında sürdürülebilir bir kent profili için planlamalar yapabilmek
- Kentin değerlerine sahip çıkacak ortak akıl ve bilinç üretmek
- Kent kaynaklarını çevrenin korunması ve yoksulluğun azaltılması kapsamında adil, dengeli, etkin ve verimli bir şekilde paylaşmak
- Kadınların, çocukların, engellilerin, emeklilerin ve diğer grupların kent yönetimine şeffaf, hesap verebilir ve katılımcı bir anlayışla dahil olabilmesini sağlamak
- Kentsel hakların ve özgürlüklerin korunmasına katkı sağlamak
- Sivil toplumun kolektif bir biçimde gelişmesine katkı sağlamak
- Diyalog kültürünü geliştirerek işbirliği ve ortaklık üzerine değer katmak
- Sürdürülebilir bir kalkınma anlayışını ulusun tümüne yayabilmek
- Yönetişim anlayışının katılımcı ve demokratik kültür çerçevesinde gelişimine yerel düzeyde katkı sağlamaktır.

4.5. Post-Modern Kamu Yönetimi Çerçevesinde Kent Konsey Yapılanmaları İle İlgili Genel Değerlendirme

İkinci Dünya Savaşı sonrası küresel ilişkilerde meydana gelen yapısal dönüşümler geleneksel yönetim anlayışının geçerliliğini yitirmesine; yenilikçi ve karşılıklı etkileşime dayalı post-modern bir sürecin başlamasına sebep olmuştur. Özellikle 1980

⁵⁷⁴Akay, a.g.e., s. 24.

sonrası hızla dönüşen ve gelişen kamu yönetimi, post-modern ilkeler etrafında adem-i merkeziyetçi, esnek, şeffaf, hesap verebilir, piyasa odaklı, demokratik, katılımcı, etik ve vatandaş odaklı bir yapıya kavuşmuştur.⁵⁷⁵

Post-modern kamu yönetimi yaklaşımı kapsamında ortaya çıkan yerinden yönetimleşme adımları ise yönetim yaklaşımını esas alacak; demokratik ve katılım ilkeleri kapsamında mevcut karar verme düzenini bütünü ile tabana indirmenin, hizmet kalitesini artırmanın, kaynak tahsisinde ve bölüşümünde etkinliğin ve verimliliğin, yönetsel bütün süreçlerde şeffaflığın ve hesap verebilirliğin yerine getirilmesine olanak sağlamıştır.

Daha önce kabul görmeyen sivil toplumu katılım sürecine dahil edecek yönetim yaklaşımı, bu ilkeler etrafında diyalog, işbirliği, müzakere ve uzlaşma kültürünün de gelişmesine doğrudan katkı sağlamıştır. Geleneksel kamu yönetimi anlayışının katı hiyerarşik bürokratik yapılanmasının olumsuzluklarını gidermek ve vatandaş odaklı bir anlayışla sorunların ve ihtiyaçların tam anlamıyla belirlenebilmesi ve giderilebilmesi için ortaya atılan bu yaklaşım, esasında, küreselleşme çabaları karşılığında yerel bir nitelik kazanan yerel katılım olgusu etrafında şekillenmiştir.⁵⁷⁶

Kamu yönetiminde yaşanan reformist yaklaşımların yerel düzeye aktarılmasının, 21.yüzyıla girerken ulusların sürdürülebilirlik yaklaşımları çerçevesinde ele aldığı kent, çevre, toplum ve ekonomi başlıkları ile doğrudan bağlantısı bulunmaktadır. Bu kapsamda yerelden başlayacak sürdürülebilir kalkınma hareketlerinin ulusun hatta küresel dünyanın tamamına yayılabileceği hedeflenmektedir. Bu nedenle yönetim anlayışı, yerel yönetimlerde vatandaşın haklarına, yönetimde bulunmasına, hizmetlerin, ihtiyaçların ve sorunların belirlenmesine, çevrenin korunmasına ve geliştirilmesine, denetim yetkisi kapsamında yöneten ile ilişkisine, vatandaşın yereldeki bütüncül konumuna önem vermektedir.

Yerel düzeyde yöneten-yönetilen ikilemini ortadan kaldıran ve egemen olanın yönetim işi içinde olmasını öngören yerel yönetim yaklaşımı, bu kapsamda çok aktörlü ve çok yönlü olarak siyasa yapım sürecinin bütünleşik olarak işlerlik kazanmasını amaçlamaktadır. Çok aktörlü bir siyasa sürecinin etkin, verimli, denetime açık, hesap verebilir, demokratik ve vatandaş odaklı olması beklenmektedir.⁵⁷⁷ Yerel

⁵⁷⁵Doğan, “Postmodern Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler ve Katılım”.

⁵⁷⁶Buğra Özer, Serhat Baştan ve Murat Ortanca, “Kamu Politikası Yapımı ve Kimlik-Tabanlı Siyasa Yapımı Süreçleri: Türk Kamu Yönetimine Dair Genel Değerlendirmeler”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17/1 (2012): s. 237-263.

⁵⁷⁷Ahmet Özkan, “Post Modern Dönemde Çok Aktörlü Yönetim ve Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı”, 15. *Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi Tebliğler El Kitabı* ed. Ahmet Vecdi CAN, Köksal Şahin, Kamil Taşkın, Suat Kol ve Ali Kıksekiz, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 2017, s. 295-303.

yönetişim yaklaşımı kapsamında da bu ilkelerin hayata geçirilmesi; kentlerin ve vatandaşların sürdürülebilir bir geleceğin paydaşı olabilmesini ve kendi sorunlarına çözüm bulabilecek yönetsel birer aktör olabilmelerini sağlayan mekanizma olarak kent konseyleri fikrini ortaya çıkarmıştır.

YG 21 kapsamında Türkiye’de de faaliyet alanına sahip olan kent konseyleri; yerel katılım ve yerel demokrasi ilkeleri etrafında yönetim yaklaşımının birer yansıması olarak hayata geçirilmiş, yerel düzeyde faaliyet alanı bulmuş, sivil halkı kamu ve özel kesim dışında yönetim sürecine dahil etmiş, çok aktörlü, paydaşlı, esnek ve yerinden yönetimci bir anlayışa sahip örgütlenmelerdir. Türkiye’de daha çok danışma organı niteliğindeki kent konseyleri yerel yönetimlerde belediye bünyesinde yapılaşmış fonksiyonel birer katılım kanalıdır. Müzakereci demokrasinin ve ortak aklın işlerlik kazanmasında en önemli araçtır.⁵⁷⁸

Merkez, yerel ve vatandaş arası iletişim köprüsünü kuran kent konseyleri nitelik artışı ile birlikte makul geri dönüşler ve karşılıkların bulunmasına olanak sağlamaktadır. Hem merkezi yönetimin hem de yerel yönetimlerin vatandaşa yönelik faaliyetlerini daha akılcı, mantıklı ve kabul edilebilir bir şekilde sunmalarına ve merkez-vatandaş ve yerel-vatandaş ilişkisinin daima canlı tutulabilmesine önemli bir fırsat olmaktadır. Aynı zamanda vatandaşın istekleri, düşünceleri ve önerileri çerçevesinde faaliyetlerin yürütülmesine, yönetsel deneyim kazanmasına, bilinç ve farkındalık düzeyinin artmasına katkı sağlamaktadır.⁵⁷⁹

Kent konseyi yapılanmaları, belediye kanunu ve kent konseyi yönetmeliği çerçevesinde temel olarak şunları amaçlamaktadır; Belediyeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımı çerçevesinde kentlerin sürdürülebilir kalkınmasını, çevreye olan duyarlılıklarının artırılmasını, sosyal yardımlaşma ve dayanışma kültürünün geliştirilmesini, hemşehrilik bilincinin ve kent vizyonunun geliştirilmesini, kentin hak ve hukukunun korunmasını, ortak yaşam ve ortak akıl bilincinin geliştirilmesini kent kimliği ve etkinlik, şeffaflık, hesap verebilirlik, hesap sorma ve yerindelik ilkeleri etrafında sağlamayı amaçlamaktadır.⁵⁸⁰

Kent kimliğinin ve kent yaşamının kent konseyi düzeyinde ortaya çıkarılabilmesi, faaliyet ve ilkeler etrafında bütünleşik olarak değerlendirilebilmesi, katılımcı ve

⁵⁷⁸A. Fulya Şen, “Müzakereci Demokrasi ve Halkla İlişkiler: Kamu Yönetiminde Alternatif Bir Halkla İlişkiler Arayışı”, *Journal of Yasar University*, 27/7 (2012): s. 4589-4610.

⁵⁷⁹Taşkın Deniz, “Kentleşme, Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri”, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8/12 (2013): s. 391-402.

⁵⁸⁰“Belediye Kanunu”; “Kent Konseyi Yönetmeliği”.

demokrasi kültürünün benimsenme ve benimsetilme düzeyinin anlaşılabilmesi, etkinlik, verimlilik ve üretkenlik seviyelerinin belirlenmesi vb. amaçlar kapsamında ifade edilen il kent konseyleri de bu amaçlara özgülünmüş ve bu kapsamda değerlendirilmiştir.

Post-modern kamu yönetimi anlayışı, yönetim, yerel katılım ve yerel demokrasi ilkeleri etrafında ortaya koyulan il kent konseylerine dair genel değerlendirme şöyle yapılmaktadır; Türkiye kapsamında ele alınan 7 büyükşehir kent konseyi genel itibariyle belediye kanunu ve kent konseyi yönetmeliği ile paralellik göstermektedir. Aynı zamanda kısmi olarak kendi çalışma yönergeleri ile aynı doğrultudadır. Zaman zaman eksiklikler görülmekle birlikte ele alınan kent konseyleri yerel demokrasinin ve yerel katılımın geliştirilebilmesi için avantajlı bir konumdadır. Bölgesel olarak ele alınan kent konseyleri bölge esaslı olarak çalışma alanları ve örgütlenme düzeyleri ile farklılık göstermektedir. Bu kapsamda ülkenin Ege, Akdeniz, Marmara ve Karadeniz Bölgesi toplumsal cinsiyet eşitliğine, batı turizmüne, çevre, ulaşım ve afetlere yönelik faaliyetlere ağırlık verdiği görülmekte iken Doğu ve Güneydoğu Bölgesi; sosyo-kültürel gelişime, imar, çevre ve doğu turizmüne ağırlık vermektedir.

Kentlilik ve hemşehri bilincinin oluşturulmasında genel itibariyle eksiklikler bulunmaktadır. Bunun yanında sürdürülebilir bir kent oluşumuna faaliyetleri kapsamında sınırlı düzeyde katkı sağlamaktadırlar. Çevrenin korunması ve geliştirilmesine yönelik faaliyet alanlarında da, bütün kent konseylerinin faaliyet gösterdiği ve bu kapsamda yerel düzeyde katılımcılığın yansıtıldığı görülmektedir.

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma kültürünün geliştirilmesine yönelik bilinç ve farkındalık düzeyini artırıcı faaliyetlerin bütün kent konseylerinin temel amaçları arasında yer aldığı gözlemlenmektedir. Ayrıca diyalog ve uzlaşi kültürü benimsenmiş, ortak akıl üzerinde mutabık kalınmıştır. Yerel demokrasinin güçlendirilmesi adına toplumsal paydaşların kent konseyi bünyesinde katılım göstermelerini öngörmüş ancak sayı bakımından ciddi eksiklikler göstermişlerdir. Bunun nedeni olarak siyaset-üstü bir mekanizma olarak varlığını sürdüren kent konseylerinin, vatandaş tarafından siyasi ve bürokratik engellerle kısıtlandığının düşünülmesi gelmektedir. Ayrıca kent konseyinin bölgesel farklılıklar da esas alınarak tanınırlığının ve benimsenmesinin yeterli düzeyde olmaması da belirgin bir sebep olarak göze çarpmaktadır.

İncelenen kent konseylerinin tamamında çalışma ilkeleri göz önüne alındığında yönetim anlayışının yansıması olarak çok aktörlü ve çok yönlü bir yaklaşımın esas alındığı söylenebilmektedir. Ancak şeffaf bir yönetim anlayışının varlığı konusunda bazı kent konseyleri soyut bir niteliğe sahiptir. Gerek kent konseylerinin örgütsel yapısı gerekse katılımcı profiline ilişkin açıklamalarının, bilgi ve belgelerinin eksik olması çok

paydaşlı bir anlayışı ilkesel olarak benimseyen kent konseylerini bu alanda tartışmalı hale getirmektedir.

İncelenen kentlerin tamamı büyükşehir belediyesi olarak örgütlenmiştir. Bu kapsamda nüfusları da ülkenin diğer kentlerine kıyasla çok daha fazladır. Yani kent konseylerine katılımın ve temsilin çok daha fazla olması, kent bünyesinde genele hitap eden çalışmaların yapılması ve kentin bütüncül olarak kalkınmasına belirli oranda destek vermesi beklenmektedir. Ancak mevcut veriler ışığında bütün kent konseylerinin katılımcı sayısının yönergeleri ile paralel olduğu ancak kentin bütünün temsiliinde yeteriz kaldıkları tespit edilmiştir. Kent konseylerinin etkinlik ve verimlilikleri katılımcı, meclis ve çalışma grubu sayıları ile paralellik göstermektedir. Bunun yanında katılımcıların farklı kesimlerden oluşması ve ortak akıl bilincini oluşturan çok yönlü bir yaklaşımla faaliyetlere yansması üretkenlikte ciddi ilerlemeleri beraberinde getirmektedir. Kent konseylerinin buna yönelik örgütlenme düzeyleri incelendiğinde Trabzon Kent Konseyi dışında hiçbirinin bu farklılığı veri şeklinde ifade etmediği görülmektedir. Ancak ilkesel olarak tamamının ele aldığı ve buna yönelik çalışmaların yapıldığı gözlemlenmiştir.

Kent konseylerinin toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında ele aldığı düzenlemelere bakıldığında genel bir profilde ve kısmi düzeyde, İzmir dışında hiçbir kent konseyinin kadın temsili konusunda yeterli bir performans sergilemediği görülmüştür. İnsan hakları konusunda kadının yerinin ve öneminin tam olarak belirlenmediği, kadına yönelik bilinç düzeyinin hem kent konseyi düzeyinde hem de vatandaş düzeyinde eksik kaldığı görülmektedir.

İnsan hak ve özgürlüklerinin korunması hususunda kent konseylerinin tamamının eğitsel düzeyde çalışmalar yaptığı ancak bunun kentin bütününde yeterli düzeyde farkındalık yaratmadığı belirlenmiştir. Bu değerlendirmeyi açık hale getirecek dayanak ise; ele alınan hiçbir kent konseyinin bu eşitsizliği ve eksikliği giderecek üretkenlikte bulunmaması ve buna yönelik hiçbir kent konseyinin meclis ve çalışma grubu örgütlenme düzeyine sahip olmaması olarak belirlenmiştir. Belirli kent konseyleri bu alana yönelik eğitsel etkinlikler düzenlese de bu konu etkin ve verimli olmaktan uzaktır.

Kent konseylerinin bütünü incelendiğinde Türkiye’de danışma niteliğinde bir yapı olarak var olan bu birimlerin, yönetsel süreçlerde etkili olmasına karşın alınan kararların hayata geçirilmesinde ve kente yönelik sonuç doğurmasında eksikliği göze çarpmaktadır. Erzurum, Trabzon ve Antalya dışında ele alınan diğer hiçbir kent konseyinin tavsiye kararlarının (faaliyet raporları ve kurum sitesi verileri dikkate alındığında) belediyece ve yerel birimlerce dikkate alınmadığı ya da en azından buna

yönelik bir girişimde bulunmadığı görülmüştür. Sayılan bu üç ilde kent konseyince değerlendirilip tavsiye niteliğine dönüştürülen kararları, belediye meclisince incelenmiş, değerlendirilmiş ve kabul edilerek hayata geçirilmiştir. Kent konseyinin işlevselliği açısından iyi bir performans gösteren bu kent konseyleri kuruluş amaçları ile de paralellik göstermektedir. Ancak her ne kadar hayata geçirilen kararları olsa da beklenen üretkenlikten sayıca uzak bir konumdadırlar.

Belediye bünyesinde oluşturulan kent konseylerinin tamamı kent konseyi-belediye ilişkileri kapsamında belirli bir kademeye sahiptir. Ancak bu ilişkinin somut veriler ışığında hayata geçirilmesi hususunda belirtildiği üzere eksiklikler vardır. Merkez-vatandaş ve yerel-vatandaş ilişkisi arasında köprü vazifesi gören kent konseyleri, bu ilişkinin yansıtılması ve güvenin tazelenmesi adına verimlilikten uzak bir performansa sahiptir. Daha çok kent sorunlarına eğilen ve belediye ile çoğunlukla paralellik gösteren bu mekanizmalar, yöneten-yönetilen ilişkisini kaldırma boyutunda kısmi olarak etkinlik gösterebilmişlerdir.

Kent konseyleri kamu, özel ve sivil işbirliğine dayanan yönetim anlayışın yerel bir yansımasıdır. Ele alınan kent konseylerine bu açıdan bakıldığında belirgin ve şeffaf şekilde bu işbirliğini yansıtan tek kent konseyinin Trabzon olduğu görülmektedir. Kent konseyi yürütme kurulu üyelerinin yönetmelik kapsamında oluşması gereken kişilerden meydana geldiği ve profiline ilişkin bilginin sağlandığı tek yer olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kent konseylerinin çoğunda faaliyetleri kapsamında dezavantajlı ve kırılgan gruplara yönelik eşitlikçi ve farkındalık düzeyini artırıcı faaliyetlerin mevcut olduğu görülmektedir. Ancak bu gruplar başta olmak üzere toplumun bütününde refah düzeyini artırıcı ve yoksulluğu azaltıcı eylemlerin, projelerin ve etkinliklerin eksik olduğu belirlenmiştir.

Kent konseylerinin genel profili incelendiğinde faaliyet alanlarının kentin öncelikli sorunlarına eğilim gösterdiği ancak bazısının da kendi belirlediği alanlarda çalışmalar yürüttüğü görülmektedir. Kent vizyonu çerçevesinde kentin öncelikli sorunlarının ve ihtiyaçlarının belirlenmesinin önemine işaret edecek şekilde faaliyetler yürüten bu kent konseyleri genel olarak bu alanda belirli bir yetkinliğe sahiptir. Bu eğilim ise benimsenen şekilde ortak akıl çerçevesinde uzlaş ve diyalog kültürü esas alınarak gerçekleştirilmektedir.

Kent konseylerinin örgütsel yapısı incelendiğinde nüfuslarına oranla temsil oranı, meclis ve çalışma gruplarının üye ve çeşitlilik sayısı, vatandaşın kent konseyi faaliyetlerine katılımı ve benimsenmesi yetersiz olarak saptanmıştır. Buna kapsamda da

Çalışma alanlarının çeşitliliği, çok yönlülüğü ve üretkenliği aynı doğrultuda paralellik göstermiştir.

Kent konseylerinin resmi olarak kuruluş tarihleri ve faaliyete başlama tarihleri değişkenlik göstermektedir. Özellikle bu konuya ilişkin ifade edilecek olan ise kuruluş tarihi ile kent konseyinin faaliyet etkinliklerinin paralellik göstermediğidir. Yani daha önce kurulan kent konseyi daha sonra kurulan kent konseyinden daha aktif veya daha üretken değildir. Kent konseylerinin kente yönelik verimlilikleri ve etkinlikleri tamamen çalışma ilkelerinin ve bilincinin benimsenmesi ve hayat geçirilmesi ile alakalıdır. Aynı zamanda bu üretkenlik kent konseylerinin belediye, kamu kurum kuruluş, STK, sendika, niversite, odalar ve diğer paydaşlar ile olan işbirliğinin gelişmiş olmasına da bağlıdır.

Belediyenin ve diğer paydaşların verdiği desteğin çalışmaların etkinliğinde ve kent düzeyinde kattığı değerde belirleyici olduğu gözlemlenmiştir. Kent ve vatandaş odaklı yaklaşımla bütünleşik olarak ele alınan ve değerlendirilen konsey çalışmaları, destek ve karşılık bulduğu sürece verimli hale gelmektedir.

Kent konseylerinin faaliyetleri ve yapısal içerikleri incelendiğinde genel bir nitelikte kentin tamamına hitap edecek şekilde varlıklarını sürdürdüğünü ancak vatandaşın sorunları ve ihtiyaçlarını göz önüne alma konusunda eksikliklerin olduğu grlmştir. Ayrıca kent konseyi bünyesinde oluşturulan proje sayısı ile verimlilik arasında mantıklı ve doğru yönlü bir ilişki kurulmuştur.

Post-modern kamu yönetiminin kent konseyleri bağlamında örgütsel özellikler ve ilkeleri etrafında değerlendirilmesi: Yeni kamu yönetiminin örgütsel özellikleri kapsamında;

- Yeni yönetim argümanlarının resmiyetin azaltıldığı, diyaloga dayalı, yatay ve düz kademeleşmeyi esas alan olarak ifade edildiği durumda kent konseylerinin yapısı incelendiğinde; diyalog ve uzlaşmacı kültür ile bütünleşik olduğu, resmiyetin azaltıldığı her kademe düzeyinde işbirliğinin ve ortak bir aklın oluşturulduğu grlmştir.

- Kaynakların ve performansın bütünleşik yönetiminin gerçekleştirildiği alan olarak kent konseylerinin; örgüt düzeyinde kente dair sorunların zlmesinde ve vatandaşların ihtiyaçlarının belirlenmesinde yönetişim anlayışı çerçevesinde kamu, özel ve sivil aktörleri barındırdığı ve ilişkilendirdiği görülmüş, mevcut insan kaynağı esas alınarak kente yönelik sınırlı bir performans gösterdiği anlaşılmıştır. Kentte kaynakların etkin, adil ve verimli olarak blşlmesinde yeni kamu yönetimi anlayışıyla paralellik sağlanamamıştır.

- Bilgi ve tecrübenin idare etmede öncelikli kaynak olarak kullanıldığı (siyasi ve ideolojik fikirlerden bağımsız) bir alan olarak kent konseyleri; siyaset-üstü bir mekanizma olarak teorik boyutta var olmalarına karşın belediye ve diğer paydaşlar ile olan ilişkileri kapsamında politik bir nitelik de taşıdıkları, ancak yer alan katılımcılar ve aktörlerin bilgi, tecrübe ve bakış açılarından yararlanan, yönetsel süreçleri etkileme de öncelikli bir tavır benimseyen platformlar olarak algılanmaktadır.

- Geniş hareket alanının ve sorumluluğun olduğu, esnek çalışma vakitlerinin ve hiyerarşinin olduğu motive edici alan olarak kent konseyleri; yerel düzeyde kente dair tüm konuları ele alabilen, değerlendirebilen ve fikir üretebilen birer mekanizma oldukları, yetki ve sorumluluk paylaşımında katılımcı sayısı esas alınarak sınırlı eksik bir düzeyde faaliyet gösterdikleri, meclis-çalışma grupları ve yürütme kurulları çerçevesinde her düzeyde karar alıcı mekanizmaların varlığı ile esnek bir hiyerarşik yapı oluşturdıkları görülmüştür.

- Takım çalışması ve girişimin prensip haline getirildiği, riskli ama faydacı, kaliteli alan olarak kent konseylerinin; işbirliğine ve ortak bir akla önem veren, girişim ruhuna sahip faydacı ama nitelik yönünden eksik oldukları anlaşılmıştır. Riskli bir yapılanma olarak görülme sebepleri ise bünyesinde bulundukları partili belediye ile olan ilişkileri ve kendi örgütlenme düzeylerinde seçim aşamalarının belirsizliğidir.

- İletişim ve etkileşimin bütün alana yayıldığı, dostane, yardımsever ve iş bitirici çalışan ve yöneticilerin olduğu alan bağlamında kent konseyleri; diyalog ve uzlaş kültüründen doğan iletişim ve etkileşimin her alana yayıldığı, çalışmaların dostane şekilde ortaklık ve takım arkadaşlığı çerçevesinde geliştiği, çalışmalar kapsamında sosyal yardımlaşma ve dayanışmaya yüksek oranda önem veren ancak iş bitirici, sonuç odaklı ve uygulayıcı bir örgüt performansından uzak olduğu görülmektedir.

Post-modern Kamu Yönetimi ilkeleri çerçevesinde;

- Kamu yöneticisine geniş yetki ve sorumluluklar veren yeni kamu yönetimi anlayışı bağlamında kent konseylerinin; kamu, özel ve sivil bütünleşikliğine önem verdiği, kamuyu sadece birer paydaş olarak gören yaklaşımla benimsediğini ve bu kapsamda yetki ve sorumlulukların paylaşıldığı görülmüştür.

- Sonuç odaklı ve düzenleyici (hakim) misyon sahibi bir anlayış çerçevesinde kent konseylerinin; sonuç odaklı üretkenlikten çok bireysel ve kolektif bilinci ve farkındalığı artırmanın sağlandığı, kendi örgüt düzeyinde düzenleyici (hakim) ancak kente dair böyle bir yetkisinin ve algısının olmadığı görülmüştür. Kent sorunlarına ve ihtiyaçlarına yönelik genellikle kabul edici ve benimseyici bir yaklaşıma sahip olduğu,

buna paralel olarak da kamu kurumlarının işleyişi ile çalışma alanları arasında paralelliğin olduğu görülmüştür.

- Rekabetçi ve uzmanlaşma esaslı bir yaklaşım çerçevesinde kent konseylerinin; rekabetçi bir algı oluşturmadıkları ve rekabetçiliğin getirmiş olduğu üretkenlikten uzak olduğu ancak bünyesinde barındırdığı katılımcılar çerçevesinde uzmanlaşmayı esas alan bir yaklaşımı benimsedikleri ve buna paralel olarak kent sorunlarına yönelik nitelikli araştırmalar yaptıkları görülmektedir. ancak bu araştırmalar çözüm üretmekten çok sorunun belirlenmesine ve tespit edilmesine yönelik olmuştur.

- Kamu hizmeti kaynaklarının kullanımında disiplinli ve özverili bir yaklaşım çerçevesinde kent konseylerinin; incelenen kent konseyleri kapsamında tamamının kamu kaynaklarına ilişkin herhangi bir tasarrufta bulunmadıkları ancak tavsiye niteliğinde kararlar alabildikleri görülmüştür. Bunun yanında kaynakların etkili, dengeli ve verimli tahsisi konusunda pasif oldukları belirlenmiştir.

- İşletmeci mantığının kamu yönetimi üzerinde pratikleştirilmesini öngören bir yaklaşım çerçevesinde kent konseylerinin; nitelikli beşeri sermayenin oluşturulması ve böylelikle kentin sürdürülebilir bir anlayış ile geliştirilmesinin önünü açan eğitsel faaliyetleri bağlamında performans esaslı bir yaklaşıma sahip oldukları görülmüştür. Zira kent konseylerinin çalışma alanları çoğunlukla vatandaşın gelişimi ve bilinçlenmesi üzerinedir.

- Performans esaslı personel yönetim biçimine sahip bir yaklaşım çerçevesinde kent konseylerinin; uzmanlaşma esaslı anlayışları bağlamında kent sorunlarının ve ihtiyaçlarının çözümü için konsey yapılanması içerisinde performans esaslı bir personel yönetiminden çok ihtiyaç üzere oluşturulan birimlerin varlığı dikkat çekmektedir. Katılımcının veya üyenin performansı dikkate alınmamakta, belirlenen alanlara yönelik meclis ve çalışma grupları oluşturulmaktadır.

- Çok aktörlü fonksiyonelliği benimseyen bir yaklaşım olarak kent konseylerinin; örgütsel yapılanmaları dikkate alındığında oluşumlarının temel aktörleri olan kamu, özel ve sivil paydaşların tamamının katılımını öngören bir anlayışı barındırmaktadırlar. Ancak bu durumun tespiti bazı kent konseyleri için mümkün olmamaktadır.

- Toplumsal gelişimi sağlamaya yönelik eğilime sahip bir yaklaşım çerçevesinde kent konseylerinin; tamamının buna yönelik bir anlayışı benimsedikleri ve hayata geçirdikleri görülmektedir.

- Esnek, şeffaf, hesap verebilir ve etkin bir yönetim ve denetim mekanizması oluşturma amacı taşıyan bir yaklaşım çerçevesinde kent konseylerinin; tamamının esnek

bir yönetim sergilediği ancak çoğunluğunun şeffaf, hesap verebilir, hesap soran ve etkin bir düzeye erişemedikleri görülmektedir. Yönetim sürecine ilişkin yerel demokratik katılımcı anlayışı geliştiren bir yapı olmalarına karşın etkin bir denetim aracı olamadıkları anlaşılmıştır.

- Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişime paralel politikalar ve hizmet sunumu gerçekleştirmeyi amaçlayan bir yaklaşım çerçevesinde kent konseylerinin; yenilikçi adımlara sahip ancak pratikte sonuç doğurmayan bir görünüme sahip olduğu görülmektedir. kent konseylerindeki katılımcı sayısının düşük olması ve faaliyet alanlarının (kendilerince) çoğunlukla sınırlandırılması, bilgi ve iletişim teknolojilerinden yeterince faydalanamadıkları ve bu alanın gelişimine yeterli düzeyde katkı sağlayamadıkları görülmüştür. İncelenen kent konseyleri arasında buna yönelik adımların sadece bir kent konseyince görüldüğü ancak sadece bilinç düzeyinin geliştirilmesine yönelik olduğu saptanmıştır. Politika ve hizmet sunumunda yetersiz olarak değerlendirilmektedir.

- Devletin görevini asli sorumluluklara kadar asgari düzeye indiren adem-i merkeziyetçi yönetim anlayışını benimseyen bir yaklaşım çerçevesinde kent konseylerinin; yerel düzeyde hem kente hem de vatandaşlara yönelik faaliyetler düzenledikleri, bunu çok aktörlü ve çok yönlü olarak gerçekleştirdikleri, merkezin hiyerarşisinden ayrı bir yapılanma olarak yerel düzeyde örgütlendikleri görülmüştür. Yerinden yönetim anlayışı çerçevesinde yönetişim yaklaşımı ile hem yönetsel süreçlere hem de hizmet sunumuna sınırlı düzeyde katkı sağlamışlardır. Merkeziyetçiliğin olumsuzluklarını engellemede önemli bir yapı olarak var olsalar da bunu nitelikli üretim çerçevesinde gerçekleştiremedikleri anlaşılmıştır. Tavsiye niteliğinde karar alıcı bir mekanizma olarak önerilerin hayata geçirilmesini birkaç kent dışında başaramamış örgütlenmelerdir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Küreselleşme ve bilgi-iletişim teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak gelişen Post-modern Kamu Yönetimi anlayışının ortaya çıkardığı yönetim yaklaşımı, çeşitli düzeylerde demokratik ve katılım değerlerini esas alan örgütlenme düzeyleri meydana getirmiştir. 1992 Rio Deklarasyonu'nun çıktısı olan Yerel Gündem 21 kapsamında dünyanın her yerinde yerel düzeyde faaliyet alanına kavuşan ve bu kapsamda oluşturulan kent konseyleri de yönetim yaklaşımı çerçevesinde ortaya çıkan çok aktörlü bir yapılanmadır.

Yerel yönetimlerin yerel demokrasiyi güçlendireceği ve yönetsel ortaklığı sunacağı algısından hareketle ortaya koyulan şeffaflık, hesap verebilirlik, esneklik, yerindelik, katılım, özgürlük, denetime açıklık vb. Post-modern ilkeler, kent konseylerinin oluşturulma sürecinde temel değerler olmuştur. Halkın halk tarafından yönetimini ifade eden demokrasi ile egemen olan halkın yönetsel süreçlere katılımını ifade eden katılım değerleri etrafında gelişen bu yapılanmalar, her alanda sürdürülebilir bir yaklaşımın hayata geçirilmesini ve benimsenmesini sağlayacak örgütlenmeler olarak görülmüştür.

Yerel düzeyde kamu, özel ve sivil işbirliğini, ortaklığını, ilişkisini ve etkileşimi savunan kent konseyleri, Türkiye'de özellikle 2000 sonrası dönemde uygulama alanı bulmuş ve 2005 sayılı 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76.maddesine dayanılarak yasal hale getirilmiştir. Türkiye'de yerel demokrasinin uygulama alanı olarak algılanan kent konseyleri, Post-modern Kamu Yönetimi anlayışının yönetsel süreçlere entegre edilmesinin doğal bir sonucu olarak görülmektedir.

Yerel yönetim birimi olan belediyeler bünyesinde yönetim yaklaşımını esas alarak örgütlenen kent konseyleri, faaliyet alanlarına, görev, yetki, paydaş vb. argümanlarına 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği ile kavuşmuştur. Bu kapsamda çalışmalar yapan, kentin sorunlarına ve vatandaşın ihtiyaçlarına eğilim göstermesi beklenen kent konseyleri, yönetsel süreçlerin içine kentin tüm aktörlerini katarak etkin ve verimli bir çıktı sağlamayı amaçlamaktadır. Ancak Türkiye'de kent konseyleri diğer ülke örneklerinden farklı olarak istişari bir niteliğe sahiptir. Doğrudan yönetsel bir sürece etki edememekle birlikte hizmet kalitesinin artırılması ve kent-vatandaş sorunlarının belirlenip çözülmesinde

ancak tavsiye niteliğinde kararlar alabilmektedir. Alınan bu kararlar ise belediye meclisince değerlendirildikten sonra hayata geçirilebilmektedir.

Kent konseyince alınan kararların siyaset-üstü bir nitelik taşıması, belediye meclisince verilecek karar sonrası herhangi bir anlam içermeyecek hale gelmektedir. Zira yerelde siyaset makamı olan belediyelerin, kent konseyince kente ve vatandaşa yönelik aldığı kararları politik bulmasına ve çoğunlukla değerlendirmemesine yol açmaktadır. Yerel demokrasinin güçlendirilmesi ve yerel katılımın sağlanması adına önemli yapılanmalar olan kent konseylerinin mevcut sistemde belediye bünyesinde yer alması ile idari ve mali özerkliği konusunda düzenlemelerin var olmaması demokrasi ve katılımcılığın yerel boyutta önemini yitirmesine neden olmaktadır. Bu nedenle kent konseylerinin etkinlik ve verimlilik ilkeleri etrafında yönetim sürecine ve kente katkı sağlaması için örgütsel düzeyde bağımsız birer yapılanma olarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca kent konseylerinin faaliyetlerinin ve çalışmalarının finansörü olan belediyenin bu yetkisi kaldırılmalı, kent konseyleri mali açıdan özerk olmalı ancak sürekli ve etkin olarak denetime tabi tutulmalıdır.

Kent konseylerinin çalışma yönergeleri incelendiğinde yürütme kurulu, meclis ve çalışma gruplarının temsil oranının çok düşük olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda alınacak tedbir; kentin nüfusuna oranla üye sayısının yeniden belirlenmesi ve artırılması olmalıdır. Yönetmelik düzeyinde gerçekleştirilmesi beklenen bu değişimin kent konseyinin faaliyet alanının genişlemesine, üretkenlik açısından verimliliğin sağlanmasına, belirlenen sorunlara yönelik etkin sonuçlar alınmasına ve vatandaşın bu yapılanmaya ilişkin farkındalık düzeyinin artırılmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Kent konseylerinin örgütsel yapısına yönelik ek olarak önerilebilecek husus şudur; kent konseyleri meclislerinin ve çalışma gruplarının bir kısmının faal bir kısmının pasif olmasından, az bir çoğunluğunun üretken olmasından ve kentin tüm aktörlerini ve sorunlarını kapsayacak şekilde meclis ve çalışma gruplarının olmamasından kaynaklı olarak; meclis ve çalışma gruplarının her kent düzeyinde mevcut ve potansiyel sorunları içerecek ve vatandaş profilini ve sorunlarını kapsayacak biçimde standart bir kimliğe kavuşturulmasıdır.

Kent konseylerinin faaliyet ve çalışma alanları incelendiğinde genellikle kent düzeyinde sınırlı konulara eğilim gösterdiği, faaliyet ve çalışma alanlarını sınırlandırdığı, kent profiline uygun ancak çözüm odaklı yaklaşımda eksik kaldığı gözlemlenmektedir. Buna çözüm olarak kent konseyi faaliyet alanlarının tam olarak belirlenmesi dışında her meclis ve çalışma grubunun dönemlik olarak belirli seviyede üretim sağlamalarını sağlayacak teşvik verilmeli, sık aralıklarla kent konseyi yürütme

kurulunca denetlenecek şekilde bu kurul bünyesinde denetim birimi kurulmalıdır. Kent konseylerinin kurumlar arası işbirliklerinde nitelikli bir seviyede olduğu ancak bu seviyenin üretkenlikte eğitsel etkinlikler dışında pek işe yaramadığı gözlemlenmiştir. Buna yönelik çözüm önerisi; kurumların kent konseyi yapılanmasını benimseyecek şekilde kendi bünyelerinde buna ilişkin birimin oluşturulması, özellikle üniversiteleri esas alacak şekilde öğrenci potansiyeli göz önüne alınarak toplulukların oluşturulması gerekmektedir.

Türkiye nüfusu esas alındığında genç nüfus yaklaşık 13 milyon ile toplam nüfusun %15,3'ünü oluşturmaktadır. Gençlerin yönetimde rol almasının ve diğer süreçlerde etkinliğinin sağlanması amacıyla katılımlarının artırılması gerekmektedir. Kent konseylerinde genç katılımın düşüklüğü göze çarpmaktadır. Bu kapsamda gençlerin yerel demokrasideki rolleri göz önüne alınarak bireysel ve kolektif gelişimlerine katkı sağlayacak, demokrasi bilinçlerinin artıracak uzman birer vatandaş olmalarına destek olacak düzenlemeler yapılmalıdır. Örnek olarak gençlerin (özellikle lise ve üniversite öğrencilerinin) bir demokrasi okulu olarak ortak aklı, uzlaşmayı ve diyalogu esas alan kent konseylerinde daha fazla katılımının sağlanmasını ve buna yönelik bilgi düzeyini artıracak etkinliklerde daha fazla yer almasını sağlayacak mevcut alanlarına yönelik teşvik edici politikalar belirlenmelidir. Aynı durum kadınlar ve dezavantajlı gruplar için de geçerlidir.

Üretim potansiyelleri ve dinamiklikleri göz önüne alındığında kent konseylerinin; kentin gelişimine maksimum verimi sağlayacak şekilde gençleri, öncü birer demokratik, uzlaşmacı, diyalog kültürüne hakim ve fikir alışverişini benimseyen genç odaklı organizasyonlar haline getirilmesi gerekmektedir. En azından kent konseyleri düzeyinde etkinliklerinin artırılması amacıyla öngörülen düzenlemelerin yapılması gerekir.

Post-modern Kamu Yönetimi yaklaşımının esas aldığı bir diğer nokta da insan hak ve özgürlüklerinin benimsenmesi yoluyla gelişiminin sağlanmasıdır. Kent konseylerinin ise bu alanda mevcut bilincinin örgüt içerisinde var olduğu ancak kentin bütününe hitap edecek şekilde üretkenlikten uzak olduğu görülmektedir. İnsan hak ve özgürlüklerine yönelik meclis ve çalışma gruplarının eksikliği gözlemlenmektedir. Bu alanda yapılacak düzenlemeye öneri ise şu şekildedir; özellikle yürütme kurulu bünyesinde katılımcıların veya üyelerin en az birinin insan hakları hukuku kapsamında uzman; meclis ve çalışma grupları kapsamında ise öncelikle bu alana yönelik meclis veya çalışma grubunun oluşturulması daha sonrada bu kapsamda üyelerin en az birinin insan hakları konusunda eğitim almış, bilinçli ve ispat edilebilir şekilde başarı sağlamış olması gerekmektedir. Kent konseyi olarak insan hak ve özgürlükleri kapsamında ele alınacak ilk konu hak ve

özgürlüklerin sınırlarının belirlenmesi daha sonra da buna yönelik çerçeve çalışmalar yapıp kentin öncelikli alanlarına dahil etmektir. Bu konuda kentin öncelikli yapıları haline getirilmelidirler.

Bir diğer önemli husus ise sürdürülebilir bir çevre hakkının ve korunmasının ele alınmasıdır. Bu bağlamda kent konseylerinin teorik çalışmaları yoğunlukla imar ve altyapı üzerine olmuştur. Kent konseylerinin küresel olarak ele alınan ve yerel düzeyde ciddi potansiyeller doğuran çevre konusu için bilinç ve farkındalık düzeyi dahi olsa yetersiz olarak görülmektedir. kentin öncelikli sorunlarından olan çevre konusunda üretim açısından eksikliğe sahip bir görünümde dirler. Buna yönelik tedbir ise; çevrenin korunması ve geliştirilmesi yoluyla sürdürülebilirliğinin sağlanması için çevre bilincinin vatandaş özelinde tüm yerel düzeye aktarılmasını sağlayacak teşvik edici stratejik politikalar ve bu kapsamda eğitsel etkinliklerin ve projelendirmelerin artırılması gerekmektedir.

Sonuç olarak Türkiye’de kent konseyleri bu yedi kent konseyi özelinde; belirli konulara yoğunlaşmış, çok aktörlü ve katılımcı, demokrasi önemseyen, çoğunlukla bilinçlenme ve farkındalık üzerine çalışmalara sahip, pratik uygulamalar konusunda yetersiz, yönetsel süreçlerde sınırlı düzeyde etki sağlayan, hizmet ve kalitenin artırılmasında verimsiz, denetim aracı olmaktan uzak, şeffaflık ve hesap verebilirliği kısmi olarak yansıtan, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı önceleyen, uzlaşmacı, diyalog kültürünün ve ortaklık anlayışının gelişmesine katkı sunan ancak katılımcı kazanmakta etkili olamayan birer yapılanmalardır.

Kent konseylerinin mevcut genel değerlendirmeler neticesinde ilkesel eksikliklerine yönelik öneriler ise şu şekilde ifade edilebilir: Pratik düzeyde üretkenliği artırmak ve yönetsel süreçlerde etkinlik sağlayabilmek için, özellikle örgüt düzeyinde, aktörlere yönelik eğitimlerin yaygınlaştırılması ve katılımcılarözelinde saha çalışmalarının artırılması gerekmektedir. Yine bu kapsamda kent konseyinin hem Post-modern Kamu Yönetimi hem de yönetim ilkeleri etrafında bütünleşikliği ve fonksiyonelliği açısından birer denetim aracı olmasını sağlayacak şeffaf ve hesap verebilir görünümünün faaliyetler düzeyinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Hesap iş ve eylemlerinin kamuoyuna duyurulması çerçevesinde etkinliği sağlayacak yasal düzenlemelerin hem Kent Konseyi Yönetmeliği hem de konsey yönergeleri kapsamında düzenlenmesine yönelik önerilerdir.

KAYNAKÇA

- Acar, E. (2016). Dünyada ve Türkiye’de idareyi değişime iten nedenler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 147-159.
- Akatay, A. ve Harman, S. (2014). *Sivil toplum kuruluşları: Yönetim, yönetişim ve gönüllülük*, Ekin Yayıncılık, ISBN 978-605-504-865-5, Ankara, 356s.
- Akay, H. (2016). *Yerel yönetimlerde katılımcı mekanizmalar ve süreçler*. İstanbul: Türkiye Avrupa Vakfı. 6 Aralık 2022 tarihinde https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/1300/Matra_Kitap3.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden erişildi.
- Akdemir, D. Ş. (2019). Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin kent konseyi algısı. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (3), 49. doi:10.18506/anemon.428752
- Akdemir, D. Ş. (2020). Kentli hakları ve kent konseyleri. *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute*, (40), 149-167. doi:10.30794/pausbed.676236
- Akman, Ç. (2018). Kent konseylerini yeniden düşünmek: Kent Konseyleri Birliği’ne üye olan kent konseyleri üzerinden bir değerlendirme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (3), 740-764. doi:10.30798/makuiibf.415858
- Aktar, C. (2014). *Ademi merkeziyet elkitabı*, İletişim Yayıncılık, ISBN 978-975-051-664-1, İstanbul, 159s.
- Akyel, R. ve Köse, H. Ö. (2010). Kamu yönetiminde etkinlik arayışı: Etkin kamu yönetimi için etkin denetimin gerekliliği. *Türk İdare Dergisi*, (466), 9-45.
- Akyol, İ. T. (2021). *Yerel hizmet sunumunda alternatif bir yöntem: Gönüllü katılım*. Mustafa Kara (Ed.), Güncel gelişmeler perspektifinde Türkiye’de yerel yönetimler içinde (ss. 229-254). Bursa: Ekin basın yayım dağıtım. 10 Eylül 2022 tarihinde <https://avesis.comu.edu.tr/yayin/81ed11e9-2404-4cba-b21e-c09bea92fa1b/guncel-gelismeler-perspektifinde-turkiyede-yerel-yonetimler> adresinden erişildi.
- Al, H. (2002). *Kamu yönetiminde paradigma değişimi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Al, H. (2020). Woodrow Wilson ve idarenin incelenmesi: Reform bağlamında yeniden okumak. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2 (3), 538-545. doi:10.33712/mana.656974

- Alodalı, M. F. B., Özcan, L., Çelik, F. ve Usta, S. (2007). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye’de belediyelerde özerklik. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (3), 1-11.
- Altuntaş, N. ve Doğanay, G. (2016). Trabzon’da engelli kadın profili. *KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 315-339.
- Anadolu Ajansı. (2022, 29 Haziran). Türkiye’nin emekli haritası çıkartıldı. Haber Sitesi. 2 Aralık 2022 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiyenin-emekli-haritasi-cikartildi/2625562> adresinden erişildi.
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2019). *Antalya Büyükşehir Belediyesi faaliyet raporu*. (Faaliyet raporu) (s. 255). Antalya.
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2021). *Antalya Büyükşehir Belediyesi faaliyet raporu*. (Faaliyet raporu) (s. 432). Antalya, 3 Aralık 2022 tarihinde <https://www.antalya.bel.tr/Content/UserFiles/Files/2021-yılı-faaliyet-raporu-web.pdf> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2012). *Antalya kamu hizmetleri vatandaş karnesi* (Formel rapor) (s. 124). Antalya, 21 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2021/08/Antalya-Kent-Konseyi-Vatanda%C5%9F-Karnesi-2012.pdf> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2015a). Antalya içmesuyu sempozyumu II sonuç bildirgesi. 25 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/wpcontent/uploads/2020/12/antalyaicmesuyusempozyumu2raporu.pdf> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2015b). *Antalya kent konseyi Antalya’da ulaşım sistemi ve trafik yapısı öneri raporu* (Öneri Raporu No: 2015). (s. 2). Antalya, 25 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/wpcontent/uploads/2020/12/antalyakentkonseyiantalyadaulasimsistemivetrafikyapisiraporu.pdf> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2017). *Antalya kent konseyi kültür ve sanat- gençlik ve spor grupları öneri raporu* (Öneri Raporu No: 2017) (s. 1). Antalya, 25 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/wpcontent/uploads/2020/12/kultursanatvegencliksporgruplariultekeincekihrapor.pdf> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2020). Antalya Kent Konseyi “Antalya’da planlama bütünlüğü içerisinde kentsel dönüşüm ilkelerinin belirlenmesi”. 25 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2020/12/antalyakentkonseyikentseldonusumilkelerininbelirlenmesi.pdf> adresinden erişildi.

- Antalya Kent Konseyi. (2022a). *Antalya Kent Konseyi kuruluş amacı*. Kurumsal. 17 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kurulus-amaci> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2022b). *Antalya Kent Konseyi çalışma yönergesi*. 17 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/antalya-kent-konseyi-yonergesi> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2022c). *Antalya Kent Konseyi kadın meclisi*. Kurumsal. 17 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kategori/kadin-meclisi#> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2022d). *Antalya Kent Konseyi engelliler meclisi*. Kurumsal. 17 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kategori/engelliler-meclisi> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2022e). *Antalya Kent Konseyi gençlik meclisi*. Kurumsal. 17 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kategori/genclik-meclisi> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2022f). *Antalya Kent Konseyi emekliler meclisi*. Kurumsal. 17 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kategori/engelliler-meclisi> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2022g). *Antalya Kent Konseyi kurumsal yapılanma; çalışma grupları*. 17 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/kurumsal-yapilanma> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2022h). *Antalya Kent Konseyi çalışma raporu* (Çalışma Raporu No: 2022) (s. 128). Antalya. 21 Kasım 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/2022/10/2022-Antalya-Kent-Konseyi-Raporu.pdf> adresinden erişildi.
- Antalya Kent Konseyi. (2022i). *Antalya Kent Konseyi görüş ve öneriler*. Kurumsal. 1 Aralık 2022 tarihinde <http://antalyakentkonseyi.org.tr/antalya-kent-konseyi-gorus-ve-onerileri> adresinden erişildi.
- Arceneaux, K. ve Butler, D. M. (2016). How not to increase participation in local government: The advantages of experiments when testing policy interventions. *Public Administration Review*, 76 (1), 131-139. doi:10.1111/puar.12387
- Arıbaş, N. N. (2013). Kamuda stratejik planlamanın “Katılımcılık” boyutu. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 4 (1), 80-100.
- Arılı, A. (2010). Habitat II tartışmaları ve İstanbul’da toplumsal dönüşüm. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, (16), 367-388.

- Arslan, N. T. (2010a). *Yeni Kamu Yönetimi ve üst kurullar*. Alfa Aktüel Yayınları, ISBN 9789752531864, Bursa, 267s.
- Arslan, N. T. (2010b). Yönetimde açıklık ve gizlilik. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5 (1), 174-195.
- Atağenç, İ. Ö. (2017). İzmir İktisat Kongresi ve 24 Ocak Kararları sonrası Türkiye'nin liberal tecrübesinin karşılaştırmalı analizi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 69-87.
- Ateş, H. (2013). *Postbürokratik Kamu Yönetimi*. Ahmet Nohutçu, Asım Balcı, Namık Kemal Öztürk ve Bayram Coşkun (Ed.) Kamu yönetiminde çağdaş yaklaşımlar: Sorunlar, tartışmalar, çözüm önerileri, modeller, dünya ve türkiye yansımaları içinde, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ateş, H. ve Buyruk, G. C. (2018). Bir iyi yönetim ilkesi olarak katılımcılık ve Türk kamu yönetiminde katılımcılığın konumu. *Ombudsman Akademik*, (1), 81-98. doi:10.32002/ombudsmanakademik.494014
- Atmaca, Y. ve Karaçay, F. (2020). Türkiye'deki kamu yönetimi reformlarında dijitalleşme ve e-yönetişim. *International Journal of Management and Administration*, 4 (8), 260-280. doi:10.29064/ijma.779263
- Atvur, S. (2009). Yerel Gündem 21 ve çevre: Antalya Kent Konseyi örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35 (2), 231-241.
- Avrupa Konseyi. (1992). *Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı*. (Resmi gazete no. 21364, Bölüm: Yürütme ve İdare). 1-19. 10 Eylül 2022 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21364.pdf> adresinden erişildi.
- Aydın, A. H. (2013). *Kamu yönetimine giriş: Temel konular yeni yaklaşımlar*. Seçkin Yayıncılık, ISBN 978-975-022-410-2, Ankara, 424s.
- Aydın, B. (2019). Kamu yönetimine postmodern müdahaleler. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 77-99.
- Aydın, M. (2008). *Sosyal politika ve yerel yönetimler*. Yedirenk Yayınları, ISBN 978-975-355-742-9, İstanbul, 232s.
- Aydın, M., Pınarcıoğlu, N. Ş. ve Uğurlu, Ö. (Ed.). (2017). *Current debates in public finance, public administration and environmental studies* (C. 1-13). London: Zenodo. doi:10.5281/ZENODO.1291836
- Aygün, Z. (2010). *Kamu Yönetiminde Kriz Yönetimi*. Alfa Akademi Yayınları, ISBN 978-605-392-071-7, İstanbul, 255s.
- Babaoğlu, C. ve Çobanoğlu, S. (2018). Kamu yönetiminde postmodern savlar. *Sayıştay Dergisi*, (108), 175-189.

- Balaban, O. (2004). Krizden kaçış; krize kaçış Türkiye’de kamu yönetimi reformu. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 13 (4), 5-18.
- Baldwin, W. A. (2007). *Agenda 21*. Paul Robbins (Ed.) Encyclopedia of environment and society içinde. Sage Publications, ISBN 978-1-4129-2761-1, Thousand Oaks. 8 Ağustos 2022 tarihinde <https://dro.dur.ac.uk/6380/1/6380.pdf> adresinden erişildi.
- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi. (2021). *Balıkesir Büyükşehir Belediyesi faaliyet raporu* (Faaliyet raporu) (s. 334). Balıkesir. 26 Kasım 2022 tarihinde <https://cmsapi.balikesir.bel.tr//Media/Dokumanlar/Faaliyet-Rapor/BBB%20Faaliyet%20Raporu%202021.pdf> adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2020a). *Körfez çevre ve iklim değişikliği çalıştay sonuç raporu* (Sonuç Raporu No: 2020) (s. 41). Balıkesir. 26 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/sayfa/korfez-cevre-ve-iklim-degisikligi-calistayi-sonuc-raporu.html> adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2020b). *Balıkesir Kent Konseyi faaliyet raporu* (Faaliyet raporu) (s. 164). Balıkesir. 26 Kasım 2022 tarihinde https://balikesirkentkonseyi.org/tema/dokumanlar/BKK_Faaliyet_Raporu.html adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2021a). *Balıkesir Kent Konseyi faaliyet raporu* (Faaliyet raporu No: 2021) (s. 124). Balıkesir. 26 Kasım 2022 tarihinde https://balikesirkentkonseyi.org/tema/dokumanlar/BKK_Faaliyet_Raporu_2021.html adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2021b). B’Genç. *B’genç Çevrimiçi Gençlik Dergisi*. Kurumsal. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/tema/dokumanlar/bgenc1.html> adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2022a). *Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi teşkil, görev ve çalışma esasları yönergesi*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/tema/belediye/uploads/formlar/bbky.pdf> adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2022b). *Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi engelsiz şehir Balıkesir meclisi görev ve çalışma esasları yönergesi*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/tema/belediye/uploads/formlar/engelsiz.pdf> adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2022c). *Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi gençlik meclisi görev ve çalışma esasları yönergesi*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/tema/belediye/uploads/formlar/genclik.pdf> adresinden erişildi.

- Balıkesir Kent Konseyi. (2022d). *Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi kadın meclisi görev ve çalışma esasları yönergesi*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/tema/belediye/uploads/formlar/kadin.pdf> adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2022e). *Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi Kuvâ-yi Milliye Meclisi görev ve çalışma esasları yönergesi*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/tema/belediye/uploads/formlar/Kuvayi.pdf> adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2022f). *Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi çalışma grupları görev ve çalışma esasları yönergesi*. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/tema/belediye/uploads/formlar/calisma.pdf> adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2022g). *Balıkesir Kent Konseyi projeler*. Kurumsal. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/kategori/tamamlanan-projeler.html> adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2022h). *Balıkesir Kent Konseyi Etkinlikler*. Kurumsal. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/etkinlikler.html> adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2022i). *Balıkesir Kent Konseyi organizasyon şeması*. Kurumsal. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/sayfa/organizasyon-semasi.html> adresinden erişildi.
- Balıkesir Kent Konseyi. (2022j). *Yayınlar*. Kurumsal. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/sayfa/yayinlar.html> adresinden erişildi.
- Barış, A. (2020). Uluslararası ekonomik kuruluşların yönetim yaklaşımı. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (2), 415-438. doi:10.18026/cbayarsos.753933
- Başaran, İ. (2008). *Kent ve Yerel Yönetim*. Okutan Yayıncılık, ISBN 978-9944-936-23-1, İstanbul, 95s.
- Başkurt, M., Zengin, E. ve Es, M. (2014). Yerel yönetimler ve yerel kalkınma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (2), 95-124.
- Batat, A. (2010). *Türkiye yerel gündem 21 uygulamalarının kent konseylerine dönüşüm sürecinin analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

- Bayram, C. (2007). *Kent yönetimine katılım ve kent konseyleri*. A. Yılmaz ve Y. Bozkurt (Ed.), *Türk kamu yönetimi: Küresel esintiler ve yerel etkiler sarmalında içinde*. Ankara: Gazi kitabevi.
- Belediye Kanunu. (2005). no. 5393 bölüm: Yasama.
- Biçki, D. ve Sobaci, M. Z. (2011). Yerel yönetimden yerel yönetişime: Post-fordizm bağlamında yerel yönetimleri anlamak. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9 (2), 215-233.
- Bilgiç, V. (2013). *Yeni kamu yönetimi anlayışı*. Ahmet Nohutçu, Asım Balcı, Namık Kemal Öztürk ve Bayram Coşkun (Ed.) *Kamu yönetiminde çağdaş yaklaşımlar: Sorunlar, tartışmalar, çözüm önerileri, modeller, dünya ve Türkiye yansımaları içinde* (ss. 27-46). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bilgiç, V. K. (2011). *Küreselleşme sürecinde kamu hizmetinde dönüşüm*. Bekir Parlak (Ed.). *Kamu yönetiminde yeni vizyonlar içinde* (2.baskı, ss. 91-120). Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Birleşmiş Milletler. (2022). *Governance*. Kurumsal. 7 Aralık 2022 tarihinde <https://www.un.org/en/site-search?query=governance> adresinden erişildi.
- BM. (1992). Gündem 21: Ana grupların rolünün güçlendirilmesi; Gündem 21'e destek yerel yönetim girişimleri. 2 Kasım 2022 tarihinde https://www.un.org/esa/dsd/agenda21/res_agenda21_28.shtml adresinden erişildi.
- Boje, D. M. (2001). Carnivalesque resistance to global spectacle: A critical postmodern theory of public administration. *Administrative Theory & Praxis*, 23 (3), 431-458. doi:10.1080/10841806.2001.11643535
- Bozdoğan, R. (2003). *Kamu yönetimi paradigmasında değişim ve özelleştirme yaklaşımı*. Muhittin Acar ve Hüseyin Acar (Ed.) *Çağdaş kamu yönetimi I: Konular, kuramlar, kavramlar içinde* (ss. 277-304). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bozkurt, Ö., Ergun, T. ve Sezen, S. (2008). *Kamu Yönetimi Sözlüğü*. Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayını, ISBN 978-975-891-822-5, Ankara, 315s.
- Bozkurt, Y. (2014). Yerel demokrasi aracı olarak Türkiye'de kent konseyleri: Yapı, işleyiş ve sorunlar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (40).
- Burnier, D. (2005). Making it meaning full: Postmodern public administration and symbolic interactionism. *Administrative Theory & Praxis*, 27 (3), 498-516. doi:10.1080/10841806.2005.11029503
- Bursa Kent Konseyi. (2012). *Bursa Kent Konseyi Çalışma Yönergesi*. 15 Kasım 2022 tarihinde <https://www.bursakentkonseyi.org.tr/tr/bursa-kent-konseyi-calisma-yon-ergesi-3170/> adresinden erişildi.

- Cavlak, H. (2017). Subsidiarite (Yerellik) ilkesi ve Avrupa Birliği çevre politikası. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (11), 134-145.
- Cesur, A. (2018). Yönetişim perspektifinden kent konseylerinin kent yönetimindeki rolü ve işlevselliği. *Journal of International Social Research*, 11 (55), 809-816. doi:10.17719/jisr.20185537251
- Christensen, T. ve Lægreid, P. (Ed.). (2007). *Transcending new public management: The transformation of public sector reforms*. Aldershot, England ; Burlington, VT: Ashgate.
- Cisse, M. (2020). Yönetişim kavramı ve Gine uygulaması. *The Journal of Social Sciences*, 47 (47), 615-629. doi:10.29228/SOBIDER.45073
- Clark, G. L. (1984). A theory of local autonomy. *Annals of the Association of American Geographers*, 74 (2), 195-208. doi:10.1111/j.1467-8306.1984.tb01448.x
- Coşkun, G. (2011). Althusius ve yerindelik ilkesinin kökenleri. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, (37), 1-16.
- Çalı, H. H. (2012). Avrupa Kentsel Şartı çerçevesinde güvenli kent ve yerel yönetimler. *Türk İdare Dergisi*, (475), 9-32.
- Çan, M. F. (2013). Kentleşme, sanayileşme ve kalkınma etkileşimi. T.C. Fırat Kalkınma Ajansı. 15 Ağustos 2022 tarihinde http://web.bilecik.edu.tr/onur-polat/files/2020/10/Can_KENTLE%25C5%259EME-SANAY%25C4%25B0LE%25C5%259EME-ve-KALKINMA-ETK%25C4%25B0LE%25C5%259E%25C4%25B0M%25C4%25B0.pdf adresinden erişildi.
- Çelik, A. (2013). Kent yönetimi bağlamında kent konseyinin işlevleri üzerine bir değerlendirme. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14 (2), 215-229.
- Çelik, H., Çelik, A. D. ve Fisunoğlu, M. (2016). 1990-2015 Yılları arasında bin yıl kalkınma hedefleri ve yoksulluk: Türkiye örneği. International Conference On Eurasian Economies. 9 Ağustos 2022 tarihinde <https://www.avekon.org/papers/1757.pdf> adresinden erişildi.
- Çetinkaya, Ö. ve Korlu, R. K. (2012). Yerel demokrasinin sağlanmasında katılımcılık süreci ve kent konseylerinin rolü. *Maliye Dergisi*, (163), 95-117.
- Çevikbaş, R. (2012). AB'ye uyum sürecinde Türk kamu yönetiminin dönüşümü. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (1), 33-60.
- Çiçek, A. C. (2011). Neoliberalizmin YKY anlayışını meşrulaştırma aracı olarak "Yönetişim" ve Türkiye kamu yönetimi üzerine yansımaları. Atıl Cem Çiçek ve

- Yüksel Koçak (Ed.) Kamu yönetimi: Yönetim-siyaset ekseninde yeniden yapılanma içinde (ss. 62-78). Ankara: SFS Grup yayınevi.
- Çiğdem, E. (2020). Yerel yönetim uygulaması olarak kent konseylerinin Malatya Kent Konseyi üzerinden değerlendirilmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7 (8), 202-225.
- Çörtoğlu, F. S. (2009). Avrupalılaşma sürecinde AB çevre politikası ve yerindenlik (subsidiarity) illkesi. *Ankara Avrupa Calismalari Dergisi*, 8 (2), 29-46. doi:10.1501/Avraras_00000000246
- Çukurçayır, M. A., Eroğlu, T. ve Sağır, H. (2015). Yerel yönetim, katılım ve kent konseyleri. *Yerel Politikalar*, (1). 1 Ağustos 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/yerelpolitikalar/issue/13661/165280> adresinden erişildi.
- Demir, K. A. (2014). Klasik kamu yönetimi yapısından yerelleşmeye geçiş: Yönetişim kapsamında bir değerlendirme. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 151-171.
- Demir, K. A. (2018). Merkeziyetçilik anlayışının yerel düzeyde siyasal katılıma etkileri üzerine kavramsal bir değerlendirme. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13 (3), 205-218. doi:10.17153/oguiibf.444362
- Demir, K. A. ve Yavaş, H. (2015). Kent konseyleri ile yerinden yönetilen katılımcı kent yönetimleri: Yerel yönetim kapsamında bir değerlendirme. *Global Journal of Economics and Business Studies*, 4 (7), 49-62.
- Demirci, M. (2013). *Yönetişim, otorite ve meşruiyet*. Fatma Neval Genç (Ed.) Yönetişim: Türk Kamu Yönetimine Yansımaları içinde. Konya: Çizgi Yayıncılık.
- Demirel, D. (2014). Modernizmden postmodernizme kamu yönetimi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24 (2), 169-178.
- Demirkıran, Ö., Eser, H. B. ve Keklik, B. (2011). Demokrasinin tabana yayılması, yönetimde şeffaflık ve hesap verebilirlik bağlamında bilgi edinme hakkı kanunu. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 169-192.
- Deniz, T. (2013). Kentleşme, Yerel Gündem 21 ve kent konseyleri. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (12), 391-402.
- Dilaveroğlu, A. (2020). Yönetişim ilkeleri ve yerel yönetimler mevzuatına yansımalar. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (37), 45-63.
- Dingworth, K. ve Pattberg, P. (2006). Was 1st global governance? *Leviathan*, 34 (3), 377-399.

- Doğan, K. C. (2014). Türkiye’de 1980 sonrası kamu yönetiminde reform politikalarına yön veren kavramsal / teorik düşünceler ve kurumsal düzenlemeler. *Türk İdare Dergisi*, (479), 123-154.
- Doğan, K. C. (2016). Postmodern kamu yönetimi, yerel yönetimler ve katılım: Yerel yönetim odaklı bir yaklaşım. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 73. doi:10.17336/igusbd.14844
- Doğan, K. C. ve Kalkışım, H. M. (2015). Türkiye’de yerel siyasete katılım açısından kent konseyleri: Gümüşhane Kent Konseyi örneği. *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11 (2), 118-136.
- Doğan, K. C., Kalkışım, H. M. ve Karaaslan, İ. (2011). *Neoliberal dönüşüm sürecinde postbürokratik yapılanma: yönetim modeli*. Atıl Cem Çiçek ve Yüksel Koçak (Ed.). Kamu yönetimi: Yönetim-siyaset ekseninde yeniden yapılanma içinde (ss. 79-96). Ankara: SFS Grup yayınevi.
- Duguit, L. (2013). *Egemenlik ve özgürlük*. Cemal Baki Akal (Der.) Devlet Kuramı içinde (ss. 379-402). Ankara: Dost yayınevi.
- Dur, İ. İ. (2011). *Yerel yönetim ve kent konseyleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Durgun, S. ve Aydın, A. H. (2019). Türkiye’nin yönetim performansına ilişkin bir değerlendirme. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (43), 538-550.
- Emrealp, S. (2005). *Yerel Gündem 21 uygulamalarına yönelik kolaylaştırıcı bilgiler el kitabı*. İÜLA-EMME, ISBN 975-7741-51-5, İstanbul, 142s.
- Emrealp, S. (2020). Yerel Gündem 21. *Öneri Dergisi*, 27-28. doi:10.14783/maruoneri.686814
- Erbay, E. (2013). Çocukların katılım hakkı üzerine bir Türkiye değerlendirmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 38-54.
- Erdoğan, O. (2018). Yerel yönetimlerde katılımcı mekanizmalar ve Trabzon büyükşehir belediyesi örneği. *Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi*, 4 (2), 295-310.
- Ergun, T. (1997). Postmodernizm ve kamu yönetimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 30 (4), 3-15.
- Ergün, İ. (2006). *Yerel yönetimlerde yönetim kavramı ve Avrupa Birliği ile kıyaslanması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Erim, A. (Çev.). (2008). Avrupa Kentsel Şartı – 2: Yeni bir kentlilik için manifesto. Türkiye Mimarlar Odası. 12 Eylül 2012 tarihinde <https://dspace.ceid.org.tr>

/xmlui/bitstream/handle/1/695/ekutuphane2.1.7.7.pdf?sequence=1&isAllowed=y
adresinden erişildi.

Erinç, S., M. (1994). Postmodernizm'in tanımı, 31-45.

Erkul, H., Baykal, T. ve Kara, H. (2013). Kent konseylerinin sorunları üzerine bir inceleme: Çanakkale Kent Konseyi örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (22), 85-105.

Erkul, H., Kanten, P. ve Seçtim, H. (2019). Kentlilik bilincinin oluşturulmasında kent konseylerinin rolleri üzerine nitel bir araştırma. *Management and Political Sciences Review*, 2 (2), 53-73.

Eroğlu, H. T. (2010). Sürdürülebilir yerel kalkınma ve kent konseyleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (26), 44-55.

Eryılmaz, B. (2014). *Kamu yönetimi: Düşünceler - yapılar - fonksiyonlar - politikalar* (7. Baskı). Umuttepe Yayınları, ISBN 978-605-510-026-1, İstanbul.

Eryılmaz, B. ve Biricikoğlu, H. (2011). Kamu yönetiminde hesap verebilirlik ve etik. *İş Ahlakı Dergisi*, 4 (7), 19-45.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi. (2019). *Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu* (Faaliyet raporu) (s. 618). Erzurum. 28 Kasım 2022 tarihinde <https://www.erkurum.bel.tr/DOSYA/2019faaliyet.pdf> adresinden erişildi.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi. (2020). *Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu* (Faaliyet raporu) (s. 472). Erzurum. 28 Kasım 2022 tarihinde <https://www.erkurum.bel.tr/DOSYA/2020faaliyetrapor.pdf> adresinden erişildi.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi. (2021). *Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu* (Faaliyet raporu) (s. 384). Erzurum. 28 Kasım 2022 tarihinde <https://www.erkurum.bel.tr/DOSYA/29.4.2022-16-48-132021-FAALIYET-RAPORU.pdf> adresinden erişildi.

Erzurum Kent Konseyi. *Erzurum Kent Konseyi Sunumu*. (PPT Belgesi). Eğitimsel Sunum, 2021, Erzurum. 27 Kasım 2022 tarihinde <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjo1pq-8s37AhVJVPEDHUuGDFUQFnoECCMQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.lar.org.tr%2Fwp-content%2Fuploads%2F2021%2F06%2F2-Haziran-Erzurum-Kent-Konseyi-Sunumu.pptx&usg=AOvVaw3WEtZrzGRhrCkqHWGharHj> adresinden erişildi.

Erzurum Kent Konseyi. (2022a). Erzurum Kent Konseyi; çalışma ilkeleri. Kurumsal. 27 Kasım 2022 tarihinde <http://www.erkurumkentkonseyi.gov.tr/index.html> adresinden erişildi.

- Erzurum Kent Konseyi. (2022b). *Erzurum Kent Konseyi; diğer meclisler*. Kurumsal. 26 Kasım 2022 tarihinde <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/meclisler/2/18/diger.html> adresinden erişildi.
- Erzurum Kent Konseyi. (2022c). *Erzurum Kent Konseyi kadın meclisi*. Kurumsal. 26 Kasım 2022 tarihinde <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/kadinmeclisi/2/8/kadin-mecclisi.html> adresinden erişildi.
- Erzurum Kent Konseyi. (2022d). *Erzurum Kent Konseyi gençlik meclisi*. Kurumsal. 26 Kasım 2022 tarihinde <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/meclisler/2/9/genclik-mecclisi.html> adresinden erişildi.
- Erzurum Kent Konseyi. (2022e). *Erzurum Kent Konseyi çocuk meclisi*. Kurumsal. 26 Kasım 2022 tarihinde <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/meclisler/2/10/cocuk-mecclisi.html> adresinden erişildi.
- Erzurum Kent Konseyi. (2022f). *Erzurum Kent Konseyi engelliler meclisi*. Kurumsal. 26 Kasım 2022 tarihinde <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/meclisler/2/12/engelliler-mecclisi.html> adresinden erişildi.
- Erzurum Kent Konseyi. (2022g). *Erzurum Kent Konseyi çalışma grupları*. Kurumsal. 26 Kasım 2022 tarihinde <http://www.erkentkonseyi.gov.tr/calisma-gruplari/1/6/calisma-gruplari.html> adresinden erişildi.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi. (2019). *Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu* (Faaliyet raporu) (s. 451). Eskişehir. 25 Kasım 2022 tarihinde https://www.eskisehir.bel.tr/dosyalar/faaliyet_raporlari/2019.pdf adresinden erişildi.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi. (2020). *Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu* (Faaliyet raporu) (s. 452). Eskişehir. 25 Kasım 2022 tarihinde https://www.eskisehir.bel.tr/dosyalar/faaliyet_raporlari/2020.pdf adresinden erişildi.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi. (2021). *Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu* (Faaliyet raporu) (s. 466). Eskişehir. 25 Kasım 2022 tarihinde https://www.eskisehir.bel.tr/dosyalar/faaliyet_raporlari/2021.pdf adresinden erişildi.
- Eskişehir Kent Konseyi. (2022a). *Eskişehir Kent Konseyi organizasyon şeması*. Kurumsal. 24 Kasım 2022 tarihinde http://www.eskisehirkentkonseyi.org.tr/org_sema.php adresinden erişildi.

- Eskişehir Kent Konseyi. (2022b). *Eskişehir Kent Konseyi haberler*. Kurumsal. 26 Kasım 2022 tarihinde http://www.eskisehirkentkonseyi.org.tr/icerik_list.php?cat_icerik=3 adresinden erişildi.
- Fattore, G., Dubois, H. F. W. ve Lapenta, A. (2012). Measuring new public management and governance in political debate. *Public Administration Review*, 72 (2), 218-227. doi:10.1111/j.1540-6210.2011.02497.x
- Frederickson, H. G. (2004). Whatever happened to public management? Governance, governance everywhere. *Istitute of Governance Public Policy and Social Research*. 27 Kasım 2022 tarihinde citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.537.8624rep=rep/type=pdf adresinden erişildi.
- Fukuyama, F. (2015). *Devletin inşası: Yirmi birinci yüzyılda yönetim ve dünya düzeni*. (T. Çolak, Çev.). İstanbul: Profil yayıncılık. (Orijinal eserin yayın tarihi 2004).
- Gelekçi, C. (2005). Küreselleşme-yerelleşme ilişkisi. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 0 (31), 263-277.
- Gençkaya, Ö. F. ve Gündoğdu, H. G. (2017). Küresel yönetim ekseninde stratejik planlarda koordinasyonun önemi. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 5, 141-153.
- Godwin, M. L. (2011). Contingent trusteeship and local government management. *Public Administration Review*, 71 (5), 798-800. doi:10.1111/j.1540-6210.2011.02426.x
- Göçoğlu, V. ve Gündüz, O. (2020). Kamu yönetimi reformlarını yeni kamu işletmeciliği bağlamında okumak. *Ekonomi İşletme Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 6 (1), 1-16.
- Gökçe, O. ve Turan, E. (2008). Kamu yönetiminin dönüşümü ve dönüşümün temel unsurları. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 8 (5), 175-200.
- Görücü, V. (2021). Katılımı etkileyen faktörler ve katılım yolları. *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11 (22), 155-202.
- Görün, M. (2006). Yerel demokrasi ve katılım: İzmir, Konya ve Ağrı il genel meclis üyeleri üzerinde bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 159-183.
- Gül, S. K. (2008). Kamu yönetiminde ve güvenlik hizmetlerinde hesap verebilirlik. *Polis Bilimleri Dergisi*, 10 (4), 71-94.
- Güler, A. (2017). *Yerel Yönetişim Çerçevesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Yönetime Katılmadaki Etkinliği: Antalya Kent Konseyi Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. 21 Kasım 2022 tarihinde <http://acikerisim.akdeniz.edu.tr/xmlui>

/bitstream/handle/123456789/3374/T04545.pdf?sequence=1&isAllowed=y
adresinden erişildi.

- Güler, T. (2016). 2000’li yıllar Türkiye’inde siyaset-bürokrasi ilişkilerinin kamu yönetimi reformları üzerinden okunması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (36-1), 347-382.
- Güneş, İ. (1996). Yerel yönetimler ve siyasal faktörler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (4), 83-92.
- Güneş, Mehmet. (2014). Yerel yönetimlerin faaliyetlerine katılma hakkına ilişkin Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Ek Protokolü ve Türkiye’nin durumuna ilişkin bir değerlendirme. Uluslararası Türk Dünyası Yerel Yönetimler Sempozyumu. 11 Eylül 2022 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/282914014_Yerel_Yonetimlerin_Faaliyetlerine_Katilma_Hakkina_Iliskin_Avrupa_Yerel_Yonetimler_Ozerklik_Sarti_Ek_Protokolu_ve_Turkiye%27nin_Durumu_na_Iliskin_Bir_Degerlendirme adresinden erişildi.
- Güneş, Muharrem ve Beyazıt, E. (2012). *Yerel Gündem 21’den kent konseylerine “Ulusal” kentlerden “Küresel” köylere*. Detay Yayınları, ISBN 978-975-8326-95-2, Ankara, 170s.
- Güngör, G. (2012). Tarihi açıdan Türkiye’de özelleştirme uygulamalarının değerlendirilmesi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 1 (2), 100-119.
- Güreler, Ş. (2011). *Kamuda Etkinlik ve E-Devlet*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir. 3 Ağustos 2022 tarihinde <http://acikerisim.deu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.12397/10469/294460.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden erişildi.
- Habitat II konferans belgeleri insan yerleşimleri üzerine İstanbul Deklarasyonu. (2020).*Öneri Dergisi*, 2 (10), 29-31. doi:10.14783/maruoneri.686797
- Hancıoğlu, E. (2008). *Yerel Yönetişim: Yerel Gündem 21 sürecinde Çankaya Belediyesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Handl, G. (2012). Declaration Of The United Nations Conference On The Human Environment (Stockholm Declaration), 1972 and The Rio Declaration On Environment and Development, 1992. *United Nations Audivisual Library of International Law*, 11 (6). 7 Ağustos 2022 tarihinde <https://www.globalhealthrights.org/wp-content/uploads/2014/06/Stockholm-Declaration1.pdf> adresinden erişildi.

- Hareket, E., Çağlayan, K. T. ve Dündar, H. (2016). Çocuk meclisi uygulamalarının çocuk haklarına ilişkin algı gelişimine etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 1 (42), 445-463. doi:10.9761/JASSS3098
- Hecht, S. B. ve Cockburn, A. (1992). Realpolitik, reality and rhetoric in Rio. *Environment and Planning D: Society and Space*, 10 (4), 367-375. doi:10.1068/d100367
- Henstra, D. (2010). Evaluating local government emergency management programs: What framework should public managers adopt? *Public Administration Review*, 70 (2), 236-246. doi:10.1111/j.1540-6210.2010.02130.x
- Hughes, O. (2014). *Kamu işletmeciliği*. (Buğra Kalkan, Bahadır Akın ve Şeyma Akın Çev.), (Selçuk Durgut Haz.). Bigbang Yayınları, ISBN 978-605-466-511-2, Ankara, 623s.
- Hürriyet.com. (2018, 7 Mayıs). İstismara ‘Çocuk Gözü’yle bakış şart. Haber Sitesi. 21 Kasım 2022 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yerelhaberler/antalya/istismara-cocuk-gozuyle-bakis-sart-40828246> adresinden erişildi.
- Hürriyet.com. (2020, Temmuz). Konsey’den korkutan rapor. Haber Sitesi. 21 Kasım 2022 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/konseyden-korkutan-rapor-41559754> adresinden erişildi.
- Hürriyet.com. (2021, 14 Haziran). Yamansaz’a Özel Rapor. Haber Sitesi. 21 Kasım 2022 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/antalya/yamansaza-ozel-rapor-41831744> adresinden erişildi.
- IMF. (2022). *IMF and good governance*. 7 Aralık 2022 tarihinde <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/The-IMF-and-Good-Governance> adresinden erişildi.
- İnaç, H. ve Ünal, F. (2015). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye’de belediyeler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17).
- Işık, M. ve Öztürk, Y. E. (2009). Postmodern açıdan kamu yönetiminde küçülme (downsizing) olgusu. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 12 (1-2), 431-454.
- İrdem, İ. (2017). Postmodern yönetim anlayışının Türk kamu yönetimi üzerinde uygulanabilirliği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (4).
- Işıkçı, Y. M. (2019). Çocuk haklarının geliştirilmesinde çocuk katılım mekanizmalarının etkinliği üzerine bir örnek olay incelemesi: Ankara Büyükşehir

- Belediyesi çocuk meclisi çalışmaları. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17), 457-481.
- İzci, F. ve Saritürk, M. (2020). Demokratik toplumlarda halkın yönetime katılımı: yönetime katılım ve yönetim ilişkisi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2 (3), 498-517. doi:10.33712/mana.661125
- İzci, N. A. ve Akkuş, B. (2017). Modernizm, postmodernizm ve Türkiye’de kamu yönetiminde uygulamaları. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (6), 309-324.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2020). İzmir Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı (Stratejik Plan Raporu) (s. 135). İzmir. 12 Kasım 2022 tarihinde https://www.izmir.bel.tr/CKYuklenen/Dokumanlar_2020/Stratejik%20Plan2024.pdf adresinden erişildi.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2021). *İzmir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu* (Faaliyet raporu) (s. 277). İzmir. 16 Kasım 2022 tarihinde https://www.izmir.bel.tr/YuklenenDosyalar/Dokumanlar/43_29042022_120114_29042022111147186_1.pdf adresinden erişildi.
- İzmir Kent Konseyi. (2022a). İzmir Kent Konseyi Çalışma Yönergesi. 16 Kasım 2022 tarihinde https://drive.google.com/file/d/1R1Laa5OtqE7ExTa_rk-sJ_Lz4FFB9N35/view adresinden erişildi.
- İzmir Kent Konseyi. (2022b). İzmir Kent Konseyi; Neler Yapıyoruz? *İzmir Kent Konseyi Neler Yapıyoruz?* Kurumsal. 15 Kasım 2022 tarihinde <https://www.izmirkentkonseyi.org.tr/tr/neleryapiyoruz/1/17> adresinden erişildi.
- İzmir Kent Konseyi. (2022c). İzmir Kent Konseyi Organizasyon Şeması. Kurumsal. 15 Kasım 2022 tarihinde <https://www.izmirkentkonseyi.org.tr/tr/OrganizasyonSemasi/18> adresinden erişildi.
- İzmir Kent Konseyi. (2022d). İzmir Kent Konseyi Meclisleri. Kurumsal. 15 Kasım 2022 tarihinde <https://www.izmirkentkonseyi.org.tr/tr/Meclisler/7> adresinden erişildi.
- İzmir Kent Konseyi. (2022e). İzmir Kent Konseyi; Çalışma Grupları. Kurumsal. 15 Kasım 2022 tarihinde <https://www.izmirkentkonseyi.org.tr/tr/CalismaGrubu/1081> adresinden erişildi.
- Kalaycı, S. ve Akın, A. (2021). Sosyal hizmetlerin yerelleşmesine kent konseylerinin katkıları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32 (1), 189-210. doi:10.33417/tsh.750180
- Kalkışım, H. M. (2011). *Geçmişten Günümüze Kamu Yönetimi Disiplini*. Atıl Cem Çiçek ve Yüksel Koçak (Ed.). Kamu Yönetimi: Yönetim-Siyaset Ekseninde Yeniden Yapılanma içinde (ss. 1-17). Ankara: Gazi Kitabevi

- Kaplan, Ç. (2009). Kamu yönetiminde etik ve kamu çalışanlarının etik kavramını algılayışları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14 (3), 343-355.
- Kara, H. ve Şimşek, S. (2016). Kent konseylerinin işlevselliği ve sürdürülebilirliği: Kadıköy Kent Konseyi örneği. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6 (5), 245-269.
- Karakuzulu, Z. (2010). Sürdürülebilir kentler ve kasabalar, Yerel Gündem 21 ve Bursa örneği. *TÜCAUM VI. Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, 3 (5), 397-406.
- Karasu, K. (2009). Yerelleşme söylemi ve bölge kalkınma ajansları. *Memleket Siyaset Yönetim*, 4 (11), 1-43.
- Kaypak, Ş. (2012). Yerel yönetimlerde katılımcı/müzakereci demokrasi sürecinde sivil toplum kuruluşlarının önemi. *International Journal of Management Economics and Business*, 8 (17), 171-196. doi:10.11122/ijmeh.2012.8.17.72
- Kaypak, Ş. (2014). Modernizmden postmodernizme değişen kentleşme. *Global Journal of Economics and Business Studies*, 2 (4), 80-95.
- Keleş, R. (1995). Kentleşme ve Türkçe. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, (6), 1-5.
- Keleş, R. (2012). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. Cem Yayınevi, ISBN 9789754065077, İstanbul, 605s.
- Kent Konseyi Yönetmeliği. (2006). (no.10687, Bölüm:Yürütme).
- Kestellioğlu, G. (2011). Yerel demokrasi ve kent konseyleri: Kahramanmaraş Örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 121-140.
- Kılınç, Z. ve Bezci, B. (2014). Kentleşme, gecekondu ve hemşerilik. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6 (2), 323-344.
- Kim, S. ve Lee, J. (2012). E-Participation, transparency, and trust in local government. *Public Administration Review*, 72 (6), 819-828. doi:10.1111/j.1540-6210.2012.02593.x
- King, C. S. (2005). Postmodern public administration: In the shadow of postmodernism. *Administrative Theory & Praxis*, 27 (3), 517-532. doi:10.1080/10 841806.2005.11029504
- Klijn, E.-H. (2012). *New public management and governance: A comparison*. Levi Faur (Ed.) The Handbook of Governance içinde. Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/oxfordhb/9780199560530.013.0014
- Kluvers, R. (2003). Accountability for performance in local government. *Australian Journal of Public Administration*, 62 (1), 57-69. doi:10.1111/1467-8500.00314

- Kocaoğlu, M. (2014). Katılımcı demokrasi algılaması ve kent konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi örneği. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 1-15.
- Kocaoğlu, M. (2015). Yerel sürdürülebilir kalkınma ve kent konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi örneği üzerinden uygulamalı bir çalışma. *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11 (2), 97-117.
- Kocaoğlu, M. ve Sert, S. (2018). Kentsel sürdürülebilirlik kavramı ve kentsel sürdürülebilirliğin sağlanmasında kent konseylerinin rolü üzerine bir değerlendirme. *Strategic Public Management Journal*, 4 (8), 52-61. doi:10.25069/spmj.485415
- Koçak, H. (2009). Küreselleşme ve yerelleşme çağında yerel demokrasi ve kentsel yaşam. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10), 133-142.
- Koçak, Y. ve Çiçek, A. C. (Ed.). (2012). *Kamu Yönetimi Disiplinin Kimlik Arayışı*. Kamu Yönetimi: Yönetim-Siyaset Ekseninde Yeniden Yapılanma içinde (2.baskı), Ankara: Gazi kitabevi, ss. 17-30.
- Koyuncu, B. (2000). Yerel özerklik: Modeller ve karşılaştırmalı uygulamalar. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (1), 97-117.
- Köse, Y., Karabacak, H. ve Atık, M. (2015). Kâr amacı gütmeyen organizasyonlarda performans ölçümü ve iyi yönetim ilkelerine dayanan bir model önerisi: Bütünsel performans karnesi. *Verimlilik Dergisi*, (3), 7-36.
- Kutlu, Ö., Usta, S. ve Kocaoğlu, M. (2009). Vatandaş odaklı/vatandaşın odakta olduğu yönetim: Kent konseyleri ve Selçuklu Belediyesi örneği. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 9 (18), 507-532.
- Lamba, M. (2012a). *Yerel yönetişimde kent konseylerinin belediyelerin karar alma süreçlerine etkisi: Antalya, Afyonkarahisar ve Burdur örneği*. Yayımlanmamış doktora tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Lamba, M. (2012b). Yerel yönetişimde farkındalık: Antalya ili örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 495-509.
- Lamba, M. (2014). Yeni kamu yönetimi perspektifinden Türkiye’de kamu yönetimi reformları: Genel gerekçeler üzerinden bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19 (3), 135-152.
- Lamba, M. ve Kerman, U. (2016). Kent konseylerinin belediye meclislerinde gündem belirlemedeki etkisi: Antalya, Afyonkarahisar ve Burdur örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (16), 89-106. doi:https://doi.org/10.20875/sb.32956

- Lane, J. E. (2002). *New Public Management*. ISBN 9780203467329, London: Routledge. 256s. doi:10.4324/9780203467329
- Lawton, A. ve Macaulay, M. (2014). Localism in practice: Investigating citizen participation and good governance in local government standards of conduct. *Public Administration Review*, 74 (1), 75-83. doi:10.1111/puar.12161
- Memişoğlu, D. (2006). *Yeni kamu yönetimi ve yerel yönetimler reformu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Milliyet.com. (2018, 1 Aralık). İşte Erzurum'un İlk Engelli Araştırma Raporu. Haber Sitesi. 26 Kasım 2022 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/erzurum/iste-erzurumun-ilk-engelli-arastirma-raporu-13188938> adresinden erişildi.
- Nasır, N. (2002). Tarihsel süreç içinde kentleşme olgusu ve Muğla örneği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 1-27.
- Nelson, K. L. ve Svara, J. H. (2015). The roles of local government managers in theory and practice: A centennial perspective. *Public Administration Review*, 75 (1), 49-61. doi:10.1111/puar.12296
- Nijenhuis, G. (2002). *Decentralisation and popular participation in Bolivia: The link between local governance and local development*. Nederlandse geografische studies. Utrecht: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap : Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen Universiteit Utrecht.
- Nohutçu, A. (2016). *Kamu Yönetimi*. (12. Baskı). Savaş Yayıncılık, ISBN 9786059293419, Ankara. 1098s.
- Nohutçu, A. ve Balcı, Asım. (2013). *Kamu yönetiminin yeni perspektif ve dinamizmi: "kamu"nun yönetilmesinden "kamu"nun yönetmesine doğru*. Ahmet Nohutçu, Asım Balcı, Namık Kemal Öztürk, Bayram Coşkun (Ed.). *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar: Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları içinde* (Üçüncü baskı : Eylül 2013., ss. 15-26). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- OECD. (1999). *Avrupa Kamu Yönetimi İlkeleri Sigma Raporları: No:27* (Sigma raporu No: 27). Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Okçu, M. (2003). *Postmodernizm ve kamu yönetimi*. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür (Ed.). *Çağdaş kamu yönetimi I: Konular, kuramlar, kavramlar içinde* (ss. 97-124). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Okçu, M. (2007). Yönetişim tartışmalarına katkı: Avrupa Birliği için yönetim ne anlama geliyor? *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12 (3), 299-312.
- Okur, F. ve Çakıcı, A. B. (2007). Küreselleşme sürecinde yerelleşme ve yerel demokrasi. *Akademik Bakış Dergisi*, (11), 1-12.
- Olgaç, H. (Ed.). (2021). *Balıkesir Büyükşehir Kent Konseyi gönüllü el kitapçığı*. Balıkesir: Türkiye Kent Konseyleri Birliği Yayını. 25 Kasım 2022 tarihinde <https://balikesirkentkonseyi.org/tema/dokumanlar/gonulluelkitapcigi.html> adresinden erişildi.
- Osborne, D. ve Gaebler, T. (1993). Reinventing government: How the entrepreneurial spirit is transforming the public sector. *American Bar Association*, 35 (3), 683-691.
- Öğüt, Z. (2017). *Yerel yönetimden yerel yönetime kent konseyleri: Antalya örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Ökmen, M. (1999). *Ekonomik dönüşüm sürecinde adem-i merkeziyetçi eğilimler ve kentleşme*. Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ökmen, M. (2008). Bir insan hakkı olarak yerel haklar ve Avrupa Kentsel Şartı. *Yerel Siyaset*, (29), 13-18.
- Ökmen, M. (2015). *Yerel yönetim teorisi: Ekonomik, sosyal ve siyasal yaklaşımlar, yerel yönetimlerde güncel gelişmeler*. Mustafa Ökmen ve Bekir Parlak (Ed.). Yerel yönetimlerde güncel gelişmeler içinde (ss. 5-20). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Ökmen, M. ve Parlak, B. (2013). *Kuram ve uygulamada yerel yönetimler: Kavramlar, yaklaşımlar, yapılar ve mevzuat* (3.baskı : Şubat 2013). Kızılay, Ankara: Orion Kitabevi.
- Ömürgönülşen, U. (2003). *Kamu sektörünün yönetimi sorununa yeni bir yaklaşım: Yeni kamu işletmeciliği*. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür (Ed.). Çağdaş kamu yönetimi I: Konular, kuramlar, kavramlar içinde (ss. 3-44). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Önder, Ö. (2013). Yerelleşme ve yerel demokrasinin güçlendirilmesi bağlamında yerel katılım. *International Journal of Management Economics and Business*, 9 (18), 311-326. doi:10.11122/ijmeb.2013.9.18.377
- Önder, Ö. ve Güler, E. (2016). Türkiye’de yerel demokrasi açısından kent konseyleri üzerine bir araştırma: Kütahya Kent Konseyi örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 881-902.
- Örselli, E., Bayrakçı, E. ve Kahraman, S. (2016). Yerel yönetim ve kadın meclisleri: Karatay kadın meclisi örneği. *International Periodical for the Languages*,

- Literature and History of Turkish or Turkic*, 11 (2), 985-999.
doi:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.
- Övgün, B. ve Taşcier, A. M. (2019). Devletin sınırlandırılmasına yerelleşme üzerinden bakmak. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 28 (3), 21-42.
- Özalp, A. (2013). Küreselleşme, postmodern görelilik ve kamu yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2 (11), 144-158.
- Özcan, Z. K. (2017). Kamu politikalarında değişimin yönetim anlayışına etkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4 (12), 811-824.
- Özdemir, A. T. (2011). Mahalli idarelerde halk katılımı bağlamında kent konseyleri. *Sayıştay Dergisi*, (83), 31-56.
- Özdemir, M. (2008). Kamu yönetiminde etik. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 4 (7), 177-193.
- Özen, A., Atılğan Yaşa, A. ve Demirhan, H. (2016). Katılımcı bütçeleme anlayışı çerçevesinde İzmir Büyükşehir Belediyesinin 2015-2019 stratejik planının değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (59), 1296-1310.
doi:DOI:10.17755/esosder.67307
- Özer, B., Baştan, S. ve Ortanca, M. (2012). Kamu politikası yapımı ve kimlik-tabanlı siyasa yapımı süreçleri: Türk kamu yönetimine dair genel değerlendirmeler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 237-263.
- Özer, M. A. (2006). Yönetişim üzerine notlar. *Sayıştay Dergisi*, (63), 59-89.
- Özer, M. A. ve Akçakaya, M. (2014). *Yerel yönetimler: Teorik boyut*. Gazi Yayıncılık, ISBN 978-605-344-164-9, Ankara, 567s.
- Özer, M. A. ve Erdem, E. (2022). Yeni kamu yönetimi ve yönetim ekseninde yerelleşme ve değişen kamu hizmeti anlayışı. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 215-230. doi:10.52791/Aksaray iibd.1076365
- Özer, Y. E. (2011). Gençlerin toplumsal yaşama katılımı ve yerel yönetimlerinin rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 43-65.
- Özgökçeler, S. (2014). Yerel kalkınmada büyümlü bir kavram: “Yerel Yönetişim” (Bursa Kent Konseyi örneği). *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 16 (1), 67-82.

- Özgür, H. (2003). Yeni kamu yönetimi hareketi. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür (Ed.). Çagdaş kamu yönetimi I: Konular, kuramlar, kavramlar içinde (ss. 183-226). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özgür, Ö. ve Uluocak, G. P. (2011). Kentleşme-kentlileşme sürecinde sivil toplum örgütlerinin rolü: Ankara’da bir semt derneği ve gecekondu mahallesi örneğinde bir değerlendirme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 230-247.
- Özkan, A. (2017). *Post modern dönemde çok aktörlü yönetim ve yeni kamu yönetimi anlayışı*. Ahmet Vecdi Can, Köksal Şahin, Kamil Taşkın, Suat Kol ve Ali Kırksekiz (Ed.). 15. Uluslararası Türk dünyası sosyal bilimler kongresi tebliğler el kitabı içinde (ss. 295-303). İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı. 10 Aralık 2022 tarihinde https://www.researchgate.net/profile/Nazrin-Alizada-2/publication/338991307_Dusunce_Kuruluslarinin_Uluslararası_Iliskilerde_Rolu_s630/links/5e37e70b458515072d7a1ee2/Duesuence-Kuruluslarinin-Uluslararası-Iliskilerde-Rolue-s630.pdf#page=296 adresinden erişildi.
- Özlu, R. M. (2020). Kent konseyi kararlarının değerlendirilmesi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (55), 117-139.
- Özsevgeç, Y. (2017). Postmodernizm üzerine. *Journal of International Social Research*, 10 (54), 135-142. doi:10.17719/jisr.20175434580
- Öztürk, Y. E. (2014). Yeni kamu yönetimi anlayışı bağlamında yönetim kavramı, Türkiye’de uygulanabilirliği ve bir yönetim aracı olarak yerel gündem 21 uygulaması (Mersin örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9 (1-2), 229-256.
- Parlak, B. (2003). Küreselleşme sürecinde modern ulus-devlet ve kamu yönetimi. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür (Ed.). Çagdaş kamu yönetimi I: Konular, kuramlar, kavramlar içinde (ss. 347-392). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Parlak, B. (2011). *Kamu yönetimi sözlüğü*. MKM Yayıncılık, ISBN 978-605-591-135-5, Bursa, 900s.
- Parlak, B. ve Doğan, K. C. (2016). *Kamu yönetimi: Kamu yönetimi disiplinin gelişmesinde rol oynayan kuramsal yönler üzerine bir giriş*. Beta Yayıncılık, ISBN 978-605-333-607-5, İstanbul, 161s.
- Paterson, M. (1992). The convention on climate change agreed at the Rio conference. *Environmental Politics*, 1 (4), 267-273. doi:10.1080/09644019208414055
- Pektaş, E. K. ve Akın, F. (2010). Avrupa kentsel şartları perspektifinde bir kentli hakkı olarak “katılım hakkı” ve Türkiye. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12 (2), 23-49.

- Perry, J. (2015). Commentary: One hundred years of local government progress. *Public Administration Review*, 5 (75), 690-691. doi:10.1111/puar.12437
- Polatoğlu, A. (2003). *Kamu yönetimi: Genel ilkeler ve Türkiye uygulaması*. METU Press, ISBN 975706436X, Ankara, 183s.
- Pollitt, C. (1998). Managerialism revisited. *Taking stock: Assessing public sector reforms*, 45-77.
- Pratchett, L. (2004). Local autonomy, local democracy and the 'new localism'. *political studies*, 52 (2), 358-375. doi:10.1111/j.1467-9248.2004.00484.x
- Pustu, Y. (2005). Yerel yönetimler ve demokrasi. *Sayıştay Dergisi*, (57), 121-134.
- Raadschelders, J. C. N. (2005). Government and public administration: Challenges to and need for connecting knowledge, 27 (4), 602-627. doi:10.1080/10841806.2005.11029515
- Rhodes, R. (2000). Governance and public administration. *Debating Governance*, 54, 90.
- Rice, M. F. (2004). Organizational culture, social equity, and diversity: Teaching public administration education in the postmodern era. *Journal of Public Affairs Education*, 10 (2), 143-154. doi:10.1080/15236803.2004.12001354
- Sabah.com. (2018, 2 Mart). Ailelere Uyğururucu Uyarısı. Haber Sitesi. 21 Kasım 2022 tarihinde <https://www.sabah.com.tr/akdeniz/2018/03/02/ailelere-uyusturucu-uyarisi> adresinden erişildi.
- Sabel, C. F. ve Zeitlin, J. (2012). *Experimentalist governance*. David Levi-Faur (Ed.).The Oxford Handbook of Governance içinde (ss. 1-24). Oxford: Oxford University Press.
- Sallan, S. ve Boybeyi, S. (1994). Postmodernizm-modernizm ikilemi, 313-323.
- Salmış, F. (2013). *21.Yüzyıl sivil toplumun şafağı*. Yeni Akım Yayıncılık, ISBN 978-605-860-210-6, İstanbul, 480s.
- Satterthwaite, D. (2002). Can U.N. conferences ı promote poverty reduction? I a review of the Istanbul declaration ı and the habitat agenda. *Woodrow Wilson International Center for Scholars*. 6 Ağustos 2022 tarihinde <https://www.ied.org/sites/default/files/pdfs/migrate/G03817.pdf> adresinden erişildi.
- Sayın, S. (2022). Kadınların yerel siyasete katılımı çerçevesinde kent konseyi kadın meclisi: Adana Kent Konseyi kadın meclisi örneğı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde.

- Sellers, J. M. ve Lidström, A. (2007). Decentralization, local government, and the welfare state. *Governance*, 20 (4), 609-632. doi:10.1111/j.1468-0491.2007.00374.x
- Selman, P. (1998). Local Agenda 21: Substance or spin? *Journal of Environmental Planning and Management*, 41 (5), 533-553. doi:10.1080/09640569811443
- Sevinç, H. (2014). Değişim ve kurumsal yapılandırma süreci: Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (35), 730-747.
- Shafritz, J. M. ve Hyde, A. C. (2016). *Kamu yönetimi klasikleri*. (H. Akdoğan ve S. Altıntop, Çev.). Global Politika ve Strateji, ISBN 978-605-661-944-1, Ankara, 872s.
- Shah, A. ve Shah, S. (2006). *The new vision of local governance and the evolving roles of local governments*. Anwar Shah (Ed.). Local Governance and Developing Countries içinde (ss. 1-46). The World Bank. 5 Ağustos 2022 tarihinde <http://elibrary.worldbank.org/doi/book/10.1596/978-0-8213-6565-6> adresinden erişildi.
- Silsüpür, Ö. (2021). Siyasal katılım, siyasal iletişim ve medya. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (6), 163-172. doi:10.46236/jovosst.953891
- Soygüzel, H. (2015). Kent konseylerinin arasında iletişim ve işbirliği: Türkiye Kent Konseyleri Birliği örneği. *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11 (2), 217-242.
- Sözen, S. (2011). Türkiye’de demokratikleşme ve kamu yönetimi reformu: Son on yıla genel bir bakış. *Türk İdare Dergisi*, (473), 133-148.
- Sumbas, A. ve Ömürgönülşen, U. (2018). Etkin bir yerel paydaş olma yolunda kadın meclislerinin karşılaştığı sorunlar üzerine bir değerlendirme: Ankara kadın meclisleri örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32 (1), 65-81.
- Şahnagil, S. (2019). Post-modern kamu yönetimi çerçevesinde yönetsel katılım: Yerel hizmet sunumunda katılım olgusu. *Journal of International Social Research*, 12 (66), 1146-1157. doi:10.17719/jisr.2019.3660
- Şahyar Akdemir, D. (2017). İnsan haklarının korunmasında kent konseylerinin rolü: Eskişehir örneği üzerine bir değerlendirme. *Kent Akademisi*, 10 (31), 286-305.
- Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi. (2020). Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (Faaliyet raporu) (s. 420). Şanlıurfa. 3 Aralık 2022 tarihinde https://www.sanliurfa.bel.tr/files/1/2020_faaliyet_raporu.pdf adresinden erişildi.

- Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi. (2021). Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (Faaliyet raporu) (s. 465). Şanlıurfa 3 Aralık 2022 tarihinde https://www.sanliurfa.bel.tr/files/1/2021_faaliyet_raporu.pdf adresinden erişildi.
- Şanlıurfa Kent Konseyi. (2018). Şanlıurfa Kent Konseyi Faaliyet Raporu (Faaliyet raporu No: 2018) (s. 108). Şanlıurfa 3 Aralık 2022 tarihinde <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/magazine/skk-6301181.pdf> adresinden erişildi.
- Şanlıurfa Kent Konseyi. (2022a). Şanlıurfa Kent Konseyi Çalışma Yönergesi. Kurumsal. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/118/mevzuat> adresinden erişildi.
- Şanlıurfa Kent Konseyi. (2022b). Şanlıurfa Kent Konseyi; Organizasyon Şeması. Kurumsal. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/238/organizasyon-semasi> adresinden erişildi.
- Şanlıurfa Kent Konseyi. (2022c). Şanlıurfa Kent Konseyi; Etkinlikler. Kurumsal. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/260/etkinliklerimiz> adresinden erişildi.
- Şanlıurfa Kent Konseyi. (2022d). Şanlıurfa Kent Konseyi; Projeler. Kurumsal. 22 Kasım 2022 tarihinde <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/242/projeler> adresinden erişildi.
- Şanlıurfa Kent Konseyi. (2022e). Kent Konseyi Yürütme Kurulu. Kurumsal. 3 Aralık 2022 tarihinde <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/15/yurutme-kurulu> adresinden erişildi.
- Şanlıurfa Kent Konseyi. (2022f). Engelli Meclisi. Kurumsal. 3 Aralık 2022 tarihinde <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/48/engelli-meclisi> adresinden erişildi.
- Şanlıurfa Kent Konseyi. (2022g). Gençlik Meclisi. Kurumsal. 3 Aralık 2022 tarihinde <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/47/genclik-meclisi> adresinden erişildi.
- Şanlıurfa Kent Konseyi. (2022h). Çocuk Meclisi. Kurumsal. 3 Aralık 2022 tarihinde <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/49/cocuk-meclisi> adresinden erişildi.
- Şanlıurfa Kent Konseyi. (2022i). Kadın Meclisi. Kurumsal. 3 Aralık 2022 tarihinde <https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/icerik/45/kadin-meclisi> adresinden erişildi.

- Şen, A. F. (2012). Müzakereci demokrasi ve halkla ilişkiler: Kamu yönetiminde alternatif bir halkla ilişkiler arayışı. *Journal of Yasar University*, 27 (7), 4589-4610.
- Şener, H. E. (2007). Kamu yönetiminde postmodernizm. Şinasi Aksoy ve Yılmaz Üstüner (Ed.). *Kamu yönetimi: Yöntem ve Sorunlar* içinde (ss. 31-47). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Şengül, R. (2014). *Yerel yönetimler* (4. baskı). Umuttepe Yayınları. ISBN 978-605-5936-93-8, Kocaeli. 266s.
- Tahtalıoğlu, H. (2018). Postmodernizmin Türk kamu bürokratik sistemine yansıması. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdaribilimler Fakültesi Dergisi*, 1, 19-28.
- Tarhan, A. B. (2012). Türkiye’de postmodernizm ve siyasal değişim. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4 (2), 11-20.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü. (2022). Türkiye Cumhuriyeti Mevzuat Bilgi Sistemi. 14 Kasım 2022 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/#kanunlar> adresinden erişildi.
- TCMB. (2003). Yönetişim. 7 Aralık 2022 tarihinde <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/b5a5b5b5-3f76-46d3-a2e4-776060403d31/aakonusma17ekim.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-b5a5b5b5-3f76-46d3-a2e4-776060403d31-m3fBeS7> adresinden erişildi.
- Tekin, Ö. F. (2021). *Kadınların siyasal katılımında kadın meclislerinin rolü*. İlyas Erpay ve Bahar Altunok (Ed.). 3.Uluslararası Palandöken Bilimsel Çalışmalar Kongresi (11-12 Aralık 2021 Erzurum) Bildiri Kitabı içinde . Ankara: İksad Yayınevi. 4 Aralık 2022 tarihinde https://www.researchgate.net/profile/Oemer-Tekin/publication/357395263_Kadinlariin_Siyasal_Katiliminda_Kadin_Mecelisleri_nin_Rolu/links/61cc38c5b8305f7c4b0b8229/Kadinlariin-Siyasal-Katiliminda-Kadin-Mecelislerinin-Rolue.pdf adresinden erişildi.
- Timuroğlu, V. (2007). *İnsan hakları sözlüğü*. Özkan Matbaacılık. ISBN 978-975-509-521-9, Ankara.
- Toker, H. ve Altun, D. (2017). Kadınların bakışıyla kent konseyleri katılımcılık aracı mıdır? İzmir Kent Konseyi örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13 (2), 461-474. doi:10.17130/ijmeh.2017228694
- TOKİ (Çev.). (1999). *Habitat gündemi ve İstanbul Deklarasyonu: Hedef ve ilkeler, taahhütler ve küresel eylem planı*. Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı-Habitat II, sunulmuş bildiri, Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı. 27 Ekim 2022 tarihinde

- <https://webdosya.csb.gov.tr/db/habitat/editordosya/file/dokumanlar/Istanbul%20Deklerasyonu.pdf> adresinden erişildi.
- Toprak Karaman, Z. (2000). Yönetim Stratejisindeki Gelişmeler. *Türk İdare Dergisi*, 72 (426), 37-53.
- Toprak, Z. (2014). *Yerel yönetimler* (9.baskı.). Siyasal kitabevi, ISBN 978-605-4627-79-0, Ankara, 494s.
- Tortop, N., İsbir, E. G., Aykaç, B., Yayman, H. ve Özer, M. A. (2017). *Yönetim bilimi*. Nobel Akademik Yayıncılık, ISBN 978-605-133-389-2, Ankara, 527s.
- Tosics, I. (1997). Habitat II conference on human settlements, Istanbul, June 1996. *International Journal of Urban and Regional Research*, 21 (2), 366-372.
- Tosun, E. K. (2007). Avrupa Birliğine üyelik sürecinde Türkiye’de yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları. *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 3 (2), 1-16.
- Tosun, E. K. (2009). Sürdürülebilirlik olgusu ve kentsel yapıya etkileri. *PARADOKS, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 5 (2).
- Trabzon Büyükşehir Belediyesi. (2019). Trabzon Büyükşehir Belediyesi faaliyet raporu (Faaliyet raporu) (s. 200). Trabzon. 5 Aralık 2022 tarihinde https://webdata.trabzon.bel.tr/EskiWeb/uploads/FCK_PDF/185.pdf adresinden erişildi.
- Trabzon Büyükşehir Belediyesi. (2020). Trabzon Büyükşehir Belediyesi faaliyet raporu (Faaliyet raporu) (s. 172). Trabzon. 5 Aralık 2022 tarihinde https://webdata.trabzon.bel.tr/EskiWeb/2020_FALIYET_RAPORU/mobile/index.html#p=122 adresinden erişildi.
- Trabzon Büyükşehir Belediyesi. (2021). Trabzon Büyükşehir Belediyesi faaliyet raporu (Faaliyet raporu) (s. 168). Trabzon. 5 Aralık 2022 tarihinde https://webdata.trabzon.bel.tr/EskiWeb/2021_FALIYET_RAPORU/mobile/index.html#p=123 adresinden erişildi.
- Trabzon Kent Konseyi. (2021). Trabzon Kent Konseyi Faaliyet Raporu (Faaliyet raporu) (s. 27). Trabzon.
- Trabzon Kent Konseyi. (2022a). Trabzon Kent Konseyi yürütme kurulu, meclis ve çalışma grupları. Kurumsal. 5 Aralık 2022 tarihinde <https://www.trabzonkent-konseyi.com.tr/index.php?s=0> adresinden erişildi.
- Trabzon Kent Konseyi. (2022b). Trabzon Kent Konseyi toplantı gündemleri. Trabzon.
- Turan, E. (2015). *Kamu Yönetiminde Reform*. Palet Yayınları, ISBN 9786055262747, Konya, 358s.

- Turan, H. T. (2013). *Yönetişim ve yeni kamu yönetimi*. Fatma Neval Genç (Ed.). Yönetişim: Türk kamu yönetimine yansımaları içinde Konya: Çizgi Yayıncılık.
- TurizmAjansı.com. (2022, 20 Temmuz). Konaklama vergisi için öneri. Turizm Gazetesi. 21 Kasım 2022 tarihinde <https://www.turizmajansi.com/haber/konaklama-vergisi-icin-oneri-h50769> adresinden erişildi.
- Tutar, H. ve Altınöz, M. (2017). Hesap verebilirlik bağlamında iç denetim ve sorun alanları: Eleştirel bir analiz. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8 (15), 225-248.
- Türk Dil Kurumu. (2022). *Kentleşme*. Türk Dil Kurumu Sözlüğü. Türk Dil Kurumu Yayınları. 1 Kasım 2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). Engellilik ve Yaşlılıkla İlgili Göstergeler. Kurumsal. 2 Aralık 2022 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=engelli> adresinden erişildi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2021a). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. Kurumsal. 2 Aralık 2022 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2021-45500> adresinden erişildi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2021b). İstatistiklerle Çocuk. Kurumsal. 2 Aralık 2022 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2021-45633> adresinden erişildi.
- Türkoğlu, İ. ve Demirhan, Y. (2013). Yerel yönetim gelir ve giderleri bağlamında Türkiye’de idari reformlar. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (2), 315-332.
- UCLG-MEWA. (t.y.). “Gündem 21” ve “Yerel Gündem 21”.... UCLG-MEWA. 2 Aralık 2022 tarihinde http://arsiv.uclg-mewa.org/doc/rio-20_GrSon.pdf adresinden erişildi.
- Ulusoy, A. ve Tekdere, M. (2016). Kent konseylerinin mali kısıtları. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (2), 175-190.
- UNDP. (2002). State of the Art in Governance Indicators. Kurumsal. 7 Aralık 2022 tarihinde <https://hdr.undp.org/content/state-art-governance-indicators> adresinden erişildi.
- Usta, S. ve Bilgiç, E. (2016). Katılım kültürünün gelişiminde kent konseylerinin rolü: Karaman Kent Konseyi örneği. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18 (31), 36-45.
- Uysal, Y. (2020). Türk Kamu yönetiminde sorunlar ve reformlar üzerine değerlendirmeler. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 1 (1), 12-31.

- Uzun, A. ve Ersavaş Kavanoz, S. (2018). Katılım ve etkinlik boyutları açısından kent konseylerinin değerlendirilmesi: Trabzon Büyükşehir Kent Konseyi örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (23), 251-271.
- Vural, M. (2019). *Postbürokratik kamu yönetimi anlayışının 2000'lerden günümüze kamu yönetimi reformlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın. 9 Kasım 2022 tarihinde <http://adudspace.adu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11607/3767/vural.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden erişildi.
- Walker, P. R. (2005). Human settlements and urban life: A United Nations perspective. *Journal of Social Distress and the Homeless*, 14 (1-2), 65-71. doi:10.1179/105307805807066329
- William, K. R. (1993). Reflections on Rio. *Journal of Natural Resources and Enviromental Law*, 8, 8 (2), 353-356.
- World Bank. (2022). Worldwide governance indicators. Kurumsal. 7 Aralık 2022 tarihinde <http://info.worldbank.org/governance/wgi/> adresinden erişildi.
- Yahşi, F. (2016). Katılım, yerelleşme ve yerel yönetimler perspektifinden yerel demokrasiler. 3rd International Congress on Social Sciences, China to Adriatic (s. 1081). Antalya: Institution of Economic Development and Social Researches Publications.
- Yaman, M. ve Küçükşen, M. (2018). Yerel yönetimlerin demokratikleşmesi açısından yerel katılımın incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (55), 247-259.
- Yapar, G. (2012, 8 Eylül). Antalya'nın derdi trafik çıktı. *Sabah Akdeniz*. Antalya.
- Yavaş, H. (2001). Doğal afet yönetimi ve Yerel Gündem 21 çalışmaları kapsamında İzmir'de deprem riski. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (3), 118-138.
- Yay, E. ve Aktel, M. (2015). 1980 sonrası dönemde Türk kamu yönetiminde zihinsel dönüşüm. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 7 (2), 1-15.
- Yener, Z. ve Arapkirlioğlu, K. (Çev.). (1996). *Avrupa Kentsel Şartı*. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayınları. 3 Kasım 2022 tarihinde <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/625/ekutuphane2.1.1.17.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden erişildi.
- Yerel Yönetim Reformu Uzmanlık Merkezi. (2019). İyi demokratik yönetişimin 12 ilkesi. Avrupa Konseyi. 29 Ekim 2022 tarihinde <https://www.stgm.org.tr/sites>

/default/files/2020-09/iyi-demokratik-yonetisimin-12-ilkesi.pdf adresinden erişildi.

- Yıkıcı, A. ve Salman, T. (2021). Kadın dostu kent bağlamında kadın ve kent ilişkisi: Trabzon örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9 (3), 1677-1708. doi:10.30798/makuiibf.979763
- Yıldırım, A. (2015). Türkiye’de yerel yönetişimin uygulanabilirliği ve Yerel Gündem 21 örneği üzerinden bir inceleme. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (1), 75-96.
- Yıldırım, M. (2010a). Kamu yönetiminde takdir yetkisi: Geleneksel ve yeni kamu yönetimi arasında karşılaştırmalı bir inceleme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 839-861.
- Yıldırım, M. (2010b). Modernizm, postmodernizm ve kamu yönetimi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 703-719.
- Yıldız, H. (2005). Postmodernizm nedir? *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (13).
- Yılmaz, A. (2015). AB’ye uyum sürecinde Türk kamu yönetiminin dönüşümü üzerine notlar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17).
- Zeren, H. E. (2011). *YKY düşüncesinin Türkiye’de kent yönetimine katkısı*. Atıl Cem Çiçek ve Yüksel Özgür Ed.). Kamu Yönetimi: Yönetim-Siyaset Ekseninde Yeniden Yapılanma içinde (ss. 176-201). Ankara: SFS Grup yayınevi.

ÖZGEÇMİŞ

..... tarihinde doğdu. İlk ve ortaöğrenimini ilçesinde, lise öğrenimini ise Lisesinde tamamladı. Lisans düzeyinde eğitimini Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi alanında devam ettirirken aynı dönem içerisinde Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Adalet Bölümü eğitimi aldı. Ardından Yüksek Lisans Eğitimine Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalında başladı. Orta derecede İngilizce ve başlangıç düzeyinde Fransızca bilmektedir.

